

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI
CUMHURİYET TARİHİ BİLİM DALI

İSTANBUL'DA YAŞAYAN KORE SAVAŞI GAZİLERİ ÜZERİNE SÖZLÜ TARİH
ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MELTEM DEMİR

İSTANBUL 2018

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI
CUMHURİYET TARİHİ BİLİM DALI

İSTANBUL'DA YAŞAYAN KORE SAVAŞI GAZİLERİ ÜZERİNE SÖZLÜ TARİH
ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MELTEM DEMİR

TEZ DANIŞMANI: DOÇ.DR. ALİ SATAN

İSTANBUL 2018

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Meltem DEMİR'in "İstanbul'da Yaşayan Kore Savaşı Gazileri Üzerine Sözlü Tarih Çalışması" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Tarihi Anabilim Dalı, Cumhuriyet Tarihi Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Ali SATAN
Üniversitesi : Marmara Üniversitesi

Üye : Prof. Dr. Süleyman BEYOĞLU
Üniversitesi : Marmara Üniversitesi

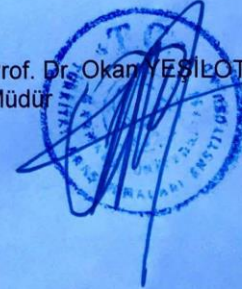
Üye : Prof. Dr. Mustafa BUDAK
Üniversitesi : İstanbul Üniversitesi

[Handwritten signatures of the jury members]

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 26.03. / 2018 tarih ve 2018/06-05 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖN SÖZ	VI
ÖZET	VIII
ABSTRACT	IX
KISALTMALAR	X

GİRİŞ

KORE'YE GENEL BAKIŞ	1
---------------------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

KORE SAVAŞI (1950-1953)	6
A. KORE SAVAŞI'NI HAZIRLAYAN KÜRESEL GELİŞMELER	6
1. II. Dünya Savaşı	6
2. Soğuk Savaş Dönemi	7
2.1.Doğu Bloku	7
2.2.Batı Bloku	8
2.3.NATO	9
B. SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİNDE TÜRK DIŞ POLİTİKASI	10
1. Demokrat Parti	10
2. Türkiye'nin NATO'ya Girişi	12
C. KORE SAVAŞI	14

1. Savaş Öncesi Genel Durum	14
1.1.Kore’de İki Farklı Hükümetin Kurulması ve Kore’nin Tahliyesi	15
1.2.Savaş Öncesinde Kore’de Siyasi ve Askeri Durum	15
2. Kore Savaşı’nın Başlaması ve Türk Tugayı’nın Kore Savaşı’na Katılmasına Kadar Geçen Dönemdeki Muharebeler.....	16
2.1.BM’nin Kore’ye Asker Göndermesi	17
2.2.Türk Tugayı’nın Kore’ye Gidene Kadar Geçen Sürede Meydana Gelen Muharebeler	19
3. Türkiye’nin Kore Savaşı’na Dâhil Olması	21
3.1.Türkiye’nin Kore Savaşı’na Katılma Kararının Türkiye’deki Yankıları.....	22
3.2.Türk Tugayı’nın Kore Savaşı’na Hazırlanması	23
3.3.Türk Tugayı’nın Kore’ye Gidişi	24
4. Kore Savaşı’nda Türk Tugayı’nın Muharebeleri	26
4.1.Taegu’da Türk Tugayı’nın Eğitim Çalışmaları	26
4.2.Türk Tugayı’nın Chongdan Bölgesinin Emniyeti ile Görevlendirilmesi.....	27
4.3.Türk Tugayı’nın Kunuri Muharebeleri	28
4.3.1. Türk Tugayı’nın İleri Hareketi ve Tokchon’a İlerleyişi	28
4.3.2. Wawon Muharebesi	30
4.3.3. Sinnim-mi Muharebesi	30
4.3.4. Kaechon Muharebesi	31
4.3.5. Kunuri ve Sunchon Boğazı Muharebeleri	32
4.3.6. Kunuri Muharebelerinin Yankıları	32
4.3.7. Kunuri Muharebelerinin Sonuçları	34

4.4.Tugayın Aralık 1950 ile Kasım 1951 Arasındaki Muharebeleri	35
4.4.1. Kumyangjang-ni Muharebesi	36
4.4.2. Birinci Türk Tugayı'nın Katıldığı Diğer Muharebeler.....	36
4.5.İkinci Türk Tugayı'nın Muharebeleri	40
4.6.Üçüncü Türk Tugayı'nın Muharebeleri	42
5. Kore'de Son Muharebeler ve Mütareke	44
6. Kore Savaşı'nda Verilen Zayıtlar ve Savaş Sonrası Gönderilen Türk Birlikleri.....	46
7. Kore'de Uygulanan Psikolojik Savaş ve Harp Esirlerine Uygulanan Muameleler.....	47
7.1.Kore'de Uygulanan Psikolojik Savaş	47
7.2.Kore Savaşı'nda Harp Esirleri	48

İKİNCİ BÖLÜM

KORE SAVAŞI'NA KATILAN TÜRK ASKERLERİNİN HATIRALARI49

A. KORE SAVAŞI'NA KATILAN ASKERLER TARAFINDAN KALEME

ALINAN HATIRALAR.....	49
1. Tahsin Yazıcı – Birinci Türk Tugayı'nda Kore Hatıralarım	49
2. Celal Dora – Kore Savaşı'nda Türkler	55
3. Turan Ergüngör – Kore'de Birinci Türk Tugayı	62
4. Seyfi Erkmen – Kore'den Geldim	64
5. Nazmi Özoğul – Kore'de Niçin Savaşım?	67
6. Bahtiyar Yalta – Kunu-ri Muharebeleri ve Geri Çekilmeler	70

B. KORE SAVAŞI'NA KATILAN TÜRK ASKERLERİNİN ANILARI73

C. KORE SAVAŞI'NDA MEKTUPLAR	78
D. KORE SAVAŞI'NDA YAŞANANLARIN TÜRK BASIN – YAYIN VE EDEBİYATA YANSIMASI	80

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSTANBUL'DA YAŞAYAN KORE SAVAŞI GAZİLERİ İLE YAPILAN GÖRÜŞMELER	83
SONUÇ	100
İSTATİSTİK	103
EKLER	105
EK-1 KORE SAVAŞI GAZİLERİNE YÖNELTİLEN RÖPORTAJ SORULARI	105
EK-2 İSTANBUL'DA YAŞAYAN KORE SAVAŞI GAZİLERİ İLE YAPILAN GÖRÜŞMELERİN TAM METNİ	108
EK-3 KORE SAVAŞI'NIN BAŞLADIĞINA DAİR GAZETE HABERİ.....	243
EK-4 KORE SAVAŞI İÇİN YOLA ÇIKAN 1. TÜRK TUGAYI İLE İLGİLİ GAZETE HABERİ	244
EK-5 KORE SAVAŞI'NIN BİTTİĞİNE DAİR GAZETE HABERİ.....	245
EK-6 TAHSİN YAZICI'NIN TUGAY KOMUTANI OLARAK ATANDIĞINA DAİR ARŞİV BELGESİ.....	246

EK-7 KORE SAVAŞI'NDA GÖREV YAPMAK ÜZERE ATANAN İMAMLAR İLE İLGİLİ BAKANLAR KURULU KARARI.....	247
EK-8 KORE SAVAŞI'NDA GÖREV YAPMAK ÜZERE ATANAN AŞÇILAR İLE İLGİLİ BAKANLAR KURULU KARARI	248
KAYNAKÇA	249

ÖN SÖZ

1950-53 yılları arasında gerçekleşen Kore Savaşı, Soğuk Savaş döneminin önemli olaylarındanır. Aslında “ideolojilerin savaşı” olarak tanımlanabilecek Kore Savaşı, aynı toprak üzerinde yaşayan Kore halkının ABD ve SSCB etkisinde nasıl ikiye bölündüklerinin göstergesidir. Birçok devletin dâhil olduğu savaş, üç yılın sonunda 38. Arz Dairesi’den ikiye ayrılarak farklı ideolojik sistemlerle yönetilen iki devlet ortaya çıkarmıştır.

Türk askeri, Kurtuluş Savaşı’ndan sonra ilk defa Kore’de savaştı. Hiç bilmedikleri topraklara, hiç tanımadıkları insanlar için yardıma giden Türk askeri, şüphesiz önemli deneyimler yaşadı. Ancak bu önemli deneyimleri yaşayan insanlar ile ilgili çalışmalar yetersizdir ve bu çalışmaları yapmak için zaman aleyhimize işlemektedir. Bundan dolayı gazilerimiz ile vakit kaybetmeden görüşüp hatıralarını dinlemenin önemli olduğunu düşündük. Bu çalışmada İstanbul’da yaşayan Kore Savaşı gazilerinin anlattığı hatıralar esas konu olarak yer almaktadır.

Tezin giriş bölümünde Kore’yi tanımak adına; Kore coğrafyası, Korelilerin kültürü, etnik yapıları, tarihsel geçmişi ile ilgili bilgiler verilmiş, ayrıca Türkiye ve Kore ilişkileri yer almıştır.

Birinci bölüm ilk maddede, II. Dünya Savaşı sonrasında dünyanın genel durumu, Soğuk Savaş Dönemi ve blokların nasıl oluştuğu anlatılmıştır. İkinci maddede bu yıllarda Türkiye’nin dış politikasından bahsedilmiştir. Üçüncü maddede ise Kore Savaşı’nın nasıl başladığı, Türk askerinin savaşa nasıl katıldığı, Türk askerlerinin yaşadığı çatışmalar, savaşın sonlanması ve savaş sonrası ortaya çıkan durum anlatılmıştır.

İkinci bölümde savaşa katılan askerlerin yazdığı hatıralara, askerlerin anlattıkları olaylara, yazdıkları mektuplara yer verilmiş, ayrıca Kore Savaşı’nda yaşananların basın – yayın ve edebiyata yansımaları hakkında bilgi verilmiştir.

Üçüncü bölüm gaziler ile yapılan görüşmeleri kapsamıştır. Çalışma kapsamında çeşitli nedenlerle görüşmeyi kabul etmeyen gazilerimiz olsa da toplamda İstanbul’da yaşayan 20 Kore Savaşı gazisi ile görüşülmüştür. Bu görüşmelerde gazilerimize 46 soru sorulmuştur. Görüşmeler esnasında gazilerimizin 85 yaş ve üzeri oldukları gözetilerek hassas davranılmış ve onları yormamaya gayret gösterilmiştir. Tüm bu hassasiyetlere

rağmen bazı gazilerimiz sorulara net cevap verememişler veya yanlış bilgi aktarmışlardır. Yanlış aktarılan bilgilerin düzeltmeleri dipnotlarda verilmiştir.

Hiç tanımadıkları topraklara tam olarak ne için gittiklerini bilmeden giden gazilerimiz önemli kazanımlar elde ederek döndüler. O dönemde Türkiye'deki askeri koşullarla Kore Savaşı'ndaki ortamı kıyaslayan askerler farklı pek çok şey öğrendiler. Kore halkıyla ayrı bir bağ kurdular. Bugün bu bağ devam ettirebilmek adına ellerinden gelen gayreti gösteriyorlar.

Bu tezin hazırlanmasında katkısı olan herkese teşekkür etmeyi kendime borç bilirim.

Öncelikle; çalışmamızın öznesi konumunda olan ve anılarını bizimle paylaşarak bu tezin ortaya çıkmasını sağlayan değerli Kore Savaşı Gazilerimize ve gazilerimize ulaşılmasında bize yardımcı olan Türkiye Muharip Gaziler Derneği Sirkeci Şubesi üyelerine saygı ve hürmetlerimi sunarım.

Tez hazırlığı boyunca, tezi bir an önce tamamlayabilmem adına ellerinden geleni yapan anneme, babama, kardeşlerim Mehtap ve Mustafa'ya;

Çalışma sürem boyunca yanımda duran, ayrıca tezin tashihinde yardımcı olan sevgili eşim Murat Demir'e ve tabii ki bu süreçte bazen yalnız bıraktığım biricik kızım Öykü Naze'ye teşekkür ederim.

Üzerimde emeği olan, beni yetiştiren, yol gösteren tüm hocalarıma;

Özellikle bu konuyu seçmemde yardımcı olan, uzun süren çalışma süreci boyunca tahammül gösteren, değerli katkılarıyla yolumu aydınlatan kıymetli hocam Doç. Dr. Ali Satan'a minnet ve şükran duygularımı ifade ederim.

ÖZET

Soğuk Savaş dönemindeki ideolojik kavganın, Kore halkı üzerinde sıcak çatışmaya dönmesiyle 1950-1953 yılları arasında gerçekleşen Kore Savaşı, dünya tarihi açısından önemli bir noktada yer alsa da, Türk askerinin savaşta yer almasıyla Türkiye tarihi açısından da ayrıca bir önem taşımaktadır. BM üyesi olarak Türk askeri bir tugay ile savaşa dâhil oldu. Savaşta önemli kayıplar verdi. Sağladığı önemli başarılar ile takdir topladı. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra ilk kez bir savaşa katılan Türk askeri yardıma muhtaç olan bir millete destek olarak ayrıca bir gurur yaşadı.

Türk askeri bir yandan insanlara yardım etmenin mutluluğunu yaşarken diğer yandan oldukça zor günler geçirdi. Yorucu ve uzun yolculuklar geçirdi, çatışmaların ortasında kaldı, zor hava şartlarıyla mücadele etti, yeni pek çok şeye ayak uydurmaya çalıştı. Ancak neden orada olduğunu hiç unutmadı. Ülkeye döndükten sonra da günümüze kadar gazilerimiz Kore halkı ile ilişkilerini hep devam ettirdi.

ABSTRACT

Even if Korean War, which took place between 1950-1953 right after the turning of ideological conflict during Cold War into a close combat over Korean community, plays an important part in terms of World history, it has importance for Turkish history as well along with Turkish soldiers' being involved in the war. As a member of United Nations, Turkish soldiers got involved in the war with a brigade. A lot of soldiers died in the war. They won approval thanks to the important successes they had achieved. Turkish soldiers, who joined a war for the first time after the Independence War, experienced the further pride of supporting a nation in need.

On the one hand, Turkish soldiers experienced the happiness of helping people. On the other hand, they had hard times. They had tiring and long journeys, got stuck among the battles, struggled with harsh weather conditions, tried to keep pace with a lot of new stuff. Nevertheless, they never forgot the reason why they had been there. Even after they turned back to the country, our ghazis always maintained their relations with Korean community until today.

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
Asb.	: Astsubay
BCA	: Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi
Bkz.	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
Bnb.	: Binbaşı
CENTO	: Central Treaty Organization
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
Çev.	: Çeviren
DP	: Demokrat Parti
Drl.	: Derleyen
Ed.	: Editör
NATO	: Nord Atlantic Treaty Organization
s.	: Sayfa
sb.	: Subay
SEATO	: South East Asia Treaty Organization
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
yy.	: Yüzyıl

GİRİŞ

KORE'YE GENEL BAKIŞ

A. KORE'NİN COĞRAFI YAPISI

1. Coğrafi Konum

Kore, Asya kıtasının doğusunda, kuzey güney doğrultusunda uzanan bir yarımadadır. Coğrafi koordinatları 34. ve 43. kuzey paralelleri ile 124. ve 130. doğu meridyenleridir. Kore'nin, doğusunda Japon Denizi, batısında Sarı Deniz, güneyinde de Kore'yi Japonya'dan ayıran Kore Boğazı yer alır¹.Günümüzde Kuzey Kore ve Güney Kore diye iki devlete ayrılan Kore topraklarının batı ve kuzey tarafında Çin Halk Cumhuriyeti, doğu tarafında ise Japonya bulunmaktadır.

Kore toprakları kuzey güney doğrultuda 800-950 km uzunluğunda, doğu batı doğrultuda ise 200-400 km genişliğinde bir alanı kapsamaktadır. Ülkenin toplam yüzölçümü 220.675 km²'dir².

2. Fiziki Yapı

Kore, genel itibariyle dağlık bir bölgedir. Çin sınırına yakın sönmüş bir yanardağ olan Paektu-San'dan başlayıp doğu bölgesinden güneye doğru ilerleyen dağ uzantılarından oluşur³.En yüksek yeri 1950 metre yüksekliğindeki Hal-San'dır. Dağların çok fazla ve dik olması bu bölgedeki ulaşımı etkilemektedir. Düzlük alanlar genelde ülkenin batı kısmında görülmektedir. Dağları çok olan bu bölgede yukarı kısımları hızlı, aşağı kısımları yavaş akan pek çok nehir de bulunmaktadır. Akarsuları kısa ve ulaşım elverişsizdir⁴.

İklim itibariyle genellikle yazları sıcak kışları soğuk ve serttir. Özellikle güneyden kuzeye doğru gidildikçe iklim sertleşir. Kışın, kuzey bölgesinde yoğun kar yağışı görülür. Yazın muson yağmurlarının etkisi güney bölgelerde fazlaca hissedilir. Haziran ve Eylül aylarında yılda bir iki defa tayfun görülür. Bu sayının arttığı da söylenebilmektedir.

¹ Refik Özdek, "Kore", *Ülkeler Ansiklopedisi*, Cilt II, s.469.

² Ahmet Avcı, *Kore Savaşı'nda Türk Ordusu*, Ahi Evran Üniversitesi, Yüksek Lisans, Kırşehir, 2015, s.12.

³ Ali Denizli, *Kore Harbi'nde Türk Tugayları*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1994, s.8.

⁴ Rıza Kurtuluş, "Kore Cumhuriyeti", *İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Cilt 26, s. 198.

Kore toprakları Birinci Dünya Savaşı öncesinde ulaşım bakımından çok gelişmiş değildi. Her zaman kullanılabilecek bir yol bulmak oldukça güçtü. 1938’de 3000 km devlet yolu, 8640 km il yolu, 11500 km belediye, şehir ve köy yolları vardı⁵. O dönem için en iyi kullanılabilecek yol, demiryollarıydı. Kore, yarımada olmasından dolayı limanlar bakımından önemli bir bölgedir. Pusan, İnchon, Chongjin, Wonsan başlıca limanlardır.

Kore’deki doğal kaynakların çeşitliliği çok ancak miktarı azdır. Kore arazilerinin ise ancak %20’si tarıma elverişlidir. Dolayısıyla halkın geçimini sağlaması için şartlar elverişsizdir.

3. Korelilerin Etnik Yapıları, Din ve Yaşam Tarzları

Korelilerin etnik yapıları tam olarak aydınlatılamasa da Turanî ırkına mensup oldukları genel kabul gören görüştür. Kore, coğrafi konum itibarıyla fazla istilaya uğramış, bu nedenle özellikle Çinliler ve Moğollar ile ırk anlamında karışmışlardır. Deri, saç, göz rengi ve göz yapısı itibarıyla Çin ve Japon halkına oldukça benzerlik göstermişlerdir. Kore halkının genellikle çalışkan, zeki, vazifelerine sadık ve kanaatkâr oldukları karakteristik özellikleri arasında sayılabilir⁶.

Korelilerde, Çin’in etkisiyle Budizm ve Konfüçyüs inanışları yaygındır. Aynı zamanda Şamanlık, Chondokya, Hristiyanlık dinleri de görülebilmektedir. Birden fazla dinin yaygın oluşu Kore halkının dinlere karşı oldukça hoşgörülü olmasını da sağlamıştır.

Kore dili Ural - Altay dil ailesinden olduğu için Türkler açısından öğrenilmesi kolay bir dil olarak kabul edilir. Çince kelimeler oldukça fazladır. Çin harf sistemine kıyasla az sayıda harf sistemi yer alır. Hangıl adı verilen Kore alfabesi toplamda 24 harften oluşur.

Halk arasında aile önemli bir yer tutar. Erkek, ailenin reisi kabul edilir. Koreliler; gelenek ve görenekleriyle birbirine bağlı, vefa duyguları oldukça gelişmiş bir millet olarak tanımlanabilirler. En eski edebiyat türü müzik ve dans eşliğinde söylenen dinsel şiirlerdir. Kore alfabesinin kullanılmaya başlamasıyla birlikte gelişen Kore

⁵ Himmet Gündüz, *Türkiye Basınında Kore Savaşı*, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans, İstanbul, 2001, s. 2.

⁶ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 10.

edebiyatı günümüzde oldukça başarılı sayılabilir. İşgalci pek çok toplumdan etkilense de Kore toplumunu başta seramik sanatı gibi pek çok sanat eserini ve müzik ve dans kültürünü devam ettirmiştir⁷.

B. KORE’NİN TARİHİ

Kore tarihinin tam olarak ne zaman başladığı bilinmese de genel kanı M.Ö. 2000’li yıllarda başladığı yönündedir. Eski bir medeniyet olan Kore’nin bilinen ilk kurucusu Tangeon, ülkesine Chosen yani “sabah serinliği” adını vermiştir.

Uzun zaman bağımsızlığını korusa da özellikle Çin’in egemenliği altına girmekten kurtulamamıştır. İlkçağ’da Kore’de üç ayrı krallık görülmektedir. Bunlardan birincisi, kuzeyde Korai; ikincisi, güneyde Paik-Tiyei; üçüncüsü, güneybatıda Sinlo krallığıdır. Krallıklar arasındaki mücadele Ortaçağ boyunca devam etmiştir. Çinliler, Kore’ye tamamen hâkim olup iç idareyi Sinlo Krallığı’na bırakınca süreç değişime uğramıştır. Diğer krallıkların karşı gelmesine rağmen Wang sülalesi adı altında birleşmişlerdir. 14. yy’a gelindiğinde yönetimi Li sülalesi devralmış ve 1910’da Japonlar ülkeyi işgal edene kadar yönetimde kalmışlardır.

Ancak bu hanedanlar zamanında da tamamen bağımsız olmamışlardır. Cengiz Han’ın başlattığı, oğlu Ögedey ve torunu Kubilay’ın devam ettirdiği mücadele ile Kore, belli aralıklarla 13 ve 14. yy’larda Moğol devletlerine bağlı kalmıştır⁸.

Kore yarımadası bu bölgedeki ülkeler için oldukça önemliydi. Bilhassa Japonlar için. 16. yy’dan itibaren Japonların bu bölgede hâkimiyet kurmak istemelerinde, Asya’dan gelecek olan tehlikenin önemli bir yeri vardı. Bunun farkında olan Çin açısından da Kore toprakları çok önemliydi. Bu yüzden Kore toprakları için Çin ve Japonya arasında uzun yıllar süren savaşlar gerçekleşti.

19. yy’a gelindiğinde Japonya’nın Çin karşısında gösterdiği üstünlük ve Çin’in Avrupa’ya uyum sağlayıp sağlayamama konusundaki karışıklıklarından yararlanan Ruslar, Kore’nin Mançurya bölgesini işgal ettiler. Bu durum hem İngiltere’yi hem de Japonya’yı endişelendirdi. Bu endişe ile Japonya ve İngiltere ittifak kurdular. Ruslar ile

⁷“Kore”, *Cumhuriyet Ansiklopedisi*, 7. Cilt, s. 2068-2069.

⁸ Nurettin Yıldırım, *Psikolojik Savaş Teknikleri (Kore – Irak Örneği)*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2007, s. 26-27.

anlaşamayan Japonya,1904 yılında Rusya'ya savaş ilan etti. Rusya'yı da yenerek uzun yıllardır verdiği mücadelede başarılı olan Japonya,1910 yılında Kore topraklarını Chosen vilayeti adı altında kendine bağladı.

Birinci Dünya Savaşı başladığında Japonya'nın savaşa girmesi Kore halkı için bir kurtuluş ümidi olmuştu. Ancak Japonya'nın savaştan galip ayrılması Kore halkının Wilson prensiplerinden yararlanamamasına neden oldu. Ardından gelen süreçte Koreliler ayaklanmaya çalışsalar da şiddetli bir bastırma hareketi ile karşılaştılar. Japonya'nın Kore'yi işgali II. Dünya Savaşı bitene kadar yani 1945 yılına kadar devam etti. Ancak bunların yanında Kore'nin gelişimi için yatırımlarda bulunmayı da ihmal etmedi. İlerleyen zamanla birlikte Japonya Kore topraklarını kalkındırmaya çalışırken, Kore halkı bağımsızlığı yönünde çalışıyordu⁹.

C. TÜRKİYE – KORE İLİŞKİLERİ

Türk – Kore ilişkileri, iki medeniyetin de Orta Asya'da yaşadığı zamana kadar dayanmaktadır. Orhun Yazıtlarında Kore kavimlerinden Maek'in isminin geçmesi Köktürkler ile Korelilerin ilişki kurduklarının bir göstergesidir. Ayrıca 6 ve 7. yy.'larda Koreliler Çin'e karşı savaşırken Köktürkler ile ittifak kurarak bu ilişkiyi devam ettirmişlerdir. Türklerin batıya, Korelilerin ise doğuya doğru göç etmeleri sonucu oluşan coğrafi uzaklık zamanla ilişkilerin de uzaklaşmasına neden oldu. Önce Selçuklu ardından da Osmanlı İmparatorluğu Batı ile daha yakından ilişki kurmaya başladı. Fakat o dönemde Kore'de hâkimiyet kuran Chosun kralı batıya karşı kapalı bir politika izledi. Buna bağlı olarak ilişkiler oldukça azaldı. Bu uzaklaşmaya rağmen Türklerin ve Korelilerin Altay dil grubunda yer almaları, hemen hemen aynı gelenek ve göreneklere sahip olmaları, bu iki kültürün birbirine ne kadar yakın olduğunu da göstermektedir.

Yüzyıllarca birbirleri ile pek ilişki içerisinde olmayan Türk ve Kore halkları 20. yy.'ın başlarından itibaren tekrar yakınlaşmaya başlayacaktır. Türkiye'de Mustafa Kemal önderliğinde 19 Mayıs'ta başlayan milli mücadele hareketi ile Korelilerin 1

⁹ Nurettin Yıldırım, *a.g.e.*, s. 30-31.

Mart'ta Japonya'ya karşı başlattığı bağımsızlık hareketi aynı yıla yani 1919'a rastlamaktadır¹⁰.

Bu ortak nokta iki toplumu birbirine karşı yeniden yakınlaştırdı. Öyle ki Kore'de yer alan milliyetçilik taraftarı Dong-A Ilbo gazetesi, bu yıllarda Türkiye'de gerçekleşen hemen hemen her olaya gazetesinde yer verdi.

İki ülkenin bağımsızlık mücadelesi aynı yıllarda başlasa da Kore, Türkiye Cumhuriyeti'nden 25 sene sonra kurulabilmiştir. İki ülkenin birbirine asıl yaklaşması ise Kore Savaşı ile birlikte gerçekleşmiştir. Türk askerinin Kore'de gerçekleştirdiği muharebeler üzerine hem Türk halkının hem de Kore halkının birbirlerine karşı duyduğu ilgi artmıştır. Savaşın ardından 1957 yılında iki ülke arasında diplomatik ilişkiler kurulmuş, böylelikle siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel ilişkilerin gelişmesi için gerekli zemin hazırlanmıştır¹¹.

Kore Savaşı'ndan günümüze kadar iki ülke arasında herhangi bir olumsuzluk yaşanmamıştır. Savaşın hemen ardına Kore, ilişkilerini ABD ve Avrupa ülkeleri ile geliştirmiş, Türkiye ise batılılaşma politikası gereği yüzünü Batı'ya çevirmiş, bu nedenle Asya ülkeleri ile ilişkilerini fazla geliştirememiştir.

Türkiye ile Kore 1950'li yıllarda başlattığı diplomatik ilişkilerini 1960'lı yıllarda geliştirerek dostluk ilişkisine çevirmiştir. 1970'li yıllarda yüksek düzeydeki yetkililerin ziyaretlerinin artmasıyla kültürel ve ekonomik ilişkiler önem kazanmaya başlamıştır. 1982 yılında Kenan Evren'in Kore'yi ziyaret etmesi üzerine ticari ilişkiler hız kazanmış, bu ziyaretten 1986'da Turgut Özal'ın yaptığı ziyarete kadarki süreç iki ülke ilişkileri bakımından en verimli dönem olmuştur. 1990'lı yıllardan günümüze gelene kadarki dönemde ise ticari, siyasi, askeri ve kültürel ilişkiler iyi bir şekilde devam etmektedir¹².

¹⁰Hee – Chul Lee, *Siyasi, Ekonomik, Askeri ve Kültürel Açından Türkiye – Kore İlişkileri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2007, s. 6.

¹¹Hee- Chul Lee, *a.g.e.*, s. 10-11.

¹²Hee- Chul Lee, *a.g.e.*, s. 13-14.

BİRİNCİ BÖLÜM

KORE SAVAŞI (1950-1953)

A. KORE SAVAŞI'NI HAZIRLAYAN KÜRESEL GELİŞMELER

1. II. Dünya Savaşı

I. Dünya Savaşı'nın ardından oluşan yeni düzen barışın ve huzurun sağlanmasında yeterli olmadı. Almanya, İtalya, Japonya gibi devletlerin yayılmacı politikalar izlemesi sonucunda barışı koruma çalışmaları yetersiz kaldı ve II. Dünya Savaşı'nın temelleri atıldı. 1 Eylül 1939 tarihinde Alman ordularının Polonya'yı işgal etmesi üzerine II. Dünya Savaşı başladı¹³. Kısa sürede Avrupa, Kuzey Afrika ve Pasifik'e yayılan Savaş, Almanya, İtalya ve Japonya'nın yer aldığı Mihver Devletler grubu ile İngiltere ve Fransa'nın öncülük ettiği Müttefik Devletler grubunun mücadelelerine sahne oldu.

Almanya, Fransa'nın büyük bölümü dâhil olmak üzere Avrupa'nın önemli bir kısmını ele geçirdi. Ardından İngiltere üzerine saldırıda bulundu ancak başarılı olamadı. Savaşın başında Sovyet Rusya ile Saldırmazlık Paktı imzalamış olsa da yayılmacı politikalarından vazgeçmeyen Almanya, bu kez Sovyet Rusya'ya saldırdı. 1941 yılında başlattığı Barbarossa Harekâtı ile Rus topraklarına girmiş oldu¹⁴.

Almanya, Avrupa'da ilerlerken İtalya, Kuzey Afrika topraklarında İngiltere ile mücadele ederek hâkimiyet sahasını genişletmeye çalışıyor, Japonya ise Pasifik'te hem Çin ile hem ABD ile mücadelesini sürdürüyordu. Savaşın oldukça sert hissedildiği Pasifik Okyanusu'nda ilk darbeyi Japonya, ABD'nin Pearl Harbor'daki deniz ve hava üslerini 1941 yılında bombalayarak vurdu. Bu baskında ABD'nin 12 savaş gemisi ağır hasar görmüş, 188 uçak imha edilmiş ve 2.500 civarında Amerikan askeri hayatını kaybetmiştir¹⁵.

Savaş Mihver Devletlerin lehinde ilerlerken Müttefik Devletlerin ağır darbeler vurmasıyla tersine döndü. İtalya, İngiltere ile baş edemeyerek savaştan çekildi. Almanya önce Stalingrad Muharebesi'ni kaybetti, ardından Normandiya Çıkarması ile saldırılara açık bir hale geldi. Hitler'in hayatına son vermesi ve Müttefik Devletlerin

¹³ Harun Bodur, *Kronolojik 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2013, s. 398.

¹⁴ Harun Bodur, *a.g.e.*, s. 424.

¹⁵ Ayhan Kamel, *1923'ten Günümüze Türk Dış Politikası Ve Diplomasisi*, İnkılâp Kitapevi, İstanbul, 2014, s. 39.

Almanya'ya giriş yapması ile 1945 yılında Almanya da savaştan devre dışı bırakıldı. Japonya ise ABD'nin 1945 yılında Hiroşima ve Nagazaki kentlerine attığı atom bombası ile ciddi bir yıkım yaşayarak savaştan çekildi¹⁶.

1939 – 1945 yılları arasında yaşanan II. Dünya Savaşı, karada zırhlı ve motorlu araçların, havada savaş uçaklarının dolaştığı ve kitle imha silahlarının kullanıldığı bir savaş oldu. Askerlerin yanında sivillerin de hayatını kaybettiği savaşta yaklaşık 50 milyon insan hayatını kaybetti¹⁷.

2. Soğuk Savaş Dönemi

Mihver Devletlerin teslim olmasıyla sona eren II. Dünya Savaşı, yerini güç dengelerinin değiştiği bir dünya düzenine bıraktı. Almanya ve İtalya gibi güçlerin Avrupa'da artık etkili olamayacak olması ve savaşın asıl galipleri olan ABD ve Sovyet Rusya'nın güç mücadelesine girişmesi, Soğuk Savaş Dönemi diye adlandırılan sürecin nedeni oldu. Tamamen zıt ideolojileri benimsemiş olan bu iki devlet, etkilerini genişletip artırmak için büyük çaba sarf ettiler. Savaştan her anlamda büyük yaralar alarak çıkan Avrupa devletleri, savaş sonrasında etkin olan bu iki devletin etrafında toplanmaya başladılar¹⁸.

1945 sonrası dünya, Sovyet Rusya'nın liderliğindeki Doğu Bloku ile ABD'nin liderliğindeki Batı Blokunun mücadele ettiği bir dünya oldu.

2.1.Doğu Bloku

Rusya ülkesi 1812'de Fransa, 30 yıl içinde de 2 kez Almanya tarafından Doğu Avrupa üzerinden işgal edilmişti. Bunun yanında 1917'deki iç savaşa müdahale eden Batılılar, II. Dünya Savaşı'nda da geç yardımda bulunarak ülkeyi yıpratmışlardı. Bütün bunların getirdiği güvenlik endişesi Rusya'nın Batı Avrupa'yla arasına tampon koymasıyla neticelenecekti¹⁹.

¹⁶ Ahmet Avcı, *Kore Savaşı'nda Türk Ordusu*, Ahi Evran Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir, 2015, s. 6-7.

¹⁷ Ahmet Avcı, *a.g.e.*, s. 4.

¹⁸ Cüneyt Güven, *Sebeplerle Sonuçlarıyla Kore Savaşı ve Türkiye*, Pamukkale Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Denizli, 2007, s. 31.

¹⁹ Baskın Oran, "Dönemin Bilançosu", *Türk Dış Politikası*, Ed. Baskın Oran, Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar (Cilt I 1919-1980), İletişim Yayınları, İstanbul, 2004, s. 482.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra sahip olduğu komünist düşüncüyü yaymak ve güçlü bir dünya devleti olmak, Sovyet Rusya'nın en önemli hedefiydi. Emperyalizmi benimseyen ve aynı güce sahip olmak isteyen ABD, Sovyet Rusya'nın en büyük rakibi oldu. Berlin'den başlayan "Demir Perde", dünyanın iki kutuplu hale geldiğinin göstergesi olmuştu.

Sovyet Rusya liderliğinde komünizmi benimseyen Çin, Kuzey Kore, Yugoslavya ve Küba gibi devletler Doğu Blokunu oluşturuyordu. Doğu Blokunu bir araya getiren en önemli olay 1947'de Kominform'un kurulmasıydı. Polonya'nın Wilcza Gora kentinde SSCB, Bulgaristan, Macaristan, Çekoslovakya, Polonya, Romanya, Yugoslavya, Fransa ve İtalya komünist partilerin katılımıyla kuruldu. Amacı, tüm Avrupa'da parti faaliyetlerini eşgüdümlü hale getirmektir²⁰. Doğu Bloku ülkelerinin 1949'da kurulan COMECON ile ekonomik anlamda işbirliği yapmaları birliklerini güçlendirdi.

Şüphesiz ki iki taraf da yapmış olduğu her hamle ile karşı tarafın başka bir hamle yapmasına neden oluyordu. Zincirleme olarak gelişen olaylardan biri de Mayıs 1955'te Batı Almanya'nın NATO'ya girmesi ile Doğu Bloku ülkelerinin Varşova Paktı'nı kurmalarıydı. SSCB, Bulgaristan, Çekoslovakya, Doğu Almanya, Macaristan, Polonya, Romanya ve Arnavutluk'un imzaladığı Varşova Paktı ile birleşik bir askeri komutanlık oluşturuluyor ve diğer devletlerin topraklarında SSCB askerinin bulunması sağlanıyordu²¹.

Sovyet Rusya'da Stalin'in ölümü ve ardından başlatılan Yumuşama Dönemi, Doğu Blokunun zayıflamaya başlamasına neden oldu. Oluşturulan pek çok anlaşma 1991'de Sovyet Rusya'nın dağılmasıyla birlikte tamamen sona erdi.

2.2.Batı Bloku

Sovyet Rusya'nın bu emelleri Batı Avrupa ülkeleri başta olmak üzere, komünizmi benimsemeyen devletler için endişe verici oldu. Sovyet Rusya gibi güçlenmek ve dünyada söz sahibi olmak isteyen ancak Sovyet Rusya'dan farklı olarak kapitalist düzeni benimseyen ABD, Doğu Blokunun karşısındaki en büyük güç olacaktı.

²⁰ Erel Tellal, "SSCB'yle İlişkiler", *Türk Dış Politikası*, Ed. Baskın Oran, Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar (Cilt I 1919-1980), İletişim Yayınları, İstanbul, 2004, s. 500.

²¹ Erel Tellal, *a.g.e.*, s. 510.

ABD Başkanı Truman, 12 Mart 1947’de bir mesaj yayınlayarak aslında Soğuk Savaşın başladığını açıkça ifade ediyordu. Truman Doktrini olarak bilinen bu mesaj, Sovyet tehdidi altında bulunan Yunanistan ve Türkiye’ye mali yardımı içeriyordu. Aslında daha sonradan başka ülkelerin iç işlerine karışmak şekline bürünecek olan Truman Doktrini neticesinde Yunanistan 300, Türkiye ise 100 milyon dolarlık para yardımı aldı²².

Truman Doktrininin bir tamamlayıcısı olarak ABD Dışışleri Bakanı Marshall, kendi adıyla anılan Marshall Planını devreye soktu. Marshall Planı, batı ve güneydoğu Avrupa ülkelerine ekonomik yardımı içeriyordu. 1947 yılında yapılan 150 milyar dolarlık Marshall yardımlarından Türkiye de yararlandı²³.

II. Dünya Savaşı sonrasında barışı koruma faaliyetleri Birleşmiş Milletler tarafından yürütülecekti. Ancak Sovyet Rusya’nın büyük devletler ile fikir ayrılığına düşmesi BM’nin iş yapamaz hale gelmesine neden olmuştu. Batılı devletler kendi güvenliklerini sağlamak adına kendi aralarında teşkilatlanmaktan başka çare bulamadılar. Bu amaçla, 17 Mart 1948’de İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg arasında Brüksel Antlaşması imzalandı. Antlaşma, herhangi bir saldırıya karşılık kuvvetlerini birleştirmeyi öngörüyordu. Fakat bu antlaşma Batının en büyük gücü olan ABD’yi içine almadığı için eksik bir güç olarak kalmıştı. Batı Bloğunun daha güçlü hale gelebilmesi için ABD’yi içine alan bir birlik gerekiyordu ve buna bağlı olarak 1949’da Kuzey Atlantik Antlaşması imzalandı²⁴.

Görüldüğü gibi Batı Bloku da Doğu Bloku gibi kendi arasında anlaşmalar imzalayarak kendi güçlerini korumaya çalıştı. Batı dünyasının lideri olan ABD ise özellikle yaptığı maddi yardımlar ile Batı dünyasının düşüncesini benimseyen devletleri etrafında tutmaya çalıştı.

2.3.NATO

Truman Doktrini ve Marshall Yardımları ile ABD, Sovyet Rusya’nın genişleme siyasetine karşı tedbir çalışmalarını gerçekleştirdi. Batı Avrupa ülkeleri imzaladıkları Brüksel Antlaşması ile kendi güvenliklerini koruma altına almaya çalıştı. Bu çalışmaları

²² Hikmet Erdoğan, *Avrupa’nın Geleceğinde Türkiye’nin Önemi ve NATO İttifakı*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2004, s. 47-48.

²³ Ayhan Kamel, *a.g.e.*, s. 40.

²⁴ Mehmet Gönübol, A. Haluk Ülman, A. Suat Bilge, Duygu Sezer, *1945-1965 Dönemi*, Olaylarla Türk Dış Politikası (1919-1995), Siyasal Kitapevi, Ankara, 1996, s. 224.

desteklemek ve Doğu Blokuna karşı güçlü bir birlik oluşturabilmek adına 4 Nisan 1949'da NATO yani "Nord Atlantic Treaty Organization–Kuzey Atlantik Antlaşması" imzalandı²⁵.

12 Batılı devlet arasında kurulan NATO, bu ülkelerin, milletlerin, demokrasi ilkeleri ile kişi hürriyetleri ve hukuk üstünlüğüne dayanan hürriyetlerini ve ortak savunmaları ile barış ve güvenliklerini korumak için gerçekleşmiş oluyordu. İçlerinden birine yapılmış bir saldırı hepsine yapılmış sayılacaktı²⁶.

Aslında örgütün temel hedefi Sovyetlerce Doğu Avrupa ülkelerinde komünist rejimlerin işbaşına getirilmesi üzerine, giderek büyüyen Sovyet tehdidine karşı Batı Avrupa'nın güvenliğini sağlamaktı. Anlaşma aslında daha büyük bir planın parçasıydı. Sovyet Rusya'nın batısından doğusuna kadar olan tüm savunma sistemini bir çember içine almaktı. Sonradan kurulan CENTO ve SEATO bu çemberin birer parçasını oluşturdu²⁷.

B. SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİNDE TÜRK DIŞ POLİTİKASI

1. Demokrat Parti

II. Dünya Savaşı ve ardından başlayan kutuplaşmalarla oluşan Soğuk Savaş Dönemi hemen hemen her devleti derinden etkiledi. Türkiye, bulunduğu coğrafi konum itibariyle bu etkilenmeleri yaşayan en önemli devletlerden biriydi. İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanı, Cumhuriyet Halk Partisi'nin tek başına iktidar olduğu Türkiye, II. Dünya Savaşı'na girmemiş ancak etkilerini fazlasıyla hissetmişti. 1 milyona yakın asker silah altına alınmış, ekmek karneyle dağıtılmış, salgın hastalıklar artış göstermiş, Varlık Vergisi, Toprak Mahsulleri Vergisi gibi vergilerle halk zor şartlarda yaşamaya başlamıştı. Bütün bu zor şartlar tek partili Türkiye'nin iç siyasetini de oldukça etkiledi. 7 Haziran 1945 tarihinde Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan, anayasanın milli egemenlik ilkesine işlerlik kazandırılmasını, parti işleyişinin demokratik ilkelere uygun olarak yürütülmesini isteyen "Dörtlü Takrir"i parti meclis

²⁵ İlyas Topçu, *Kore Savaşı ve Kars- Ardahan- Iğdır Kore Şehitleri ile Gazileri*, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Kars, 2009, s. 20.

²⁶ Hikmet Erdoğan, *a.g.e.*, s. 50.

²⁷ Ayhan Kamel, *a.g.e.*, s. 92.

grubuna verdiler²⁸. Öneri grupta tartışılmasına rağmen bir sonuç alınamadan kapatıldı. Ancak bu adım Türkiye’yi çok partili hayata götüren sürecin başlangıcı sayıldı.

Soğuk Savaşın başladığı yıllarda Türkiye’de yeni partiler kurulmaya başlasa da en etkili olanı Demokrat Parti oldu. 7 Ocak 1946’da Cumhuriyet Halk Partisi’nden ayrılan Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuad Köprülü ve Refik Koraltan’ın kuruculuğunu üstlendiği Demokrat Parti resmi olarak kuruldu. Parti programı esas itibariyle CHP’den farklı değildi²⁹.

Bu sırada CHP pek çok alanda değişiklik yapmaya başladı. İsmet İnönü’nün değişmez başkanlığı kaldırıldı, tek dereceli seçim sistemine geçildi, üniversitelere idari ve bilimsel özerklik verildi, basın kanununun gazete kapatma yetkisi hükümetten alınarak mahkemelere verildi³⁰. Demokrat Parti ise halka kendini tanıtmaya gayreti içerisinde 1947 Genel Seçimleri ’ne hazırlanıyordu. Ancak Meclis, seçimlerin bir yıl önce yapılmasını kararlaştırdı. Demokrat Parti bu duruma tepki gösterse de seçimlere beklediğinden daha erken katılmanın önüne geçemedi. 21 Temmuz 1946 yılında gerçekleştirilen genel seçimlerde Demokrat Parti, muhalefet partisi olarak mecliste yerini almış oldu.

14 Mayıs 1950 tarihinde gerçekleşen seçimlerde ise meclis artimetiği önemli oranda değişti. Bu tarih 10 yıl sürecek olan Demokrat Parti döneminin başlangıcı oldu. 22 Mayıs 1950’de Celal Bayar’ın cumhurbaşkanı seçilmesiyle birlikte hükümeti kurma görevi Adnan Menderes’e verildi³¹. Hükümetin güvenoyu almasıyla beraber Demokrat Parti icraatlarına başladı.

İlk icraatlarından biri BM’den gelen teklif üzerine, Kore Savaşı’na asker gönderme kararını alması oldu. Meclis tatile girdiği için Bakanlar Kurulu kararıyla asker gönderme kararı alınması tepkilere yol açtı. Demokrat Parti bu konuda kararlılık göstererek Kore Savaşı’nı sonuna kadar destekledi. Ardından NATO’ya girme çabaları başladı. 1952 yılında Türkiye’nin NATO’ya kabul edilmesiyle önemli bir başarı elde edilmiş oldu.

²⁸Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2007, s. 533.

²⁹Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II, s. 536.

³⁰ H. Bayram Kaçmazoğlu, *Demokrat Parti Dönemi Toplumsal Tartışmaları*, Birey Yayıncılık, İstanbul, 1988, s. 26.

³¹ M. Serhan Yücel, *Demokrat Parti*, Ülke Kitapları, İstanbul, 2001, s. 82.

Demokrat parti sonraki girdiği iki seçimi de iktidar partisi olarak kazandı. Ancak devlet içerisinde giderek gerginleşen bir ortam oluştu. Özellikle Muhalefet partisi ile gerginlik had safhaya ulaştı. Yapılan icraatlar ciddi eleştiri aldı.

Ülke içerisinde yaşanan bu gergin dönem 1960 yılının 27 Mayıs sabahı Kurmay Albay Alparslan Türkeş'in sabah saat 4.30 da radyoda yaptığı konuşmayla sona erdi. Türk Silahlı Kuvvetleri memleketin idaresini ele aldı³². Gerçekleşen askeri darbe ile beraber 10 yıllık Demokrat Parti iktidarı sona erdi.

2. Türkiye'nin NATO'ya Girişi

1949 yılında Batılı devletler tarafından kurulan NATO birliğine Türkiye ilk zamanlardan beri ilgi duyuyordu. Batıya yönelik politikamız, Soğuk Savaş döneminde taraf belirleme isteğimiz, NATO üyesi olduğumuzda alacağımız yardımlar ve kamuoyunun bu konudaki beklentileri, Türk hükümetlerini NATO'ya giriş konusunda önemli politikalar geliştirmeye yöneltti.

Dönemin Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak, NATO üyesi devletlerle birliğe dâhil olabilmek için görüşmelere başladı. Başta ABD olmak üzere üye devletler bu durumu olumlu karşılamadı. Türkiye'nin bu birliğin dışında tutulmaya çalışılması anlaşılınca Türkiye yeni hamleler denedi. 1949'da Avrupa Ekonomik İşbirliği toplantısında Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak, Türkiye'nin NATO'ya girmesinin mümkün olmaması durumunda Türkiye, Yunanistan, İtalya, Fransa ve İngiltere'yi içeren bir Akdeniz Paketi kurulması fikrini ortaya attı. Ancak önemli bir sonuç alınamadı. Yine de CHP, iktidarının son günlerinde, 11 Mayıs 1950'de NATO'ya üyelik başvurusunda bulundu. Sonuç yine olumsuz oldu³³.

14 Mayıs 1950 tarihinde genel seçimleri Demokrat Parti'nin kazanmasıyla birlikte süreci yeni hükümet yürüttü. Demokrat Parti de CHP gibi NATO'ya girme konusunda oldukça istekli davrandı. Tam o sırada başlayan Kore Savaşı bu konuda önemli bir aşama oldu. Demokrat Parti, Bakanlar Kurulu toplantısı kararıyla, BM'nin asker gönderme teklifine evet diyerek asker göndereceğini açıkladı. NATO'ya girme

³²Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II, s. 576.

³³ Çağrı Erhan, "ABD ve NATO'yla ilişkiler", *Türk Dış Politikası*, Ed. Baskın Oran, Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar (Cilt I 1919-1980), İletişim Yayınları, İstanbul, 2004, s. 545.

konusundaki isteğini Kore Savaşı'na gönderdiği askerlerle sağlamış oluyordu. Bunun üzerine 1 Ağustos 1950'de Türkiye NATO için ikinci başvurusunu yaptı. Ancak Eylül ayındaki toplantıda reddedildi³⁴.

Mayıs 1951 tarihine gelindiğinde ise ABD'nin Türkiye'nin NATO'ya katılımı konusundaki görüşlerinde değişimler yaşanmaya başladı. ABD bu noktada İngiltere ile uyuşmasa da Kore Savaşı'nda Türk askerinin başarıları ve konum itibarıyla NATO'ya sağlayacağı katkılar nedeniyle Türkiye'yi destekleyen bir tutum aldı. 15 Mayıs 1951'de ABD, NATO üyelerine birer mektup göndererek Yunanistan ve Türkiye'nin teşkilata alınması yönündeki kararını bildirdi³⁵.

ABD'nin bu teklifine bazı NATO ülkeleri, bilhassa İskandinav ve Benelux devletleri itiraz etti. ABD'den aldıkları yardımın Türkiye ve Yunanistan'dan dolayı azalacağı ve ittifakın Akdeniz'e doğru genişlemesi halinde yeni problemlerin onları karşılayacağı ihtimali bu isteksizliğin nedenleriydi³⁶. Bunların dışında İngiltere de bu konuda oldukça isteksizdi. İngiltere, Orta Doğu kumandanlığına bağlı ayrı bir savunma teşkilatı istediği için NATO konusunda ret cevabı veriyordu. Başından beri Türkiye ve Yunanistan'ın NATO'ya alınmasını destekleyen tek devlet İtalya oldu³⁷.

Temmuz 1951'de ABD'nin ve Türkiye'nin baskıları neticesinde İngiltere tutumundan vazgeçti. Üyelik konusundaki görüşmelerin başlamasının da önü açılmış oldu. NATO Bakanlar Konseyi 16-20 Eylül 1951 tarihlerinde Ottawa'da yaptığı toplantının sonunda, Türkiye ve Yunanistan'ın NATO'ya üye olarak çağırılmasına oy birliği ile karar verdi. 13-14 Ekim tarihlerinde Türkiye ile NATO'ya entegre olma konusunda görüşmeler yapıldı. 15 Ekim'de Londra'daki NATO merkezinde Türkiye ve Yunanistan'ın NATO ya katılmasını sağlayacak protokol metni yayınlandı. 22 Ekim'de de protokol yürürlüğe girdi³⁸.

³⁴ Çağrı Erhan, *a.g.e.*, s. 545.

³⁵ Metin İlhan, *Türkiye'nin NATO'ya Girişi ve Savunma Politikaları*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2015, s. 149.

³⁶ Mehmet Saray, *Sovyet Tehdidi Karşısında Türkiye'nin NATO'ya Girişi, III. Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Hatıraları ve Belgeler*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2000, s. 130.

³⁷ Mehmet Gönlübol, A. Haluk Ülman, A. Suat Bilge, Duygu Sezer, *a.g.e.*, s. 231.

³⁸ Mehmet Saray, *a.g.e.*, s. 131-132.

Türkiye’de 21 Eylül 1951’de NATO’ya dâhil olduğu yönünde haberler kamuoyuyla paylaşıldı³⁹. Ancak 18 Şubat 1952’de TBMM, iktidar ve muhalefet bütün milletvekillerinin oy birliği ile Türkiye’nin NATO’ya girişini kesin olarak kabul etti⁴⁰.

C. KORE SAVAŞI

1. Savaş Öncesi Genel Durum

Kore, Asya imparatorluklarının kavşak noktasında yer almakla tarih boyunca güçlü komşularının ve denizaşırı güçlerin istilalarına, işgal ve saldırılarına maruz kaldı. Kore, bu konumuyla çağlar boyu harp sahnesi olmaktan kendini kurtaramadı⁴¹. Özellikle Çin, Japonya ve Rusya bu bölgede egemen olmak adına mücadele etti. II. Dünya Savaşı zamanında yapılan konferanslarda Amerika, İngiltere, Çin ve Rusya gibi ülkeler Kore’nin bağımsızlığı noktasında kararlar aldı. Savaş zamanında Kore’de ise Japonya hâkimiyeti söz konusuydu.

II. Dünya Savaşı’nda Japonya’nın yenilmesiyle birlikte Kore topraklarının ne olacağı konusu yeniden gündeme geldi. Savaşın sona ermesiyle Ruslar, 1945’te 38. Paralel noktasını sınır kabul ederek Kuzey Kore topraklarını işgal etti. Amerikalıların bu bölgeye girişleri Sovyet komutanlarının iznine bağlı bırakıldı. Ardından da Amerika, Kore’nin güney bölgesini işgal ederek askeri bir idare kurdu⁴². Böylece Kore toprakları 38. paralel dairesinden ikiye bölünmüş oldu.

Sırada Kore topraklarını Japon ordusundan arındırmak vardı. Amerikan Savunma Bakanı 11 Ağustos 1945’te Amerika Dışişleri Bakanlığı’na “38. paralelin kuzeyindeki Japon kuvvetlerinin Sovyetlere, güneyindekilerin de Amerikan komutanlığına teslim olmalarını” önerdi⁴³. Karar kabul edildi ve uygulamaya alındı.

Ancak çözüm tam olarak getirilemedi. Bunun üzerine ABD, Eylül 1947’de konuyu BM’ye taşıdı. Sovyet Rusya da tüm Kore topraklarının yabancı askerler tarafından arındırılması teklifini sundu. Yapılan görüşmeler neticesinde Kore’de geçici bir hükümet kurularak seçime gidilmesine, yabancı askerlerin Kore’den çekilmesine ve

³⁹ *Ulus*, 21 Eylül 1951. *Zafer*, 21 Eylül 1951. *Milliyet*, 21 Eylül 1951.

⁴⁰ *Ulus*, 19 Şubat 1952.

⁴¹ Mim Kemal Öke, “*Unutulan Savaş*”ın *Kronolojisi: Kore, 1950-53*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1990, s.19.

⁴² Serkan Sipahi, *Kore Savaşı ve Türk Kamuoyu*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2007, s. 19.

⁴³ Ali Denizli, *Kore Savaşı - Uzaklardaki Kahramanlar ve Zaferleri*, Başlık Yayınları, İstanbul, 2010, s. 24.

BM tarafından kurulan bir komisyonun geçici olarak Kore'ye gönderilmesine karar verildi⁴⁴. Alınan kararlar gereğince BM Geçici Komisyonu 12 Ocak 1948'de Seul'de ilk toplantısını yaptı. Ancak Sovyet Rusya 38. paralelin kuzeyine BM'nin geçmesine izin vermedi. Bunun üzerine sadece Güney Kore'de seçimlerin yapılması kararlaştırıldı⁴⁵.

1.1. Kore'de İki Farklı Hükümetin Kurulması ve Kore'nin Tahliyesi

Güney Kore'de BM gözetimindeki seçimler, pek çok grubun karşı çıkmasına rağmen 10 Mayıs 1948'de gerçekleştirildi. Seçime katılım oranı %75 idi. Seçim sonucunda 198 milletvekili ile Güney Kore Millet Meclisi toplandı ve ilk olarak anayasa hazırlayarak yürürlüğe koydu. Böylece 1948'de Kore Cumhuriyeti kurulmuş oldu, cumhurbaşkanı olarak da Syngman Rhee seçildi⁴⁶.

Kore'nin kuzeyi ise güney bölgesindeki seçimlerden tam 3,5 ay sonra seçime gitti. Gerçekleşen seçimle beraber 9 Eylül 1948'de Kore Halk Cumhuriyeti kuruldu. Hükümetin başına ise Kim İl-Sung getirildi. Böylece Kore topraklarında 1948 yılında iki hükümet kurulmuş oldu⁴⁷.

Hükümetlerin kurulmasının ardından BM Genel Kurulu'nun 14 Kasım 1947 tarihli kararına göre Sovyet Rusya ve ABD ordularının Kore'yi boşaltmaları gerekiyordu. Sovyet Rusya Eylül 1948'de BM'ye, Aralık 1948'de Kore'yi boşaltacağı haberini verdi. Ancak BM Geçici Kore Komisyonu tarafından yerinde denetlenmesine izin vermedi. Haziran 1949'da ABD kuvvetlerinin Güney Kore'den çekildiği haberi BM tarafından ilan edildi. Sadece Güney Kore ordularının yetiştirilmesi adına 500 kişilik Amerikan Askeri Danışma Kurulu kaldı. Sovyet Rusya'nın ise geride ne kadar asker bıraktığı, ne gibi tedbirler aldığı bilinmiyordu⁴⁸.

1.2.Savaş Öncesinde Kore'de Siyasi ve Askeri Durum

ABD ve Sovyet Rusya'nın Kore topraklarından çekilmesiyle birlikte BM, Kore'de var olan iki ayrı hükümeti birleştirme gayreti içerisine girdi. Ancak hem Kuzey Kore'nin hem Sovyet Rusya'nın takındığı olumsuz tavır buna engel oldu. Sovyet Rusya,

⁴⁴ Adnan Üzmez, *İkinci Dünya Savaşı'ndan Sonra Gelişen Olayların Işığında Kore Savaşı ve Türkiye*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2006, s. 46.

⁴⁵ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 13.

⁴⁶ Tunçay Karacaova, *İstanbul Basınında Kore Savaşı*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir, 2010, s. 40.

⁴⁷ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 14.

⁴⁸ Ali Denizli, *Kore Savaşı- Uzaklardaki Kahramanlar ve Zaferleri*, s. 26.

Soğuk Savaş Dönemi'nde girdiği, Komünizmi yayma düşüncesi ile birlikte Kuzey Kore topraklarını etkisi altında tutmayı hedefliyordu. Buna bağlı olarak 20 Mart 1949'da Kuzey Kore ile 10 yıllık bir yardım anlaşması imzaladı⁴⁹. Ardından da güçlü bir Kuzey Kore ordusu kurma çalışmalarını başlattı. Bu arada Çin'inde desteğini almış olan Sovyet Rusya, Çin ile Kuzey Kore'yi de birbirine yakınlaştırıyordu.

Sovyet Rusya, Kuzey Kore toprakları için bu çalışmaları yaparken ABD de Güney Kore için benzer çalışmalar içindeydi. 1948 ve 1950 yıllarında ABD ile Güney Kore Cumhuriyeti arasında askeri yardım ve güvenlik anlaşmaları imzalandı⁵⁰.

Savaş öncesinde Güney Kore Kara Kuvvetleri, altı zayıf piyade durumundan ibaretti. Deniz kuvvetleri hafif harp gemisi ve yardımcı gemilerden oluşan küçük bir filo halindeydi. Silahlı kuvvetleri 100.000, polis kuvveti ise 50.000 kişi civarındaydı ve BM komutanlığı emrindeydi. Askeri teçhizat bakımından da oldukça zayıftı⁵¹.

Kuzey Kore'de ise 13 tümen, 105. zırhlı tümen, bir tank alayı, 100'den fazla uçak, 32 parça harp gemisi ve yardımcı gemiden ibaret bir deniz kuvveti bulunuyordu. Ordunun subay ve elemanlarını hem Japon ordusunda askerlik yapmış kişiler hem de Çin komünist ordusunda görev almış komünistler oluşturuyordu. Askeri teçhizatlarının çoğunu Rus malzemeleri oluşturuyordu⁵².

Ordu kuvvetlerinden de anlaşıldığı üzere Sovyet Rusya, Kuzey Kore'yi olabildiğince güçlendirmeye çalışıyordu. Kuzey Kore'nin de Sovyet Rusya'nın da hedefi Kore topraklarını tamamen ele geçirmektir. Bu yüzden 1950 yılına gelindiğinde bu doğrultuda planlar yapılmaya başlandı. Güney Kore'nin ise ne böyle bir planı vardı ne de böyle bir plana karşılık hazırlığı.

2. Kore Savaşı'nın Başlaması ve Türk Tugayı'nın Kore Savaşı'na Katılmasına Kadar Geçen Dönemdeki Muharebeler

Her iki Kore hükümeti arasındaki ilişkileri düzeltmek amacıyla BM Kore Komisyonu, Kuzey Kore temsilcileri ile 10 Haziran 1950 günü 38. paralelde bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede Kuzey Koreliler barış yoluyla bütün Kore'nin

⁴⁹ Adnan Üzmez, *a.g.e.*, s. 48.

⁵⁰ Tuncay Karacaova, *a.g.e.*, s. 43.

⁵¹ Burak Karakurt, Sinan Öztürk, Abdullah Doğan, *Dünden Bugüne Kore'de Türk Kahramanları*, Pasiad Yayınları, İstanbul, s. 24.

⁵² Burak Karakurt, Sinan Öztürk, Abdullah Doğan, *a.g.e.*, s. 24.

birleşmesini istediklerini bildirdi. Ancak Kuzey Kore, bu görüşmeden 15 gün sonra, harp ilan etmeden 38. Paralelden geçip Güney Kore'ye savaş açtı⁵³.

25 Haziran 1950 tarihinde sabah 04.00'de Kuzey Korelilerin taarruzuyla Kore Savaşı başlamış oluyordu. Sabah 09.30'da Kuzey Kore lideri Kim İl-Sung radyodan bir bildiri yayınlayarak Kore halkına, “ Güney Kore'nin kukla hükümeti, Kuzey Kore Halk Cumhuriyeti'nin barışı tesis etme teklifini reddetti ve 38. paralelin kuzeyindeki Haeju bölgesine silahlı saldırıda bulundu. Demokratik Halk Cumhuriyeti, saldırgan kuvvetleri geri atmak için karşı taarruza geçti. Meydana gelen gelişmelerden Güney Kore'nin kukla hükümeti sorumludur.” dedi⁵⁴.

Kuzey Kore ordusu hızla ilerlerken saat 11.00'de Kuzey Kore Hükümeti'nin başkent Pyongyang'da yayınlanan resmi tebliği, “ Güney Koreli birliklerin 38. enlemi kuzeye geçip hudut tecavüzünde bulunduklarını” ileri sürerek “ Güney Kore'ye harp ilan edildiğini” bildirmekteydi⁵⁵. Böylece savaş resmi olarak başlamış oluyordu.

Kore'de başlayan bu savaşın Türkiye'deki yankıları, “Üçüncü bir dünya savaşına doğru mu gidiliyor” şeklindeydi⁵⁶.

2.1.BM'nin Kore'ye Asker Göndermesi

Kuzey Kore'nin savaş ilan etmesi Güney Kore'yi şaşırttığı gibi diğer devletleri de şaşkına uğratmıştı. BM ise Güney Kore'deki çalışmalarından dolayı bu savaş ilanını aslında bir nevi kendine yapılmış gibi düşünüyordu. Savaşın ilan edildiği gün ABD'nin de isteğiyle BM Güvenlik Konseyi, saat 14.00'da olağanüstü toplantı gerçekleştirdi. Sovyet Rusya daha önceden Milliyetçi Çin yerine Komünist Çin'in Güvenlik Konseyi'ne alınmadan kendisinin de toplantılara katılmayacağını ifade etmişti. Bu yüzden Sovyet Rusya'nın katılmadığı toplantıda konsey, 9 lehte (Milliyetçi Çin, Küba, Ekvador, Mısır, Fransa, Hindistan, Norveç, İngiltere, ABD), 1 çekimser (Yugoslavya) oyla şu kararı verdi; “Çarpışma derhal durdurulacak ve Kuzey Kore Silahlı Kuvvetleri 38. paralel dairesine çekilecektir⁵⁷.”

⁵³ Nurettin Yıldırım, *a.g.e.*, s. 45.

⁵⁴ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 26.

⁵⁵ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 20.

⁵⁶ *Zaman*, 26 Haziran 1950.

⁵⁷ İbrahim Artuç, *Kore Savaşlarında Mehmetçik*, Kastaş Yayınları, İstanbul, 1990, s. 34.

BM tarafından alınan bu karara Kuzey Kore uymadı. 26 Haziran itibarıyla saldırılara devam etti. Bunun üzerine ABD, Uzak Doğu Amerikan Komutanı Mac Arthur'a Amerikan Hava ve Deniz Kuvvetleri ile Güney Kore'ye yardım etmesini emredip durumu BM'ye bildirdi. Bu sayede Güney Kore'ye ilk yardım eden devlet ABD oldu.

Savaşın devam etmesi üzerine 27 Haziran akşamı BM Güvenlik Konseyi yeniden toplandı. Konsey, 7 devlet delegesinin aldığı kararla Kuzey Kore'yi barışı bozmakla suçluyor ve BM'nin tüm üyelerine Güney Kore Cumhuriyeti için gereken yardımda bulunmalarını öneriyordu. Bu çağrının ardından toplantıya yine aynı gerekçe ile katılmayan Sovyet Rusya, BM Genel Sekreterine gönderdiği mesajda şunları ifade ediyordu: “ Güvenlik Konseyi bu kararı 6 oyla almıştır. Çünkü Milliyetçi Çin delegesinin meşru Çin Hükümetini temsil hakkı yoktur. Hâlbuki Güvenlik Konseyi'nin kararı için 7 oy gereklidir ve bu oylardan 5'inin konseyin daimi üyeleri, yani ABD, İngiltere, Fransa, Sovyetler ve Çin tarafından verilmesi lazımdır. Oysa Sovyetler ve Komünist Çin hükümetleri delegeleri bu toplantıya katılmamıştır. Bu nedenle Güvenlik Konseyi'nin almış olduğu kararlar kanuni ve geçerli değildir⁵⁸.”

27 Haziran'da BM Güvenlik Konseyi'nin yaptığı Güney Kore'ye yardım çağrısı, Sovyet Rusya'nın itirazlarına rağmen gerçekleştirildi. Kararı, BM örgütüne üye olan 56 devletten, Sovyetler Birliği, Çekoslovakya ve Polonya hariç 53 ülke kabul etti. Türkiye, 29 Haziran 1950'de BM Genel Sekreteri'nin telgrafına verdiği cevapta, “ BM'nin bir üyesi sıfatıyla, deruhte eylemiş bulunduğu taahhütleri, mevcut hükümler dâhilinde ve azami samimiyetle, yerine getirmeye hazır olduğunu” bildirdi⁵⁹. Güney Kore'ye ABD'den sonra yardım götüreceğini açıklayan ilk devlet Türkiye oldu. Akabinde BM ile görüşülerek nasıl bir yardım yapılabilceği görüşüldü⁶⁰.

BM'den Güney Kore'ye yardım yapan devletler ve gönderdikleri birlikler şu şekildedir;

Avustralya: İki piyade taburu ve deniz kuvveti

Belçika: Piyade taburu

⁵⁸ İbrahim Artuç, *a.g.e.*, s. 38.

⁵⁹ Erkan-ı Umumiye Riyaseti Harp Tarihi Dairesi, *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953) Özet*, E.H.U. Basımevi, Ankara, 1959, s. 26.

⁶⁰ Haber için bkz. Ek-3.

Kanada: Piyade taburu ve hava kuvveti
Kolombiya: Bir piyade taburu ve firkateyn
Etiyopya: Bir piyade taburu
Fransa: Bir piyade taburu
Yunanistan: Bir piyade taburu ve nakliye uçağı
Hollanda: Bir piyade taburu
Lüksemburg: Bir piyade taburu
Yeni Zelanda: Bir topçu taburu
Filipinler: Bir piyade taburu ve bir tank bölüğü
Güney Afrika: Bir hava birliğı
Tayland: Bir piyade taburu ve deniz kuvveti nakliye gemisi
Türkiye: Bir piyade tugayı
İngiltere: Bir piyade tugayı
ABD: Kara- hava- deniz birlikleri ve ikmal teşkilatı
Danimarka: Sağlık ekibi
Hindistan, İtalya, Norveç, İsveç: Birer sağlık ekibi ile katıldı⁶¹.

BM'ye üye ülkeler Güney Kore'ye yardım çağrısına olumlu yanıt verdi ancak Kore'de BM Silahlı Kuvvetlerini idare edecek komutana ihtiyaç vardı. ABD bu konuda istekli oldu ve savaşın başından beri Tokyo'da bulunarak olayları yakından takip eden General Mac Arthur komutanlığa atandı. 24 Temmuz 1950'de göreve başlayan Mac Arthur, hem Kore harbine katılan tüm ulusları, hem de BM bayrağını kullanarak Kore harbini yönetmeye çalışacaktı⁶².

2.2.Türk Tugayı'nın Kore'ye Gidene Kadar Geçen Sürede Meydana Gelen Muharebeler

Önceki bölümlerde belirtildiğı gibi savaş başlamadan önce Kuzey Kore'nin ordusu Güney Kore'ye nazaran çok daha iyi durumdaydı. 25 Haziran 1950 sabahı başlayan muharebelerde beklenildiğı gibi Kuzey Kore ordusu hızla ilerleyip başarı sağlıyordu. Güney Kore ordusu hem böyle bir saldırıyı beklemiyor hem de elindeki

⁶¹ İlyas Topçu, *a.g.e.*, s. 36.

⁶² Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 25.

malzemelerin yetersiz olmasından dolayı sürekli geri çekilmek mecburiyetinde kalıyordu.

Güney Kore birliklerine ilk desteği ABD verdi. Uzak Doğu Komutanı Mac Arthur'u hava ve deniz kuvvetlerini kullanmak üzere görevlendirdi. Japonya'da bulundurduğu 24. Amerikan Piyade Tümeni savaş için yola çıktı. Ancak ABD başlangıçta kara ordusunu kullanmadı. Hava kuvvetleri ile Kuzey Korelileri durdurmaya çalıştı⁶³.

Kuzey Kore birlikleri savaşın başından beri hızla ilerledi. 29 Haziran'da Güney Kore'nin başkenti Seul'u ele geçirildi. Ardından ABD birliklerinin yardıma gelmesiyle Güney Kore biraz rahatladı. Yeterli destek gelene kadar savunma hattı kurulması kararlaştırıldı. Birlikte hareket eden Amerikan ve Güney Kore birlikleri 1 Ağustos'a kadar Naktongang Nehrine geri çekilme kararı verdi. Oluşturulan Walker Hattı ile düşman durdurulmaya çalışıldı. Düşmanın hattı geçmemesi ile başarı elde edilmiş oldu⁶⁴.

Walker Hattını geçememeleri üzerine Kuzey Kore, Pusan Kıyıbaşı mevkiini ele geçirerek Amerikan askerlerini denize dökmek istedi. Pusan limanının güney kıyısı boyunca iki tümenle yapılan Kuzey Kore taarruzu, 6 Ağustos 1950'de 25. Amerikan Tümeni tarafından bozguna uğratıldı⁶⁵.

BM'nin Kore'ye gönderdiği birlikler yavaş yavaş yerine ulaştı. Bu sırada başarılı bir Pusan savunması atlatılmış oldu. Ancak bir bölgede gösterilen başarı yeterli değildi. Kuzey Kore'yi etkileyebilecek yeni yerlerden saldırmak gerekliydi. Kore'nin batı kıyılarının bütün bağlantı noktalarının birleştiği Seul yakınlarındaki İnchon kıyıları çıkarma yapmak için seçildi. Plan, BM ordularının çıkarma yapıp Kuzey Kore birliklerine saldırmasını içeriyordu. Bu olay, savaşta önemli bir dönüm noktası olacaktı.

15 Eylül 1950 sabahı çıkarma başladı. 17 Eylül'de Kumpo Havaalanı işgal edildi. Bu sırada BM Hava Kuvvetleri, uçaklarla Kuzey Koreli asker ve halk üzerine 3,5 milyon beyanname atarak teslim olmaları çağrısında bulundu ve psikolojik savaş yöntemini kullanmaya çalıştı. 19 Eylül'de ordu Seul'e doğru ilerlemeye başladı. 10 günlük çatışma sonunda 28 Eylül 1950'de başkent Seul geri alındı. Kısa bir süre

⁶³ İbrahim Artuç, *a.g.e.*, s. 48.

⁶⁴ Ali Denizli, *Kore Savaşı- Uzaklardaki Kahramanlar ve Zaferleri*, s. 54-55.

⁶⁵ Ali Denizli, *Kore Savaşı- Uzaklardaki Kahramanlar ve Zaferleri*, s. 56.

ilerlemenin ardından 38. paralel dairesine ulaşıldı⁶⁶. Bu başarıya rağmen BM orduları durmadı ve Kuzey Kore topraklarına doğru saldırmaya devam etti.

3. Türkiye'nin Kore Savaşı'na Dâhil Olması

Türkiye, 1950 yılının ilk aylarında iç politikada önemli değişiklikler yaşamaya başladı ve 14 Mayıs genel seçimlerinde Demokrat Parti'nin tek başına iktidar olduğu yönetime geçti. 27 yıllık CHP iktidarı bu suretle sona erdi. Ancak iç politikada yaşanan bu değişiklik dış politikada yaşanmadı. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Batı'ya duyulan yakınlık Demokrat Parti döneminde de devam etti. Özellikle Sovyet Rusya'nın komünizmi yayma düşünceleri ve Türkiye üzerindeki (boğazlar üzerindeki hak iddiaları) emelleri, Türkiye'nin Batı'yla daha da yakın ilişkiler içine girmesine neden oldu.

Demokrat Parti iktidara geldiği dönemde dış politikada NATO'ya girme gündemi vardı. Tam o sırada ortaya çıkan Kore Savaşı bunun için önemli bir dönüm noktası oldu. BM'nin 27 Haziran 1950'de Güney Kore için yaptığı yardım çağrısına Türkiye olumlu yanıt verdi. Ancak ne derece bir yardımda bulunacağı o an için belli değildi.

18 Temmuz 1950'de Cumhurbaşkanı Celal Bayar başkanlığında Yalova'da önemli bir toplantı yapıldı. Toplantıya Başbakan Adnan Menderes, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu, Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü, Milli Savunma Bakanı Refik Şevket İnce, Genelkurmay Başkanı Nuri Yamut, Hava Kuvvetleri Komutanı Korgeneral Muzaffer Gökşenin, Deniz Kuvvetleri Komutanı Tümamiral Sadık Atılcan, Genelkurmay Hareket Dairesi Başkanı Tümgeneral Yusuf Engeli katıldı. 4 saat süren toplantı sonunda Türk Silahlı Kuvvetleri'nin güçlendirilmesi ile ilgili kararların görüşüldüğü açıklandı. Ancak yapılan yorumlar Kore'ye asker gönderme ile ilgili konuşulduğu yönündeydi⁶⁷.

25 Temmuz 1950 akşamı Cumhurbaşkanı Celal Bayar önderliğinde Genelkurmay Başkanı, Meclis Başkanı ve tüm bakanların katıldığı bir Bakanlar Kurulu gerçekleşti. Toplantı sona erdiğinde yapılan açıklamada Kore Savaşı için BM emrine

⁶⁶ Nurettin Yıldırım, *a.g.e.*, s. 57-58.

⁶⁷ Mehmet Ali Tuğtan, *Kore Savaşı-Uzak Savaşın Askerleri*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2013, s. 103.

4500 mevcutlu bir Tugay'ın gönderileceği açıklandı. Daha sonradan bu sayı 5090'a çıkarıldı. Alınan bu kadar neticesinde Türkiye, Kore Savaşı'na kesin olarak dâhil oldu⁶⁸.

3.1. Türkiye'nin Kore Savaşı'na Katılma Kararının Türkiye'deki Yankıları

Türkiye'nin Kore Savaşı'na asker göndereceği kararı tüm yurttaki büyük ses getirdi. Genel olarak tüm yurttaki olumlu bir hava yarattı. Ancak tepkiler de yok değildi. Bu duruma ilk tepki gösterenler iki muhalefet partisi yani CHP ve Millet Partisi oldu. TBMM'ye sormadan sadece Bakanlar Kurulu kararıyla böyle önemli bir kararın alınmasını doğru bulmadıklarını ifade edip kararı protesto ettiler⁶⁹. Ayrıca alınan bu kararın Türkiye'nin güvenliğini de tehdit edeceği vurgulandı. Hükümet ise bu tepkiler karşısında, Türkiye'nin savaş kararı almış olmadığını, sulhu korumak adına böyle bir girişimde bulunduğunu ifade etti. Bu yüzden TBMM'nin onayını almaya gerek duyulmadığını belirtti⁷⁰.

Aslında muhalefetin verdiği bu tepki neden Kore'ye asker gönderiliyor değil, muhalefete danışılmadan neden asker gönderiliyor idi⁷¹. TBMM'nin tatile girmesinden de kaynaklı, konu TBMM'de ancak 11 Aralık 1950'de tam olarak gündeme gelip tartışılabilirdi. Ancak Kore'ye ilk katile gitmiş olduğundan karar değişikliğe uğramadı.

Muhalefetin ve muhalefet taraftarı olanların düşüncelerinin dışında kararı oldukça olumlu karşılayan bir taraf da vardı. Kararın her yerde çok iyi karşılandığı, insanların sokakta bu durumu memnuniyetle konuştuğu basında yer aldı⁷². Özellikle dönemin en büyük öğrenci birliği olan “ Türk Milli Talebe Federasyonu” bu durumdan memnuniyetini şu şekilde ifade ederek hükümete destek verdi: “ Hak ve hürriyet yolunda girilmiş olan bütün taahhütleri yerine getirmeyi kendisine vazife addeden bir milletin evlatları olmaktan duyduğumuz gurur sonsuzdur. Türk gençliği dünya sulhunun tahakkuku için yapılmış bu hamlenin neticesini ümitle beklerken, kendisine verilecek vazifeyi başarmaya hazırdır⁷³.”

⁶⁸ Erkan-ı Umumiye Riyaseti Harp Tarihi Dairesi, *a.g.e.*, s. 27.

⁶⁹ Mim Kemal Öke, *a.g.e.*, s. 68.

⁷⁰ Mehmet Ali Tuğtan, *a.g.e.*, s. 105.

⁷¹ *Zaman*, 27 Temmuz 1950.

⁷² *Zafer*, 27 Temmuz 1950.

⁷³ Nurettin Yıldırım, *a.g.e.*, s. 69.

Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan yapılan açıklamada Kore Savaşı'na katılmanın cihat sayılabileceği ve Kore'de vefat edenlere şehit denilebileceği fetvasının da verilmesi olumlu düşünenleri etkiledi⁷⁴.

Kısacası Kore'ye asker gönderme kararına iktidarın yanında olanlar büyük destek verirken, muhalefet taraftarları kararı olumsuz karşıladı.

3.2.Türk Tugayı'nın Kore Savaşı'na Hazırlanması

25 Temmuz 1950'de Türkiye bir Piyade Alayı ile bir Topçu Taburu'ndan oluşan 4500 kişilik kuvveti, Kore'ye göndermeye karar verdi. Ancak daha sonradan Amerikalı uzmanların da katılımıyla Genelkurmay Başkanlığı'na Tugaya benzer özel bir teşkilatla ve tugay yetkisiyle bir kuvvetin gönderilmesine karar verilip adına Kore Türk Silahlı Kuvvetleri denildi⁷⁵.

Kore'ye gönderilecek olan birliğin 3 Ağustos 1950'de Genelkurmay Başkanlığı'ndan verilen emir gereğince Ankara'da toplanması kararlaştırıldı. Bu birlik bir komutanlık karargâhıyla 3 piyade taburundan, 241. piyade alayından, 3 bataryalı bir motorlu topçu taburundan ve gerekli yardımcı birliklerden meydana getirilecekti⁷⁶. Piyade alayı olarak Ankara'nın Ayaş ilçesindeki 28. Tümen'in 241. Piyade alayı, topçu taburu olarak da Etimesgut'taki 2. Zırhlı Tugay'ın motorlu topçu taburu seçildi. Erler, 1929 doğumlulardan ve daha çok gönüllülerden seçilecekti. Gönüllü oldukları için 1928 doğumluların da alındığı oldu. Subay ve astsubaylara da gönüllülük esasında öncelik verildi⁷⁷.

Yurdun çeşitli yerlerinde görev yapan birliklerinden oluşan 1. Türk Tugayı'nın komutanlığına Tuğgeneral Tahsin Yazıcı⁷⁸, Kurmay Başkanlığı'na Yarbey Selahattin Tokay, 241. Alay Komutanlığı'na ise Albay Celal Dora atandı⁷⁹. İlk hedef, hazırlıkları bir an önce tamamlayıp hızla devam eden savaşa dâhil olmaktı.

Kore'ye tercümanlar dışında yedek subay gönderilmemesi ve bütün personelin sağlık muayenesinden geçirilerek bu işlerin 20 Ağustos 1950'de bitirilmesi emri verildi. Kore'ye gitmek için hazırlanan tugayın teşkilatlanıp yerleşmesi için Ankara ve

⁷⁴ Mim Kemal Öke, *a.g.e.*, s. 71.

⁷⁵ Celal Dora, *Kore Savaşı'nda Türkler*, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1963, s. 7.

⁷⁶ Nurettin Yıldırım, *a.g.e.*, s. 70.

⁷⁷ İbrahim Artuç, *a.g.e.*, s. 110.

⁷⁸ Belge için bkz. Ek- 6.

⁷⁹ Mim Kemal Öke, *a.g.e.*, s. 83.

Etimesgut Garnizonları gösterildi. Tüm personel, silah, gereç ve donanım buralara gönderildi. Esas garnizonu Ayaş olan 241. Piyade alayı, alay komutanı, Kurmay Albay Asım Eren komutasında yalnız 1929 doğumlu erler, muvazzaf subayları ve alay sancağı ile silahlı olarak 499 er, 10 astsubay, 31 subay mevcudu ile Ankara'ya geldi ve kışlaya yerleştirildi. Daha sonra ise Etimesgut Garnizonuna geçti. Tugayda yer alan topçu taburu da eğitim amaçlı Etimesgut'tan Polatlı'ya gönderildi⁸⁰.

Kore'ye gidildiğinde asker Amerikan silahlarıyla savaşıyordu. Bu yüzden askerin Amerikan silahlarına alışması gerekiyordu. 241. Piyade alayı bölüklerinden bir miktar subay, astsubay ve er seçildi. Amerikan silahlarıyla eğitim ve atış yaparak öğretim birliği oluşturulması hedeflendi. Bu maksatla Amerikan birliklerinden getirilen 300 adet M, L modeli tüfek, bir miktar otomatik tabanca, hafif makineli tüfek, ağır makineli tüfekler, roketatar ve gizleme ağıları verildi. Ayrıca eğitim vazifesini vermek amacıyla Çankırı piyade okulundan bir Amerikalı piyade binbaşısının idaresinde 3 Türk subayı da getirildi. Neticede bir taraftan asker hem kendi silahlarıyla eğitime devam ederken bir yandan da Amerikan piyade silahlarıyla eğitim alıyordu⁸¹.

Eğitim için sınıf okullarına gönderilmiş olan birlikler 14 Eylül 1950 tarihine kadar Etimesgut'ta toplandı. Burada, gidene kadar tüm eğitim ve sağlık hizmetleri devam ettirildi. Ayrıca tugay mensuplarının tüm haberleşme ikmal işlerinin yapılabilmesi için Türkiye'de bir "Kore Bürosu" oluşturuldu.⁸²

3.3.Türk Tugayı'nın Kore'ye Gidişi

Tugayın bir an önce Kore'ye gönderilmesi isteniyordu. Tugay, Ankara'dan trenle İskenderun'a ardından da Amerikan gemileriyle Kore'ye götürülecekti. Ancak hangi yol ve vasıta ile hareket edileceği gizli tutuldu. İskenderun'a hareket edilmeden bir gün önce 18 Eylül 1950'de Başbakan Adnan Menderes, Milli Savunma Bakanı Refik Şevket İnec ve Genelkurmay Başkanı Nuri Yamut birliği ziyaret etti⁸³.

Tugay 19-21 Eylül tarihlerinde tren yoluyla Ankara'dan İskenderun'a taşındı. 259'u subay, 18'i askeri memur, 4'ü sivil memur, 395'i astsubay ve 4414 erden oluşan toplamda 5090 kişi yolculuk etti. Tüm yol boyunca bütün istasyonlarda halkın uğurlama

⁸⁰ Nurettin Yıldırım, *a.g.e.*, s. 71.

⁸¹ Mim Kemal Öke, *a.g.e.*, s. 84.

⁸² Nurettin Yıldırım, *a.g.e.*, s. 73.

⁸³ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 71.

törenleri gerçekleşti. Tugay, İskenderun'a vardığında Atik Yaylası'ndaki ordugâha yerleştirildi. Kurban Bayramı'na denk geliyor olmasından dolayı 23 Eylül'de toplu halde bayram namazı kılındı, ardından ziyafetler verilerek şenlikler düzenlendi⁸⁴.

Tugayı İskenderun'dan Kore'ye taşıyacak vapurlar BM adına ABD tarafından sağlandı. Türk kuvvetleri için beş Amerikan taşıt gemisi verildi. Bunlardan üçü personel, ikisi eşya, araç ve gereç içindi. Bindirme ve yükleme ayrıntıları Amerikalılar tarafından sağlanacaktı. Süveys'e kadar kafilelere Türk Deniz Kuvvetleri Komutanlığı tarafından eşlik edilecek, sonrasında ise İngiliz donanması devreye girecekti. Yolculuk boyunca hiçbir personel karaya çıkmayacaktı. Bu yüzden her türlü ihtiyaç için hazırlık tamamlandı⁸⁵.

Kore'ye ilk hareket 25 Eylül'de başlayacaktı. Ordu, Atik Yaylası ordugâhından İskenderun Limanına getirildi. Başta Cumhurbaşkanı Celal Bayar olmak üzere bölgenin askeri ve idari amirleri ile halk, askerleri Kore'ye yolcu etmek üzere limana geldi⁸⁶. 1882 kişiden oluşan ilk kafil 25 Eylül 1950'de saat yaklaşık 21.00'de hareket etti. 2461 kişilik ikinci kafil 26 Eylül 1950'de saat 21.15'te, 740 kişilik üçüncü kafil ise 29 Eylül 1950'de öğle vakti hareket etti. Tugay ve 241. Piyade alay komutanlarıyla karargâhları ikinci kafil 26 Eylül'de hareket etti. Malzeme gemilerinin ilk kafil 30 Eylül'de ikincisi ise 2 Ekim'de limandan ayrıldı⁸⁷.

Gemiler denizaşırı ülkelere gitmek için özel olarak tasarlanmıştı. Her türlü imkân sağlandı. Mutfakları, yemek salonları, banyo ve tuvaletleri tertemizdi. Bir aydan fazla yiyecek ve içecek stoku bulunuyordu. İmkânlar iyi olmasına rağmen sorunlar yok değildi. Yemekler iyiydi ancak Amerikan usulü haşlama olarak yapıldığından Türk damak zevkine pek uymuyordu. Türk askerleri için yemek noktasında asıl sıkıntıyı ise ekmek oluşturuyordu. Bir santimetre kalınlığında iki dilim ekmek Amerikan askerlerine yetse de Türk askerlerine yetmiyordu. Ekmek miktarının artırılması için gemi komutanına müracaat edildi ancak un Amerikan ölçülerine göre hesaplanıp alındığından artırılması mümkün olmadı. Sorun patatesle giderilmeye çalışıldı⁸⁸.

⁸⁴ Mim Kemal Öke, *a.g.e.*, s. 86.

⁸⁵ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 71-72.

⁸⁶ Haber için bkz. Ek- 4.

⁸⁷ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 72.

⁸⁸ Turhan Seçer, *a.g.e.*, s. 37.

Duşlar ve tuvaletler Amerikan usulü yapıldığından ara bölmeler yoktu. Türk askerleri için gemide zorlayıcı başka bir konu da bu olmuştu. Başlangıçta çok yadırgadılar. Klozet kullanmayı beceremediler. Sorun, subay ve astsubayların verdikleri eğitimler ile giderilmeye çalışıldı⁸⁹.

Gemide subaylar üçer dörder kişilik kamaralara yerleştirildi, astsubaylara kısmen kamaralar ve kısmen de koğuşlar tahsis edildi. Erlerin ve bir kısım astsubayın yerleştiğı koğuşlar ise üst üste dörder karyola halinde ve sıkıştı⁹⁰.

Yol boyunca eğitimlerin devam etmesine de önem verildi. Özellikle Türk askerlerinin Amerikan silahları ile çalışması sağlandı. Gemiler Kızıldeniz'i geçip açık denizlere ulaştığında gemi güvertesinden denize doğru intibak atışları yapıldı. Eğitimler Kore'ye gidene dek devam etti⁹¹.

Aralarındaki mesafeleri koruyarak 21 günlük yolculuğun sonunda gemiler 16 Ekim 1950'den itibaren Kore sularına yaklaşmaya başladı. Bu arada tüm araç ve gereçler güverteye taşındı. Gemiler yola çıkış sırasına göre boşaltılacaktı. Bu sırada General Mac Arthur, Tugayı gemide ziyaret ederek ilk temaslarda bulundu. 19 Ekim 1950, saat 12.30'da ilk kafil gemisi Pusan Limanı'nda karaya çıktı. Güney Kore askeri ve mülki makamlarının temsilcileriyle halkın ileri gelenleri, ellerinde Türk, BM ve Kore bayrakları bulunan 50 kadar okullu kız, bir miktar halk ve biri Amerikan diğeri Güney Kore askeri bandosu olmak üzere iki mızık takımı kafilayı karşıladı. Birer gün ara ile diğ gemiler de boşaltıldı. Karaya çıkıldıktan sonra kafileler orada hazır bulundurulan kamyonlarla istasyonlara gönderildi sonra da trenlerle limanın 85 km kuzey batısındaki Taegu şehrine yollandı⁹².

4. Kore Savaşı'nda Türk Tugayı'nın Muharebeleri

4.1. Taegu'da Türk Tugayı'nın Eğitim Çalışmaları

Pusan limanından Taegu şehrine getirilen birlikler, burada Japonlardan kalma kışlalara yerleştirildi. Amerikan silahlarıyla yeteri kadar eğitim almamış olduklarından bir süre daha eğitim almaları gerekti. Bu sırada 9. Amerikan Kolordu Komutanı, Türk Tugay Komutanı ile tanışıp görüşmek istediğini bildirdi. Bunun üzerine 22 Ekim'de

⁸⁹ Cüneyt Güven, *a.g.e.*, s. 156.

⁹⁰ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 73.

⁹¹ Cüneyt Güven, *a.g.e.*, s. 156.

⁹² Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 74-75. *Zafer*, 20 Ekim 1950.

General Tahsin Yazıcı Taejon'a gitti. Görüşmede Türk Tugayı'nın bir hafta dinlenmesinin ardından cephede görev verilmesi düşünüldüğü açıklandı. Ancak öncelikle eğitimlerin tamamlanması isteniyordu. Eğitim devam ederken Taegu ve Taejon arasında bulunan çetelerle mücadele edilmesi, yol ve köprülerin güvenliğinin sağlanması da istendi. 23 Ekim'de tebliğ edilen görev Türk Tugayı'nın ilk görevi oldu⁹³.

Böylece Türk Tugayı bir yandan eğitim alıyor, diğer yandan bölgenin güvenliğini sağlamaya çalışıyor ve bulundukları bölgeye gelen malzemelerin taşınmasını sağlıyorlardı. Bu çalışmalar devam ederken tugay komutanı ve kurmay heyeti Türk Silahlı Kuvvetleri'nde bir düzenleme yapılmasını gerekli gördü. Alay komutanlığının sevk ve idare bakımından işleri yavaşlatacağı düşünüldü. 3 Kasım 1950'de tugaydan verilen bir emirle Genelkurmay Başkanlığına alay komutanlığının kaldırılıp yeni bir düzenleme olması gerektiği bildirildi. Alay komutanı (Celal Dora) tugay komutanın (Tahsin Yazıcı) yardımcısı olacaktı. Yeni teşkilatın 5 Kasım 1950'ye kadar tamamlanması bildirildi⁹⁴.

4.2.Türk Tugayı'nın Chongdan Bölgesinin Emniyeti ile Görevlendirilmesi

Kore'de savaşılan her birliğe BM tarafından bir isim veriliyordu. Mac Arthur Kore Türk Silahlı Kuvvetleri'ne "North Star" yani "Kutup Yıldızı" ismini verdi. Ardından ise 7 Kasım 1950 günü Mac Arthurkarargâhından 25 Ekim 1950 tarihli bir emir geldi. Türk tugayının 8. Amerikan Ordusu Komutanlığına bağlandığı bildirildi. Aynı gün 8. Ordu'dan ilk görevlendirme de geldi. Seul'un 46 km kuzeybatısındaki Munsan bölgesinin güvenliğinden sorumlu olacaklardı⁹⁵.

Nakil işlemleri ve Türk şoförlerinin tecrübesiz oluşu sıkıntı oluştursa da 10 Kasım'da motorlu birlikler Taejon – Chochiwon – Suwon güzergâhı ile Seul'e hareket etti. Yaya birlikleri ise 13 – 14 Kasım günlerinde Chongdan bölgesine nakledildi⁹⁶. Kore Türk birliği bu sırada kamyonun devrilmesi sonucu bir astsubayını kaybederek ilk şehidini verdi. Ardından nöbetçi bir er nereden geldiği belli olmayan ateş sonucu hayatını kaybetti.

⁹³ Adil Işık, *Kore Savaşı'nda Türk Ordusu'nun Lojistik Desteği*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2009, s. 60-61.

⁹⁴ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 77.

⁹⁵ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 83.

⁹⁶ Nevin Evrim Küçük, *Kore Savaşı ve Gaziantep Kore Gazileri*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, 2011, s. 66.

Tugay, bölgeye yerleşmesinin ardından 25. Amerikan Tümeni'ne bağlandı ve Amerikan taburunun görevini devralarak bölgeyi korumaya başladı. 19 Kasım'a kadar çetelerin baltalama hareket ve faaliyetlerine engel olmaya çalışıldı. Yakalanan şüpheliler Amerikalılara teslim edildi. Bu tarihe kadar Türk kuvvetleri herhangi güçlü bir grupla karşılaşmadı⁹⁷.

4.3. Türk Tugayının Kunuri Muharebeleri

Gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde Kuzey Kore ve destekçisi Rusya barışa yanaşmadı ve savaş kaçınılmaz bir hale geldi. BM birliklerinin komutanı General Mac Arthur'un planı Kuzey Kore birliklerini Yalu nehrinin gerisine atarak Güney Kore'den çıkarmak ve savaşa son vermektir. 24 Kasım 1950'de başlatılan taarruz iki gün boyunca başarıyla sürdürüldü. Ancak 26 Kasım'da Çin birliklerinin karşı saldırısı nedeniyle durakladı. Savunma hattı yarılınca 8. Ordu geri çekilmeye başladı. Yaşanan bu gelişmeler Türk Tugayı'na yeni görevinin verilmesine neden oldu. Tugay 8. Ordunun sağ kanadını korumakla görevlendirilecekti⁹⁸.

4.3.1. Türk Tugayının İleri Hareketi ve Tokchon'a İlerleyişi

26 Kasım 1950'de General Tahsin Yazıcı, Tugayın bağlı bulunduğu birlik olan 9. Amerikan Kolordu Karargâhına çağrılarak bazı emirler aldı. Kunuri bölgesinde 8. Ordu'nun durumu belliydi. 8. Ordu'nun sağ kanadı olan Tokchon şehri düşman tarafından kuşatılmıştı. Ordu kumandanı Türk Tugayı'ndan, Kunuri- Wawon- Tokchon yolunun takip ederek Tokchon'a ulaşmasını ve bu şehri işgal ederek bölgeyi emniyet altına almasını emretti⁹⁹.

Verilen emrin bir an önce uygulanması gerekiyordu. Bunu için ihtiyaç duyulan bir tank takımı ve 50 kamyonun Türk birliğine verileceği ifade edildi. Ulaşılması istenilen yol ise bir hayli zordu. Kunuri kasabası, Chongchon nehrinin doğusunda ve kuzeye giden büyük bir şose ve demiryolu üzerinde yer almaktaydı. Bölge genel olarak dağlıktı ve düzenlenmiş yollara sahip değildi. Var olan yollar dar, dik ve sert virajlıydı. Bir tarafı uçurum, bir tarafı dağlık ve sık ormanlarla kaplıydı¹⁰⁰.

⁹⁷ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 84.

⁹⁸ Ahmet Avcı, *a.g.e.*, s. 53.

⁹⁹ Tahsin Yazıcı, *Birinci Türk Tugayında Kore Hatıralarım*, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1963, s. 148.

¹⁰⁰ Mim Kemal Öke, *a.g.e.*, s. 89-90.

Harekete geçilmeden önce Türk Tugayı içerisinde gruplandırmalar yapıldı. Tugay komutan yardımcısı Albay Celal Dora komutasında bir muharebe grubu teşkil edilerek hemen harekete geçilmesi istendi. Verileceği söylenen kamyonların sadece 30'a yakını teslim edilebildi. Kamyonlar alabildiği kadar askerle uzun ve zor yolculuğa başladı. Türk Tugayı bir an önce yola koyulmaya başladı. Ancak bu noktada en büyük eksiklik düşman hakkında tam bilginin verilmemesi oldu. Ne kadar büyük bir düşman ordusu olduğu ya da tam olarak nerelerde olduğu bilinmediğinden sadece tahminlere göre hareket edildi. Bu esnada Albay Celal Dora herhangi bir tehlike ile karşılaşmamak için Choyangmyon Boğazı'nda askerlerini ilerletmeyerek geceyi burada geçirme kararı aldı¹⁰¹.

Albay Celal Dora'nın bu kararı orduyu korumak açısından oldukça yerinde oldu. Türk Tugayı'nı harekete geçtiği 26 Kasım 1950 günü bu bölgede hava şartları oldukça kötüydü. Arazinin de bir o kadar kötü olması, düşman hakkında tam bir bilgi sahibi olunmaması, telsiz irtibatlarının kopuk olması askerlerin işini daha da zorlaştırdı. Yol boyunca düşmana yerini belli etmemek için herhangi bir ışık yakılmadı. Soğukta ve olabildiğince sessiz halde ilerlemeye çalışıldı.

26 Kasım gecesi dinlenmeye geçildi. 27 Kasım günü saat 14.30'da 9. Amerikan Kolordusu'nun telsiziyle bir emir geldi. "Tokchon'a gidilmeyecektir. Dün gece kamyonlardan indiğiniz yerin 9140 m. doğusunda kalarak yolu kapatınız. Chongsansni'de sizin birliğiniz yoksa düşman birliği vardır." diye ifade edildi. Türk birlikleri olmadığına göre orada bulunanlar düşmandı.

Tugay komutanı Tahsin Yazıcı emri aldıktan sonra kısa sürede incelemede bulundu. Verilen emri yerine getirmeyi tam olarak uygun görmedi. Çünkü bölge, Tugayı tehlikeye düşürecek derecede uzaktaydı. Mevcut yürüme düzeniyle hava kararmadan bölgeye geçip savunma oluşturmak için gerekli zaman yoktu. Saat 15.00'di ve havanın kararmasına iki saat vardı. Tugay komutanı tüm sorumluluğu üzerine alarak kolordunun belirttiği yeri değil, sabah hareket edilen Kunuri – Tokchon yolunu kapatma kararı aldı¹⁰².

Amerikan Harp Tarihi kaynakları Tahsin Yazıcı'yı hatalı olarak yazsalar da, Tahsin Yazıcı'nın aldığı karar belki de orduyu büyük bir tehlikeden kurtardı. Bu karar

¹⁰¹ Ahmet Avcı, *a.g.e.*, s. 56.

¹⁰² Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 89.

neticesinde ordunun yürüyüşü hemen durduruldu ve ordunun geriye dönmesi istendi. Ancak zor şartlarda dönüş hiç de kolay olmadı. Özellikle çok dar olan yoldan araçların geriye dönmeleri epey zaman aldı. Ordu, oldukça dağınık bir vaziyette, yorgun ve aç olarak ancak gece yarısında istenilen yere ulaştı¹⁰³.

4.3.2. Wawon Muharebesi

Tugay, 27 Kasım'ı 28'ine bağlayan gece belirlenen bölgeye ulaşmaya çalışırken, gece 01.00 sularında Çin ordusu, keşif müfrezesine havan ve makineli tüfeklerle taarruzda bulundu. Kendilerini ve orduyu kurtarmak adına bu mücadelede ellerinden geleni yapan müfrezede pek çok asker şehit oldu, telsiz arabası düşmanın eline geçti. Amerikalı Muharebe Yüzbaşısı Lorenzo da askerleriyle birlikte bu saldırıya uğrayıp kayıplar verdi. Kendisi de düşmanın eline esir düştü¹⁰⁴.

Keşif kıtasının baskına uğraması, gelen silah sesleri ve kurtulabilen askerlerin durumu bildirmeleri üzerine Türk birlikleri silah başı yaptı. Düşman 28 Kasım sabahı gün ağarırken hâkim tepelerde görev yapan 10. Bölük'e saldırdı ve akşama kadar sürecek olan Wawon Muharebesi başladı.

10. Bölük düşmanı sert bir şekilde durdurmaya çalıştı. Destek için 11. Bölük sağ kanada, 9. Bölük ise sol kanada geldi ve çatışmaya beraber devam edildi. Böylece 3. Tabur ve Topçu Taburu muharebeye katılmış oldu. Öğle vaktine gelindiğinde düşmanın büyük kayıplar verdiği ortaya çıktı¹⁰⁵.

Düşmanın taarruzu akşama doğru hafifletildi. Akşam olmadan orduyu daha güvenli bir yerde tutmak gerektiğini düşünen Tugay Komutanı Tahsin Yazıcı, çatışmayı keserek 7 km kadar batıda olan Sinim-ni bölgesine gidilmesini istedi. Wawon'da 28 Kasım'da gerçekleşen bu muharebe Türk Tugayı'nın Kore'deki ilk savaşı oldu. Wawon Muharebesi Türk Tugayı'nın başarısı ile sonuçlandı.

4.3.3. Sinnim-ni Muharebesi

28 Kasım 1950 akşamı Türk birlikleri belirlenen Sinim-ni bölgesine doğru çekildi. 1. ve 2. Taburlar Sinim-ni köyünün güneydoğu ve kuzeybatısına mevzilendiler. Diğer birlikler ise köy yakınında bekletildi. Gece saat 01.00 civarına gelindiğinde

¹⁰³ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 93.

¹⁰⁴ Erkan-ı Umumiye Riyaseti Harp Tarihi Dairesi, *a.g.e.*, s. 36.

¹⁰⁵ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 93.

aniden, köyün içinden ve çevreden şiddetli bir düşman taarruzu başladı. Düşman, Tugayı kuşatmış ve çember içine almıştı. Birlikler kendilerini ateş çemberinden kurtarmaya çalıştı. Aralarındaki bağlantı kurulamaz hale geldi. Durum oldukça ciddi ve buhranlıydı. Yollar kapanmış, hareket imkânları kalmamış, emir komuta zinciri bozulmuştu¹⁰⁶. Öyle ki savaşın en uğursuz gecesi olarak anılacaktı.

Panik giderek büyürken Tugay Komutanı karmaşaya son vermek için kararı verdi ve hemen yürürlüğe koydu. Subayları topladı, kaçan askerler durduruldu. Sinim-ni den 4 km uzaklıkta bulunan ve karargâhın olduğu Kaecheon bölgesinde bir savunma hattı kuruldu. Panik halinde Sinim-ni'den kaçan 3. Tabur, Topçu Taburu, Havan, İstihkâm, Muharebe ve Uçaksavar Bölükleri ile Tanksavar Takımı bu hattı oluşturdu. 1. ve 2. Tabur hala çemberin içinden çıkmaya çalışıyordu. Tugay komutanının amacı bu taburlara ulaşmaktı. Amerikan Tank Takımı'ndan destek istendi. Ancak yolun açık olmamasından ve refakatçinin bulunmamasından dolayı destek gelemedi. Tugay üçe bölünmüş bir haldeydi¹⁰⁷.

Sabaha kadar çatışmalar devam etti. Gün ağardığında 1. Tabur süngü ile çemberi yararak geri çekilmeye çalıştı. 2. Tabur'un haberi olmadığı için savunmaya devam etti. 29 Kasım günü saat 10.00'da 2. Amerikan Tümeni'nin bir Piyade Taburu ile bir Tank Bölüğü karargâhı ziyaret etti. Durum anlatıldı. Çemberde kalan birliklerin kurtarılması için taarruz yapılması istendi. Ancak 2. Tümen'in sağ yanını korumaya geldiklerinden teklif reddedildi. Tugay komutanı elinde sağ kalan Personel İkmal Bölüğü ile taarruza karar verdi. Amerikan Tank Takımı'nın desteklediği Bölük 11.30'da taarruza başladı. Çatışmalar sonucunda birliğin büyük bölümü Kaecheon'a alınabildi. 29 Kasım öğleden sonra Tugay, Kaecheon'da yeni bir savunma hattı oluşturabildi¹⁰⁸.

4.3.4. Kaecheon Muharebesi

Türk Tugayı'nın Kaecheon bölgesine geri çekilmesinin üzerinden çok geçmemiştii ki düşman yeni bir taarruzda bulundu. Türk ve Amerikan taburları taarruzu şiddetli ateşleriyle durdurmaya çalışıyordu. Saat 17.00 civarı düşman, baskısını iyice arttırdı. Amerikan taburu bunun üzerine geri çekilme kararı aldı¹⁰⁹. Bu durum Türk Tugayı'nı oldukça zor bir duruma düşürdü. Amerikan askerlerinin yerine koyabilecek elde hazır

¹⁰⁶ Tahsin Yazıcı, *a.g.e.*, s. 176.

¹⁰⁷ Cüneyt Güven, *a.g.e.*, s. 172-173.

¹⁰⁸ Cüneyt Güven, *a.g.e.*, s. 174.

¹⁰⁹ Erkan-ı Umumiye Riyaseti Harp Tarihi Dairesi, *a.g.e.*, s. 40.

bir grup bulunmuyordu. Durumun iyice kritik hal alması üzerine Tugay da Amerikan askerleri gibi Kunuri bölgesine çekilme kararı aldı¹¹⁰.

17.00'den sonra Tugay hızla çekilmeye başladı. Ancak bu sefer de gittikleri Kunuri bölgesinden silah sesleri geliyordu. Düşman Kunuri Boğazı'nı tutmuş, Amerikan kuvvetleriyle çatışıyordu. Gidecek başka bir yol olmadığı için Tugay kendini yine ateşin içine attı.

Türk Tugayı 28 Kasım 1950'de Wawon'da bir gün, 28/29 Kasım'da Sinim-ni'de bütün bir gece, 29 Kasım Kaechon'da bütün bir gün düşman kuvvetleriyle mücadele etti. Ağır kayıplar verse de vazifesini yerine getirerek 8. Ordu'nun geri çekilmesine 2 gün kazandırmış oldu¹¹¹.

4.3.5. Kunuri ve Sunchon Boğazı Muharebeleri

Birliklerin Kunuri bölgesine geçebilmeleri için Kunuri Boğazı'ndan geçmeleri gerekiyordu. Dar bir alan olan boğaz, Çin ordusu ile tutulunca geçmek bir hayli zor olmuştu. 29'u 30 Kasım'a bağlayan gece Amerikan uçaklarının ve topçu bataryasının düşmanı kontrol altına alması üzerine birlikler boğazı geçebildi¹¹².

Ancak Kunuri bölgesinde kalmak Tugay için çok elverişli olmadığından birliğin bir an önce Pyongyang'a çekilmesi kararlaştırıldı. Buraya gidebilmek için Sunchon Boğazı'na doğru birlik hareket etmeye başladı. Ancak bu boğazı da daha önceden düşman kesmişti. Türk ve Amerikan birlikleri çetin ve kanlı mücadeleler vererek boğazı geçebildi. Nihayetinde 1 Aralık 1950 sabahı Türk Tugayı, varlığının %20 civarını kaybederek Pyongyang'da toplanmaya başladı¹¹³.

4.3.6. Kunuri Muharebelerinin Yankıları

Türk Tugayı'nın 26-30 Kasım 1950 tarihleri arasında verdiği Kunuri Muharebeleri olarak adlandırılan mücadeleler Türk ve dünya basınında geniş yer alır. Bu muharebeye dair ilk haberi 27 Kasım'da İngiliz BBC radyosu verir. Habere göre Türk Tugayı düşman tarafından tamamen imha edilmiştir. Ancak aynı günün akşamı Amerika'nın Sesi radyosu bu haberi yalanladı. İlk net bilgi ise Sovyet TASS ajansı

¹¹⁰ İbrahim Artuç, *a.g.e.*, s. 243.

¹¹¹ Erkan-ı Umumiye Riyaseti Harp Tarihi Dairesi, *a.g.e.*, s. 40.

¹¹² Ahmet Elmas, *Kore Savaşı'nda Türk Ordusu, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2004, s. 67.*

¹¹³ Erkan-ı Umumiye Riyaseti Harp Tarihi Dairesi, *a.g.e.*, s.42.

tarafından verildi. Spiker, Amerikalılara hitaben “Sizi bu sefer Türkler kurtardı.” diyerek muharebeler hakkında geniş bilgi verdi¹¹⁴.

Time Dergisi, “Müttefikler” başlığı adı altında Türk Tugayı’nın kahramanlıklarından bahsetti. Abent Post gazetesi Kore muharebelerinin sürprizinin Çinliler değil Türkler olduğunu yazdı. Fransa’nın büyük gazetelerinden Le Figaro “ İki gün evvel savaşa giren Türkler büyük başarı gösterdiler.” diyerek haberi yayınladı. Amerikan basını da İngiliz basını da kendilerinin yanında Türk askerlerinin başarısını sıkça dile getirdi¹¹⁵.

Basının dışında siyasi ve askeri liderlerin de Kunuri muharebelerine ilişkin önemli mesajları oldu. Bunlardan bazıları kısaca şu şekildedir:

Başbakan Adnan Menderes:

“Kore’de BM Emrindeki Türk Silahlı Kuvvetleri Kumandanlığına,

Sulh ve hürriyetin bütün mütecavizlere karşı korunması gibi yüksek insani gayeyi kendisine milli gaye edinen Türk milletinin Kore’de aynı ideale bağlı diğer milletlerle beraber giriştiği hak ve adalet mücadelesinde yüksek kumandanız altındaki kuvvetlerimizin gösterdiği büyük fedakârlık ve kahramanlık kalplerimizi haklı bir iftiharla doldurmuştur. Hükümet, kendilerine tevdi edilen bu çok şerefli vazifeyi bu kadar büyük bir başarı ile ifa ederek bütün sulh ve hürriyet dünyasının hayranlığını kazanan başta kıymetli şahsiyetiniz olmak üzere yurdun aziz ve kahraman evlatlarına en samimi takdir ve şükranlarımı sunarım.”

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Nuri Yamut:

“Kore Türk Silahlı Kuvvetleri Kumandanlığına ve Onun Bütün Mensuplarına,

Aziz evlatlarımız, yiğit askerlerimiz! Mücadelenin en güç hal ve şartlarını karşılayarak milletimizin verdiği şerefli vazife yolunda ve büyük cedlerimizin yarattığı şerefle, an’anelerimize uygun ve layık surette savaştığınızı öğreniyoruz. Çetin savaş günlerinizden birine rastlayan 27 Kasım 1950 tarihinde büyük millet meclisinin sizlere selam ve sevgisini iblağa karar verdiğini bildirmekle bahtıyarım.

¹¹⁴ İbrahim Artuç, *a.g.e.*, s. 271-272.

¹¹⁵ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 102-103.

...

Başta milli savunma bakanı olduğu halde, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne mensup bütün arkadaşlarınız sizlere gönülden takdir ve sevgilerini sunuyor. Sağ olunuz, var olunuz, hak rehberiniz olsun.”

Amerikan Kara Kuvvetleri Kumandanı General Collins:

“Türk kuvvetleri Kore’de yaptığı muharebelerde ümidin fevkinde bir başarı göstermişlerdir. Kahramanlığınızla övünebilirsiniz.”

İngiliz Milli Savunma Bakanı Emanuel Shinwell:

“Kore’deki Türk Tugayı son savaşlar esnasında, diğer Birleşmiş Milletlerle, kuvvetlerine nispetle en güç şartlar altında savaşmış ve buna rağmen vazifesini en parlak şekilde ve tam bir başarıyla ifa etmiştir. Binlerce BM askerinin muhakkak bir çemberden kurtuluşlarını, Türk askerinin kahramanlığına borçluyuz...”¹¹⁶

Bunların dışında Washington, Londra, Madrid, Viyana, Kopenhag, Brüksel, Kabil, Lahey, İsveç, Almanya, İsviçre gibi pek çok büyükelçi ve elçilerimizden de tebriklerin iletildiği telgraflar alınmıştır¹¹⁷.

4.3.7. Kunuri Muharebelerinin Sonuçları

1950 yılının 26-30 Kasım tarihleri arasında yaşanan Kunuri muharebeleri Kore Savaşı’nın en zorlu sürecini oluşturur. Türk Tugayı almış olduğu vazifeyi yerine getirmekle 8. Ordu’ya üç altın gün kazandırmış oldu. Eğer başarı sağlanamamış ve 8. Ordu da geri çekilememiş olsaydı şüphesiz çok daha ağır kayıplar verilirdi.

Türkleri kahramanlaştıran bu zaferde ne yazık ki pek çok şehit, yaralı ve kayıp verildi. Muharebeler boyunca Tugay’ın ana bölümünden üç gün haber alınamadı. Tamamen yok olduğu bile düşünüldü. Kısa sürede 5000 kişilik tugaydan ancak 4000 kişi toplanabildi. Toplam zarar %20 civarıydı¹¹⁸.

8 Aralık’ta eksikliklerin tespitine başlandı. İnsan kaybı %15, araç ve silah kaybı %70 oranındaydı. Özellikle asker ve subayların şahsi eşyaları savaş bölgesinde kalmıştı.

¹¹⁶ Tahsin Yazıcı, *a.g.e.*, s. 216-217.

¹¹⁷ Tahsin Yazıcı, *a.g.e.*, s. 222-223.

¹¹⁸ Ahmet Elmas, *a.g.e.*, s. 69.

Rakamsal olarak bu sayı 218 şehit, 94 kayıp, 455 de yaralı olmak üzere toplamda 767 kişidir. Mütareke sonrası esir düşenler değişimle geri alındı. Eksilen kadroların yerine yeni asker ve subaylar geldi. Ayrıca savaşın başında Genelkurmay Başkanlığınca kaldırılan 241. Alay Komutanlığı yeniden tesis edilip, başına Albay Celal Dora getirildi¹¹⁹.

4.4.Tugayın Aralık 1950 ile Kasım 1951 Arasındaki Muharebeleri

Kunuri Savaşı'nın sonunda Türk Tugayı Pyonyang'da toplandı. Ancak Komünist Çin kuvvetlerinin taarruzlarını devam ettirmeleri üzerine daha güvenli yer olan Sosari kasabasında birkaç gün dinlenmeleri sağlandı. Diğer taraftan düşman taarruzu tüm şiddetiyle devam ederken, 8. Ordu İmjin nehrine doğru çekilmeye başladı. Ancak düşman da ilerlemeye devam etti. Kumpo Yarımadası'nın kuzeyine Komünist Çin kuvvetleri ulaştı. Askerlerin dışında yerli halk da güneye doğru gitmek için yollarda perişan halde ilerliyorlardı¹²⁰.

Kumpo Yarımadası hem askeri bakımdan hem de liman bakımından önemli bir yerdi. 8. Ordu o yüzden bu bölgeyi düşmana bırakmak istemiyordu. Bu yarımadanın savunulma görevi, özellikle batı kanadı, eksiklerini tam olarak tamamlayamamış olsa da, 10 Aralık 1950'de Türk Tugayı'na verildi. Zor bir mücadeleden çıkmış olan Türk askeri yeni bir zorlu mücadeleye girişmekte biraz çekimser kalınca 8. Ordu Komutanı General Walker, birliği ziyaret ederek bir teşekkür konuşması yapmış, ardından da madalyalar dağıtarak ordunun moralini yerine getirmeye çalışmıştır¹²¹.

Tugay, görevi almasının ardından hemen hazırlıklara başladı. Durmadan tatbikat yapıldı. Kunuri'de elde edilen tecrübeler sayesinde eğitimlerde bazı hususlara dikkat edilerek çalışıldı. 1951 yılbaşı gecesi Komünist Çin orduları BM ordusuna taarruzda bulundu. 8. Ordunun doğu kanadından ilerleyerek Seul'u ele geçirdi. Türk Tugayı'nın bulunduğu batı kanadı yerine doğudan ilerlemeyi tercih eden Çin Komünist kuvvetleri, Han nehrinin güneyine kadar ilerledi. BM orduları 100 km güneye çekilerek Ansong

¹¹⁹ Ahmet Elmas, *a.g.e.*, s. 69-70.

¹²⁰ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 119.

¹²¹ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 110.

nehinde yeni bir savunma hattı kurdu. Türk Tugayı da bu çekilmeye dâhil olarak Ansong nehrine doğru çekildi¹²².

4.4.1. Kumyangjang-ni Muharebesi

8. Ordu Komutanı General Walker'ın trafik kazasında ölmesi üzerine yerine General Ridgway geçti. Düşmanın yapması muhtemel taarruzunu düşünerek, daha fazla kayıp vermemek adına bölgenin keşfine ve gerekiyorsa Kore'yi boşaltmak için harekete geçmeye karar verdi. Buna bağlı olarak bazı taarruz keşifleri yapıldı. 23 Ocak'ta bir görev de Türk Tugayı'na geldi. 25 Ocak'tan itibaren Kumyangjang-ni kasabası ile bu kasabanın güney ve güneybatısındaki tepelere keşif taarruzu yapacaktı¹²³.

25 Ocak'ta taarruz başladı. 241. Piyade Alayı ileri harekete geçti. Ancak düşman çok iyi yerleştiğinden ilerlemek kolay olmuyordu. İlk gün sadece 8 km ilerlenebilmişti. Taarruz 26 Ocak sabahı tekrarlandı. Kasabanın kuzeyindeki tepe ele geçirilmeye çalışıldı. Ancak bu sadece Türk birliklerinin ateşiyle gerçekleştirilemezdi. Amerikan jet uçaklarının kasabayı bombalamasıyla çatışma hızlandı. Bir yandan tanklar, roketatarlar diğer yandan süngü muharebeleri yaşandı. Neticede hedefe ulaşıldı. Kasabanın 10 km kadar kuzeybatısına ilerlendi. Düşmanın taarruz gücü kırılmıştı. 27 Ocak'ta büyük zafer kazanan Türk Tugayı'nın ileri harekâtı durdurularak Suwon bölgesine nakledilmeleri sağlandı¹²⁴.

Bu mücadele sonunda savaş alanında yapılan incelemeler neticesinde düşman tarafının zayiatı 1734 kişi olarak belirlendi. Türk Tugayı'nda ise biri astsubay 11 i er olmak üzere 12 şehit, bir astsubay ve 29 er de yaralıdır. Kazanılan bu zafer sayesinde BM orduları geri çekilmekten vazgeçmiş, düşmanı tamamen kırmak adına taarruz planları yapmaya başlamıştır. Burada gösterdiği başarılarından dolayı Türk Tugayı pek çok takdir görmüş, Amerikan kongresince ABD'nin en büyük nişanı olan "Mümtaz Birlik Nişanı" Tugaya takdim edilmiştir¹²⁵.

4.4.2. Birinci Türk Tugayının Katıldığı Diğer Muharebeler

Kumyangjang-ni muharebesinde alınan sonuçlar ile BM ordusu büyük bir güç ve moral kazandı. BM ordularının sıradaki hedefi düşmanı bütün cephe boyunca kuzeye

¹²² Cüneyt Güven, *a.g.e.*, s. 182.

¹²³ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 122.

¹²⁴ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 114.

¹²⁵ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 130-131.

atmak ve olabildiğince yıpratmaktı. Türk Tugayı'nın almış olduğu başarılar takdir edilirken yeni görevler verilmeye devam ediliyordu. Türk Silahlı Kuvvetleri, 25. Amerikan Tümeni'nin soldaki 35. Alayı'nın batı kanadındaki birlikler ile yer değiştirerek ön safta yerini aldı. 28 Ocak 1951'de Suwon bölgesinde taarruz hazırlığını yaparak göreve başladı.

Cephenin sağ kanadında dağların ek yüksek tepesi olan 431 rakımlı tepe, sol kanadında 109 rakımlı tepe bulunmaktadır. Düşman bu iki tepede oldukça iyi bir konumda yer almakta. Türk Tugayının savunduğu bu bölgede 431 rakımlı olan tepeye 2. Tabur, 109 rakımlı tepeye ise 3. Tabur ile taarruz etme kararını verdi. 30 Ocak sabahı oldukça şiddetli çatışmalarla taarruz başladı¹²⁶.

Ertesi gün mücadele devam etti. 109 rakımlı tepede kontrol bir türlü sağlanamadı. Bomba ve süngü muharebeleri yapıldı. 3. Tabur tepayı ancak dördüncü hücumunda zapt edebildi. 7 er şehit oldu, 2 subay 28 er de yaralandı.

431 rakımlı tepenin ise daha zor alınacağı anlaşıncı tank ve piyade işbirliğine gidildi. 40 tanklık bir tank grubuna 27. Alay eşlik etti. 3. Tabur ile birlikte Amerikan Taburu düşmanı çember içine aldı. 6 Şubat'ta tepe tamamen ele geçirilerek 35. Amerikan Alayı'nın taburuna teslim edildi¹²⁷.

Düşmanın zayıf bölgelerine saldırılarak yapılarak iki günlük hedef bir günde tamamlandı ve 11 Şubat'ta Han nehrine varıldı. Düşman artık Han nehrinin kuzeyinde yer alıyordu. Türk Silahlı Kuvvetleri Seul'un batısında, nehrin güneyince mevzilendi. 13 Şubat'ta BM Uzakdoğu Başkomutanı General Mac Arthur Türk Tugayı'nı ziyaret etti. Japonya'da Türkler için "Kahramanlar Kahramanı" denildiğini ifade ederek memnuniyetlerini bildirdi. Tugay da bir hatıra olması için, Selçuk Kız Okulu'ndan yeni gelmiş olan ipekten yapılmış Türk bayrağını generale hediye etti¹²⁸.

Bir haftalık dinlenmenin ardından Türk Tugayı tekrar cepheye gönderildi. 22 Şubat'ta Han nehrinin güneyinde savunmadaydı. 7 Mart'ta Tugayın emrinde olduğu 25. Tümenin iki alayı Pusan nehrinin iki tarafından Han nehrini geçti. Hızla ilerlerken 22 Mart'ta yüksek dağlık ve zor bir arazide düşman savunmasıyla karşı karşıya geldi. Hemen 440, 711 ve 781 rakımlı tepelere taarruza başladı. Süngü ve bomba

¹²⁶ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 138.

¹²⁷ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 121.

¹²⁸ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 139.

hücumlarıyla düşman mevzilerini tek tek ele geçirdi. Çin ordusu başkent Seul'u boşalttı. 27 Mart 1951'de BM orduları 38. Paralel hattına ulaştı. Düşman 400'e yakın ölü verirken Türk Tugayı'ndan 2 er şehit 8 er yaralı oldu. Türk Tugayı yeniden dinlenmeye alındı¹²⁹.

Türk Tugayı ihtiyat halindeyken 25. Tümen taarruz ederek düşmanı kuzeye sürmüş ve yerini Türk Tugayı'na teslim etti. Türk Tugayı'na kendi şeridini oluşturarak kuzeye doğru ilerlemesi emredildi. 11 Nisan'da başlayan ileri harekât aralıksız 5 gün sürdü ve Tugay 15 Nisan'da hedefine ulaştı¹³⁰. İleri harekâtın son bulması ise 22 Nisan'ı buldu. Zor ve dağlık yerlerde mücadele etmesinden dolayı Türk Tugayı'na artık "Dağcı Tugayı" da denildi.

Kore'de savaş bütün şiddetiyle devam ederken, 12 Nisan 1951'de, BM orduları komutanlığında görev değişikliği gerçekleşti. Orduları iyi idare edememesi, bağlı bulunduğu hükümetin ve birliğin emirlerini gerektiği gibi gerçekleştirememesi sebebiyle BM orduları komutanı General Mac Arthur hem buradaki görevinden hem de diğer askeri bütün görevlerinden azledildi. BM orduları komutanlığına General Ridgway getirildi¹³¹.

Kuvvetlerini artıran düşman, 22 Nisan gecesi İlkbahar Taarruzu adı verilen genel bir taarruz başlattı. Bu saldırıda yer yer girmeler ve derinliğe sızmalardan dolayı BM kuvvetleri geri çekilmek zorunda kaldı. Türk Tugayı da yakın muharebe silahları ile boğuşmuş ancak gelen emir ile geri çekilmek durumunda kalmıştır. Bir gecede Türk Tugayı'ndan 5 subay, 3 astsubay, 58 er şehit olmuş, 35 kişi de yaralanmıştır.¹³²

Düşman, ağırlıklı olarak Kore'nin orta kesimlerine hücum ediyordu. BM orduları Seul'e kadar geriledi. 22 Nisan'da başlayan İlkbahar Taarruzu 8 günün sonunda ancak durdurulabildi.

İnisiyatif Çinlilerin elindeydi. Amaçları Seul'u almaktı. BM orduları ise Seul'u savunmak için mücadele ediyordu. Türk Tugayı'nın buradaki görevi muharebe hattının ilerisinde, keşif üstündeydi. Yani düşmanın Seul'u alabilmesi için ilk önce Türk Tugayı'nı geçmesi gerekiyordu. 13 Mayıs'ta düşman 1. Kolordu cephesine taarruz etti

¹²⁹ Cüneyt Güven, *a.g.e.*, s. 191.

¹³⁰ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 122.

¹³¹ *Milliyet*, 12 Nisan 1951. *Hürriyet*, 12 Nisan 1951.

¹³² Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 143.

ve Türk Tugayı'na yaklaştı. Saat 22.00'de şiddetli bir taarruzla Türk Tugayı'na ulaştı. Türk ve Amerikan top ve uçak saldırılarıyla taarruz püskürtüldü. Ardından üç ayrı bölgeden yine taarruz geldi. Dar bölgede çok şiddetli çatışmalar yaşandı. Fazlaca subay ve er zayıatı verildi¹³³.

18 Mayıs gecesi tekrar şiddetli düşman taarruzu başladı. Dalgalar halinde gelen saldırılara Türk Tugayı karşılık verdi. Düşman geri çekildi. 1500 düşman zayıatına karşılık 2 subay, 9 er şehit, 4 subay, 2 astsubay ve 18 er yaralı verildi. Düşman Seul'u almak için giriştiği ilkbahar taarruzundan yenilerek ayrıldı¹³⁴.

Türk Tugayı bu başarısından sonra geriye alındı. 18 Mayıs gecesi yaptığı mücadelenin yerine "Türk Kalesi" adı verildi.

26 Haziran'da BM ordusu genel taarruza başladı. Türk Tugayı 6 Haziran'a kadar dinlendi. 6 Haziran'da ileri harekâta başladı. Uzun bir süre düşmanla temas olmadan ilerledi. 13 Haziran'da düşman savunmasıyla karşı karşıya gelindi. Ancak düşman iyi hazırlanmıştı. İleri harekât sadece çok zayıat vermek olacağından bir önceki mevzilere geri çekilme yapıldı. Türk Tugayı defalarca taarruzda bulundu ancak doğudaki Güney Kore Alayı hedefini ele geçirmeden buranın da alınamayacağı anlaşıldı. 16 Haziran'da Güney Kore Alayı, hedefi yerine getirince Türk Tugayı'nın karşısındaki düşman da geri çekildi¹³⁵.

BM orduları taarruza devam ederek 38. paralel hattına ulaştı. 20 Haziran'da Türk Tugayı Seul'un kuzeydoğusundaki Neogong-ni kasabasında ihtiyata alındı ve 17 Temmuz'a kadar burada kaldı.

Savaşın başlamasının üzerinden tam bir yıl geçti. İki taraf da ağır kayıplar verdi. Saldırıdan çok savunma yapmak iki tarafın da önemsedığı şey oldu. Komünist orduları başkomutanının yapmış olduğu çağrı ile 10 Temmuz 1951'de Kaesong kasabası civarında ateşkes görüşmeleri başladı¹³⁶. 13 Temmuz'da komünist tarafın, BM tarafından olan muhabirlerin toplantıya katılmasını istememeleri üzerine görüşmeler

¹³³ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 125.

¹³⁴ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 147.

¹³⁵ Cüneyt Güven, *a.g.e.*, s. 197.

¹³⁶ Cüneyt Güven, *a.g.e.*, s. 198.

kesintiye uğradı¹³⁷. Sorunun BM lehine çözülmesiyle tekrar başlayan görüşmeler, iki tarafın da bölgeden ayrılmak istememesi üzerine netice alınamadan bitirildi.

Genelkurmay Başkanlığı, Kore Türk Tugayı'nın her yıl değiştirilmesi kararını almıştı. Buna göre 1. Türk Tugayı 2. Türk Tugayı ile değiştirilecekti. Değiştirme üç katile halinde olacaktı. 2 Temmuz 1951'de 2. Türk Tugayı'nın ilk kafilesi İnchon Limanı'na ulaştı. 1. Türk Tugayı'nın da ilk kafilesi geri dönüş için hazırlandı. 6 Temmuz Ramazan Bayramı'ydı. Beraber bayram namazı kılındı. Daha önceden verileceği söylenen "Mümtaz Birlik Nişanı" töreni gerçekleştirildi. Her askere üstün birlik rozeti verildi.

Ağustos ayından itibaren Kore'de savaşıyan Türk askerlerinin cephede yaşanan olaylardan haberdar olabilmesi için "Kutup Yıldızı" adıyla bir gazete çıkarıldı. Bu sayede savaşın gidişatı Türk askerleri tarafından yakından takip edilebildi¹³⁸.

Gelenler yeni silah ve malzemelerle çalışmaya başladı. 18 Temmuz 1951'de 1400 kişilik ilk katile grubu Kore'den ayrılarak yurda döndü. 10 Eylül'de ikinci katile, 18 Kasım'da üçüncü katile geldi. 7 Eylül'de alay sancağı Albay Celal Dora'dan alınarak Albay Nuri Pamir'e teslim edildi. 16 Kasım'da da Tugay komutanı Tümgeneral Tahsin Yazıcı görevini yeni Tugay Komutanı Tuğgeneral Namık Argüç'e teslim etti. Görev teslimlerinin ardından 5 Ekim'de Celal Dora, 5 Aralık'ta Tahsin Yazıcı yurda dönüş yaptı¹³⁹. 18 Kasım'da son katile (taşınamayacak kadar hasta olup hastanede yatanlar hariç) Kore'den ayrılarak yurda döndü. 1. Türk Tugayı, şehit, yaralı ve esir olarak toplamda 1953 kişi zayıat vererek görevini tamamladı¹⁴⁰.

4.5.İkinci Türk Tugayının Muharebeleri

Ateşkes görüşmeleri başladı ancak bir netice almak iki yılı buldu. Bu arada iki tarafın da askerleri oldukça gergin bekleyiş içerisindeydiler. Savaş henüz bitmemişti. Taraflar bir yandan politik davranmaya çalışıyor diğer yandan da topraklar kazılıyor, siperler sağlamlaştırılıyor, irtibat hendekleri hazırlanıyordu¹⁴¹.

¹³⁷Zafer, 13 Temmuz 1951. *Milliyet*, 13 Temmuz 1951

¹³⁸Ulus, 22 Ağustos, 1951.

¹³⁹Zaman, 5 Ekim 1951. *Zaman*, 5 Aralık 1951.

¹⁴⁰Cüneyt Güven, *a.g.e.*, s. 198-199.

¹⁴¹İbrahim Artuç, *a.g.e.*, s. 329.

29 Kasım'da 2. Türk Tugayı'nda 241. Alay Karargâhı ve bağlı birlikleri, karargâh bölüğü ve alay lojistik teşkilatı kuruluştan kaldırılarak yeni kadro ve düzen ile göreve devam etti. 17 Kasım – 20 Aralık arasında Türk Tugayı birlikleri eğitim ve tahkimatla meşgul oldu. 7 Aralık'tan itibaren gece keşif kolları çıkarılmasına ve esir yakalanmasına başlandı¹⁴².

24 Şubat 1952'ye kadar ihtiyatta kalan Türk Tugayı bağlı olduğu 25. Tümen ile cepheye göreve başladı. Türklerin itiraz etmeden göreve gitmesi ABD Savunma Bakanlığını oldukça memnun ediyordu. 28 Şubat'tan 11 Mart'a kadar Türk Tugayı, olabilecek bir saldırıya karşı hazır bulundu. 100-150 m uzaklıktaki düşman ile yapılan karşılıklı top ateşleri her gün bir iki kişinin şehit olmasına ya da yaralanmasına neden oldu.

21 Nisan'da yapılan sınırlı keşif taarruzunda 30-40 düşman öldürüldü. 21 Mayıs 1952 günü 1052 rakımlı tepeden taarruz eden düşmana karşılık yapılan atışlarda 21 düşman ölüsü bulundu¹⁴³.

4 Haziran 1952'de BM ordusu başkomutanı General Mark Clark ve beraberindeki kalabalık ekip Türk Tugayını ziyaret etti. Burada yaptığı konuşmada karargâhı çok beğendiğini, Türk askerinin Kore'de nasıl kahramanca çarpıştığını ve Kore'de daha çok Türk askeri görmek istediğini dile getirdi¹⁴⁴.

5 Haziran'da 1052 rakımlı tepede düşman ile Türk ordusu iyice yakınlaştı. Düşmanın 15 m yakınına kadar gelindi. El bombaları ile düşmana göz açtırılmadı. Türk Tugay komutanı ve yardımcısı, 2. Tabur komutanı ve emir subayı 5 Haziran 1952'de bu tepede düşman mevzilerini teftiş etti. Ancak düşman bir kafilenin burayı gezdiğini fark edince havan ateşine başladı. Havan mermisi bu subayların arasına düştü ve Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanı Yardımcısı Albay Nuri Pamir, havan mermisi parçasının başına isabet etmesi sonucu şehit oldu¹⁴⁵.

2. Türk Tugayı'nın değiştirilmesi gerekiyordu. 23 Haziran 1952'de 3. Türk Tugayı'nın ilk kafilesi geldi. 5 Temmuz 1952'de 2. Türk Tugayı'nın ilk kafilesi, yeni grubu getiren Amerikan gemisi ile yurda dönüş için yola çıktı. 3. Türk Tugayı'nın ikinci

¹⁴² Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 153.

¹⁴³ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 128-129.

¹⁴⁴ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 154.

¹⁴⁵ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 155. *Ulus*, 7 Haziran, 1950.

kafilesi Temmuz ayı içerisinde, son kafilesi ise 21 Ağustos'ta Pusan Limanı'na ulaştı. 2. Türk Tugayı'nın ikinci kafilesi 12 Ağustos'ta, üçüncü kafilesi ise 24 Ağustos'ta İnchon Limanı'ndan yurda döndü. Ağustos 1952'den itibaren 5080 kişi ile görevi devralan 3. Türk Tugayı, Kurmay Albay Sırrı Acar komutasında görevini sürdürdü¹⁴⁶.

4.6.Üçüncü Türk Tugayı'nın Muharebeleri

Önceki birlikler gibi 3. Türk Tugayı da Amerikan silah ve teçhizatıyla eğitim olarak göreve başladı. Bu arada Güney Kore tarafından verileceği söylenen “Kore Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı” töreni yapıldı.

3.Türk Tugayı'nın ilk savunma görevi 6 Ekim 1952'de verildi. 1. Tabur, Worun-ni 'nin 8 km kuzeybatısındaki Konsol-li'deki 2,5 km²lik alanı savunacaktı. 30 Ekim'de 25. Tümen ile birlikte Chorwon şehrinin Ch'ipori bölgesine hareket edilerek ihtiyata alındı.

BM ordusu 1. Deniz Piyade Tümeni'ni, 25. Tümen ile değiştirme kararı aldı. 25. Tümene bağlılığından 3. Türk Tugayı da 1. Deniz Piyade Tümeni'nin 7. Alayı ile yer değiştirildi.

Düşmana fırsat vermemek gerekiyordu. Bunun için ileri sahadaki tepeler muharebe ileri karakolları ile tutuldu. Amerikalı askerler bu mevzilere özellikle 2. Dünya Savaşı'nı hatırlatacak isimler koydu. Doğu kanatta iki küçük muharebe ileri karakol mevzisine Doğu Berlin ile Batı Berlin denildi. Bölgenin orta kesimi, bir kavis şeklinde olup, düşmana 1000 m'den uzaklıktadır. Düşmana yakın olan kesim ise Amerikalıların Nevada Kompleksi adını verdikleri, Vegas, Elko, Karsan muharebe ileri harekât karakollarıdır¹⁴⁷. “Esas Muharebe İleri Karakolu” ismi verilen bu bölge oldukça önemliydi. Yapılan savaş taktiğine göre savaş bittiğinde elde tutulması gerekiyordu. Türk Tugayı, bu bölgede görevine başladı.

İleri karakollar tehlikenin fazla olduğu yerlerdi. En başında Türk askerine bu durum açıkça söylendi. Beklenen saldırı 15 Mayıs 1953'te geldi. Vegas Muharebe İleri Karakolu'na şiddetli top ve havan atışları yapıldı. Gece saat 2.20 civarı çarpışmanın şiddeti giderek arttı. Topçu Taburu düşmana planlı bir şekilde ateş etti. Saat 03.15'te düşman geri çekilmeye başladı. Aynı anda Doğu ve Berlin Muharebe İleri Karakolu'na

¹⁴⁶ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 130.

¹⁴⁷ Erkan-ı Umumiye Riyaseti Harp Tarihi Dairesi, *a.g.e.*, s. 76.

da taarruzda bulunuldu. Burada da düşman geri çekildi. Türk Tugayı'ndan 3 er şehit oldu, 23 er yaralandı¹⁴⁸.

Düşmanın amacı öncelikle ileri karakol mevzilerini ele geçirip cepheyi yarmaktı. İlk saldırıda bunu gerçekleştiremedi. 28 Mayıs sabahı Çin orduları bütün ileri karakol mevzilerini yoğun top ve havan ateşine tuttu. Sis bombası atarak ortalığı iyice görünmez hale getirdi. Ardından bir Alay ile Vegas'a yüklenmeye başladı. Yakın ateş muharebesi yapıldı. Hem süngü hem bomba atışları aynı anda yapıldı. Mücadele bütün şiddetiyle akşama kadar devam etti. 7. Bölük'ün desteğe gelmesi ile ancak 21.23'te hücum ile Vegas geri alındı. Fakat düşman geri çekilmedi, muharebeye devam etti. Türk ve Amerikan topçu ve havanlarının ateşi şiddetlendirmesine rağmen iki tabur kadar düşman Vegas'a doğru ilerlemeyi başardı. Vegas'ı yeniden ele geçirdi.

15 dakika içinde Vegas yeniden geri alınsa da düşmanın tekrar hücum etmesi üzerine Vegas, üçüncü kez düşman tarafına geçti. Türk birliğinin cephanesi iyice azaldı ve birlik zor duruma düştü. 5. Bölük'ten bir takımın gelmesiyle yeniden hücum eden birlikler Vegas'ı tekrar düşmanın elinden geri aldı¹⁴⁹.

Gün boyu savaşı ve çok ağır kayıplar veren Tugay oldukça bitkin haldeydi. Geride kalanlar, durmayan çatışmanın altında mücadele etmeye çalışıyordu. 29 Mayıs sabahı olduğunda çatışma durmamıştı. Amerikan jetleri düşman üzerine şiddetli makineli tüfek ve roket atışına başladı. Bir bölük eklenerek askerler mücadeleye devam etti. Saat 11.00 olduğunda Vegas yeniden ele geçirildi. Geri çekilen düşman, kuvvetlerini bir taburla artırarak yeniden taarruza başladı. Sayıca çok üstünlerdi ama çok kayıp vermişlerdi. Vegas 16.20'de tekrar düşmanın eline geçti. Gece 21.30'a kadar devam eden çatışmalarda Vegas toplamda 9 kere el değiştirdi. Büyük Vegas Tepesi düşmanın elinde Küçük Vegas Tepesi BM ordularının elinde kaldı¹⁵⁰.

Birlikler çok zayıf verdi. Geri çekilme uygun görüldü. Birlikler, 29 Mayıs'ta 21.30 civarında, 25. Tümen'in emriyle, ateş altında oldukları halde, yaralı ve ölülerini taşıyarak, savunma mevzisinin gerisine çekildi. Kunuri'den sonra en şiddetli çarpışmaların yaşandığı Vegas'ta tugayın kaybı oldukça fazlaydı. 2 subay, 3 astsubay, 146 er şehit; 8 subay, 231 er yaralı, 2 er kayıp. Toplam 392 kişi. Oldukça şiddetli geçen

¹⁴⁸ Erkan-ı Umumiye Riyaseti Harp Tarihi Dairesi, *a.g.e.*, s. 77.

¹⁴⁹ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, 132.

¹⁵⁰ Cüneyt Güven, *a.g.e.*, s. 205-206.

çatışmalar sonunda 8. Ordu Komutanlığı bu mücadeleye “Kanlı Vegas Savaşı” adını verdi. Türk Tugayı’nın üstün başarısından dolayı, ABD tarafından “Liyakat Nişanı” verilmesi uygun görüldü. 30 Kasım 1954’te Ankara’daki törende nişan, Tugay komutanına takdim edildi¹⁵¹.

Düşman 28 Mayıs’ta Vegas’ta olduğu gibi Elko ve Karsan’a da taarruzda bulundu. 29 Mayıs 02.00’de Karsan ile bütün irtibat kesildi. Birlikteki askerlerin çoğu şehit edildi. Düşman, ardından Elko’ya yönelerek buraya taarruz etti. Yapılan süngü ve bomba muharebeleri sonunda taarruzu yeniledi; ama Elko’ya giremedi. Sabah saatlerinde yeniden hücumla geçen düşman Amerikan ve İngiliz topçu atışları altında kaldı. Çok kayıp veren Elko’daki birliklerin değiştirilmesine karar verildi. Saat 12.00’de 14. Amerikan Alayı’nın bir bölüğüne karakol teslim edildi. Mevzideki 6. Bölüğün bütün subayları yaralıydı. Sadece 8 er sağlandı. Yaralılar yavaş yavaş taşınarak geri çekilme tamamlandı¹⁵². 3. Türk Tugayı ağır kayıplar vererek Vegas, Elko ve Karsan’daki görevini yerine getirdi.

4. Türk Tugayı, görev süresi biten 3. Türk Tugayı ile yer değiştirmek için Kore’ye gelmeye başladı. İlk kafil 6 Temmuz 1953’te Pusan’a vardı. 3. Türk Tugayı’nın ilk kafil 19 Temmuz’da, ikinci kafil 15 Ağustos’ta, üçüncü kafil ise 20 Ağustos’ta Kore’den hareket etti. Yeni gelen 4. Türk Tugayı Seul’un kuzeyinde bulunan Uijeongbu şehrinin kuzeyindeki ordugâhta toplandı¹⁵³.

5. Kore’de Son Muharebeler ve Mütareke

1953 yılının ilk aylarında Kore’de kış oldukça sert geçti. Bu durumdan etkilenen birlikler arasında önemli mücadeleler yaşanmadı. Sadece normal keşif kolu muharebeleri ile ufak tefek düşman taarruzları gerçekleşti. Nisan ayında ateşkes görüşmelerinin yeniden başlayacağı haberi BM kuvvetlerinin moralini yükseltti.

Ancak Güney Kore Cumhurbaşkanı S. Rhee, kararlaşılan mütareke hükümlerini kabul etmeyeceğine dair bir demeç yayınladı. S. Rhee, 24 Mayıs 1953’te sıkıyönetim ilan edip meclisi kapattı. Komünist ordularının tamamen Kore’den çıkmasını istiyordu. Bu açıklamalara karşılık komünist kuvvetler, mütareke imzalanana kadar taarruza

¹⁵¹ İbrahim Artuç, *a.g.e.*, s. 346.

¹⁵² Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 134.

¹⁵³ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 168.

girişti. Komünistler, BM ordularından güçlü olduklarını ve Kore’den çıkmayacaklarını bu şekilde belli ediyorlardı.

18 Haziran’da anlaşma imzalanması beklenirken, 10 Haziran’da Güney Kore Cumhurbaşkanı S. Rhee’nin 27.000 komünist karşıtı Koreli tutsağı serbest bırakmasıyla, görüşmeler sıkıntıya girdi. 22 Haziran’da BM Komutanı ve Amerikan Dışişleri Bakanı Yardımcısı, S. Rhee ile görüştü. Güney Kore Cumhurbaşkanına “ Kendisini mütarekeyi kabule alıştırmasını ve BM’nin Çinlileri Kore’den atmaya gücünün yetmeyeceğini” açıkça anlatmaya çalıştı. Ancak S. Rhee, Kore sorunu istediği gibi siyasi yollarla çözülemediğinde mütarekenin sonlanmasını ve muharebenin yeniden başlamasını istediğini bildirdi¹⁵⁴.

ABD Cumhurbaşkanı Eisenhower, S.Rhee’yi Amerika’ya çağırdı. Ancak teklifi reddetti. Bunun üzerine Amerika Dışişleri Bakanı Yardımcısı Walter S. Robertson, Seul’a gitti. Güney Kore Cumhurbaşkanı S. Rhee ile iki hafta boyunca görüştü. ABD bu görüşmelerde Güney Kore’nin güvenliğini garanti edeceğini, hava ve deniz kuvvetleri dâhil Güney Kore ordusunun yeniden kurulacağını, güvenlik paktı yapılacağını ve uzun vadeli ekonomik yardım yapılacağını vaat ederek mütareke imzalanmasına S. Rhee’yi ikna etti. S. Rhee, Ateşkese karşı çıkmayacağına dair bir mektup yazarak ABD başkanına gönderdi¹⁵⁵.

BM Ordusu Komutanı General Mark Clark’ın, Komünist Orduları Komutanı’na güvence vermesi ile 19 Temmuz 1953’te görüşmeler yeniden başladı. Panmunjom görüşmeleri, 27 Temmuz 1953’te Panmunjom Ateşkes Anlaşması’nın imzalanmasıyla sona erdi¹⁵⁶. Anlaşma İngilizce, Korece ve Çince olarak düzenlendi ve hepsi geçerli sayıldı. Anlaşmayı, Amerikan Ordusu- BM Komutanı General Mark Clark, Çin Halk Gönüllüleri Komutanı Peng Keh – Hüai, Kuzey Kore Ordusu Komutanı Kim İl Sung imzaladı¹⁵⁷. Anlaşmaya göre 27 Temmuz tarihinde bulunan hat, ateşkes hattı olarak kabul edildi. Bu hat, eski hudut hattına göre batıda biraz altında, orta ve doğuda ise epeyce yukarıdaydı. Bu durumda Güney Kore eskiye nazaran avantajlı konumdaydı.

¹⁵⁴ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 169.

¹⁵⁵ Cüneyt Güven, *a.g.e.*, s. 210.

¹⁵⁶ *Milliyet*, 27 Temmuz, 1953. *Hürriyet*, 27 Temmuz, 1953. Haber için bkz. Ek – 5.

¹⁵⁷ Ali Denizli s. 170-171.

Her iki taraf da sınırdan 2 km gerisine çekilip bölgeyi silahsızlandıracaktı. Savaş esirleri değiştirilecekti¹⁵⁸.

6. Kore Savaşı'nda Verilen Zayıatlar ve Savaş Sonrası Gönderilen Türk Birlikleri

Kore Savaşı'nda şüphesiz iki taraf da oldukça ağır kayıplar verdi. Resmi kayıtlara göre BM ordusunun kaybı (Türkler dâhil) 94 bini ölü olmak üzere 500 bin kişiyi bulmaktadır. Kendi ülkelerinde ölen 1.500.000 Güney Koreli ise bu rakamın dışındadır. Komünist ordularının ne kadar kaybı olduğu net bilinmese de 1.500.000 olduğu tahmin edilmektedir.

Resmi rakamlara göre Türk Tugaylarının kayıpları şu şekildedir:

	ŞEHİT			YARALI			YİTİK			TUTSAK			TOPLAM
	Sb.	Asb.	Er	Sb.	Asb.	Er	Sb.	Asb.	Er	Sb.	Asb.	Er	
1.Tugay	25	16	369	46	38	1.059	3	1	171	4	3	218	1.953
2.Tugay	8	2	111	20	17	463	-	-	-	-	-	-	621
3.Tugay	4	8	178	15	11	478	-	-	-	2	-	7	703
Genel Toplam	721			2.147			175			234			

Kore'de üç katile halinde toplam 14.936 Türk askeri savaştı. Mevcutla oranlandığında Türk Tugayı'nın zayıatı %22'dir ve oldukça ciddi bir orandır. Şehitlerin toplam zayıata oranı ise %27'dir. Bu durum, oldukça şiddetli çarpışmalara girildiğinin bir göstergesidir¹⁵⁹.

Kore Harbi'nin sona ermesinden sonra Türkiye; 1960 yılına kadar her yıl Kore'ye bir Tugay göndermiştir. Son giden tugay, 10. Türk Tugayı olmuştur. Bu tarihten itibaren 1966 yılına kadar her yıl bir bölük gönderilmiş, 1966 yılından 1971 yılına kadar da her yıl bir Manga büyüklüğünde Şeref Kıtası gönderilmiştir¹⁶⁰. 4. Türk Tugayı'ndan itibaren Kore'ye giden hiçbir Türk askeri savaşa girmemiştir.

¹⁵⁸ Cüneyt Güven, *a.g.e.*, s. 210-211.

¹⁵⁹ İbrahim Artuç, *a.g.e.*, s. 352.

¹⁶⁰ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 184.

7. Kore’de Uygulanan Psikolojik Savaş ve Harp Esirleri

7.1.Kore’de Uygulanan Psikolojik Savaş

Kore’de uygulanan psikolojik savaş Kore Savaşı öncesinde başladı. Savaşta fiili mücadeleler kadar psikolojik savaş da oldukça önemlidir. Bu yüzden iki taraf da psikolojik savaş tekniklerini çok iyi biliyor ve uygulamaya çalışıyordu. Kore Savaşı’nı aynı zamanda “iki ideolojinin düellosu” olarak tanımlarsak önemi daha iyi anlaşılacaktır¹⁶¹.

Savaşın başlamasıyla beraber her iki taraf da birbirlerinin moralini bozmak, muharebe heves ve gayretlerini kırmak, personeli keder ve ümitsizliğe düşürmek için faaliyetlere başladı. Propaganda haberleri veya bilgileri ya basılı olarak düşman arazisine uçaklar vasıtasıyla atılıyor ya da uçaklara yerleştirilen hoparlörler sayesinde Çince ve Korece düşmana okunuyordu. Bu sayede Güney Kore tarafı, Çin ordularının bir şey kazanamayacağını ifade ediyordu. Aynı şekilde Kuzey Kore tarafı da Güney Kore bölgesine benzer broşür ve seslenmelerle etki etmeye çalışıyordu.

BM ordusu, cephede bol yiyecek ve içecek olduğunu, teslim oldukları takdirde konforlu bir hayata kavuşup bu nimetlerin hepsinden insanca faydalanabileceklerini propaganda faaliyetleri ile bildirdi. Cephe hattında güzel müzikler çalınip ve düşman tarafına çikolatalar atılıp düşman etkilenmeye çalışıldı. Dağıtılan kâğıtların arkasına iâşe kâğıtları ilave edilerek pek çok komünistin BM hattına geçmesi sağlandı¹⁶².

Tarafların Kore Savaşı’nda kullandığı psikolojik harp teknikleri şu şekildedir; Radyo yayını, hoparlör yayını, beyanname ve broşürler, küçük kitap ve dergiler, haber alma (casusluk), gece harekâtı, aldatma, ses ve ışık gösterileri, afiş ve levhalar...¹⁶³.

Komünistlerin propaganda ve faaliyetleri, Amerikalılar tarafından bütün ihtiyaçları karşılanan Türk askerleri üzerinde etkili olmadı. Ancak Kore’ye gidecek olan Türkiye’deki askerler üzerinde yapılan propagandalar kısmen de olsa etkili oldu. Bir er Yüzbaşı Turan Ergüngör’e şu soruyu sordu:

“ Komutanım, orada ölürsem şehit yazılmazmışım. Hocalar söylemiş.”

¹⁶¹ Nurettin Yıldırım, *a.g.e.*, s. 173.

¹⁶² Cüneyt Güven, *a.g.e.*, s. 214.

¹⁶³ Nurettin Yıldırım, *a.g.e.*, s. 178-188.

Araştırma sonunda bunun komünistlerin yapmış olduğu propaganda olduğu ifade edildi. Bu tip broşürler dağıtan, Behice Boran tarafından kurulmuş Türk Barışsever Derneği kapatıldı¹⁶⁴. Diyanet İşleri Başkanı Ahmet Hamdi Akseki tarafından yapılan bir basın toplantısında Kore Savaşı'na katılmanın bir cihat olduğu ve ölenlerin şehit olacağı fetvası verildi.

7.2.Kore Savaşı'nda Harp Esirleri

Kore'de esir düşen askerlerin çok zor şartlar altında varlıklarını sürdürmeye çalıştığı biliniyordu. Ancak ateşkesten bir buçuk ay sonra esir değişimine başlanınca durumun vahameti daha iyi anlaşıldı. Çin ve Kuzey Kore komünistleri, esirlerin tamamını teslim etmedi. Bunun sebebi ellerinde tuttukları esirleri, daha sonra yapacakları BM'de Kızıl Çin'e yer verilmesi teklifi için koz olarak kullanmak istemeleriydi¹⁶⁵.

Her iki tarafın da yoğun propaganda ve beyin yıkamaları sonucu BM ordusundan esir düşen 13.500 kişiden 357'si; Çin ve Kuzey Koreli 82.500 esirden 21.800'ü geri dönmek istemedi. 7190 Amerikalı esirin 2701'i ölmüş, 21'i geri dönmek istememişti. 980 İngiliz esirinin sadece 1'i geri dönmek istemedi.

234 Türk esirin tamamı ise geri döndü. Türk esirlerinin 225'i ilk savaş Kunuri'de esir düşüp 3 yıl boyunca esir kamplarında kaldı¹⁶⁶. Düşmanla anlaşmayıp, hayatta kalarak yurda geri dönmeleri pek çok övgü aldı.

¹⁶⁴ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, s. 174.

¹⁶⁵ Himmet Gündüz, *a.g.e.*, s. 141.

¹⁶⁶ Cüneyt Güven, *a.g.e.*, s. 216.

İKİNCİ BÖLÜM

KORE SAVAŞI'NA KATILAN TÜRK ASKERLERİNİN HATIRALARI

A. KORE SAVAŞI'NA KATILAN ASKERLER TARAFINDAN KALEME ALINAN HATIRALAR

1950-1953 yılları arasında gerçekleşen Kore Savaşı'na, birinci bölümde anlatıldığı üzere Türk askeri dâhil oldu. Türk ve dünya tarihinde önemli bir yer tutan Kore Savaşı'nın nasıl gerçekleştiği, Türk askerinin orada nasıl mücadeleler verdiği, savaşın başladığı andan itibaren dikkatle takip edildi. Savaşa dair en özel ve en doğru bilgilere ulaşmak için bizzat savaş meydanında bulunup, mücadele veren askerlerin aktardıkları ayrı bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda savaşa katılan komutanların yazmış oldukları hatıralar, savaşa dair edindiğimiz bilgilerin güvenilirliği ve çeşitliliği açısından dikkatle değerlendirilmelidir.

1. Tahsin YAZICI – Birinci Türk Tugayı'nda Kore Hatıralarım

Tahsin Yazıcı, 1892'de Manastır'da doğdu. 1912'de Harp Okulu'nu bitirerek Süvari Teğmen olarak mezun oldu ve orduya katıldı. 1. Dünya Savaşı'nda Kafkas Cephesi'nde, Milli Mücadele Dönemi'nde de Kazım Karabekir komutasında mücadele etti. Şeyh Sait İsyanı'nı bastıran askerler arasında yer aldı. Fransa'da bir süre eğitim alıp Süvari Binicilik Okulu'nda öğretmenlik yaptı. Aldığı eğitimler sonunda Türkiye'de ilk tank birliğini kurdu¹⁶⁷. Tuğgeneral rütbesiyle Kore'ye gönderilecek Türk Tugayı'nın komutanı olarak tayin edildi. 1950-1951 yılları arasında 1. Türk Tugayı'na komutanlık etti. 1952 yılında yaş haddinden emekli oldu. 1954-60 yılları arasında Demokrat Parti'den iki dönem İstanbul milletvekilliği görevinde bulundu. 27 Mayıs 1960 ihtilali sonrası yargılanıp 5 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Özlük hakları alınarak er rütbesine düşürüldü. Çıkarılan af kanunuyla serbest bırakıldı. 1970 yılında hayatını kaybetti.

Kore Savaşı'nın önemli mücadelelerini yaşayan, 1. Türk Tugayı'nın komutanı olan Tahsin Yazıcı, orada yaşadıklarını 1963 senesinde kaleme aldı. Savaşı ve savaşa dair tüm gözlemlerini kitabında aktardı.

Kore Savaşı başlayınca bir Tugayın gönderileceği kamuoyu ile paylaşılmış ancak kumandanının kim olacağı ilk günlerde söylenmemiştir. Tahsin Yazıcı o günlerde

¹⁶⁷ Zeki Afşin, *Kore Kahramanları ve Türkiye*, Desen Matbaası, Ankara, 1953, s. 54.

Etimesgut'ta 2. Zırhlı Tugay'ın komutanıydı. Hükümet tarafından Tahsin Yazıcı'nın gönderilmesi kararlaştırılınca, Yazıcı'ya bunun tebliğ edilmesi, kendi ifadeleriyle şöyle gerçekleşti;

“10 Ağustos günü Erkânı Harbiye Umumiye Riyaseti'nden alınan bir telefon emriyle hemen Erkânı Harbiye-i Umumiye dairesine gelmem gerektiği bildirildi. Öğle vakti Orgeneral Nuri Yamut tarafından kabul edildim. Kendileri Manastır Harbiye talebesi iken ben de askeri rüştiyesindeydim...

Bu çağrışın Manastır hatıralarını yâd etmek için olmadığını biliyor ama ne için olduğunu merak ediyordum. Laf uzuyordu, sigaraları da yaktık, laf uzadıkça merakım artıyordu. Nihayet, evvelce düşünmemiş de sonradan aklına gelmiş bir tavır ve eda ile “Ha, sana şunu soracaktım: Kore'ye gidecek tugaya senin kumanda etmeni düşündüm. Bir manin var mı, yok mu?” diyerek maksadını ortaya attı...

“Bir manim yoktur. Beni itimadınıza layık gördüğünüz takdirde bu hizmet ve vazifeyi şeref sayar ve memnuniyetle kabul ediyorum demekten başka sözüm yoktur.”dedim¹⁶⁸.”

Görevinin verilmesinin ardından Yazıcı, 16 Ağustos'ta komutayı ele aldı. Etimesgut'ta ordunun toplanma ve eğitim işlerine başladı. Eylül ayı sonunda İskenderun'a hareket edilmesi kararlaştırıldı. 18 Eylül'de Başbakan Adnan Menderes, Milli Savunma Bakanı Refik Şevket İnec, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Nuri Yamut, Tugay'ı teftiş etti. 19 Eylül'de ilk grup tren ile İskenderun'a hareket etti. 20 Eylül'de ise ikinci grup. Yazıcı'nın ifadelerine göre davul ve zurnalarla, aynı bayram havası gibi askerler uğurlandı. İstiklal Marşı'nın okunmasının ardından yola çıkıldı. Yolculuğun ardından İskenderun halkı büyük bir coşku ile askerleri karşıladı. Ziyafetler verildi. İskenderun'a gidildiğine Kurban Bayramı'ydı ve halk tatil olmasına rağmen askerleri memnun etmeye çalışıyordu. Kapalı olan tüm kurumlar açılmış ve askerler kalan ne işleri varsa onları halleder olmuştu.

Tahsin Yazıcı'yı İskenderun'da rahatsız eden iki olay gerçekleşti. Birincisi bayram namazında namazı kıldıran hocanın askerlere dair hiç konuşma yapmamış olmasıydı. Onlar yokmuş gibi davranılması Yazıcı'yı epey kızdırdı. Ardından askerleri

¹⁶⁸ Tahsin Yazıcı, *a.g.e.*, s. 61.

almaya gelen Amerikan gemisinde bulunan komutanın, Yazıcı tarafından gönderilen komutanları tersleyerek dışarı göndermesi de moral bozan başka bir olay oldu.

Sıra İskenderun'dan gemilerle Kore'ye gitmeye gelmişti. İlk gemi 25 Eylül'de hareket edecekti. Diğer gemiler ise bir gün arayla yola çıkacaktı. Gemilere kimlerin bineceği planlanıp, gemide kimin ne görevi (yemekhane, temizlik, revir vs.) alacağı belirlendikten sonra gemiler hareket etti. Rıhtımda kimse olmadığından sessiz sedasız bir ayrılış oldu.

Yazıcı'nın ifadelerine göre, General Mac Ree gemisi 1600, General Haan gemisi ise 2500 kişilikti. İçlerinde her türlü ihtiyacı karşılayacak donanım vardı. Ancak Türk askeri buradaki yeniliklere ve düzene pek alışkın değildi. Yabancılar karşısında mahcup olmamak için de her türlü eğitimi alıyorlar ve uygulamaya çalışıyorlardı. Yemekhane düzeni kısa sürede sağlandı. Alafranga tuvalet alışkanlığı kazanıldı. Gemide en büyük sorun yemeklerdeki ekmek azlığı idi. Amerikan askerine göre ayarlanan ekmekler, Türk askerine az geliyordu. Un miktarı belliydi; o yüzden ekmek artırımını yapılamadı. Bu sorun patates ile giderilmeye çalışıldı.

Yazıcı'nın, gemi yolculuğuna dair aktardıklarında Kızıl Deniz üzerinde sıcaklığın oldukça artması ve askerlerin zorlanması önemli yer tutuyordu. Gemide durmak oldukça zor hale gelmişti. Bu şekilde 15 günün ardından Hint Okyanusu'na girildi. Beklenildiği kadar çok fırtına olmadı. Askerler bir yandan gemi yolculuğu ile mücadele ediyor diğer yandan da eğitimler alıyordu. Herhangi bir kazaya karşılık alarm eğitimi verildi. Amerikan silahlarıyla, denize bırakılan boş teneke ve kutulara atış talimi yapıldı. Geceleri konferanslar verildi, tarihi dersler anlatıldı. Bando, akşamları milli marşları çalarak askerleri neşelendirdi. Film gösterileri yapıldı. Bunların yanında "Kore Yolu" adıyla bir de gazete çıkarıldı. Kısa zaman için bile olsa kahramanlık hikâyelerinin ve latifelerin yazıldığı gazete ile askerin morali yüksek tutulmaya çalışıldı.

20 küsur günlük yolculuğun ardından birkaç saat durmak için gemi, Colombo limanına yanaştı. Burada, Tahsin Yazıcı, Amerikan Sefaret Kâtibi tarafından gemi süvarisi ile birlikte öğle yemeğine davet edildiğini ve çok güzel karşılandığını ifade etti. Yemeğin ardından yolculuk tekrar devam etti.

Mac Ree gemisi 17 Ekim'de, Haan gemisi ise 19 Ekim'de yolcularını Pusan'a indirdi. Pusan'da Korelilerin karşılamasının ardından trenlerle Taegu'ya hareket edildi.

Tahsin Yazıcı Korelilerin gelen askerlere karşı oldukça çekimser ve durgun olduklarını ifade ediyordu.

Yolculuk devam edip akşam olduğunda askerlere kumanya dağıtıldı. Amerikalıların dağıttığı kumanyalarda nelerin olduğunu Yazıcı şu şekilde dile getiriyordu;

“Herkes birer ikişer kumanya kutularını alıyor, acaba bunların içinde neler var merakıyla açıyor, neler çıkmıyor ki, tuzlusundan tatlısına, çikolatasından, kahvesinden çikletine, sigarasından kibritine kadar her şey, tuzu biberi bile var. Tam zengin harcı kumanya¹⁶⁹.”

Kumanyaların içinden çıkan etlerin ne olduğu, üzerinde yazsa da İngilizce bilinmediği için başlarda anlaşılamadı. Sığır eti, tavuklu pilav, domuz söğüşü, var olan etler arasında. Domuz etinin var olduğu anlaşılınca askerler temkinli yaklaşmaya başladı. Ya yazı okunmaya çalışıldı, ya yenilmeyip Korelilere dağıtıldı ya da başka seçeneğim yok denilip yenildi.

20 Ekim’de Taegu’ya varıldı. Dinlenme ve eğitim çalışmalarına başlandı. Yazıcı, Korelilerle iletişim başlayınca lisan farklılığının sorun teşkil ettiğini ilk burada anladıklarını ifade etti. Ardından Tugay mensuplarına şehirdekilerle konuşma yasağı getirildi.

29 Ekim’de Cumhuriyet Bayramı kutlaması olarak kısa bir merasim düzenlendi, bando ile bir taburun geçit resmi yapıldı ve hitabeler okundu.

Hatıratı yer verilen ilk acı olay; kasımın ilk günlerinde yaşanan, acemi bir Türk şoförünün, aracın arka tarafına denk gelen duvar dibinde güneşlenen beş altı Koreli’yi göremeyip aracı üzerlerine sürmesi ve ikisinin ölümüne diğerlerinin yaralanmasına neden olan olaydı. Açılan davada Koreliler, Türklerin kendilerine yardım amacıyla geldiklerini, bu nedenle şikâyetçi olmayacaklarını ifade ettiler. Bunun üzerine konu kapandı.

Bu arada Alay komutanlığı kaldırılarak Tugay yapısında değişikliğe gidildi. Taegu’dan sonra Kaesong bölgesine hareket edildi. Yolculuk esnasında Astsubay Sedat Bora bindiği kamyonun yolda hendeğe devrilmesi sonucunda şehit düştü. Bu, Türk

¹⁶⁹ Tahsin Yazıcı, *a.g.e.*, s. 104.

askerinin ilk şehadet haberi idi. Kaesong’da Türk Tugayı’nın 25. Amerikan Tümeni’ne bağlı olacağı bildirildi.

Türk Tugayı, Kore’de ilk ciddi savaşını Kunuri muharebelerinde verdi. Tahsin Yazıcı bütün detaylarıyla anlattığı muharebeyi ve başarısını şu sözlerle özetlemektedir;

“İşte bir avuç fedakâr Türk evladının Kunuri muharebelerindeki başarısı yalnız kendi tabiiye sahasında değil, ordunun şevkölceş sahasında, demokrasi ve komünizm âlemlerinde de tesirli bir şekilde kendini gösterdiği hükmüne varmak doğru olur¹⁷⁰.”

Kunuri muharebelerinden sonra Türk Tugayı pek çok övgü ve tebrik aldı. 8. Ordu kumandanı, Tugayı ziyaret etti. Madalyalar takdim edildi. Güney Kore Cumhurbaşkanı Syngman Ree de Tugayı ziyaret etmek istediğini bildirdi. Ancak yoğunluğu nedeniyle gelemedi. Bu tutuma karşılık kısa bir süre sonra Tahsin Yazıcı, Güney Kore Cumhurbaşkanı’nı ziyarete gitti. Babacan bir tavırla Yazıcı’yı karşılayan Cumhurbaşkanı, Kunuri ile ilgili Yazıcı’ya şu sözleri söyledi;

“Kunuri muharebelerinizi dikkat ve heyecanla takip ettim. Sıkışık zamanlarınızda size yardım etmek için bu ihtiyar halimle aranızda bulunmayı çok arzuladım. Bu mümkün olmazdı. Fakat kalbim ve dualarım sizinle beraberdi¹⁷¹.”

Tahsin Yazıcı, 18 Nisan’da kumandanlık vekâletini Albay Celal Dora’ya bir hafta süreyle bırakarak hem Türk cemaatlerini hem de hastanelerde yatan yaralı Türk askerlerini ziyaret münasebetiyle Tokya’ya gitmek üzere Kore’den ayrıldı.

2. Türk Tugayı süresi dolan 1. Türk Tugayı’nı değiştirmek üzere Kore’ye gelmeye başladı. Yeni gelenlere cephe gerisinde eğitimler verilerek yer değiştirme sağlanacaktı. 1951 yılının 6 Temmuz’u bayramdı. Hazırlıklar günler öncesinden başladı. O gün topluca bayram namazı kılınacak ardından da Amerikalıların takdim ettikleri Mümtaz Birlik Nişanı verilecekti. Bayram sabahı güzel bir telaşla başlayan hazırlık, güvenlik tedbirleri alındıktan sonra Yazıcı’nın ifadeleriyle şöyle gerçekleşti;

“Cephane sandıklarından yapılmış minbere çıkan rahmetli Muhsin Hoca, tiz ve güzel sesiyle Kur’an kıraatiyle, tekbirlerle ruhları yıkıyor, nurlandırıyor. Bu lahuti dekor içinde herkes huşu içinde Allah’ı ile kucaklaşıyordu.

¹⁷⁰ Tahsin Yazıcı, *a.g.e.*, s. 201.

¹⁷¹ Tahsin Yazıcı, *a.g.e.*, s. 249.

Nihayet namaz vakti gelmiş, saflar ayaklanmış, hocanın “Allahu Ekber” nidasıyla eller bağlanarak Allah’ın huzuruna geçilmişti. Namaz bir diğer hocamızın belîğ bir duası ile sona erdi¹⁷².”

Bayramlaşmanın ardından törenle Mümtaz Birlik Nişanı takdim edilmiş, eğlenceler ile gün tamamlanmıştır.

Ağustos 1951’de Tahsin Yazıcı, DP Eminönü İlçe Başkanı Nuri Atılğan tarafından gönderilen bir telgraf aldı. Eylül 1951’de gerçekleşecek olan mebus ara seçimlerinde yazıcıyı İstanbul milletvekili olarak göstermek istediğini ifade etti. Tahsin Yazıcı bu teklife cevaben şu telgrafi gönderdi;

“İstanbul İl Seçim Kurulu Başkanlığına,

Kore’deki vazifem henüz bitmemiştir. Miadımın sonuna kadar asker kalmak kararındayım. İstanbulluların itimat ve teveccühlerine teşekkürler eder, affımı dilerim¹⁷³.”

1.Türk Tugayı Kore’den ayrılmadan önce Pusan şehitliğinde tören düzenledi. Yeni gelen askerlere devir teslim yapıldıktan sonra kabileler halinde 1. Türk Tugayı gemilerle yurda dönüş yaptı. Tahsin Yazıcı, General Namık Argüç’e devir teslim işini yaptıktan sonra herkesle vedalaşarak 5 Aralık’ta havayoluyla İstanbul’a geldi.

Yazıcı, hatıratının son bölümünde, Kore’de pek çok ihtilafa düştüğü Albay Celal Dora’nın yayınladığı hatıratında hatalı bulduğu noktalara cevap vermiştir.

Tahsin Yazıcı, hatıratının son sözlerini şu şekilde tamamlamıştır;

“Hülasa, İstiklal Harbi’nde olduğu gibi ne için, kiminle dövüştüğünü bilen ve aşk ile, icabında insan takati üzerinde gayret ve fedakarlıklar sarf eden cetlerin, babaların torun ve evlatları da Kore harp sahnesinde onların cengaver hasletlerini, onların kan cevherlerini taşımakta olduklarını ispat etmişlerdir, demek doğru olur.

Kore’deki başarılar ne şunun bunun, ne de ötekinin değil, hareket ve muharebelere ve onların geri hizmetlerine imanla katılmış olanların ferdi ve cem’i eserleridir¹⁷⁴.”

¹⁷² Tahsin Yazıcı, *a.g.e.*, s. 327-328.

¹⁷³ Tahsin Yazıcı, *a.g.e.*, s. 340.

2. Celal Dora – Kore Savaşı’nda Türkler

Celal Dora, 1902 Elazığ Harput doğumludur. İlkokula Harput Zaferiye okulunda, ortaokula Elazığ Askeri Rüştîyesi’nde gitti. Erzincan Askeri İdadisi’nde iki yıl okuduktan sonra Kuleli Askeri İdadisi’nde son sınıfı okuyup 1918’de İstanbul Subay Talimgâhı’na girdi. 1920’de Teğmen rütbesindeyken, İstanbul’un İtilaf Devletleri tarafından işgal edildiği 16 Mart günü İstanbul’dan firar ederek, Bursa’da Kuvayı Milliye teşkilatına katıldı. 1921 yılından sonra 7 yıl boyunca Şark vilayetlerinde isyanlarla uğraştı. 1940 yılına kadar İskenderun’da görevli kaldı. Hatay’ın kurtuluşunda İskenderun’a ilk giren komutan oldu. 1950’de Çankırı Piyade Okulu Talimhane ve Araştırma Kurulu Başkanlığı’na atandı. İki ay sonra Kore BM Türk Silahlı Kuvvetleri 241. Piyade Alay Kumandanlığı’na atandı. 1950-1951 yılları arasında Kore Savaşı’nda bulundu¹⁷⁵. 1954 yılında Albay rütbesiyle emekli oldu. 1957 seçimlerinde CHP’den Elazığ milletvekili seçildi. 1984 yılında hayatını kaybetti.

Albay Celal Dora, Kore Savaşı’nda yaşadıklarını 1963 yılında “Kore Savaşı’nda Türkler” adlı eserinde yayınlamıştır.

Kore Savaşı’nın önemli isimlerinden olan Celal Dora, 241. Alay Kumandanlığı’na seçilişini şu şekilde anlatmıştır;

“16-17 Ağustos 1950 gecesi evimin dış kapısının hızlı hızlı çalınmasıyla uyandırılmışım. Çankırı Piyade Okulu nöbetçi subayı olan arkadaşım elindeki telgrafi uzatarak acele olarak okul kumandanı tarafından gönderildiğini söylemişti.

Telgrafın metni şöyle idi: Piyade Okulu’nun Talimhane Kurulu Başkanı Albay Celal Dora, Kore’ye gönderilecek Alay Kumandanlığı’na seçilmiştir. İlk vasıta ile Ankara’ya muayeneye gönderilmesini ve muayene neticesinin Piyade Dairesi Başkanlığı’na bildirilmesinin tebliği, diye yazılmıştı.

...

Tepeden inme bu emrivaki karşısında hemen bir iki saat içerisinde hazırlığımı yaparak 17 Ağustos sabahı erkenden hareket eden trenle yola çıkmış, Ankara’ya varır

¹⁷⁴ Tahsin Yazıcı, *a.g.e.*, s. 384.

¹⁷⁵ Zeki Afşin, *a.g.e.*, s. 61/1-7.

varmaz muayene olmak için Gülhane Hastanesi'ne gitmiştim. Mahşeri bir kalabalık vardı. İki saat içerisinde sağlam raporu alıp Piyade Dairesi Başkanlığı'na götürmüştüm.

...

Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Kurtcebe Noyanlı'nın huzuruna çıkarılmıştım. Orgeneral ilk söz olarak "Sizi tebrik ederim Albay Celal Dora! Bu vazife için sizi nasıl seçtiğimizi arkadaşlar anlattılar mı?" diye sormuştu. "Hayır, Orgeneralim" diye cevaplandırınca sözüne devamla " Şu gördüğünüz dört General arkadaşım ile birlikte bütün kurmay ve piyade subaylarının dosyalarını buraya getirerek ayrı ayrı inceledik. Emsalleriniz arasında çok parlak bir askeri maziye sahip olduğunuzu görmekle iftihar ettik... Türk ordusunun binlerce albayı arasından bir tek olarak seçtiğinizden dolayı sizi tebrik ederim. Allah gireceğiniz savaşlarda sizi muvaffak ve muzaffer etsin." diyerek iyi temennilerinden sonra beni Tuğgeneral Tahsin Yazıcı ile tanıştırmak üzere emir buyurmuşlardı¹⁷⁶."

17 Ağustos'ta görevi alan Dora, 5 gün hazırlıklarını tamamlamak üzere izin kullandıktan sonra Etimesgut'ta bulunan askerlerin yanına geçti. 241. Alay'a ilk konuşmasının son sözlerini şu şekilde tamamladı;

"Kahraman arkadaşlarım: Başlıca düşüncem siz değerli silah arkadaşlarıma layık bir kumandan olabilmek ve sizleri hüsnü suretle sevk ve idare edebilmektir. Bu mukaddes vazife yolunda en büyük yardımcımız Allah'tır. Ulu Tanrım beni sizlere ve sizleri de bana hayırlı etsin. Yolumuz açık ve vazifemiz uğurlu olsun arkadaşlar¹⁷⁷."

Tugay, hazırlık işlerini tamamlandıktan sonra Kore'ye hareket etmek için İskenderun'a geldi. Mevsimin sıcak olmasından dolayı Atik Yaylası'nda çadırılı ordugahta kalması uygun görüldü. Celal Dora, 23 Eylül'de Atik Yaylası'nda kılınan bayram namazında duyduğu heyecanı hiçbir bayramda duymadığını ifade ederek o günlerin büyük bir coşkuyla geçtiğini hatıratında aktardı.

İskenderun'dan gemilerle Kore'ye hareket zamanı geldi. Amerikalıların organizesinde sırayla askerler gemilere yerleştirildi. Celal Dora, Haan Gemisi ile yolculuk edecekti. Gemideki genel düzeni aktardıktan sonra ilk ciddi olayın 10 kişi ile başlayan bir hastalık olduğunu belirten Dora, korkunç bir durum ile karşı karşıya

¹⁷⁶ Celal Dora, *a.g.e.*, s. 9-11.

¹⁷⁷ Celal Dora, *a.g.e.*, s. 16.

olundugunu belirtiyordu. Kusma ve mide, bağırsak sancıları çeken 10 askere doktorlar müdahale etti. Ancak yarım saat içinde bu durumda olan kişi sayısı 100'e çıktı. 8 doktor nereye yetişeceğini şaşırdı, tam bir teşhis de konulamadı. Gece yarısına doğru durum kontrol altına alındı. Sebebin ise aşırı sıcaklar olduğu belirlendi.

Gemideki düzene kısa sürede alışılrsa da yemeklerin Amerikan usulü haşlama oluşu ve ekmek azlığı en çok gündeme gelen konu oldu. Patates miktarının artırılmasının dışında pek bir çözüm getirilemedi. Askerlerin genel olarak zayıfladığı görüldü.

Albay Celal Dora hatıratında, gemiden inmeden askerlerine Kore'de dikkat etmeleri gereken konular üzerine uzun uzun anlatımlarda bulunduğunu belirtiyordu.

Uzun yolculuğun ardından gemi Pusan'a vardı. Limanda Amerikalı ve Güney Koreli bandolar eşliğinde karşılama töreni gerçekleşti. Koreli kız çocukları Türk bayrakları sallayarak askerleri selamladı. Ardından Taegu şehrine geçildi. Amerikalılar tarafından hazırlanan özenli kumanyalar askerlere dağıtıldı. Bu arada sıkıntı olan ekmek miktarında da artış yapıldı. Domuz eti yerine sığır etinin verilmesi talebinde bulunuldu. Yemekler bundan böyle Türklerin alışkın olduğu usule göre çıkacaktı.

23 Ekim'de Hürriyet gazetesinden Hikmet Feridun Es ve eşi Semiha Es Kore'ye gitti. Askerlerin mektuplaşma ve telgraf kullanması daha başlamamıştı. Gelen gazeteciler sayesinde yurttan haber alınabildi.

Taegu'da ikmal işleri yapılırken 29 Ekim'de Cumhuriyet Bayramı kutlama töreni tertip edildi. Törenin ardından akşam 19.30'da Kore'de ilk defa Ankara radyosunun sesi duyuldu. Radyoda Albay Celal Dora'nın amcazadesinden Mahire Onur Hanım konuşacaktı. O ânı Celal Dora şu şekilde anlatmaktadır;

“Bir aydan fazla bir müddet bu kadar aramamıza rağmen duyamadığımız Ankara radyosunun bulunması ve bu arada bir yakınımın bana hitap edeceği haberi beni çok sevindirmişti. Koşarak 500 m uzakta bulunan Tugay Karargâhı'ndaki radyonun başına gittiğim zaman karargâhın bütün subay ve erleri gözlerini radyoya dikmiş ve çok derinden gelen sesi duyabilmek için adeta nefeslerini kesmişlerdi. Tam o anda bana hitap eden amcazadem sözlerinin sonuna gelmiş ve bütün aile efradımın sıhhatte

olduklarını ve başarılar temennisi ile biten sözlerini başka arkadaşlarımla ailelerin konuşması takip etmişti¹⁷⁸.”

2 Kasım 1950 akşamı bir konferans sonrasında General Tahsin Yazıcı, Albay Celal Dora’yı çay içmeye davet etti. Yarbay Natık Poyrazoğlu da görüşmeye çağırıldı. Yazıcı, Dora’ya önemli bir hususu görüşmek istediğini bildirdi. Konu 241. Piyade Alay’ının lağvıydı. Tahsin Yazıcı, yakında bir muharebe emri alacaklarını, gelen emirlerin İngilizce olduğundan önce tercüme edildiğini sonra değerlendirilip uygulamaya başlandığını, bir de bu emir Alay’a gönderilip orada değerlendirilmesi beklenirse zaman kaybı olacağını dile getirdi. Ayrıca hem Tugay hem Alay ayrı birer ihtiyat kuvveti ayıracağından çarpışacak kuvvetlerin kuvveti azalacaktı. Birlikte hareket edildiğinde Yazıcı, Alay’ın işlerine de karışabileceğini ifade etti. Bu gerekçelerinin ardından Alay’ın lağvedilip Tugay’a bağlanmasını düşündüğünü, bu konudaki fikirlerini Celal Dora’ya sordu.

Celal Dora bu konuyu hiç beklemediğinden oldukça şaşırdı. Şu cevapta bulundu;

“Paşam, Alay’ının lağvı hakkında karar vermek şöyle dursun bu mevzuda konuşmak ve münakaşa etmek salahiyetini dahi kendimde bulamıyorum. Bir Alay Kumandanı ve hem de Alay’ı ile muharebe etmek zevk ve heyecanı ile buraya gelmiş olan bir kumandan kendi birliğinin lağvını tasvip edecek bir karara varabilir mi¹⁷⁹?”

Bu durumun sorumluluğunu kim alacak diye konuşmasına devam eden Dora’nın sözleri Tugay Kurmay Başkanı tarafından kesilip, sorunluluğun kendilerinde olduğunu belirtti. Ardından Albay Celal Dora’nın Tugay Kumandan Muavini olacağını bildirdi. Bunun üzerine Dora; “ Benim muharip bir Alay Kumandanlığı’nı bırakıp pasif olan muavinlik görevini yapmayacağımı bilmelisiniz” diye cevaplandırdı. Konuşma oldukça gergin bir hale gelince, Yazıcı yarın akşam neticelendirmek üzere görüşmeyi bitirdi. Celal Dora bütün gece sinirinden uyuyamadığını hatıratında yazdı. Kendisini yarın akşamki görüşmeye hazırladı. Ertesi gün öğle vakti kişiye özel gönderilen kapalı bir zarf aldı. Emrin ilk üç maddesinde lağvın sebepleri yazıyordu. Ardından da yeni teşkilatın nasıl olacağı yer alıyordu. Böylece 241. Alay’ın kaldırılacağı kesinleşti. Celal Dora veda emri yayınladıktan sonra Genelkurmay Başkanlığı’na şikâyet emri gönderdi.

¹⁷⁸ Celal Dora, *a.g.e.*, s. 69-70.

¹⁷⁹ Celal Dora, *a.g.e.*, s. 73.

Yeni düzen oluşturuldu. Alay sancağı ise kimse tarafından sahiplenilmeyince, sancak Celal Dora'da kaldı.

Tugay, 10 Kasım'da harekete hazır olacağını bildirdi. Albay Celal Dora'ya, Kurmay Başkanı Selahattin Tokay'ın imzasıyla, Tugay Komutan Muavini'nin neler yapacağı emri gönderildi. Celal Dora, hem Alay'ın lağvedilmesinin üzüntüsüyle hem de rütbe olarak kendinden küçük rütbeye sahip birinden emir almasının sinirlerini bozmasıyla General Yazıcı'ya bu emri yerine getirmeyeceğini, muavinlik görevini üstlenmediğini, er olarak orada bulunduğunu ifade etti.

Türk Tugay'ı ilk görevini aldı. Komünist gerillacılarla karşılaşma gerçekleşecekti. Ancak bunun için iyi bir düzenleme gerekliydi. Bu düzenlemeyi sağlayabilmek için Celal Dora'dan yardım talep edildi. Zor durumda olduklarını ifade edip, görev alması rica edildi. Celal Dora, buna karşılık karışık belli bir grup talep etti. İsteği memnuniyetle karşılanarak istediği bir Batarya yerine Topçu Taburu verildi. Yardım Keşif Takımı'nın yanında bir de Muharebe Takımı emrine verildi. Karışık birliklerden oluşan bu gruba "Dora Grubu" adı verildi. Dora Grubu 17 Kasım'da harekete geçti.

24 Kasım'dan itibaren Türk Tugay'ı Kunuri bölgesinde 9. Kolordu'nun ihtiyatı vazifesiyle görevlendirildi. Albay Celal Dora, Tahsin Yazıcı'ya olan kırınglığının etkisiyle, çadırının dışında, insanlardan uzak, portatif bir çadır ile üşüyerek geceyi geçirdiğini anlattı. Yazıcı burada, Dora'yı iki taburluk bir muharebe grubu ile taarruz için vazifelendirdi. Zor bir yolculuk ile Dora görevine başladı. Ancak kısa süre sonra taarruz emri durdurularak savunma görevi verildi. Aksi halde büyük kayıplar verilebilirdi. Oldukça zorlu bir dönüş yolculuğu yapılarak savunma başladı.

Kunuri Muharebeleri 28 Kasım'da düşman taarruzu ile başladı. Gruplar dağıldı, irtibat koptu. Çok zor muharebeler gerçekleşti. Albay Celal Dora şiddetli çatışmalardan sonra Pyonyang'da dağılan orduyu yeniden toparlamaya çalıştı. Birlikleri yeniden tertip ve taksim etti. Ardından orduyu Seul'de topladı. İrtibatı kopardığı General Yazıcı ile burada telefon ile görüştü. Yazıcı, Dora'dan orduyu Pyonyang'a getirmesini emretti. Konuşmanın ardından Dora, askerlere telefon görüşmesinden ve emirden bahsetti. Yola çıkılacaktı. Ancak kısa bir süre sonra bir grup asker Dora'ya, askerler arasında konuşulan konuyu anlattı. Askerler aralarında Yazıcı'nın öldüğünü, Dora'nın kendilerini ateşe attığını konuşuyorlardı. Albay oldukça üzüldü. Dışarı çıkıp askerlere

konuşma yaptı. Ardından imam da Dora'yı destekleyici konuştu. Askerler sakinleştikten sonra ertesi gün yola çıkıldı.

Celal Dora, Kunuri Muharebeleri'nin sonrasında Koreli bir dışının terk ettiği evde tıraş olmak için bekleyen Tahsin Yazıcı'nın yanına gitti. Yazıcı, oldukça üzgün bir haldeydi. Bir süre sonra ağlamaya başladı. Celal Dora kurduğu cümleler ile onu rahatlatmaya çalıştı. Sonrasında “ Paşam! Alay'ımı lağvettiğinize çok yazık ettiniz, biz böyle mi olacaktık” dedi. Bu sözüne karşılık General, “ Bu hareketin isabetli bir iş olmadığını şimdi anlıyorum, ne yazık ki benim basiretsiz arkadaşlarım beni bu yola sevk ettiler, yarından tezi yok hemen Alay'ını yeniden teşkil et kardeşim¹⁸⁰.” dedi.

Alay'ın yeniden teşkili için hemen çalışmalara başlandı. Kısa sürede tamamlandıktan sonra ilk görev olarak Kumpo Yarımadası'nda kıyı savunması vazifesi verildi.

Albay Celal Dora, ardı ardına gelen muharebeler sonucunda bitkin düşüp, hemoroit hastalığının da baş göstermesiyle iyice kötüleşti. Birkaç gün karargâhta dinlenmesinin ardından doktorlar hastaneye naklini istedi. Şubat ayında Pusan İsveç Hastanesi'nde geçirdiği ameliyat sonrası Alay'a tekrar dönebildi. Bu sırada Alay komutanlığına Selahattin Tokay baktı.

Kunuri Muharebeleri'nde kaybedilen askerlerin yerlerini doldurmak için 25 Şubat'ta yola çıkan 600 kişilik takviye birliği Kore'ye gelerek eğitime başladı. Bu arada yurttan getirilen hediyeler askerlere dağıtıldı. Hediyeler arasında lokum, sigara, pastırma gibi ürünler bulunuyordu.

Nisan 1951'de Amerikan Genel Kumandanı'nın izni ile subay ve erler sırasıyla, ne çatışma yaşanır mı yaşınsın Tokyo'ya izinli gönderilmeye karar verildi. Gidenler 5 gün boyunca izinli kalacaklardı. Albay Celal Dora, Tahsin Yazıcı'nın ardından 17- 22 Mayıs tarihleri arasında Tokyo'da izinli olarak yer aldı.

1.Türk Tugayı'nın görev süresi dolunca, birliği değiştirmek için 2 Temmuz 1951'de 2. Türk Tugayı İnchon Limanı'na geldi. Dora ve Yazıcı gemiye kadar giderek gelenleri karşıladı.

¹⁸⁰ Celal Dora, *a.g.e.*, s. 155.

Yeni Alay komutanı Nuri Pamir olacaktı. Pamir, Tahsin Yazıcı tarafından karşılandıktan sonra Celal Dora'nın yanına geldi. Okul hayatından beri tanışan bu iki isim hemen Alay ile ilgili bilgi paylaşımlarında bulundu. 7 Eylül 1951'den itibaren Alay komutası Nuri Pamir'e geçecekti ancak Pamir, Celal Dora'nın bir süre daha kalmasını ve yardımcısı olmasını talep etti. 10 Eylül'de Dora, birliklere ve Yazıcı'ya veda ettikten sonra Alay'dan ayrıldı. Ardından Tokyo'ya hareket ederek 18 gün boyunca uçağın hareket etmesini bekledi. Bu sürede Tokyo'da turist gezilerde bulundu.

Kore'de Amerikalı bir albayın 1400 dolar aldığı yerde, Celal Dora ancak ayda 40 dolar alabiliyordu. Her Amerikalı asker 90 dolar alırken Türk askeri 5 dolar alıyordu. Türk çavuşları 10, subayları 20, binbaşısı 30 dolar alıyordu. Bariz bir fark vardı. Celal Dora, bu farklılığı dile getirerek Tokyo'da fazla harcama yapamadığını hatıratında aktardı.

Tokyo'da bulunduğu sırada Celal Dora'ya, üstün başarılarından dolayı, Amerikan Kurmay Başkanı General Whitfield-P. Shepard tarafından "Silver Star" madalyası takdim edildi.

2 Ekim 1951'de Celal Dora İstanbul Yeşilköy Havalimanı'na geldi. Kalabalık bir grup karşıladı. Ancak karşılamaya gelenler arasında sivil ve asker hiçbir resmi şahsiyet bulunmuyordu. Bir muhabirin bunun nedenini sorması üzerine Dora, cevap veremedi. Ama duruma çok üzüldü. Kore'den gelen yaralı, gazi herkese büyük karşılama törenleri yapılırken kendisine yapılmaması onu oldukça üzmüştü. Sonradan bu soru tekrar yöneltildiğinde ise "Ben resmi formalitelerden hoşlanmam. Bu gibi resmi karşılamaları samimiyet çerçevesinin hudutları dışında görürüm ve bundan müteessir değilim¹⁸¹." diye ifade etti.

Albay Celal Dora 8 Ekim'de Ankara'ya hareket etti. Harp Okulu Alay Kumandanlığı'na atandı. Üniversite, dernekler gibi çeşitli yerlerde konferanslar verdi. Yeni görevini almasından 14 gün sonra Ankara'da Piyade Dairesi Üçüncü Şube Başkanlığı'na atandı. Masa başı bir iş verilmesine çok üzüldü. 28 Mart 1952'de Piyade Okulu Kumandan Muavinliği'ne atandı. Dora, hatıratında yaşadığı bu durumların sebebi olarak, Natık Poyrazoğlu'nun kendisini CHP taraftarı olarak tanıtmamasının neden olduğunu düşünüyor.

¹⁸¹ Celal Dora, *a.g.e.*, s. 477.

Celal Dora, üst üste yaşadığı olumsuzlukların etkisiyle çok sevdiği askerlik mesleğinden 1954 yılında emekliye ayrıldı. Hatıratının son sözlerini ise şu şekilde tamamladı;

“Büyük Türk Milleti:

Kore Muharebe sahasında şuna şahit oldum ve inandım ki, senin istiklalinin, cumhuriyetinin ve mübarek yurdunun korunması uğruna evlatların bile bile kanlarını akıtmakta ve seve seve canlarını vermekten asla çekinmemektedirler. Ecdadının tertemiz kanına bir zerrecik yabancı madde karıştırmayan asil ve necip Türk gençliği senin varlığın uğrunda her zaman ölmeye karar vermiş olduğuna inan ve böyle mert ve cengâver gençliğe sahip bulunmakla iftihar et ve her zaman istikbaline güven.

Fedakâr Kore Şehitleri ve Kahraman Kore Gazileri:

Bugüne kadar yaptığınız ve bundan sonra da yapacağınız hizmetlerin milletimiz ve mübarek yurdumuz için olduğunu bilerek savaştınız. Bu mukaddesatımızın korunması uğrunda seve seve verdiğiniz canı ve esirgemediğiniz döküğün kanı helal et ve asla karşılık bekleme. Çünkü bu vatan senin, bu millet senindir¹⁸².”

3. Turan Ergüngör – Kore’de Birinci Türk Tugayı

Piyade Binbaşı Turan Ergüngör, 1.Türk Tugayı’nda bölük kumandanı olarak yer aldı. Hatıratında, kitap basım işlerinin sıkıntısından dolayı şahsi hayatına ve detaylara yer veremediğini yazdı.

Ergüngör, Kore Savaşı başladığı zaman 241. Alay içerisinde askerdı. Savaşa, 241. Alay’ın gideceği haberi herkesi heyecanlandırmıştı. 1929 doğumlu erlerin gideceği ve sağlıklı olmalarının dışında bir vasıf aranmayacağı söylendi. Pek çok askerin, 1928 doğumlu erlerin dahi gitmek için büyük çaba gösterdiğini Ergüngör hatıratında ifade etmektedir.

Tugay hazırlıklarını tamamlayıp tren ile İskenderun’a gitti. Askerler Atık Yaylası’nda toplandı. Kurban Bayramı ifa edilecekti. 5000 Türk büyük bir coşkuyla Muhsin Örtülü hoca eşliğinde bayram namazı kılıp dua etti. O gün askerlerin harcırahlarının bir kısmı da Türk parası olarak dağıtıldı. Askerler ya orada kullanıp tüketecekti ya da yanlarında taşıyacaktı. Dışarıda Türk parası kullanamayacakları

¹⁸² Celal Dora, *a.g.e.*, s. 502.

için postahane aracılığıyla ailelerine göndermek istediler. Bunun zerine kapalı olan postahane açıldı, parasını göndermek isteyen gönderdi.

Turan Ergüngör, gemi yolculuğu boyunca genel olarak her Şeyin çok iyi hazırlandığını yazdı. Geminin en büyük kusuru soğutma sisteminin yetersiz gelmesiydi. AŞırı sıcaklarda gemide durulmuyordu. 22 günlük yolculuk boyunca eğitim çalışmalarına devam edildi. Spor olarak geminin st güvertesinde ambarların üzerinden atlayarak koşuluyordu. Denize atılan tenekelere atış yapılıyordu. Eğitim dışında bol bol dinleniliyor, türküler söyleniyor, filmler izleniyordu.

Yaşanılan ekmek sıkıntısı herkesin önemli meselesiydi. Yemeklere dair yaşadıklarını ise Ergüngör hatıratında Şöyle anlatmaktadır;

“Yemeklerin çeşitlerini de yadırgıyorduk. Tatlı turşu ve ekşi tatlılara alışmak kolay olmuyordu. İlk günler deniz havasının tesiriyle yiyebildiğimiz yemekleri günler geçtikçe ağzımıza alamaz olduk. Her yemekte bambaşka isimlerle önümüze getirilen etler olduğu gibi iade ediliyordu. Dondurma, pasta, zeytin ve Kolombo’dan sonra verilmeye başlayan peynir başlıca gıdamızı teşkil ediyor ve bol bol da buzlu su ve buzlu çay içiyorduk. Memlekette alışmadığımızdan ilk zamanlar tuhafımıza giden buzlu çay, sonraları hepimizce arzulanır ve aranılır oldu¹⁸³.”

Gemide ıkarılan gazete ile dünyadaki gelişmeleri ve Kore Savaşı’nı takip edebiliyorlardı. Yolculuk esnasında rahatsızlık geçiren geminin üçüncü kaptanını Türk doktorları ameliyat etti. Bu olay neticesinde geminin ameliyathanesinin ne kadar donanımlı olduğu anlaşıldı.

22 günlük yolculuğun sonunda gemi Pusan Limanı’na ıktı. BM askerleri limanda büyük bir coşku ile gelen Türk askerlerini karşılıyordu. Bando ve bayrak sallayan kızlar limanı doldurmuştu.

Tugay, Pusan’dan Taegu’ya geçti. Burada eğitimler başladı. Ancak günler sadece eğitim ile geçmiyordu. Cumartesi ve Pazar günleri Taegu’da gazinolara kaamaklar yapılp, Kore adetlerine göre eğleniliyordu. İlk günlerin en büyük zorluğu memleket ile mektuplaşmak olmuştu. İlk mektuplar ancak 35-40 gün sonra gelebildi. Bu durum askerlerin moralini bozuyordu.

¹⁸³ Turan Ergüngör, *Kore’de Birinci Türk Tugayı*, San Matbaası, s. 14.

Kore’de soğuk artmaya başlamıştı. Türk Tugayı ilk görevini alarak Chongdan bölgesine hareket etti. Normal şartlarda yarım gün süren yolculuk 3 günde tamamlandı. Tren hattı oldukça meşguldü, istasyonlarda çok bekleniyordu. Yol boyunca savaşın izleri görüldü. Siviller yollarda boş bir tren bulup gidebilmek için bekliyordu. Türk askerleri yiyecek namına neleri varsa sivillerle dağıtıyorlardı. Chongdan bölgesine gece gelindi. Ancak Ergüngör hiçbir birlik kumandanının buraya niçin geldiğini, düşmanın nerede olduğunu bilmediğini ifade ediyordu.

Kunuri muharebeleri başlıyordu. Askerler araçlar içinde hareketsizlikten oldukça üşümüşlerdi. Yemeklerini tam olarak yiyemediklerinden açlık da duyuyorlardı. Acele yapılan sıcak çaylar büyük önem taşıyordu. Aldıkları ilk göreve dair hissiyatını Turan Ergüngör hatıratında şöyle aktardı;

“Memlekete bir zafer müjdesi gönderebilmenin heyecanı içindeydik. Yürüyüş müddetince bölük ve takım kumandanları erlerin arasına girerek alınan muharebe vazifesinin mahiyet ve ehemmiyetini anlatıyorlar, onları teşci edici konuşmalar yapıyorlardı. Muharebe payı cephanelerin üzerlerinde olmasıyla yüklerinin ağır ve uykusuz geçen iki gecenin yorgunluğuna rağmen onların neşeli, canlı ve muharebeye istekli hallerini görmekle emniyet ve itimadımız bir kat daha artıyordu¹⁸⁴.”

Ergüngör hatıratının devamında Kunuri muharebelerinde yaşadıklarını aktardı. Yaşadıkları çatışmanın ne kadar ağır olduğunu ama zaferle sonuçlanmasının herkesi memnun ettiğini yazdı. Ardından Ocak ve Nisan taarruzlarından bahsetti. Hatıratında bahsetmek istediklerini yayın sıkıntısından dolayı anlatamadığını ifade edip hatıratını noktaladı.

4. Seyfi Erkmen – Kore’den Geldim

Kıdemli Yüzbaşı Seyfi Erkmen, 1. Türk Tugayı’nda görev aldı. Yaralandığı için Kore’den erken döndü. Kore’den gelir gelmez hatıratını Düzce’de 1951 yılının Mayıs ayında düzenleyerek, Haziran 1951’de yayınladı.

Erkmen, Etimesgut’ta toplanan Türk Tugayı’na 21 Ağustos 1950’de katıldı. Ardından Ankara’dan İskenderun’a geçildi. Yol boyunca halkın sevgi gösterileri ile karşılandı. Hatıratında yazdığı şekliyle U.S. Navy Transportation General J. H. Mc. Rae

¹⁸⁴ Turan Ergüngör, *a.g.e.*, s. 52.

gemisi ile Kore'ye hareket etti. Oldukça büyük olan geminin tam donanımlı olduğunu yazıyordu.

Seyfi Erkmen, yolculuk esnasında Mekke Medine'nin yanından geçerken askerlerin dua ettiğini yazdı. Akabinde gemide ilk Cuma namazı için ezan okundu. Amerikalı personelin şaşkınlığı arasında Türk askerleri, üst güvertede Alay Baş İmamı Muhsin Örtülü imamlığında Cuma namazını kıldı.

Uzun yolculuğun ardından 18 Ekim'de gemi Pusan Limanı'na vardı. Türk askerleri coşku ile karşılanıyordu. Seyfi Erkmen'in ilk etapta dikkatini çeken Amerikan askerlerinin çoğunun siyahi oluşuydu. Bu askerler oldukça iri, çevik ve zekiydiler. Türk askerleri, bu askerlerin yanlarında çok ufak kalıyordu.

Gemiden sonra istikamet Taegu idi. Yemek kumanyaları harikaydı; ancak domuz eti askerleri zora sokuyordu. Askerleri en çok üzen ise suların mikroplu oluşuydu. Su, mikroptan arındırılmak için ilaçlanınca daha kötü oluyordu. Askerler meyve suları ile suya olan ihtiyaçlarını gidermeye çalıştılar.

Taegu'daki kışlanın yakınında, sade ama oldukça büyük bir kilise bulunuyordu. Muhsin Örtülü hocanın buranın camiye çevrilmesini talep etmesi üzerine gerekli düzenlemeler yapılarak kilise, cami haline getirildi. Taegu'daki kışlanın orada artık ezanlar okunuyor, 250-300 kapasiteli camide namaz kılınabiliyordu. Cuma namazında kalabalıktan dolayı askerler dışarıda namaz kılıyordu.

Kunuri muharebeleri Erkmen'in de ifadeleriyle oldukça çetin geçti. Seyfi Erkmen'in öldüğü haberleri bile yayıldı. Ölmemişti ama iki önemli hadise yaşamıştı. Birinci hadise; Kunuri köyünde cephane yüklenildiği sırada yaşandı. Şoför, kamyonu ileri alırken iyi yerleştirilmemiş bir cephane sandığı Erkmen'in başına düştü. İkinci hadise ise Amerikalıların dağıtmış olduğu çelik başlıklarıyla ilgiliydi. Görevliler, çene kayışlarının sıkı bağlanmamasını söylemelerine rağmen kayışını sıkıca bağlayan Seyfi Erkmen, 29 Kasım gecesi ne olduğunu anlamadan, başına şiddetli bir çekiç darbesi aldı. Vurulmamıştı ama aldığı darbe ile boynu çok ağrıyordu. Günlüğüne 5 Aralık 1951'de "Çok hastayım." diye yazmıştı.

Günler sonra Seyfi Erkmen Tokyo'da hastanede olduğunu anladı. Yanında gelen doktor ona bol bol uyumasını ve başka bir şey düşünmemesini söyledi. Etrafında tanıdık kimse yoktu. İngilizce bildiğinden hemşireler ve hastalar ile konuşabildi. Tokyo'da 361

St. Station Hospital’de yatıyordu. Tarih 16 Aralık’tı. Arada geçen sürede neler olduğunu hatırlamadı. Bir süre sonra Yüzbaşı Tarık Şubenî yanına gidince durumu öğrendi. 8 Aralık’ta Inchon’da birkaç gün hastanede kalmış, 13 Aralık’ta Kumpo’dan havaalanı yoluyla Tokyo’ya gelmişti.

Seyfi Erkmen’in aldığı darbeler sonucu yaralanmasıyla hastane günleri başladı. Hastanede kaldığı ilk günler kendisinden başka Türk yoktu. Diğer milletlerin askerleri ile vakit geçiriyordu. Doktor ve hemşirelerin çok iyi olduklarını, kendileri ile çok yakından ilgilendiklerini hatıratında ifade etti. Öyle ki hemşireler, hastalara hediyeler dağıtıyor, çarşıdan almak istedikleri eşyaları alıyor, eğlence programları düzenliyor, istenilen dilde kitaplar alıyordu. Ancak Türkçe kitap bulmak biraz sıkıntıydı. Uzun arayışlar sonucu bir hemşire sevinç ile Erkmen’in yanına gelerek Türkçe kitap bulduğunu müjdesini verdi. Erkmen çok heyecanlanmıştı. Kitap, 1943 senesine ait, Kenan Basımevi tarafından yayınlanan Türkçe bir İncil’di. Seyfi Erkmen, Müslüman olduğunu ancak büyük uğraşlar sonucu getirilen bu kutsal kitabı da büyük bir zevkle okuyacağını söyledi.

Erkmen, biraz daha toparlanınca dışarıya çıkmaya başladı. Kısa gezintiler yaptı. Tokyo’yu tanıdı. Doktorların tavsiyesiyle hastaneye ait olan O.T. Shop’da atölyede çalışıp vakit geçirmeye razı oldu. Her gün belli bir saat buraya gidip, plastik atölyesinde vakit geçirdi. 3 Şubat’ta Türk irtibatından gelen haberle İngiliz uçakları ile Türkiye’ye gideceği söylendi.

Seyfi Erkmen ve diğer hastalar, eşyalar hazırlanıp son kontroller yapıldıktan sonra tren ile 4 Şubat 1951’de Tokyo Merkez İstasyonu’ndan Iwakuni’ye hareket etti. Trende hastaların tertemiz yataklarda yolculuk etmesi sağlandı ve hiçbir şeyleri eksik bırakılmadı. Hastalar Iwakuni’de hemen Avustralya Hastanesi’ne götürüldü. Gece orada geçirildikten sonra 5 Şubat sabahı İngiliz uçağı ile Okinawa’ya havalandı. O dönemde uçaklar kısa mesafe uçuş yaptığından Hong Kong’a iniş yapıldı. 6 Şubat’ta Saygon’a uçuldu. Bir saat dinlenmenin ardından Singapur’a gidildi. Oradan Negombo’ya oradan da Bağdat’a geçildi.

Seyfi Erkmen, bir süre Bağdat’ı gezdikten sonra uçak ile Adana’ya geldi. Halkın büyük coşkusu eşliğinde 20 Şubat’ta yurda kavuşmuş oldu. Aynı gün tekrar havalanıp İstanbul’a iniş yaptı. Seyfi Erkmen’in İstanbul’a geldiğindeki anı şöyle anlatmaktadır;

“Heyecanımız son hadde kadar yükselmişti... Bu bir rüya mı idi?

Uçağın kapısı açıldı... Bandonun çaldığı İzmir Marşı kulaklarıma dolarken bütün gürültülerin üstüne yükselen iki ince ses:

- Baba, baba...

Ve kollarıma uzatılan iki yavrum, bu günün değil, geçen beş ayın rüya olduğunu anlatmak istiyordu¹⁸⁵.”

5. Nazmi Özoğul – Kore’de Niçin Savaşım?

1918 Edirne doğumlu olan Nazmi Özoğul, 1947’de Harp Okulu’ndan mezun oldu. 1950’de başlayan Kore Savaşı’na komünistlerle mücadele etmek için gönüllü olarak katıldı. 1. Türk Tugayı’nda yüzbaşı rütbesiyle yer aldı. 1961 – 1965 yılları arasında Adalet Partisi’nden Edirne milletvekili olarak meclise girdi. 1987’de hayatını kaybetti. 1954 yılında yayınladığı “Kore’de Niçin Savaşım?” adlı kitabında özellikle komünist cephesine bakış açısından Kore Savaşı’nı anlattı.

Nazmi Özoğul hatıratında Kore Savaşı’nın askeri konularını anlatmaktan ziyade komünistlerin halka ve askerlere yaptıklarını ve orada yaşanan acı durumları anlatmayı tercih etmiştir. Komünistlerin yaptıkları zulmü, yaşayıp gördüğü her olayda aktarmıştır.

Özoğul, Kunuri savaşları başladığı sırada gerideki bölükte yer aldığı için arkada yaşanan hadiseleri hatıratının ilk konuları olarak ele aldı. Kunuri’deki çetin savaşların içinde aşçıların, erlerin yemeğini yetiştirmek için uyumadan, durmadan çalıştığını hatıratında yazdı. Aşçılar; askerler için büyük bir çaba ile pide, helva gibi yemekler hazırlıyordu.

Kunuri’de yaşanan hadiseler oldukça kötüydü. Kızılılar öldürdükleri BM askerlerinin kıyafetlerini alıp giyiyor ve BM askerlerinin yanına yaklaşp aniden saldırıyordu. Kıyafetlerden ilk etapta anlaşılamayan düşman, askerlerimizi sıkıntıya sokuyordu.

Büyük kayıplar sonunda Kunuri muharebeleri sona erdi. Türklerin Kunuri’deki başarılarından dolayı 9. Amerikan Kolordu Kumandanı’nın, bir Türk subayı ile

¹⁸⁵ Seyfi Erkmen, *Kore’den Geldim*, Ege Matbaası, İstanbul, 1951, s. 138.

konusmak istemesi üzerine, yakınlarda bulunan Nazmi Özoğul görüşmeye çağrıldı. Özoğul'un ifadelerine göre görüşme şu şekilde gerçekleşti;

“Amerikan 9. Kolordu Kumandanı'nın yanına gittik. Kolordu Kumandanı Tümgeneral Coulter, kolordu topçu kumandanı, kurmay başkanı ve kurmay subayları ile harita başında ayakta, bizi kabul ettiler. Düşman durumu ile cephe hakkında benden gerekli izahatı harita üzerinde aldıktan sonra Amerikan Generali bana, “Türk Tugayı üç tümenimin kurtulmasına sebep olmuştur. Teşekkür ederim.”dediler. Bu teşekkür bana ait değildi. Türk Tugayı'na ve dolayısıyla Türk milletine aittir¹⁸⁶.”

Savaş devam ediyordu. Kore halkı oldukça zor durumdaydı. Türk askerleri yardıma muhtaç insanlar gördüğünde ellerinden gelen bir şey varsa mutlaka yardım ediyordu. Yiyecek içecek dağıtmak, doğum sancısı başlamış kadına Türk doktorları tarafından doğum yaptırılıp iyileşene kadar taburun kamyonunda taşımak, anne ve babalarını kaybetmiş çocuklara karargâhta bakmak bunlardan birkaçıydı.

Nazmi Özoğul, II. Tabur Karargâh Bölük Kumandanı'ydı. Görevi, ileride düşmanla karşılaşan piyade bölük kumandanlarına nazaran daha pasif bir görevdi. 18 Ocak 1951'de daha ileri saflarda görev alabilmek için aşağıdaki dilekçeyi yazdı;

“Özü başka bir birliğe atanmam üzere,

II. Tabur Kumandanlığı'na,

Kore'de savaşmak üzere Harp Okulu Alayı Öğrenci Bölük Kumandanlığı'ndan gönüllü olarak geldim. Altı sene şanlı Türk ordusuna subay yetiştirdim. Bu zaman zarfında Ameli Piyadecilik ve Talimhanesi Teorisi Öğretmenliği yaptım.

Milli Savunma Bakanlığı'nca II. Tabur Karargâh Bölük Kumandanlığı'na tayin edildim. Kahramanlık menkıbeleri yaratan şanlı Kore savaş birliğinin karargâh bölüklerinden başka birliğinde görevimi daha iyi yapacağıma imanım büyüktür. Her subay, gedikli, er gibi şanlı tarihimize milli vazifemi yapmak birinci vazifemdir. Bunun için ivedi olarak başka birliğe tayinime müsaadelerini saygı ile arz ederim. Nazmi Özoğul¹⁸⁷.”

¹⁸⁶ Nazmi Özoğul, *Kore'de Niçin Savaştım?- Komünizm Mezalimi Korunma Çareleri*, Karınca Matbaası, Ankara, 1954, s. 37-38.

¹⁸⁷ Nazmi Özoğul, *a.g.e.*, s. 56.

İsteği olumlu karşılanan Özoğul, 24 Ocak'ta 10. Piyade Bölük Kumandanlığı'nı teslim alarak yeni görevine başladı. Çatışmaların durmadan devam ettiği cephede yerini aldı.

Şubat 1951'de H. Feridun Es'in eşi Semiha Es, Yüzbaşı Cevat Olhon'u ziyaret etmek için Nazmi Özoğul'un da bulunduğu mevziye geldi. Mevzileri dolaştı, yerde yatan düşmanı, Türk askerlerinin fotoğraflarını çekti. 4 Şubat'ta 109 rakımlı tepede meydana gelen süngü savaşı sonrası ele geçirilen düşman bayrağı hatıra olarak Semiha Es'e verildi.

Üst üste süngü savaşları ile pek çok cephede çatışarak günlerini geçiren Nazmi Özoğul, 5 Şubat'ta rahatsızlandı. Bitkin düşmüştü. İstirahat için geri plana alındı. Doktorun gözetimiyle dinlendi. Natic Poyrozoğlu, ziyaretine gitti. Bir gün dinlenmenin ardından Özoğul, Tahsin Yazıcı'nın yanına gitti. Yazıcı, cephede gösterdiği başarılarından dolayı Özoğul'u tebrik etti.

Çatışmalar devam ederken 1 Nisan'da birkaç bölük kumandanı dinlenmek üzere gerideki karargâhlara alındı. Özoğul, yeni göreve tayin edildi. İstihbarat alanında çalışacaktı. İlk vazifesi bir arazi taşıtı şoförüyle bilmediği köylerden geçerek alay muharebe idare yerine ulaşip bir takım bilgileri edinmekti. Gerekli bilgileri, telefon hattı bağlandıktan sonra iletenecekti. Aldığı ilk görevi başarıyla yerine getirdi.

Ancak bu durumdan memnun değildi. Tekrar eski görevine dönmek istiyordu. Komutanları aracılığıyla isteğini söyledi. Sonuç alamayınca bir gün emirleri imza ettirmek için Yazıcı'nın yanına girdiğinde kendisi konuyu açtı. Yazıcı, "O günün de geleceğini, vereceği emri beklemesini" söyledi. Günler geçmesine rağmen isteği yerine gelmedi. Nihayetinde Yazıcı'ya dilekçe yazmaya karar verdi. Bir süre geçtikten sonra Yazıcı, Özoğul'u yanına çağırıp, dilekçesini okuduğunu, karargâhtaki çalışmasından memnun olduğunu ama çok istemesinden dolayı istediği görevi ona verdiğini söyledi.

Ardından Albay Celal Dora, Nazmi Özoğul'u yanına çağırıp iki seçenek sundu. Ya eski görevi olan 10. Bölük Kumandanlığı'nı tercih edecekti ya da harekât subaylığını isteyecekti. Özoğul, harekât subaylığının da çok önemli bir vazife olduğunu, ancak masa başında çalışmayı değil cephede olmayı tercih ettiğini bildirdi. Böylece tekrar eski görevine döndü.

1.Türk Tugayı'nın değişim zamanı gelmişti. Ülkeye dönülmeden önce 14 Eylül'de Pusan'daki şehitliğe ziyaret düzenlendi. Ziyarete Nazmi Özoğul da çağırıldı. Şehitlik dolaşıldıktan sonra tören başladı. İlk konuşmayı gerçekleştiren Nazmi Özoğul hitabında şu sözlere yer verdi;

“Aziz şehitler,

Aziz ruhlarınız huzurunda kanımın alevlendiğini, yandığını hissediyorum. Sizler insanlık hak ve hürriyeti için, Türk milletinin istikbali için, şanlı Türk bayrağının doğudan batıya doğru dalgalanması için, bizlere örnek olarak canınızı seve seve verdiniz.

Şimdi, cephede sizlerin asil Türk kanını taşıyan kumandanlar ve Mehmetçik, sizin öcünüzü almak, sizlere ulaşmak için birbirleriyle yarışırasına dövüşüyorlar. Ulu Tanrı'nın, sizlerin huzurunda, başımız üzerinde dalgalanan şanlı Türk bayrağımız altında ant içerim ki Atatürk yolunda, sizlerin intikamını alacağım. İcap ederse canımı seve seve vereceğim¹⁸⁸.”

6. Bahtiyar Yalta – Kunu-ri Muharebeleri ve Geri Çekilmeler

Bahtiyar Yalta, 1925 Tekirdağ - Şarköy doğumludur. Tekirdağ'da başlayan eğitim hayatını Akşehir'de Maltepe Askeri Lisesi'ni, Ankara'da Kara Harp Okulu'nu bitirerek tamamladı. Piyade Asteğmen rütbesiyle mezun oldu. 1. Türk Tugayı içinde 1950 yılında gönüllü olarak Kore Savaşı'na katıldı. 241. Piyade Alayı'nın 4. Ağır Bölüğü'nde Havan Takımı'na atandı. Bu sırada üsteğmenliğe yükseldi. Savaş sonrası Ankara'da çeşitli görevlerde bulundu. 1957-59 yılları arasında Kara Harp Akademisi'ni okudu. 1962'de emekli oldu. Ticaret, gazetecilik ve yöneticilik yaptı. Kurucusu olduğu Korsavaş Derneği'nin genel başkanlığını üstlendi.

Bahtiyar Yalta, kitabını 2005 yılında yayımladı. Savaşın üzerinden uzun süre geçtiği için kitabını yazarken kendi notlarının dışında başka kaynaklardan da yararlandı. Bu sayede Kore Savaşı'nda bulunduğu 1 yılı oldukça detaylı anlattı.

Tugayın Ankara'daki hazırlık aşaması Yalta'nın pek hoşuna gitmedi. Eğitimler sırasında askerlerin kaldığı yerler oldukça kötüydü. Yemekler açıkta yeniyordu. Su,

¹⁸⁸ Nazmi Özoğul, *a.g.e.*, s. 204-205.

yeterli düzeyde değildi. Eğitimde kullanılacak malzemeler oldukça azdı. Bütün bu kötü koşullara rağmen savaşa gönüllü gitmek isteyen askerler ciddi orandaydı.

Bahtiyar Yalta'nın ifadelerine göre Albay Celal Dora, eğitimlerin sonrasında her akşam tüm subaylarla bir araya geliyor ve hepsini dinleyip not alıyordu. Herkesin temennisi başarılı olmaktı. Eğitim çalışmalarının sonuna gelinirken Başbakan ve Genelkurmay Başkanı'nın aralarında bulunduğu bir heyet Tugayı ziyaret etti. Karşılama töreninde askerlerin durgun oluşu Başbakan Adnan Menderes'in dikkatini çekti. Tahsin Yazıcı'ya bu durum sorulduğunda Yazıcı, "askerin savaşa gittiğini ve arkasında bıraktıklarını düşündüğünü" söyledi. Kısa bir süre sonra ise subaylara, ne için olduğu açıklanmayan bir miktar para dağıtıldı. Sonradan öğrenildiği üzere bu para, bozuk olan moralleri düzeltmek için Adnan Menderes'in emriyle gönderilmişti. Ancak sadece subaylara gönderilip erlere para verilmemesi Bahtiyar Yalta'nın dikkatini çekti.

Ankara'daki son günlere gelinirken parayı alan subaylar eğlence mekânlarına giderek moral buldu. Ankara sonrası Kore'ye gitmek için İskenderun'a gidildi. İskenderun'da bayram namazı oldukça duygulu yaşandı ancak sonrasında askerlerin moralini yükseltecek bir etkinlik yapılmadı.

Kore'ye 1. Türk Tugayı için dört gemi kalkacaktı. İlk kfile Natık Poyrazoğlu komutasında, ikincisi Celal Dora (Tahsin Yazıcı da bu kfilede), üçüncüsü Tahsin Kuntay komutasında hareket etti. Dördüncü gemi ise eşya ve araç yüklüydü. Yalta, gemiye binene kadar savaş ile ilgili subaylara herhangi bir bilgi verilmediğini yazar.

Gemideki yaşantıda lüks yoktu. Fazla kişi alabilsin diye gemideki yerleşim çok sıkışık düzenlenmişti. Subay, er ve tayfaların yerleri farklıydı. Geminin birçok yeri temiz ve düzenliydi; ancak erlerin kaldığı yerler çok kötüydü. Yatakhaneler çok sıkışık ve havalandırma yetersizdi. Yemekhaneler de oldukça sıcaktı. Küçük bir kantin vardı ama döviz olmadığı için kimse alışveriş yapamıyordu. Türk askerlerinin sıcaktan korunmak için taktıkları Bursa kumaşından şallar Amerikalı mürettebat tarafından beğenilince, Türk askerleri, şalları Amerikalılara satmaya başladı. Bu sayede eline dolar geçen askerler, kantinde harcama yapabildi.

Gemide ilk günler beklenildiği gibi biraz karmaşık geçti. İngilizce bilmeyen askerler uyarı levhalarını anlamıyor ve gemide istedikleri gibi dolaşıyordu. Birkaç gün içinde gemideki düzen oturtuldu. Askerlerin eğitimleri dışında güzel vakit geçirmeleri

için “Kore Yolu” adlı bir bülten çıkarıldı. Bültende, dünyadan haberler, karikatürler, eğlence yazıları yer aldı. Bülten, gazete çıkarma işi Kore’de de devam etti. Gazete, “Kutup Yıldızı” ismiyle çıkarıldı.¹ Türk Tugayı Türkiye’ye dönerken “Yurda Dönüş” isimli bir bülten de çıkardı.

Pusan’dan Taegu’ya tren yolculuğu hayli zor geçti. Vagonlar çok eski ve penceresizdi. Oturma yerleri tahtadandı. Dışarıda ise her taraf pirinç tarlasıydı. Taegu’ya gelindiğinde Tugay, damı olmayan, duvarları yıkık binalara yerleştirildi. Askerler, beton yerine tahtada uyudukları için mutlu oldular. Kışlada ilk günler tertip düzen alındıktan sonra eğitime geçildi.

Bahtiyar Yalta; Amerikalıların, yabancı ülkelerdeki askerlerine yeşil dolar yerine kırmızı dolar (asker doları) verdiğini kitabında yazdı. Amerika, parasının değerini korumak adına yeşil doları kullanmayı Kore’de yasakladı. Bu yüzden Türk askerlerinin elindeki yeşil dolarlar da kırmızı dolarlar ile değiştirildi.

Yalta, kitabının ana konusu olarak Kunuri Savaşları’nı detaylı bir şekilde anlattı. Türklerin çok zor mücadelelerde kazanacakları Kunuri muharebelerine girmeden önceki hissiyatı Bahtiyar Yalta’nın sözleriyle şu şekildedir;

“Biz bu genel havaya uyarak, savaş bitecek diye sabırsızlanıyorduk. Çünkü savaşa girmeden yurda dönmek, bize ters geliyordu. BM askerleri cephede gün sayarlarken biz, yok çete yok ihtiyatmış gibi sudan işlerle, cephe gerilerinde oyalanıyorduk. Galiba Amerikalı Generaller; savaş deneyimimizin bulunmaması nedeniyle, güvenemedikleri için bizi, vuruşmanın dışında tutuyorlardı. Böyle düşünülmesi onurumuza dokunuyordu. Şu çok merak ettiğimiz vuruşmaya girsek de, ateşin içinde ne olup ne olmadığımızı bir anlasak diyoruz¹⁸⁹.”

Yalta’nın kitabında Kunuri Savaşları’ndan 24 Ocak 1951’deki geri çekilmelere kadar yaşanan olaylar yer almaktadır. Ordu, çatışma ve mücadelelere dair detaylı bilgilerin bulunduğu eserde, Türklerin Kunuri’de yaşadığı tüm zorluklar ifade edilmektedir.

¹⁸⁹ Bahtiyar Yalta, *Kunu-ri Muharebeleri ve Geri Çekilmeler (26.11.1950-24.01.1951)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2005, s. 290.

B. KORE SAVAŞI'NA KATILAN TÜRK ASKERLERİNİN ANILARI

Kore Savaşı'na katılan her bir askerin şüphesiz yaşadığı pek çok hadise vardır. Her birinin yaşadığı olayı kaleme alması, hatırat yazması mümkün olmadı. Ancak yaşadığı bazı hatıraları yazarlara aktarıp yayımlamasını sağlamak pek çok gazi tarafından gerçekleştirilebildi. Aşağıda bu şekilde kaleme alınmış bazı anılar yer almaktadır.

- *Muzaffer Şenburç*

1. Türk Tugayı'nda er olarak bulunan Muzaffer Şenburç, Kunuri muharebelerine katıldı ve yaralandı. Oldukça şiddetli geçen muharebelerde Çinli askerlere esir düştü. Yaralı ve kötü şartlarda bir süre tutulduktan sonra esir kampına götürüldü. Şenburç, ölü olarak kayda işlendi ve ailesine şehit maaşı bağlandı. Ancak 1953'te barış görüşmeleri yapılacağı zaman, Şenburç'un yaşadığı anlaşıldı. Şenburç, bu yaşadıklarını şöyle anlatmaktadır;

“Ağır yaralılarından başlayarak sıra ile hafif yaralıları da tedaviye tabi tuttular. Kendi bayram günlerinde bizlerin mideleri de bayram ediyor, masalar bulunan salonlara götürülüyoruz. Kaşıklı çatallı sofralara oturtulup önümüze tabaklara konulmuş, pişmiş tavuk etleri yedirilerek resimlerimiz çekiliyor. Bizler bütün bunların dünya kamuoyuna bir gösteriş diye yapıldığını biliyoruz. Bu kampta künyelerimizi aldılar. Aradan bir müddet geçince isteyenler memleketleri ile mektuplaşabilir dediler. Bu bizler için özgürlük ve vatan hasretinin dineceği günlerin geleceğini haber veren ilk ışık oldu. Fakat biz kendi istediğimizi değil onların istediklerini mektuplara yazmaya mecbur tutuluyorduk. Çok rahat olduğumuzu, iyi bir bakıma tabi tutulduğumuzu, Komünist Çin'in refah içinde yaşadığını, buna benzer sözler yazmak, çektiğimiz bin bir çeşit ıstırap, gördüğümüz feci zulüm ve işkencelerden, sefalet dolu günler geçirdikten sonra mümkün olmuyordu¹⁹⁰.”

- *Hurşit Güneşli*

Hurşit Güneşli, 1. Türk Tugayı'nda Tugay Komutanı General Tahsin Yazıcı'nın emir subayı olarak görev aldı. Çok önemli bir noktada olmasına rağmen, Tahsin Yazıcı

¹⁹⁰ Abdullah Akay, *Kore'de Dirilen Şehit*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1985, s. 59-60.

kitabını yazarken yardım ettiği için, üzerine eklenecek bir konu olmadığını söyleyerek hatıratını yazmadı. Resmi tarih dışında pek bir bilgi paylaşmayan Güneşli, Kunuri savaşlarına dair şu ifadelerde bulundu;

“O üç gün bize Allah yardım etti; o koşullarda, o soğukta nasıl ayakta kaldık bilmiyorum. Ama hiç umudumuzu kaybetmedik. Subayların toplayıcı, birleştirici ve erlere moral verici özellikleri Kore’de çok belirleyici oldu. Muharebeler sırasında öyle bazı anlar geliyor ki sadece insan kalıyor¹⁹¹.”

- Şevki Koçak

1.Türk Tugayı’nda er olarak mücadele eden Koçak, Kunuri savaşlarında komünistlere esir düştü. Esir kampında 3 Türk, 6-7 Amerikan askeri ile birlikte kaldı. Diğer Türk esirleri ile beraber Amerikalı askerleri de yanlarına alarak kamptan kaçma planı yaptı. Başarılı oldu. Savaş sonrası hayatını kurtardığı Amerikalı General Dean’ın daveti üzerine Amerika’ya gitti. Orada iş kurdu, evlendi, siyasete atıldı. Şevki Koçak, esir kampından kaçışlarını, 35 yıl sonra bir gazeteye verdiği demeçte şöyle anlatmaktadır;

“Kunuri muharebesi esnasında Çinlilere esir düştük. Götürüldüğümüz kampta 6-7 Amerikalı ile 3 Türk askeri vardı. Amerikalılar arasında ‘Dean’ adında yaralı bir general vardı. Biz Türkler kaçmayı planladık ve Amerikalılar da bize katıldı. General yaralı olduğu için onu sırtımızda taşıyorduk. Amerikan kampına giden yolu tek bilen generaldi. Yolda karşımıza çıkan Çinlileri öldüre öldüre Amerikan hatlarına ulaştık. Kaçarken Çinlilerin silahlarını da almıştık. Çok Çinli öldürdük. Amerikan birliğindeki ön bakımın ardından kapsamlı tedavi için Tokyo’ya gönderdiler. Orada askeri hastanede tedavi gördük. Ben iki hafta kadar sonra İstanbul’a geldim¹⁹².”

- Nazım Dündar Sayılan

2.Türk Tugayı’nda Kıdemli Yüzbaşı olarak görev alan Sayılan, Kore Savaşı bittikten sonra da Kore ile yakından ilgilenmiş bir isimdir. Mehmetçiği Kore’de

¹⁹¹ Gürsel Göncü, Bir Savaş Vardı Uzakta, Atlas Dergisi, Sayı 113, İstanbul, Ağustos- 2002, s. 121.

¹⁹² Mesut Çevikalp, *Kızıl Cephe-Kore Savaşı’nın Bilinmeyen Cephesi*, Zaman Kitap, İstanbul, 2014, s. 121-122.

tanıdığını ifade eden Sayılan, Mehmetçiğin dinlemediği tek emri şu sözleriyle anlatmıştır;

“Esasen ben Mehmetçiği Kore cephesinde tanıdım. Oraya avdet ettiğimde yüzbaşı idim. Kıtada bölük komutanlıklarım olmuştu. Ancak askerlerimizdeki derinliğe Kore’de vakıf oldum. Hakikaten her türlü emri sorgulamadan yerine getiriyor, gerekli durumda gözünü kırpmadan ölüme atılıyordu. Düşman karşısında korku, geri durmak nedir bilmiyordu. Tugay’ın başarısının kaynağı da bu şuurdu. Diğer müttefik ordularının hiçbirinde yoktu bu haslet. Cephede düşmana karşı cellât kesilen askerlerimiz cephe gerisinde aman dilenene fedakârca sahip çıkıyordu. Özellikle teslim olan veya yakalanıp esir konumuna düşen düşman askerlerine candan davranıyordu. Hemen ‘Hemşerim hoş geldin’ deyip sigara ikram ediyordu. Ardından su, yemek, çikolata... Üzerinde ne varsa ikram ediyordu. Hâlbuki BM’nin talimatları çerçevesinde Tugay’dan birliklere emir gelmişti. Yakalanan tutsağa ilk ifadesi alınmadan sigara, su dâhil hiçbir şey verilmeyecekti. Bizim Mehmetçik bu emri dinler mi hiç! (gülüyor) yakalanan, teslim olan tutsağa elinde ne varsa veriyordu. Önünü alamadık... Dolayısıyla emir lafta kaldı. Mehmetçiğin Kore cephesinde itaat etmediği tek emir de buydu...¹⁹³”

- Haluk Önce

2.Türk Tugayı’nda üsteğmen rütbesiyle Muharebe Takım Komutanı olarak görev aldı. Dil bildiği için tercümanlık da yaptı. Kore Savaşı’nda yaşadığı bir olayı şöyle ifade etti;

“100-150 metre ilerimizde bir tepe vardı. Orada bir manga askerimiz bulunuyordu. Gece Çinlilerin hücumunda geri çekiliyorlar ve düşman tepeyi işgal ediyor. Ertesi sabah o tepenin tekrar işgal edilmesi için emir veriliyor. Takım ile tepeye doğru sırt üzerinden ilerlerken, aşağıda düzlükte iki kişinin mevziimize doğru ilerlemekte olduğunu görüyorlar. Takım çavuşu: ‘Şunları öldürelim mi?’ diye takım komutanına sorması üzerine, ‘Hayır, görevimize devam.’ diyor. Tepeyi aldıktan sonra o iki askeri soruyorlar. Meğerse Türk askerleriymiş. Onlar da ileriden keşiften

¹⁹³ Mesut Çevikalp, *a.g.e.*, s. 97-98.

dönüyorlarmış. Az daha kendi askerlerimizi öldürecektik. Bize de ileride keşif kolu olduğunu söylemişlerdi¹⁹⁴.”

- Ramazan Çeneli

2.Türk Tugayı’nda Kore Savaşı’na katıldı. Kumkale muharebelerinde gözlerini kaybetti. En son gördüğünün sağda bir dere, solda da bir uçurum olduğunu söyleyerek o anı şu şekilde anlattı;

“Mart ayı gibiydi galiba, 1952 senesi. Düşmanla çok yakındık. Mazgalın arkasındaydım. Kumkale denilen yer. El bombası mı havan mı düştü bilmem. Aynı anda gözler gitti bizim. Yüksek bir yerdeydik. Ama düşman bizden daha da yüksek bir noktadaydı. Bir havai hat gibi bir şey vardı. Yemek falan öyle gelirdi, asansörle. Biz de halatlarla çıkıyorduk mevzilere. Sonra beni Tokyo’ya yolladılar, hastaneye. Tedavi gördüm. Ameliyat yaptılar ama bir işe yaramadı. Türkiye’ye dönüşte birkaç defa doktora gösterdim, ama ‘ameliyat geçirmiş bu gözler, bir şey yapamayız’ dediler. Ne yapayım, ben de takdir dedim¹⁹⁵.”

- M. Refet Tono

3.Türk Tugayı’nda bölük takım komutanı olarak görev aldı. Vegas muharebelerinde bacağından, kolundan ve ayağından yaralandı. Kısa bir tedavinin ardından Türkiye’ye döndü. Yaşadığı elim hatırasını şöyle aktardı;

“Takımında doğulu ve fazla Türkçe konuşamayan Resul Toy isminde takımın 2. mangasında Bar makineli tüfeği taşıyan çalışkan, gayretli bir erim vardı. Bölüğüm Vegas Muharebe İleri Karakolu’na görevlendirilmiştir. 20 Mayıs 1953 günü düşman top ve makineli tüfekle Muharebe İleri Karakolu’nu ateş altına almıştı. Bu atışlara karşı benim takım da şiddetli ve aralıksız düşmana ateş ediyordu. Bir ara bu ateş arasında, ‘Gomitanım ben bittim’ diye bir feryat işittim. Geriye döndüğümde Resul’ün sırt üstü yattığını gördüm. Yanına gittiğimde bir eli ile karnına bastırıyor, bağırsaklarını, yayılmasın diye tutuyor ve ‘Ben bittim gomitanım’ diyordu. Resul, ‘Sen korkma, şimdi seni hastaneye gönderirim.’ diyordum. Ne yazık ki boynu sola düştü, sesi kesildi ve

¹⁹⁴ Turhan Seçer, *Kore Savaşı’nın Bilinmeyenleri*, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, 2014, s. 352.

¹⁹⁵ Gürsel Göncü, *a.g.m.*, s. 120.

hakkın rahmetine erişti. Ben de bu olaydan iki gün sonra aynı yerde yaralanarak hastaneye kaldırıldım¹⁹⁶.”

- **Ahmet Sart**

Ahmet Sart, Kore Savaşı’nda 3. Türk Tugayı’nda yer aldı. Üsteğmen rütbesiyle ileri topçu gözetleme subayı olarak görev yaptı. Vegas muharebelerinde yaşadıklarını şöyle aktardı;

“28’i akşamı olmuştu. Düşmanın bir süredir devam eden yoğun keşif faaliyetleri ve tanzim atışları büyük bir saldırıya hazırlandığını gösteriyordu. Tam hava kararırken telsizden Çinliler Doğu ve Batı Berlin istikametinden saldırıya geçti. Saldırı bir müddet sonra bizim bütün cephe hattı boyunca genişledi. Kıran kırana bir muharebeydi. Birkaç saat sonra Doğu-Batı Berlin İleri Karakolu bölgesine yapılan saldırı hafifledi. Düşman bütün gücüyle Vegas’lar ve Elko, Karsan noktalarına yüklenmeye başladı. Muharebeler 2,5 gün sürdü. Yanımızda yemek yoktu. Bir matara suyu iki kişi kullandık. Bir ara telsiz emri geldi geri çekil diye. 800 metre geri çekildim. Sonra yeni emir geldi ‘muharebe hattında kal, düşman telsizde senin sesini tanıdı, devam et’ şeklinde. Sonra 4 İngiliz, 6 Amerikan ve 1 Türk topçu taburunun ateşini bana bağladılar. Böyle devam ettik. Ya çok soğukkanlı ya aklını oynattı demişler. Aslında ikisi de doğru değildi. Sonunda ‘geri çekil artık’ dediler. Bu sırada iki tane Çinli beliriverdi. Karabinle taradım, düştüler. Onlara hala çok üzülürüm. Geri çekilirken bizim yaralılarla karşılaştık. İki kişi iki tanesini sırtımıza aldık; ama çok yaralı kaldı. Bu arada ben de şarapnelle yaralandım.

Sonra cip geldi. Hastanede bir buçuk gün kendimi bilmeden yatmışım. Bir hafta geçti aradan. Amerikalılar sana madalya takacak dediler. Bir tuğgeneral geldi helikopterle. Silver Star nişanı taktılar. İşte böyle¹⁹⁷.”

- **Kadir Atamert**

Kore Savaşı’na 4. Türk Tugayı içerisinde piyade üsteğmen olarak katıldı. Barış imzalandığı için herhangi bir muharebeye katılmadı. Anlaşma sonrası askerlere moral vermek için yaşadıklarını şu sözleriyle aktardı;

¹⁹⁶ Turhan Seçer, *a.g.e.*, s. 387.

¹⁹⁷ Gürsel Göncü, *a.g.m.*, s. 137.

“Amerika’dan eğlence grupları getirilerek, BM askerlerinin eğlenmeleri, neşelenmeleri ve gülmeleri sağlanıyordu. O zamanın en çok sevilen artisti Marilyn Monreo da Kore’ye getirildi. Marilyn Monreo’nun konser vereceği gün bütün cephenin boşaldığını tahmin ediyorum. Eline dürbün alan subay, astsubay, erbaş ve erler konserin verileceği bölgeye araçlarla hareket etmiş ve trafik hizmeti büyük ölçüde aksatmıştı. Konserin verileceği yere geldik. Dağ, taraslanarak anfi şekline sokulmuş, aşağıda sahne, dağ ise asker doldu, BM subaylarına ayrılan bölümde yerimize oturduk. Biraz sonra M.P. (askeri inzibat) araçları ve helikopter koruması altında Marilyn Monreo geldi ve dinlenme çadırına geçti. Sahnede beş şarkı söyledi. Konserden sonra resim çektirmek için sahneye tekrar geleceği anons edildi. Sahnenin bir köşesinden diğer köşesine yürüyüşü bütün askerlerin alkışına neden oldu. Resimler çekildi. Marilyn Monreo aracına binip giderken bir metre mesafeden canlı olarak görme imkânım olmuştu. Resimdeki ve filmlerdeki görünümünden çok daha güzeldi¹⁹⁸.”

C. KORE SAVAŞI’NDA MEKTUPLAR

Türk askerleri memleketlerinden kilometrelerce uzakta yaşanan Kore Savaşı’na dâhil oldu. Ölüm, yaralanma, silah, bomba sesleri, savaşın içinde var olma durumu şüphesiz bütün askerleri çok etkiledi. Askerleri cephede bir nebze olsun rahatlatan şey memleketleriyle kurdukları iletişim oldu. Memleketten gelen hediyeler, radyo yayınları, mektuplar bu iletişimin önemli birer parçasıydı.

Askerin en özel iletişim aracı mektuplardı. Yola çıktıkları andan itibaren mektuplaşmalar başladı. Ankara’dan, İskenderun’dan yakınlarla mektuplar gönderildi. Bir tek gemi yolculuğunda mektuplaşma yok denecek kadar az oldu. Sonrasında Kore’ye varır varmaz hızla mektuplaşmalar başladı.

Mektuplar; memlekete, o dönemin şartlarına göre gayet hızlı bir şekilde 1 hafta içinde ulaşıyordu. Askerlerden okuma yazma bilenler fırsat bulabildikleri vakitler mektuplarını yolluyorlardı. Okuma yazma bilmeyenler, bilen birilerine yazdırarak mektuplarını ulaştırıyordu. Özellikle subaylar sık sık mektup gönderip alıyordu. Bu konuda en iyi örnek 2. Türk Tugayı’nda Alay Komutanı olan ve şehit düşen Albay Nuri

¹⁹⁸ Turhan Seçer, *a.g.e.*, s. 406.

Pamir'in eşiyle mektuplarıdır. Ortalama 10 gün içerisinde birbirlerine mektup gönderip alabiliyorlardı.

5 Haziran 1952'de şehit düşen Nuri Pamir, son mektubunu 31 Mayıs'ta yazdı. Eşi Meliha Hanım'ın, Nuri Pamir'in öldüğü gün yazdığı mektubu ise yerine ulaşmadan kayboldu. Yıllar sonra tesadüfî bir şekilde mektuba ulaşan Meliha Hanım, son mektubunda eşine şunları yazdı;

“5 - Haziran – 1952

Sevgilim,

Akşam sana mektup yazmıştım. O mektubu gece saat birde yazdım. Akşam hiç uyumadım ve uyumadık. Gündüz vakit bulup postaya veremedim. İsabet olmuş. 2 mektubunu birden aldım. 23 ve 25 Mayıs tarihli mektupların. Ne kadar sevindim. Hep Ethem Dede'ye adadığım göbekleri attım.

...

Üzüntülü günlerde resim çıkartmak canım istemiyor, onun için bana gücenme. Gelince beraber çıkartırız. Tekrar selam, sevgi ve sağlık temennisi ile yüz aklığı ile kavuşmak dilerim canım Nuri'ciğim.

M. Pamir¹⁹⁹”

Memleketten Kore'de savaşan askerlere verilen destek, mektuplar aracılığıyla da iletildi. Bunu sağlayanların başında öğrenciler geliyordu. Farklı illerden, ilkokuldan liseye kadar pek çok öğrenci, Kore'deki askerlere, mektuplar gönderdi. Mektuplar, genellikle Tahsin Yazıcı gibi üst düzey komutanlara ithafen gönderiliyordu. Mektupların yazılmasında öğretmenlerin desteği içerikten anlaşılıyordu. Mektuplarda Türk askerinin kahramanlıklarından, Kore'deki başarılarından, memlekette yaşanan olaylardan bahsediliyordu. Zarfların içine kurutulmuş çiçekler, saç telleri, fotoğraflar, küçük bayraklar eklendi²⁰⁰. Askerler gelecek olan bütün mektupları büyük bir heyecan içinde bekliyordu.

¹⁹⁹ Puna Pamir, Erhan Çiftçi, 316 Gün “Küçük Kartal” ın Kore Günlüğü- Albay Nuri Pamir'in Kore Savaşı Günlüğü ve Mektupları, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2014, s. 308-309.

²⁰⁰ Mehmet Ali Tuğtan, a.g.e., s. 199.

D. KORE SAVAŞI'NDA YAŞANANLARIN TÜRK BASIN – YAYIN VE EDEBİYATINA YANSIMASI

Kore Savaşı'nda yaşanan gelişmeler Türkiye'de yakından takip edildi. Özellikle 1. Türk Tugayı'nın karşılaştığı olaylar, savaşın şiddetinin de etkisiyle hem siyasetin hem de halkın dikkatle takip ettiği konulardan oldu. Gazeteler orada yaşananların halka aktarılması açısından en önemli kaynaktı. Her gazete mutlaka Kore ile ilgili haberlere yer verirdi. Bazı gazeteler Kore'ye muhabir göndererek özel haberler yaptı. Kore'deki savaşın gidişatı, Türk askerlerinin durumu, barış görüşmeleri, yaralanan ve şehit olan askerlerin isimleri, Tugayların değişimleri gazetelerde savaş boyu yer aldı.

Dönemin önemli bir başka yayın organı olan radyo ile de Kore haberleri aktarıldı. Radyo, Kore ile ilgili kamuoyunda olumlu bir intiba oluşturabilmek ve askerler ile aileleri arasında bağlantı kurabilmek için özellikle kullanıldı. Yayın, Kore'den de takip ediliyordu. Akşamları Ankara Radyosu'nda "Kore Saati" düzenlendi. Kore'den gelen haberler, askerlerin mesajları paylaşıldı. Halktan kişiler, özellikle asker yakınları radyo yayını aracılığıyla Kore'ye mesajlar gönderdi. 1951 yılından sonra İstanbul Radyosu'ndan da Kore ile ilgili yayınlar yapıldı. Bu yayınlar sayesinde Kore'deki askerin de Türkiye'deki yakınlarının da moralleri yükseldi²⁰¹.

Türk askeri Kore'de yaşadıklarını hazırlanan belgeseller sayesinde de aktarma imkânı buldu. Televizyonun yayın hayatına başlamasının ardından özellikle son dönemlerde tarihi olaylara ilgi gösterildi. Bu bağlamda Kore Savaşı, başta TRT olmak üzere pek çok yayın kuruluşu tarafından belgeseller ile anlatıldı. 2010 yılında NTV'nin hazırladığı Kore gazilerinin anılarının, bizzat gaziler tarafından anlatıldığı "Şimal Yıldızı" adlı belgesel bu konuda önemli bir çalışma oldu. Kitap olarak da basılan bu eser sayesinde bir kısım Kore gazisinin anılarına ulaşılabildi.

Kore'de savaşan askerler orada yaşadıklarını sadece hatırat olarak kayda geçmedi. Yaşadığı duyguları ve olayları şiir ya da roman olarak aktaranlar da var. Bu aktarıcılardan birisi Nevzat Nazif'tir. 1. Türk Tugayı'nda yer alan Nevzat Nazif, şiirsel anlatımda bulunduğu "Mehmetçik Kore'de" adlı kitabının ilk satırlarında şunları yazdı;

²⁰¹ Esra İlkay Keloğlu İşler, Serdar Analı, Voice of America'dan Ankara Radyosu'na: Kore Savaşı'nda Kamuoyu Oluşturma, Sayı 22, GSU İletişim Dergisi, İstanbul, 2015, s. 96.

“Tabiatıyla mevcut her semtte bu yer,
Bir yazıda da bu hal lazım gelirmiş meğer.
Yazıda neticeyi ele aldıktan sonra
Yukardan aşağıya gözetmişim bir ara,
Gördüm bazı yerlerde pek kısa geçtiğimi.
İstifham uyandırır okuyanlardan kimi,
Ben de olsam sorardım okuduğumda belki
Bozmak istememişim muhayyelede zevki,
Mesela:
Bakıyorsun iniyor bir tepeden
Bizimkilerden biri jipe biniyor hemen.
Sanki bu jip o anda emrine amadeymiş²⁰².”

M. Sunullah Arısoy da “Muhteşem Kavga- Kore’de Türk Destanı” adlı eserinde, yaşadıklarını şiirsel anlatımıyla aktardı. Verdikleri ilk şehide olan duygularını şu satırlarla dile getirdi;

“Nasıl, nasıl oldu da birden,
Kimse fark edemedi,
Namussuz bir düşman kurşunu
Bayındırlı Mehmet Affan’ın yüreğini buldu!
Ta yüreciğinden, üstünden yedi kurşunu,
Önce bir Ah!
Sonra bir ‘Allah’, diyebildi
Aslan gibi bayındırlı Mehmet’im.
Şöyle bir an salladı, sallandı da
Bir çınar gibi
Devriliverdi!²⁰³”

Faruk Güventürk, 1954 yılında “Kore’de Kutup Yıldızı” isimli romanında, Kore Savaşı’nda yaşadıklarını anlattı. Pat Frank’ın 1952’de yazdığı “Korkunç Kore

²⁰² Nevzat Nazif, *Mehmetçik Kore’de*, Burhan Basım ve Yayınevi, İstanbul, 1957, s. 5.

²⁰³ M. Sunullah Arısoy, *Muhteşem Kavga- Kore’de Türk Destanı*, 1951, s. 6.

Geceleri”, bir bölüğün hikâyesinin anlatıldığı roman olarak Türkiye’de de çokça sattı ve okundu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSTANBUL'DA YAŞAYAN KORE SAVAŞI GAZİLERİ İLE YAPILAN GÖRÜŞMELER

1950-1953 yılları arasında gerçekleşen Kore Savaşı'na Türkiye Cumhuriyeti, tugay göndererek katıldı. İlk olarak 1950 yılında gönderilen 1. Türk Tugayı, birinci yılın sonunda değiştirildi. Anlaşma imzalanana kadar toplam 4 Türk tugayı, Kore'de yer aldı. 1953 Panmunjom Anlaşması'ndan sonra tedbir amaçlı, her yıl değişmek üzere 10 kfile daha gönderildi.

İstanbul Muharip Gaziler Derneği Sirkeci Şubesi aracılığıyla, İstanbul'da ikamet eden 20 Kore Savaşı gazisi ile görüşüldü. Onları tanımaya ve savaşa dair 46 soru soruldu. Görüşme gerçekleştirilen gazilerimizin 6'sı 1. Tugay, 6'sı 2. Tugay, 3'ü 3. Tugay, 5'i ise 4. Tugay içerisinde yer almaktadır. İçlerinden 1'i Teğmen, 1'i Astsubay, 18'i ise Er'dir.

1. Kore Savaşı Öncesi Gazilerin Durumu

Görüşme gerçekleştirilen gazilerin 9'u İstanbul doğumlu. 6'sı Kore Savaşı başlamadan önce, 4'ü askerlik ile birlikte, 1'i ise Kore Savaşı sonrasında İstanbul'a gelip yerleşti. Eğitim düzeyleri birbirinden farklı. 5'i okuma – yazma bilmiyor, 1'i sadece okuma yazma biliyor, 3'ü ilkokul terk, 6'sı ilkokul mezunu, 2'si ortaokul terk, 2'si lise mezunu, 1'i yüksekokul mezunu.

Kore Savaşı başladığında gazilerin çoğu askerlik görevini ifa ediyordu. Kore Savaşı ile ilgili çıkan haberlere genel olarak pek vakıf olunamadı. Savaşın başlamasıyla Türkiye'nin asker göndereceği haberlerinin çıkması, birbirine yakın tarihlerde olduğundan bu süreç çok değerlendirilemedi. Pek çok asker Kore diye bir devletin varlığından o zaman haberdar oldu. İlk kfilede olanlar Kore Savaşı'na dair pek bilgi edinilmemiş olduğundan genelde rahat ve gönüllü gitti. İlk kfilenin yaşadıklarından sonra diğer kfilelerde gidecek olanlarda bir endişe oluştu.

Görüşülen gazilerin 12'si gönüllü olarak gitti. Gönüllü olarak gitmek istemelerinde Türkiye'deki askerlik şartlarının zor olması, hayattan bir beklentilerinin olmaması etkili oldu. Geride kalan aileler evlatlarının gönüllü olarak gitmesi taraftarı

değildi. Eğer bir mecburiyet varsa, vatani görev söz konusuysa engellemenin doğru olmadığı görüşü hâkimdi. Ancak ailelerinin üzüntülü ve endişeli olduğu gazilerin geneli tarafından ifade edildi.

Kore Savaşı ile ilgili hükümetin tavrı hakkında ortak bir görüş oluşmadı. Gazilerin bir kısmında devlet ne karar alırsa doğrudur düşüncesi hâkimdi, bir kısmında ise zorunluluk olduğu düşüncesi vardı. Özellikle NATO için önemli bir adım atıldığı düşünüldü. Muhalefet ve bazı kesimlerin karşı çıkma durumu olsa da pek etkili olunamadığı aktarıldı.

2. Kore Savaşı'na Gidilmeden Önce Alınan Eğitim

Savaşa gidecek askerler, askerlik görevlerini yerine getirdiklerinden bulundukları karargâhlarda sürekli halde eğitim alıyorlardı. Savaşa gitmek için öncelikle gönüllü olan askerler tercih edildi. Ardından kura çekilerek gidecek olan askerler belirlendi. İlk tugay için 5090 asker belirlendi. 1. Tugay'da gidecek olan askerlerin eğitim için Ankara Etimesgut ve Polatlı'da toplanılmasına karar verildi. Farklı karargâhlardan gelen askerler sağlık kontrollerinden geçirildikten sonra Ankara'da toplandı. Toplamda 1,5 ay kadar eğitim verildi²⁰⁴. Savaşta malzemeler Amerikalılar tarafından sağlanacağından az da olsa elde bulunan Amerikan tipi silahlara öncelik verildi. Eğitim bittikten sonra trenle İskenderun'a gelindi. Oradan Amerikan gemileriyle Kore'ye doğru yola çıkıldı.

2.Tugay içerisinde gidecek olan askerler de Ankara'da toplandı. Eğitimler burada verildi. Eğitim sonrası trenlerle İskenderun'a ulaşıldı, ardından gemilerle Kore'ye doğru yola çıkıldı. 3. ve 4. Tugay'da yer alan askerler eğitimlerini bulundukları karargâhlarda aldı. Kore'ye İzmir limanından yola çıkıldı. İzmir'de askerler toplandığı zaman kısa bir süre burada eğitim verildi.

Askerlere daha fazla eğitim verilememesi malzeme ve zaman sıkıntısıyla alakalıydı. Özellikle ilk gidecek olan askerlerin bir an evvel yola çıkabilmesi için hızlı davranıldı. Savaşta Amerikan silahları kullanılacaktı ama bütün malzemeler Türk ordusunun elinde yoktu. Var olanlarla bir kısım asker ancak eğitim alabildi. Bundan dolayı askerlerin asıl eğitimleri, gemi yolculuğuna ve Kore'ye bırakıldı.

²⁰⁴ Ek- 2, Mehmet Ziya Öztürk'ün ifadelerine göre, s. 122.

3. Kore'ye Yolculuk

Türk askerinin Kore'ye nakledilmesi Amerikan hükümeti tarafından sağlanacaktı. Bunun için gelen Amerikan gemileri ilk iki tugayı İskenderun Limanı'ndan, diğer iki tugayı ise İzmir Limanı'ndan alarak Kore'ye hareket etti. Oldukça büyük olan gemilere askerler kabileler halinde dağıtıldı. Bazı gemilerde Amerikan mürettebatının dışında sadece Türk askeri oluyordu, bazılarında ise başka milletlerden de askerler yer alıyordu²⁰⁵. Yolculuk süresi ise 20-25 gün arasında değişiyordu.

Gemiler binlerce kişiyi içine alabilen, en az 4-5 katlı, okyanuslara dayanıklı özelliklerdeydi. İçerisinde ise insanların rahat etmesi için her türlü detay düşünülmüştü. Ancak 1 aya yakın süren yolculuklarda sorunların yaşanması engellenemedi. Erlerin yatakhanelerinde yaz aylarında aşırı sıcaklar sorun oluşturdu. Soğutucular işe yaramadı. Gemiler büyük olmasına rağmen okyanus üzerinden geçerken bazı askerleri rahatsız etti. Aşırı dalgalar sonucunda mide bulanmaları, hastalanmalar çokça görüldü. Bazı askerler için gemi yolculuğu çekilmez hale geldi²⁰⁶.

Gemide yemekleri Türk aşçılar hazırlıyordu. Yemekler boldu ancak ekmek azlığı sıkıntı oluşturdu. Amerikan yemek sistemine göre ekmek malzemesi getirilmişti ve bir öğünde kişi başına iki dilim ekmek düşüyordu. Türk askerlere bu yetmedi, artırılması talep edildi ancak açık denizde olduğundan malzeme takviyesi yapılamadı. Patates ile sorun giderilmeye çalışıldı. Ekmek sorununun dışında yemek sistemi çok beğenildi. Yemekler 3 öğün halinde verilirdi. Kalabalık olunmasına rağmen 1 saat içinde kart sistemiyle bütün askerlere yemek dağıtılırdı²⁰⁷.

Askerler için planlanan eğitimlere gemide başlandı. Amerikan silahları tanıtıldı. Denize bırakılan tenekelere atışlar yapıldı. Yeni silahlara askerlerin alışması sağlandı. Savaşa olabildiğince hazır gidilmek istendi.

Eğitimin dışında askerler sinema izleyerek, şarkı söyleyerek, güvertede dolaşarak vakit geçirdi. Gemi Mekke ve Medine şehirlerinin yakınından geçerken anons yapılarak dua edildi. Gemilerin birkaç limanda yakıt temini için yanaşmasının dışında yolculuklara ara verilmedi.

²⁰⁵ Ek-2, Recep İsmet Akarsulu'nun ifadelerine göre, s. 129-130.

²⁰⁶ Ek-2, Mahmut Aka'nın, ifadelerine göre, s. 133.

²⁰⁷ Ek-2, Bahattin Övenler'in ifadelerine göre, s. 130.

4. Kore’de İlk İzlenimler

Türk askerini taşıyan gemiler Pusan Limanı’na yanaşarak askerleri tahliye etti. Akabinde karşılama merasimleri gerçekleşti. Özellikle 1. Tugay’ı karşılama merasimi büyük oldu. Karşılama alanında Amerikalı ve Koreli askerler ile Koreli sivil halk da bulundu. Koreli talebeler bando eşliğinde çiçekler ve Türk bayrakları ile askerleri selamladı²⁰⁸.

Karşılama merasimi sonrası trenlerle Taegu şehrine geçildi. Orada hazırlanan çadırlarda askerler dinlendirilmeye alındı. Ardından yeni silahlarla eğitimler verilmeye başlandı. Cephede Türk askerine ihtiyaç olduğundan 10-15 günün sonunda ilk görevlendirme gelerek cepheye gidildi. Askerlerin uzun vadeli dinlenme ve eğitim alma imkânları olmadı.

2, 3 ve 4. tugayları karşılama törenlerinde Türk askeri de bulundu. Gelen askerlere savaş ve düzen hakkında bilgi verildi. Yeni gelen askerler düzene alıştıktan sonra eski askerler dönebildi.

Askerlerin Kore’ye dair ilk izlenimleri şaşkınlık oldu. Yer yer gelen çatışma sesleri, halkın sefalet içinde olması Türk askerini oldukça etkiledi²⁰⁹. Kuzey Korelilerin hızla ilerlemesiyle birlikte evlerinden kaçmak zorunda kalan halk yollarda zorlukla ilerlemeye çalışıyor, askerlerin olduğu bölgelerde, onların araçlarıyla güvenli bölgelere ulaşmaya çalışıyorlardı.

5. Kore Savaşı’nda Görevler ve Yaşananlar

Görüşülen 20 Kore Savaşı gazisinin 1’i teğmen, 1’i astsubay, 18’i er idi. Teğmen rütbesiyle görev alan asker havan takım komutanı, astsubay rütbesiyle görev alan asker ise araba-telsiz kontrolü görevlerinde bulundu. Kore Savaşı içerisinde farklı zamanlarda ve farklı birliklerde yer alan diğer askerlerin savaştaki görev dağılımları şöyledir; 7 piyade er, 2 istihkâm er, 2 ileri gözetleme, 1 inzibat, 1 terzi, 1 şoför, 1 makinist, 1 topçu, 1 uçaksavar ve 1 sıhhiye eri.

²⁰⁸ Ek-2, Ahmet Dereli’nin ifadelerine göre, s. 134.

²⁰⁹ Ek-2, Mehmet Metin Özcan’nın ifadelerine göre, s. 136.

Türk askerinin karşısında Rusya'nın desteklediği Kuzey Kore ve Çin askerleri yer aldı. Kunuri, Pyongyang, Çorman, Elko, Vegas askerlerin savaştıkları cephelerdi. Birlikler sabit bir yerde bulunmazdı. İhtiyaca göre yer değiştirilirdi.

1.Tugay askerlerinin karşılaştığı, savaşın Türkler açısından en zor yeri olan Kunuri muharebeleri oldukça zor geçti. Bölgedeki Amerikan askerlerine destek olmak için gittikleri Kunuri'de pusuya düşüldü. Dar ve uzun yollardan gece karanlığında dönmeye çalışıldı. Türk askeri kendini de korumaya çalışırken çember içinde kaldı. Şiddetli çatışmalar yaşandı. 600 civarında şehit verildi. Türk askerinin Kore Savaşı'ndaki en ağır çatışması yaşanmış oldu. Kalan askerler 15 gün dinlenmenin ardından yeni cephelerde görevlerine devam etti. Şehit olan askerlerin yerine Türkiye'den takviye birlik gönderildi.

Kunuri muharebelerinin dışında da askerler yer yer şiddetli pek çok çatışmayla karşılaştı. Yaralananlar oldu, yanı başındaki arkadaşları şehit olanlar oldu. Çok zorluk çekildiği her askerin dile getirdiği cümle oldu.

Çatışmanın dışında soğuk hava şartlarıyla da çok mücadele edildi. Yoğun kar yağışı ve aşırı soğuklar askerleri epey zorladı.

Düşmanın dışında yanlış anlaşılmalara sonucu aynı taraftaki askeri birliklerin çatışması da gerçekleşti. Amerikan askerlerinin Türk askerini düşman zannederek ateş açması şaşkınlıkla karşılandı. Yarım saat içinde gerçeğin anlaşılmasıyla ateş kesildi. Ancak bir asker hayatını kaybetti²¹⁰.

Görevleri gereği her asker bizzat çatışmanın içinde değildi. Geri planda görev alan askerler pek çatışma yaşamadı. 4. Tugay içerisinde giden askerler, gitmelerinden kısa bir süre sonra ateşkesin imzalanmasıyla hiç çatışma yaşamadı. Kontrol ve tedbir amaçlı hazır halde bulunuldu.

6. Savaşın Genel Durumu

Savaş içerisinde askerlerin güvenliğini ve ihtiyaçlarını sağlamak önemliydi. Belirli yerlerde karakollar ile düzen sağlanmaya çalışıldı. Mevziler oldukça özenli hazırlandı. Belli aralıklarla yer değiştiren askerler gittikleri yerlerde siperleri kendileri

²¹⁰ Ek-2, Mustafa Hamdi Uzun, ifadelerine göre, s. 148.

kazdı. Eğer çok kar varsa önce benzin döküp ateşe vererek karı eritiyorlar, sonra yumuşamış olan toprağı kazıyorlardı. Siperler derin kazıldı ve kum torbaları ile desteklendi. Ayrıca düşmana geçiş izni vermemek için de mayın döşemesi yapıldı.

Savaş içerisinde iki taraf da taarruzda bulundu. Ancak ağırlıklı olarak Kuzey Kore tarafının taarruzu söz konusuydu. Asker sayısı bakımından Kuzey Kore tarafı fazlaydı. Askeri teçhizat olarak ise Amerika'nın desteğıyle Güney Kore tarafı çok daha iyi durumdaydı. Kuzey Kore'nin kalabalık ordularıyla birlikte saldırması, Güney Kore tarafının donanımlı malzemeleriyle kısa sürede püskürtölüyordu.

Çatışmaların sıklığı ise belirgin değildi. Bazen aralıksız günlerce devam ederdi bazense uzun bir süre ses olmazdı. Uzun çatışmaların yanında kısa süreli çatışmalar da sık yaşanrdı. Çatışmalar genellikle gece karanlığında yaşanrdı. Gündüz olduğunda kesilirdi.

Türk askerindeki savaş malzemelerinin tamamı Amerikan ordusu tarafından temin edildi. Her şey eksiksiz olarak teslim edilirdi. Malzemelerin zarar görmesi durumunda hiç beklemeden yenisi verilirdi. Malzemeler kaliteli ve boldu. Bu konuda her hangi bir sorun yaşanmadı.

7. Yemek Sistemi

Kore Savaşı'nda Türk askeri için her türlü malzemeyi Amerikalılar sağlıyordu. Yemek malzemeleri de buna dâhildi. Yemek düzenindeki her türlü detay düşünülmüştü. Ürünler bol ve çeşitliydi.

Cephedeki askerlere günde bir kere, üç öğünü kapsayan kumanyalar verilirdi. Kumanyaların içinde konserve yemekler, çay kahve gibi içecekler, sigara, çikolata, çiklet, sakız gibi her türlü ürün bulunurdu. Yemekleri ısıtmak için mini ocak ve ayrıca konserve açacağı da içinde olurdu. Bunun dışında kumanyaların içinde su temizliği için ilaç da verilirdi. Dere ya da başka bir kaynaktan askerler su içmek isterlerse, verilen ilacı suya katıp öyle içebilirlerdi. Bu sayede olası zehirlenmelere karşı önlem alınrdı.

Askerler kumanyalardan çok memnundu. Fazla gelen yemekleri Koreli halka dağıtıyorlardı. Özellikle domuz eti olan yemekleri yemeyen askerler onların hepsini Korelilere veriyordu²¹¹.

Cephe gerisinde olan askerler için sıcak yemek pişirilirdi. Yemek zamanı geldiğinde sırayla askerler tabaklarına yemeklerini alırdı. Burada bulunan yemekleri Türkiye’den gelen aşçılar pişirirdi²¹².

8. Temizlik Sistemi

Kore Savaşı’nda temizlik konusu da özen gösterilen konular arasında yer aldı. Dönemin son teknolojileri kullanılarak askerlerin rahatı sağlanmaya çalışıldı. Türk askeri için temizlik sisteminin kalitesi, motivasyonu artıran bir husustu.

Türk askeri, Amerikalılar tarafından kendileri için özel hazırlanan üniformaları giydi. Ayakkabılardan çamaşırlara kadar bir uyum vardı. Kıyafetlerin temizliği ve ihtiyaç halinde değiştirilmesinde sorun yoktu.. Ortalama haftada bir banyo için çadırlar hazırlandı. Mümkün olduğunda dere kenarlarına kurulan çadırlarda, dereден alınan su, sıcak suya dönüştürülerek kullanıma hazır hale getirildi. 5’li ya da 10’lu duş sistemi şeklinde hazırlanan çadırlara askerler kıyafetlerinin hepsini teslim ederek yıkanmaya girerdi. Temizlik sonrasında botlardan bütün kıyafetlere kadar yeni, temiz ürünleri giyinerek çıkarlardı. Burada Türk askerinin zorlandığı tek konu askerlerin bir arada yıkanmasıydı. Amerikan askerleri bu konuda rahat olsalar da Türk askeri iç kıyafetlerini tam çıkarmadan yıkanmayı tercih etti.

Cephe gerisinde çok rahat olan temizlik işleri cephede bulunan askerler için aynı rahatlıkta yaşanmayabiliyordu. Savaşın şiddetlendiği, havanın çok soğuk veya kar yağışlı olduğu zamanlarda sıkıntılar yaşandı.

9. İbadet

²¹¹ Ek-2, Ahmet Dereli’nin, ifadelerine göre, s. 163.

²¹² Belge için bkz. Ek – 8.

Kore Savaşı'nda dini hususlarda saygılı bir tavır ve özgürlükçü bir ortam hâkimdi. İbadet noktasında herhangi bir sıkıntı oluşmadı. Savaşta hangi dine mensup olursa olsun kişinin ibadetini yapmasına fırsat verildi. Farklı dinlerden görevliler getirilerek uygun ortam hazırlanmaya çalışıldı. Askerler manevi yönden güçlendirilmek istendi. Sıcak çatışmaların yaşandığı cephelerde bu durum biraz sıkıntılıydı. Askerler zorluklarla, imkân dâhilinde ibadetlerini gerçekleştirebildi. Cephe gerisinde ibadet etmek rahattı.

Türk askerinden namazını kılmak isteyen kıldı, orucunu tutmak isteyen tuttu. Türkiye'den orada görev yapması için imamlar tayin edildi²¹³. Kore'ye giden imamlar bu konuda askerlere öncülük etti. Saygı duyulması açısından imamlara rütbe de verildi²¹⁴. Cemaatle namazlar kılındı. Hutbeler okundu. Özellikle Cuma ve bayram namazları kalabalık bir şekilde kılındı.

Ramazan ayına gelindiğinde oruç ibadetini gerçekleştirmek isteyenler için günlük programda düzenleme yapıldı. Sahur ve iftar yemekleri verildi. Bayramlarda toplu namaz sonrası bayramlaşma yapılırdı. Kısa bir merasimin ardından görev yerlerine geri dönülürdü.

Ancak savaş bir yandan devam ettiğinden cephede bulunan tüm askerler bu törenlere aynı anda katılmadı. Cephede bulunan askerler görevlerine ara vermeden devam etti. Dinlenme ya da görevi icabı geride bulunan askerler toplu ibadetlere, törenlere katılabildi.

10. İletişim

Savaşta doğru adımların vakit kaybetmeden atılabilmesi için iletişim önemlidir. Yüz yüze görüşmenin dışında dönemin gelişmiş iletişim araçları olan telefon ve telsiz en çok kullanılan araçlardı. Bu iletişim araçları görevli askerlerin elinde olurdu. Askerler iletilmesi gereken bilgileri ilgili kişilere aktarırdı. Yabancı askerler ile iletişim İngilizce bilen askerler aracılığıyla sağlanırdı.

²¹³ Belge için bkz. Ek- 7.

²¹⁴ Ek-2, Ahmet Dereli'nin, ifadelerine göre, s. 170.

Türkiye’den haber almak ve savaş şartlarında bir nebze de olsa eğlenmek adına radyo yayınları takip edilirdi. Türkiye’den Ankara radyosu en çok dinlenen yayındı. Bu yayında Kore’de bulunan askerler için özel program olurdu. Askerlerin ailelerinden selamlar iletilirdi. En çok hatırdaki kalan ise Zeki Müren şarkıları ile eğlendikleri idi.

Türkiye ile iletişimin en yoğun sağlandığı araç ise mektuplardı. Yolculuktan itibaren mektup gönderilmeye başlandı. Okuma yazma bilenler kendi mektuplarının dışında, okuma yazma bilmeyip mektup göndermek isteyenlerinkileri de yazardı. Mektup göndermeyi tercih etmeyenler de vardı. Mektupların sıklığı ise savaşın şiddeti ve ortamın uygunluğuna göre değişirdi. Bazen haftada bir bazen ayda bir bazen 2-3 ayda bir mektuplaşıldı. Çok uzak coğrafyalarda olursa da mektuplaşmanın zor olmadığı bir savaş dönemi idi. Bu konudaki tek önemli nokta mektup göndermek için paranın olmasıydı.

11. Düşman ve Diğer Askerler İle İlişkiler

Türk askeri Kore Savaşı’na katılmadan önce Kore topraklarına dair pek bilgiye sahip değildi. Savaşa dâhil olunmasıyla beraber farklı ideolojilerden ve hedeflerden haberdar olundu. Güney Kore askerlerinin ve halkın zor durumda olduğunun görünmesiyle Kuzey Kore tarafı acımasız olarak nitelendirildi. Kardeş kardeşi öldürüyor düşüncesi vardı. Kuzey Kore’ye yardım eden Çin ve Rusya birlikleri savaşın şiddetini arttırıyordu.

Kuzey Kore tarafı asker sayısı bakımından oldukça fazlaydı. Hayatını kaybeden askerlerin yerine kısa sürede yeni askerler geliyordu. Mevzilerinin çok iyi olduğu biliniyordu. Güney Kore tarafında ise asker sayısı Kuzey Kore tarafı kadar çok olmasa da silah ve teçhizat bakımından güçlü olmaları önemli avantaj sağlıyordu. Türk askeri için güçlü taraf Güney Kore idi.

Türk askerinin müttefik askerler ile ilişkileri iyi düzeydeydi. En çok Amerikalı askerler ile iletişime geçildi. Diğer milletlerin askerleri neredeyse hiç görülmedi. Herkesin cephesi birbirinden farklıydı. Kore’ye yolculuk esnasında gemide başka milletlerin askerlerinin bulunması halinde iletişim sağlanırdı. Yunan askerler ile aynı yolculuğu paylaşan Türk askerler arasında tarihten gelen husumetler çerçevesinde bazı sorunlar yaşansa da genel olarak müttefiklerle sorun çıkmadı.

Amerikalılarla iletişime geçebilmek için İngilizce bilen askerler görevlendirildi. İngilizce bilmeyen askerler ise gerekli olan yerlerde vücut diliyle anlaşmaya çalıştı. Diyalog kurabilmek adına İngilizce öğrenmeye çalışan askerler oldu.

12. Komutanlar İle İlişkiler

Türk askeri Kore Savaşı'nda emir komuta zincirinde önemli denilebilecek herhangi bir sorun yaşamadı. Askerlerin komutanları ile ilişkileri çok iyi düzeyeydi. Komutanlar askerlerine ağabey gibi, babacan bir tavırla yaklaşırdı. Aynı şekilde askerler de komutanlarına karşı oldukça saygılıydı.

Her asker tugay komutanı gibi büyük komutanları yakından tanıma fırsatı bulamadı. Ancak genel izlenimleri hepsi için olumlu yöndeydi. Özellikle 1. Tugay komutanları olan Tuğgeneral Tahsin Yazıcı ile Albay Celal Dora askerlerin sevgisini kazanmış, iyi birer komutan oldukları yönünde görüşler hâkimdi²¹⁵. 2. Tugay komutanlarından olan Nuri Pamir'in şehit olması askerler arasında büyük üzüntüye sebep oldu.

Bütün askerlerin komutanlarla arası iyi düzeyde olmasa da büyük bir çoğunluğun ilişkilerinin iyi olması, askerin Kore topraklarında moral ve motivasyonunu sağlamalarında büyük rol oynadı.

13. Sağlık Çalışmaları

Savaş meydanında iyi bir sağlık desteği sağlayabilmek oldukça önemliydi. Amerikan ordusu bu anlamda da Güney Kore birliklerine gereken desteği sağladı. Her birlik içerisinde sıhhiye erleri bulunurdu. Geri cephelerde sıhhiye çadırları ve doktorları yer alırdı. Amerikan doktorlarının yanında savaşa giden milletlerin kendi doktorları da bulunurdu. Türk doktorları da bu görev için Kore de yerini aldı. Kullanılabilen hastaneler ve gemilerde sağlık çalışmaları devam ederdi.

Hastanın durumuna göre müdahale değişirdi. Özellikle cephede bir yaralanma söz konusuysa ilk müdahaleyi sıhhiye erleri yapardı. Ufak bir işlem gerekiyorsa yerinde

²¹⁵ Ek-2, Tahsin Koreli'nin, ifadelerine göre, s. 185.

müdahale edildikten sonra göreve devam edilirdi. Biraz daha büyük yaralanmalarda cephe gerilerinde bulunan çadırlarda doktorlar tarafından tedavi gerçekleştirilir, gerekli görüldüğünde yakınlarda bulunan hastane ya da gemilerdeki sağlık bölümlerine hastalar nakledilirdi. Çok ağır hastalar ise Tokyo'ya götürülürdü. Orada hastalar ile yakından ilgilenilir, hasta tam olarak iyileşmeden taburcu edilmezdi. Eğer uzun süreli bir tedavi gerekiyorsa hastanın yurda gönderilmesine karar verilirdi.

Hastalar yolun uygunluğuna ve yaranın durumuna göre arabayla taşınırdı. Ancak hızlı olunması bakımından genel olarak helikopter ve uçaklarla taşınırdı.

Şehit olan askerlerin durumunu çatışmaların şiddeti belirlerdi. Savaşın şiddetinden şehitlerin cansız bedenlerine ulaşım almak bazen zor oluyordu. Bazen cansız bedenler kireç dökülerek olduğu yerde bekletiliyordu. Bazense imkân olmadığı için cenazeler bulunduğu yerde gömülüyordu. Şehitlerin büyük çoğunluğuna ise geri planda tören düzenlendi. Küçük bir grup eşliğinde gerçekleştirilen cenaze namazı sonrasında Pusan'da yer alan şehitliğe defnedildi.

14. Esirler

Savaşın kaçınılmaz unsurlarından olan esirlik, Kore Savaşı'nda da karşılıklı olarak gerçekleşti. Türk askerinden de esir düşenler oldu. Esirlerin tam olarak neler yaşadıkları bilinmiyor. Bazı askerler işkenceye maruz bırakıldı. İşkence esnasında veya sonrasında hayatını kaybeden askerler de oldu. Bir kısım esir Türk askerine anlaşma sonrası esir değişiminde kavuşuldu. Bu doğrultuda 3-4 yıl esaret hayatı yaşayanlar oldu.

Türk askeri de karşı taraftan esirler aldı. Ancak esirleri sorgulamaya yetkili değillerdi. Esirler alınır alınmaz Amerikan askerlerine teslim edildi. İfadelerinin alındıkları biliniyor; ancak tam olarak nasıl muamele yaptıkları Türk askeri tarafından bilinmiyordu. Esirler, geri planda gerekli işlerde çalıştırılıyordu. Türk askerinin ifadelerine göre içki içebilecek kadar rahat bir esaret hayatı sürüyorlardı²¹⁶. Amerikalı askerlerin elinde bulunan esirler de anlaşma sonrası teslim edildi.

Türk askerine savaşa dâhil olmadan önce esir düşülmesi halinde nasıl davranılacağı hakkında bilgi pek verilmedi. Ancak savaşın genel kuralı olarak

²¹⁶ Ek-2, Ahmet Tan'ın, ifadelerine göre, s. 199.

konusulmaması gerekliliği askerlerin zihinlerinde yer etti. Eğer rütbeli bir askerse rütbelerinin esir düşmeden sökülmesi, esaret altında konuşturulmak için çok zorlanılmayacağı düşüncesi de hâkimdi.

15. Koreliler Hakkında Düşünceler

Türk askeri Kore'ye ayak bastıkları andan itibaren Koreli halkın bulunduğu durumdan etkilendi. Güney Koreli askerler ellerinden gelen mücadeleyi vermeye çalışıyordu. Sivil halk ise çok zor durumdaydı. Evleri ateş altında kalıyor, soğuk kış günlerinde kalacak yerleri olmuyordu. Ayrıca yokluk, açlık en büyük sorundu. Yaşlılar, hastalar yollarda terk edilmiş olurdu. Çocuklar ailelerini kaybetmiş bir şekilde ortada kalırdı.

Türk askeri savaşın zorluğunu bilmesine rağmen Kore'ye ulaştıklarında karşılaştıkları manzaradan etkilendi. Kore halkının halini görmeleri, Kore'ye gitmelerinin doğru bir karar olduğu görüşünü yaygınlaştırdı. Türk askeri cephede savaşmanın dışında halka elinden gelen desteği de vermeye çalıştı. Elllerinde olan, fazla gelen yemekleri verirlerdi. Yaşlılara çocuklara yardım ederlerdi. Cephede bakılan yetim çocuklar bile oldu. Ancak halk ile fazla diyalog kurulması savaşın seyrini etkileyeceğinden doğru bulunmadı. Sivil halk ile askerlerin konuşması yasaklandı.

Günümüze gelindiğinde o dönem Kore'de savaşmış askerler bugünün Kore halkını olukça vefalı insanlar olarak tanımlıyor. Güney Kore devleti kısa zamanda büyük gelişme sağladı. Türkiye'ye sık sık gelip minnet duygularını ifade eden Güney Kore vatandaşları, Kore Savaşı'nda Türk askerinin neler yaptıklarını unutmadı. Bu da Kore savaşı gazilerini oldukça memnun etti.

16. Çatışma Dışında Zaman

Kore Savaşı'nda Türk askeri içinde en yoğun çatışmayı 1. Türk Tugayı yaşadı. 2. ve 3. Tugaylar da yer yer şiddetli çatışmalara maruz kaldı. 4. Tugayın gitmesinden kısa süre sonra anlaşma imzalandığı için bu tugayda yer alan askerler çatışma yaşamadı.

Yoğun çatışmaların olduğu zamanlarda bile belli dönemlerde savaşa ara verildi. İki tarafın da toparlanması, strateji değiştirmesi gibi nedenlerle çatışmaların olmadığı zamanlar oldu. Bu dönemlerde cephede bulunanlar hazır bir şekilde beklemeye devam etti. Eksikler giderilmeye çalışıldı. Yaralılar tedaviye alındı. Geri hizmette ya da başka cephelerde bulunan askerler arasında yer değiştirildi. Ancak olası bir çatışmaya karşılık hep hazırda bulunuldu.

Cephede görevli olan askerler ortalama 3 ay boyunca görev yaptıktan sonra 1 ay dinlendirilmek için geri hizmete alındı. Bu sürede geri hizmette bulunan askerler cepheye alındı. Geride bulunan askerler öncelikli olarak bir görevleri varsa onları yapardı. Onun dışında bolca dinlenip güzel vakit geçirmeye çalışılırdı. Sinema gösterileri yapılırdı. Düzenlenen moral geceleri ile askerlerin eğlenmesi sağlanırdı. Marilyn Monreo gibi bir ismin askerleri ziyaret etmesi de bunun bir parçasıydı.

Subaylar için bu süreç biraz daha farklı geçebiliyordu. Subaylara izinlerini kullanmaları için başka yere gitme hakkı veriliyordu. Japonya'ya, izinlerini kullanmak üzere geçiş yaparlardı. Bu sayede biraz da olsa savaş ortamından uzak bir bölgede kalabiliyorlardı.

17. Asker Psikolojisi

İlk tugay içerisinde giden askerler savaşın seyrini bilmeden gitti. Diğer askerler giderken durumun biraz daha farkındaydı. Buna rağmen gönüllü gitme oranı bir hayli fazla oldu. Askerlerin gönüllü olarak savaşa gitmek istemelerinde o dönemdeki hayatlarından bir beklentilerinin olmaması önemli bir etkendi.

Savaş ortamında, genç yaşın vermiş olduğu heyecanla birlikte sonrası pek düşünülmedi. Her şey olacağına varır düşüncesi hâkimdi. Kader anlayışı içerisinde ölüm düşüncesi baskın değildi. Ölümün gelmesi şehitlik makamını da beraberinde getiriyordu. Bu düşünce askerleri rahatlatıyordu.

Askerleri asıl tedirgin eden konu esir düşme konusuydu. Esaret hayatındaki belirsizlik askerleri huzursuz ediyordu. Bunun dışında çatışmalarda ölen ve yaralanan askerlerin olması diğer askerleri de ister istemez etkiledi. Ancak savaşın çok uzun

sürmemesi ve giden askerlerin belli bir süre sonra yeni askerlerle yer değiştirmesi, askerlerin psikolojik açıdan büyük problemler yaşamasına engel oldu.

18. Unutulamayan Olaylar

Kore Savaşı'na katılmak Türk askeri için başlı başına unutulamayan bir olay oldu. İlk defa bir savaş ortamında yer almak, Kore halkını tanımak, Amerikalıları tanımak, farklı kültürlerden haberdar olmak, son teknolojileri görmek askerlerin hafızalarında yer etti. Bunların hepsi askerler için çok önemli olsa da savaş ortamında karşılaştıkları bazı olaylar o askerlerin Kore Savaşı içerisinde hafızalarından silinmeyen olaylar olarak kaldı.

Bu anıların en dikkat çekenlerinden birisi Mustafa Hamdi Uzun'un yaşadığı anıdır. Mustafa Hamdi Uzun yaşadığı anısını şöyle aktardı;

“Biz iki arkadaş, üstümüzde miğfer silah falan var, bir yerden geliyorduk. Bir baktık bir çadırın içinden gülüşmeler geliyor. Dedim arkadaşa, gel bir bakalım bu nedir? Bir de baktık ki çadır kurmuşlar, tiyatro gelmiş, oynuyor. İçeri girdik, miğferin çelik kısmını altımıza alıp oturduk. Amerikalı oyuncu sahneden kalktı geldi, bizim yanımıza. İngilizce bize çıkın buradan dedi. Ben de sinirlendim, doğrulttum silahı adama, okey okey diye bağırdım. Korktu sorry dedi, geri gitti. Tüm tiyatro durdu, bütün herkes bize bakıyor. Bizim izlememizi istemediler. Çıktık gittik biz de.”

Savaşta yaralanmalarla ilgili anılar da vardı. Bu olayları yaşayanlardan birine şahit olan Ahmet Arslan yaşadıklarını şöyle aktardı;

“Astsubayın, yüzbaşının halleri var. Her taraftan yara aldılar. Bağıra bağıra vefat etti. Bizi vurun dediklerinde öldürmedik. Komutanları hastaneye kaldırdık. Hastaneye gittiğimde başka birinin ayağı asılı yatıyor gördüm. “Acaba dedi ayağımı keserler mi?” Yok dedim kesmezler. Sonra bir baktım kesmişler. Gittim yine yanına haberi yok, yine demedim. Sonra öğrendiğinde çok ağlamış.”

19. Savaşa Dair Düşünceler

Türk askeri Kore Savaşı'na katılmadan önce Kore toprakları hakkında pek bilgi sahibi değildi. Kore halkının yaşantısı, ideolojileri savaşa birlikte öğrenildi. Kore Savaşı'na katılırken de Türk askerinin çoğu tam olarak ne için gittiklerini bilmiyordu. Mecburiyetten gidildiğini düşünenler çoğunlukta idi. Devletin aldığı karar neticesinde savaşa gidilmesi sorgulanmadan kabul edildi. Kore'nin ihtiyacı olduğu en kabul gören gerçektir. Bunların yanında NATO'ya üye olabilmek adına böyle bir karar alındığı da düşünülüyordu. Bu doğrultuda ABD'nin isteklerinin yerine getirildiği düşünülürdü.

Güney Kore halkının savaştan çok etkilendiği, zor şartlar altında yaşamaya çalıştıkları ilk andan itibaren fark edildi. Askerler bu durumdan oldukça etkilendi. Savaşta Türk ordusunun üzerine düşen bütün görevler yerine getirilmeye çalışıldı. Bu doğrultuda Türk askerinin savaşa katkısı büyüktü. Güney Kore Devleti'ne destek olmak amacıyla önemli başarı sağlandı. Çok sayıda şehit verildi. Türk ordusu gösterdiği başarılar sayesinde Amerikalılar tarafından "Kahramanlar Kahramanı" unvanına layık görüldü.

Türk askeri yurtlarından kilometrelerce uzağa savaşmaya gidip bir halka yardım etmekten dolayı oldukça memnundu. Savaşın üzerinden yıllar geçtikten sonra Kore Savaşı'na katılmanın doğru bir karar olup olmadığı da sorgulandı. Savaşın hiç olmaması genel bir temenni olsa da savaşa katılmak çoğunlukla doğru bir karar olarak görüldü. Türkiye'nin bugünkü seviyeye ulaşmasında Kore Savaşı'ndaki başarıların etkisi olduğu düşünülüyor.

20. Panmunjom Ateşkes Anlaşması

Kore Savaşı'nın başından itibaren anlaşma ihtimaliyle pek çok kez belirdi. Anlaşma yapılacağı haberleri gazetelerde yer aldı. Savaşın askerler her an barış olabilir beklentisiyle yaşadı. 1950'de başlayan savaş 1953'te anlaşmaya varılarak son bulabildi.

Kore Savaşı'ndaki Türk askeri sulh beklentisini hep korudu. Her savaşın sonunda olduğu gibi bu savaşın sonunda da barış olacağı düşüncesiyle hareket etti. Savaşta yer alan askerleri rahatlatan bir başka unsur ise belirli süreliğine orada olmalarıydı. Giden kafileler en fazla bir sene Kore'de görev yapıyordu. Ancak savaşın

bütün zor şartları düşünöldüğünde anlaşmanın bir an evvel imzalanması bütün askerlerin beklentisiydi.

4.Türk Tugayı Kore'ye gittikten çok kısa bir süre sonra Panmunjom Ateşkes Anlaşması imzalandı. 4. kafiledekiler savaşa dâhil olamadan anlaşma imzalanmış oldu. Bu doğrultuda ilk üç kafilede yer alan askerler anlaşmaya dair pek bilgi hatırlamadı. 4. Tugay'da yer alan askerler ise anlaşmanın içeriğinden çok anlaşma sonrası Kore ile ilgili bilgileri hatırladı. Anlaşma imzalanırsa da tedbir amaçlı askerler orada bulunmaya devam etti. Güney Kore'nin yeniden toparlanmasına yardımcı olundu. Bu süre zarfında anlaşmayı bozacak herhangi bir olumsuzluk yaşanmadı.

Panmunjom Ateşkes Anlaşması'yla Kore toprakları 38. Arz Dairesi'nden ikiye bölündü. Her zaman anlaşmaya daha istekli olan Güney Kore, savaş öncesi sınırlarına göre daha avantajlı konuma geldi. Ateşkesin imzalanmasından ise herkes memnun oldu. Gerek Kore topraklarında gerek Kore'ye yardıma giden askerlerin ölkelerinde olumlu bir hava oluştu. Türkiye'de genel hava oldukça olumluydu.

21. Günümüz Türkiye – Kore İlişkileri

Panmunjom Ateşkes Anlaşması imzalandıktan sonra Türk askeri tedbir amaçlı Kore'ye gitmeye devam etti. Gittikçe sayıları azaltılan Türk askerinden toplamda 10 kafile gitmiş oldu. O günden bugüne iki ölk arasındaki ilişkiler ilerleyerek devam etti. Savaştan sonra hızla gelişen Güney Kore, Türkiye ile bağlarını güçlendirdi. Siyasi, sosyal, ekonomik gibi herhangi bir alanda sorun yaşanmadı.

Kore Savaşı gazileri açısından Güney Kore ile Türkiye arasındaki ilişki oldukça iyi durumda. Geçmişte Türk askerinin Kore'de verdiği mücadele unutulmadı. Kore halkı Türkiye'ye ve Türk insanına çok değer verdi. Özellikle Kore Savaşı gazilerine gösterdikleri vefalı davranışlarıyla gazilerin takdirlerini topladı. Her yıl düzenli olarak Kore'den bir grup Türkiye'ye geliyor ve gazileri ziyaret ediyor. Ramazan aylarında iftar yemekleri verilmesi, hediyelerin getirilmesi, özel geceler organize edilip gazilerin davet edilmesi Kore'de savaştan Türk askerine gösterilen saygı ve sevginin göstergesidir. Ayrıca gaziler Kore'ye davet edilerek orada da misafir edildi. Kore halkı açısından Türkiye kardeş ölkede gibi göröldü.

22. Gazilik İle İlgili Düşünceler

Türk ordusu içerisinde yer alıp Kore Savaşı'nda bulunmak ve gazi unvanı almak askerler için gurur verici oldu. Savaşı takip eden ilk yıllarda gazilik unvanı ile pek farklılık görmeseler de 1980'li yıllardan sonra gazilere verilen değer artmaya başladı. Günümüzde özellikle belli kesimlerin verdikleri değer gazileri çok memnun etti. Genç yaşta hiç bilmedikleri topraklara, hiç tanımadıkları insanlara yardım etmek için yola çıkan insanlar, yaşadıkları bütün zorlukların karşılığını gazilik makamına gösterilen saygıyla almaya çalıştı.

Gaziler, aldıkları gazilik maaşı ile ilgili farklı düşüncelere sahip olsalar da genel itibariyle memnuniyetlerini dile getirdiler. Sn. Turgut ÖZAL'ın başbakanlığı zamanında bir süre kesintiye uğramış olsa da günümüze kadar gazi maaşları dağıtıldı. Halihazırda da dağıtılmaya devam edilmektedir. Gaziler arasında sosyo-ekonomik durumlarına göre gazilik maaşını az bulan da yeterli bulan da var. Maaş dağıtım periyodu isteğe göre belirlendiği için kimi gaziler maaşlarını 3 ayda bir kimisi ise aylık almayı tercih diyor. Ayrıca toplu taşıma araçlarının ücretsiz olması gazileri mutlu eden önemli bir detaydır.

SONUÇ

İkinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan yeni düzenin, yıllarca istilalara maruz kalmış ama bölünmeden aynı toprak üzerinde tek bir millet olarak yaşamaya devam eden Koreliler üzerinde etkisi çok büyük oldu. Çin ve Sovyet Rusya, Kore topraklarının kuzeyini etkisi altına alarak Kuzey Kore’de ayrı bir güç oluşturdu. Kuzey Kore birlikleri Çin ve Sovyet Rusya’nın da desteğiyle Güney Kore’yi de etkisi altına alabilmek için 25 Haziran 1950’de Güney Kore’ye savaş ilan etti. ABD, bu duruma büyük tepkiyi göstererek Güney Kore’ye askeri destek verdi. Böylelikle ABD-SSCB soğuk savaşı, Kore topraklarında sıcak savaşa evrildi. İlk olarak BM, ABD’nin öncülüğünde Kore’ye destek göndermek için çağrıda bulundu. ABD’den sonra Kore’ye asker göndereceğini açıklayan ilk devlet Türkiye oldu. Ardından 16 devlet daha yardım göndereceğini açıkladı. Kore’de yaşanan savaş yer yer çok şiddetli çatışmalara sahne oldu. Türk askerleri Kunuri’de en ağır kayıplarını verdi. Savaşın bütününde büyük kayıplar verildi. 27 Temmuz 1953’te Panmunjom Ateşkes Anlaşması’nın imzalanmasıyla Kore Savaşı sona erdi. 38. Arz Dairesi iki ülke arasında sınır oldu. Artık Kore topraklarında Kuzey Kore ve Güney Kore olarak farklı ideolojilere sahip iki devlet bulunacaktı.

Savaşın sürdüğü 3 yıl boyunca Türkiye, Kore’ye dört tugay gönderdi. Daha sonra tedbir amaçlı, asker sayısı azaltılarak on birlik daha gönderildi. Kore Savaşı’nda bulunan Türk askerleri başta Amerikan birlikleri olmak üzere pek çok milletin takdirini kazandı.

Kore Gazisi olarak adlandırılan askerler, ilk önce gönderilen dört tugayın askerleridir. Tez için yapılan görüşmeler bu dört tugayda görev alan askerler ile gerçekleştirildi. Savaşa pek çoğu gönüllü olarak gitmiş olan gaziler, savaşın zorluğu ve acımasızlığını yaşamışlar; ancak vatani görev saydıkları mücadelelerinden ve zor durumda olan Kore halkına yardım etmelerinden dolayı gururlu ve mutlu olarak yurda dönmüşlerdir.

Gazilerimizin bir kısmı görüşmeye istekli olsa da büyük çoğunluğu güvenlik sebebi ile ya görüşmeyi reddetti ya da zor kabul etti. Görüşme yapabildiğimiz gazilerimizin Kore’ye bakışları genel itibariyle olumluydu. Kore Savaşı’na katıldıkları günlerde Türkiye’nin sosyo – ekonomik durumunun zayıf olması hemen hemen

hepsinin bahsettiği konu oldu. Kore Savaşı'nda Amerika'nın sağladığı imkânlar gazileri oldukça etkilemişti. Savaşın ise her türlü zor ve acımasız olduğunu her gazi dile getirdi.

Gazilerimizin neredeyse yarısı gördükleri muameleden memnundu. Diğer yarısı ise devletten daha çok ilgi alaka bekler haldeydi. Gazi unvanının daha saygıdeğer hale gelmesi gazilerin en önemli beklentisiydi. Gaziler için önemli bir başka konu ise maaş ile alakalıydı. Maddi anlamda iyi durumda olan bu konuyla pek ilgilenmiyor, hiç geliri olmayan ise verilen maaşı çok iyi görüyordu. Orta ve orta düzeyin biraz altında geliri olan gaziler verilen maaşı yetersiz buluyordu. Gazilerin daha iyi şartlarda yaşamak istemeleri bir kesim tarafından mümkün görünmese de kabul gören bir görüş oldu.

Türk askerinin Kore Savaşı'na katkı sağladığını hemen hemen bütün gaziler açıkça ifade etti. Türk askerinin diğer askerlerden daha özverili olduğu düşünülürdü. Açıkça yorum yapmayanlar da farklı görüşlerde değildi. Türk askeri savaşta olmasaydı pek çok şey daha kötü olabilirdi.

DP iktidarı ile ilgili genelde fikir sahibi olan çıkmadı. Sonrasında yapılan konuşmalar ile yorum yapabildi. DP iktidarını devlet olarak gördükleri için eleştiriye pek yanaşmadı. Devlet istedi biz gittik düşüncesi hâkimdi. Mecburiyetten devletin asker gönderdiği hâkim olan düşünceydi.

BM hakkında da benzer şekilde pek fikir sahibi olan yoktu. Gazi olarak yapılan görüşmelerde ve toplantılarda fikir sahibi olundu. NATO ile karıştıranlar da oldu.

Amerikalılar genelde beğenildi. Haklarında kötü yorum yapan olmadı. Gelişmişlikleri çok takdir edildi. Aradaki farklar çok dikkat çekti. Paralarının olması önemli görüldü.

Düşmanı ise kendilerinden güçlü gören yoktu. Teknik imkânlar olarak güney tarafı gibi değildi. Ama asker sayısı olarak çok fazla oldukları biliniyordu. Çinlileri tanıyan yoktu. Söylenenler de sonradan ezberlenmiş bilgilerdi.

Korelileri gitmeden tanıyan yoktu. Savaşla birlikte tanındı. Dönem itibarıyla haberdar olmaları zordu. Savaşla beraber tanıdıklarında ise genelde yorumları iyi yöndeydi. Zor durumda oldukları hepsinin ortak düşüncesi idi.

Yemek konusunda sıkıntılar gemide yaşandı. Amerikalıların yemek tarzlarına, ekmek azlığına ve domuz eti verilmesine ilk başta alışamadı. Bu konuda görüşmeler

yapılıp, Türk askerlerinin damak tadına göre Türk aşçılar tarafından yemekler hazırlandı. Savaş meydanında sıkıntı kalmadı. Yemeklerden neredeyse hepsi memnundu. Kumanyalar çok beğenildi. Fazlaları Korelilere verildi. Bu konuda hiç sıkıntı çekilmedi.

Gaziler komutanlardan memnundu. Herkesin birbirine iyi davrandığı ifade edildi. Emir komuta zincirinden ziyade arkadaşlık gibi olduğu görüldü.

Savaşa katılma konusunda genelde kararsız kalındı. 9 kişi gerekli olduğunu düşündü. Ama savaşa katıldığı için memnun olan sayısı daha fazlaydı. Gitmesek olurdu diye düşünceleri olsa da gidip yardım ettikleri için mutlu olundu.

Gazilerimiz Kore ile ilişkilerini devam ettirmeye çalıştı. Türkiye Muharip Gaziler Derneği çatısı altında, Güney Kore hükümetinin davet ve organizasyonlarına katılmaya özen gösterildi. Pek çok gazimiz Güney Kore hükümetinin daveti ile Güney Kore'ye yakın zamanda ziyarette bulundu. Yıllar önce savaş için gittikleri Kore ile yıllar sonra ziyaret için gittikleri Kore arasındaki fark inanılmazdı. Bütün gazilerimiz Güney Kore'nin bu kadar gelişmesini takdir etti.

Kore Savaşı yakın tarihimizde önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra Türk askerinin katıldığı ilk savaş olma özelliği taşır. Türkiye'den çok uzak bir coğrafyada savaşın içinde bulunup mücadele eden gazilerin önemi onlar hayattayken fark edilmelidir. Gazilerle görüşülmeli, eksiklikleri giderilmeli ve de en önemlisi tarih için edinilebilecek bilgilere ulaşılmaya çalışılmalıdır.

İSTATİSTİK

Çalışma içerisinde 20 Kore Savaşı gazisi ile görüşüldü. Görüşme yapılan bu 20 Kore Savaşı gazisi ile ilgili çıkarılan istatistik şu şekildedir;

1- Kafilelere göre gitme rakamları	6'sı 1. Kfile, 6'sı 2. Kfile, 3'ü 3. Kfile, 5'i 4. Kfile
2- Rütbeleri	1'i Teğmen, 1'i Astsubay, 18'i Er
3- Eğitim düzeyleri	5'i okuma yazma bilmeyen, 1'i okuma yazma bilen, 3'ü ilkokul terk, 6'sı ilkokul mezunu, 2'si ortaokul terk, 2'si lise mezunu, 1'i yüksekokul mezunu
4- Gönüllü gitme sayısı	12
5- Savaşta yaralanan gazi sayısı	4
6- Gazi olarak gördükleri muameleden memnun olan	9
7- Türk askerinin Kore Savaşı'na olumlu katkı sağladığını düşünen	18
8- DP iktidarı hakkında görüş bildiren	Olumsuz 2 Yorum yapmayan 18
9- BM hakkında fikri olan	3
10- Amerikalılar için olumlu düşünen	8
11- Düşmanı güçsüz gören	8
12- Çinliler ile ilgili fikri olan	Yok
13- Koreliler hakkında gitmeden bilgi sahibi olan	Savaştan önce Kore'yi tanıyan yok. Gaziler, savaş ile birlikte Kore hakkında bilgi sahibi oluyorlar.

14- Savaştan sonra Koreliler hakkında düşünceler	Çok iyi 12 Yorum yapmayan 8
15- Muharebeye katılan kişi sayısı	10
16- Gazilerin savaştıkları cepheler	Kunuri – Çorman – Elko – Vegas- Kumkale
17- Savaşta yemeklerden memnun olan	18
18- Komutanları hakkında olumlu düşünen	19
19- Bu savaşı gerekli/ gereksiz gören	Gerekli gören 9 Gereksiz gören 1 Yorum yapmayan 10
20- Bu savaşa katılmaktan memnuniyet duyan/ duymayan	Memnun olan 14 Yorum yapmayan 6

EKLER

EK-1

KORE SAVAŞI GAZİLERİNE YÖNELTİLEN RÖPORTAJ SORULARI

1. Kendinizi tanıtır mısınız? Nerede, ne zaman doğdunuz? Aileniz ne iş yapardı? Aile bireyleriniz kimlerdi? Eğitim durumunuz nedir?
2. Kore'ye gitmeden önce neler yaptınız?
3. Kore Harbi nasıl başladı? Haberleri nasıl yayıldı? Halk ne düşünüyordu? Siz ne düşünüyordunuz?
4. Kore'ye gidişinize nasıl karar verildi? Bu konuda iktidarın ve muhalefetin tutumu nasıldı?
5. Kore'ye gitme ve askeri eğitim süreciniz nasıl gerçekleşti?
6. Kore Savaşı'na katılmanızla alakalı aileniz neler düşündü? Siz neler düşündünüz?
7. Eğitim bittikten sonra Kore'ye gidene kadar ki süreç nasıl gelişti? Yol boyunca neler yaşadınız?
8. Kore'ye çıkışınız nasıl oldu? Sizi kimler karşıladı?
9. Kore Savaşı'nda göreviniz neydi? Birliğiniz hangisiydi ve komutanlarınız kimlerdi?
10. Birliğiniz nerelerde kimlerle savaştı?
11. Kore'de savaşı nasıl yaşadınız? Neler oldu? Yaşadığınız çatışmaları anlatır mısınız?
12. Aralarda Türk askerlerinden takviye yapıldı mı?
13. Cephe siperlerin ve karakolların durumu nasıldı? Çok fazla mayın var mıydı?
14. Hangi taraf daha çok taarruzda bulundu? Türkler taarruzda bulunabildi mi? Savunma mı önemliydi taarruz mu? Türkler daha çok hangi durum içindeydiler?
15. Ne sıklıkta çatışma oluyordu?
16. Savaş malzemelerini nereden aldınız?
17. Yiyecek, içecek durumunuz nasıldı? Cepheye yemek nereden geliyordu? Kumanya sistemi nasıldı?
18. Kıyafetleriniz nasıldı? Temizlik ihtiyaçlarınız nasıl karşılanıyordu? Banyo yapabiliyor muydunuz?

19. Cephede namaz kılınabiliyor muydu? Cuma ve bayram namazlarında ne yapıldı? Ramazan ayı nasıl geçirildi? Bayramlarda neler yapıldı?
20. Askerler olarak birbiriniz arasında nasıl iletişim sağladınız?
21. Aileleriniz ile bir bağlantı kurabiliyor muydunuz? Mektuplaşabiliyor muydunuz?
22. Düşman nasıl görünüyordu?
23. ABD, BM güçleri ile nasıldınız?
24. Korelilerin yaklaşımları nasıldı?
25. Komutanlarla ilişkileriniz nasıldı? Tahsin Yazıcı ve Celal Dora gibi komutanları görebildiniz mi?
26. Sağlık ile ilgili çalışmalar nasıl yapıldı? Yaralanan ve şehit olan arkadaşlarınız oldu mu?
27. Şehitlerin durumu ne oldu? Cenaze işlemleri yapılabildi mi?
28. Yaralılara nasıl muamele edildi?
29. Çatışma olmadığında ne yaptınız?
30. Esir alınan ve verilen askerlerin durumu nasıldı? Esir düşen arkadaşınız oldu mu?
31. Esir düşmeniz halinde neler yapacağınız size anlatıldı mı?
32. Bunlar olurken sivil halk ne durumdaydı?
33. General Mac Arthur, Marilyn Monroe gibi ünlü isimler, gazeteciler Türk Tugayı'nı ziyaret etti. Tanık olduğunuz böyle bir olay var mı?
34. Askerlerin, sizlerin bunlar yaşanırken psikolojisi nasıldı? Zihinlerden neler geçiyordu?
35. Unutmadığınız olaylar nelerdir?
36. Kore Savaşı'na bir Tugay gönderilmesi gerekli miydi? Ya da yeterli oldu mu?
37. Kore'den dönüşünüz nasıl oldu?
38. Savaş nasıl bitti? Panmunjom Ateşkese nasıl imzalandı? Neler içeriyordu?
39. Ateşkese tepkiler nasıl geldi? Koreliler, BM askerleri ne düşünüyordu?
40. Türkiye ne düşünüyordu? Nasıl karşıladı?
41. Kore Savaşı'na Türk askerlerinin katkısı ne oldu?
42. Geri döndükten sonra burada neler yaşadınız? Hayatınız bugüne kadar nasıl geçti?
43. Kore Savaşı ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? İyi ki oldu diyor musunuz? Doğru bir karar mıydı?

44. Bugün iki ülke arasındaki ilişkiyi nasıl görüyorsunuz? Neler yapılıyor?
45. Kore Gazileri olarak bugün gördüğünüz muameleden memnun musunuz? Nasıl değerlendiriyorsunuz?
46. Son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

İSTANBUL'DA YAŞAYAN KORE SAVAŞI GAZİLERİ İLE YAPILAN GÖRÜŞMELERİN TAM METNİ

1. Kendinizi tanıtır mısınız? Nerede, ne zaman doğdunuz? Aileniz ne iş yapardı? Aile bireyleriniz kimlerdi? Eğitim durumunuz nedir?

Fikret ANDAÇ – 1. Türk Tugayı – Astsubay: Fikret Andaç. 1929'da Niğde'de doğdum. Babam ilkokul öğretmeniydi, annem ev hanımı. 4 kardeşlik. Ben üçüncüydim.

Sanat Enstitüsü'nü bitirdim. Ağabeyim ve ablam yüksek tahsil yapıyordu. Maddi olarak benim yapmam mümkün değildi. Ben de askeri okula gittim. Subay oldum.

Ahmet DERELİ – 1. Türk Tugayı – Er: Ahmet Dereli. 1929'da İstanbul Fatih'te doğdum. Annemi babamı kaybettiğimde 8 yaşındaydım. Pek bir şey hatırlamıyorum. Babamın amcaları büyüttü beni. İki tane kardeşim var. Ortaokul 2. sınıfa kadar okudum.

Mehmet Aziz ERKMEN - 1. Türk Tugayı – Er: Mehmet Aziz Erkmen. 8.11.1928' de Silivri'de doğdum. Nüfusta 1929 diye yazıyor. Babam memurdu. 2 kardeş bir anneden, 3 kardeş diğer anneden vardı. En büyük benim. İkisi öz kardeşim. Silivri'de ortaokul yoktu. Halamın yanına gittim. Orada okuyacaktım. Üzerime kıyafetlerim küçük geliyordu. Halamlar da çok varlıklı olmalarına rağmen bana bir kıyafet almadılar. Babama yazdım ondan da cevap gelmedi. Ortaokulu 2. sınıfta bıraktım, Silivri'ye döndüm.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK - 1. Türk Tugayı – Er: Mehmet Ziya Öztürk. Konya Beyşehir'de doğdum. 24 Şubat 1929'da. Ailemiz serbest çalışıyordu. 4 kardeşiz. Ben ikinciyim. İlkokul mezunuyum.

Recep İsmet AKARSULU - 1. Türk Tugayı – Er: Recep İsmet Akarsulu. 4 Aralık 1930'da İstanbul Eyüp'te doğdum. Doğma büyüme Eyüplüyüm. Annemi tanımıyorum, ben küçükken ölmüş. Babam da 46 yaşında vefat etti. Arabacıydı Kasımpaşa'da. 4 kardeşlik. Ben ikinciydim. İlkokul mezunuyum.

Tahsin KORELİ - 1. Türk Tugayı – Er: Tahsin Koreli. Soyadımı Kore'den sonra değiştirdim. Önceki soyadım Bel idi. Herkes Koreli, Koreli diye seslenince mahkemede değiştirdim. İstanbul Mecidiyeköy'de doğdum. 1929 yılında doğdum. Babam bahçıvandı. 7 kardeşlik. Ben üçüncüydim. 5. sınıfa kadar okudum.

Avni EZİCİ - 2. Türk Tugayı – Er: Avni Ezici. 1930'da Mersin'de doğdum. Babam bahçıvanlık, çiftçilik yapardı. 14 kardeşlik. 2. sınıfa kadar okudum.

Bahattin ÖVENLER - 2. Türk Tugayı – Er: Bahattin Övenler. 1930 yılının 7. ayında doğdum. Romanya Köstence'de. Babam rençberdi önceden, sonradan inşaat ustası olarak çalıştı. Dedemler serdengeçtiydi. Biz üç kardeşlik. Ben en büyükleriyim. 1939 yılında 9 yaşındayken Türkiye'ye geldik.

Romanya'da üç sene okula gittim. Romence biliyordum ama şimdi unuttum. Elektrik yoktu o zamanlar, zorla ders çalışırdım. Köşeleri hep yırtık olurdu kitaplarımın. Sonra Türkiye'de Eskişehir'de okula devam ettim. 4. sınıfı okudum, maddi imkânsızlıklardan dolayı devam edemedim. 5. sınıfı dışarıdan bitirdim.

Durmuş ERDEM - 2. Türk Tugayı – Er: İstanbul Silivri'de doğdum. 1930 yılında. Çok sıkıntılı bir dönemdi. Açlık var parasızlık var. Babam askerde. Ailem tarımla uğraşırdı. Bahçe işleri yaptık. 3 kardeşim var. Biri rahmetli oldu, ikisi sağ. Okula gitmedim hiç.

Mehmet Metin ÖZCAN - 2. Türk Tugayı – Er: Mehmet Metin Özcan. 20 Ocak 1929'da İstanbul Fatih'te doğdum. Meşhur İstanbul'un kar altında kaldığı bir günde doğmuşum. 3 yaşındayken Ankara'ya göç etmişiz. Babamın işi için. Orada Sümerbank'ın kuruluş çalışmalarında bulundu. Ayrıca Babam CHP'nin çalışmalarını da yapardı. Orada okul hayatım başlamış. Dört kardeşlik. Hepimizin bir arada olması, okuması zor. Üvey annemin kardeşi İstanbul'da öğretmendi. Beni Beşiktaş Yıldız 1. İlkokulu diye okula yatılı verdiler. Bir sene okudum ama dayanamadılar bensizliğe. Tekrar geri Ankara'ya döndüm. Orada Atatürk ile tanışma fırsatı buldum. 23 Nisan'da, İstanbul'da okuyup Ankara'ya geçtiğim için en ön safta beni Atatürk'ün karşısına çıkardılar. Başımı okşadı, inşallah başarılı hayırlı bir evlat olursun dedi, elini öptüm. Unutamam o olayı.

Okula orada devam ettim. Ankara Sanat Lisesi'nde elektrik bölümünü bitirdim. O arada babam haksızlığa uğruyor partide, imza yetkisi alınıyor, Sümerbank'tan da emekli ediliyor. Bir emekli maaşıyla 4 çocukla kalıyor ortada. Babam Sümerbank'ın kurucusu olduğu için şirket beni okumaya İngiltere'ye gönderecekti. Her şeyi hazırladım tam gideceğim ama askere gitmemişim diye beni yurt dışına çıkarmadılar. Öyle askere gittim.

Annem ev hanımıydı. Bir ablam bir ağabeyim bir de kardeşim vardı.

Mustafa Hamdi UZUN - 2. Türk Tugayı – Er: Mustafa Hamdi Uzun. Beşiktaş'ta doğdum. 1929 yılında. Ailem serbest ticaret yapıyordu. Esnaftı. Annem bütün deposunda çalışıyordu. İki ablam bir kız kardeşim var. İlkokula gittim. 2. sınıfta bıraktım.

Nejat BAŞER - 2. Türk Tugayı – Er: Nejat Başer. 1 Ekim 1929'da İstanbul'da doğdum. Annem vardı bir tek. Tütünde çalışıyordu. Üvey annem de vardı. Toplamda 10 kardeşlik. Bir tek ben kaldım. Hepsi rahmetli oldu. Okula hiç gitmedim. Okuryazarlığım yok. Bir tek imza atıyorum.

Ahmet ARSLAN - 3. Türk Tugayı – Er: Ahmet ARSLAN. Sinop Boyabat'ta doğdum. 4/3/1931 tarihinde. Annem babam çiftçiydi, rençberdi. Kardeşlerim 4 tane idi. En büyüğümüz ablam, sonra ben. Okula hiç gitmedim. Askerden sonra okuma yazma öğrendim.

Hayrullah ÖZTAŞ - 3. Türk Tugayı – Er: Hayrullah Öztaş. Kırşehir Mucur kazası Kurugöl Köyü'nde 1931'de doğdum. Ailem çiftçiydi. 7 kardeşlik. Bir ben, bir kız kardeşim kaldık. Hepsi vefat etti. Ben 5. çocuktum. 5. sınıfa kadar okula gittim. 1945'te mezun oldum.

Rıza BAŞAR - 3. Türk Tugayı – Er: Rıza Başar. Erzincan'da doğdum. 1930 yılında. Ailem çiftçiydi. 6 kardeşlik. Üçüncü çocuktum. Okula gittim. Ama o zamanlarda ya 2 ya 3'e kadar okudum. Öyle okul önemli değildi o zaman.

Sami KADIRGAN – 4. Türk Tugayı – Teğmen: Sami Kadırgan. 1927'de İstanbul'da doğdum. Ailem bir işçiydi. Yani şöyle söyleyeyim Türkiye'nin o günlerini okumuşsunuzdur belki Türkiye'nin çok fakir çok yoksul olduğu zaman dünyaya gelmişim. Ben mesela 1944'te Kuleli Askeri Lisesi'ne girdim. İstanbul'un en kötü zamanı, ekmeğin bir gün yarım kilo bazen bir kilo dağıtılan zamanında yaşadık. İş hayatında toplumun çalışabileceği endüstri gibi alanları yoktu. Yani şunu anlatmak istiyorum çok fakir bir dönemde dünyaya geldim. Atatürk'ün ilk zamanları.

5 kardeşlik ben en küçükleriydim. Askeri okulda okudum.

Ahmet TAN - 4. Türk Tugayı – Er: Ahmet Tan. 1932 yılında Erzincan'da doğdum. Babam rençberlik yapıyordu, annem ev hanımıydı. Babam 80 yaşında, annem 75 yaşında öldü. 1 erkek 4 kız kardeşim var. En büyükleri benim. Hiç okumadım. Okuryazarlığım yok. Okul yoktu oralarda, cahil kaldık hep.

Mahmut AKA - 4. Türk Tugayı – Er: Mahmut Aka. Siirt'in Pervari kazasında doğdum. 12 Ocak 1931 doğumluyum. Orada doğdum, orada büyüdüm. Okula hiç gitmedim. Okuma yazma bilmem. Ailem çiftçiydi. 5 kardeşiz. Ben ikinciyim.

Niyazi TÜRK - 4. Türk Tugayı – Er: Niyazi Türk. Giresun'da doğdum. 1932'de. Annem ev hanımı, babam rençberdi. 6 kardeşlik. İkinci çocuktum. 5. sınıfa kadar okudum.

Rıdvan AZAMAT - 4. Türk Tugayı – Er: Rıdvan Azamat. Romanya'da, 1931 yılında doğdum. Sonra 1-2 yaşında gibi Türkiye'ye geldim. Malkara'nın köylerinde yaşadım. Okula gitmedim. Sadece gideceğim yeri bulacak kadar anlıyorum. Kardeşlerim var 3 tane. Ben en son çocuktum. Dördüncü çocuktum.

2. Kore'ye gitmeden önce neler yaptınız?

Fikret ANDAÇ: Okula gittim. Asker olacaktım. Subay oldum. İstanbul Selimiye Kışlası'na tayin oldum. 1950 senesiydi.

Ahmet DERELİ: Çalıştım. Tahtakale'de plastik yerlerinde çalıştım. 1949'da asker oldum. Ankara'daydım. Önce Mamak'ta telsiz kursu gördüm. Sonra Hacettepe'de cebeci olarak bulundum. 1950'de Kore'ye gittim.

Mehmet Aziz ERKMEN: Çok çalıştım. Demir dövdüm, taş taşıdım. İstanbul'a geldim 1946'da. Fabrikaya girdim çalıştım. Sendika işleri başladı, onlarla uğraştım. Sonra askere gittim.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Ticaret ile uğraştım. Esas mesleğim terzi. İstanbul'dan mal alıp Ankara'da satardım. 1948'de Ankara'ya gittim. Benim bir amcanım oğlu vardı rahmetli. Ziraat memuruydu. O yardım etti. Önce terzi çırağı oldum, sonra asker oldum. 1949'da askere gittim. Ankara'daydım. Topçu taburunda.

Recep İsmet AKARSULU: Askere kadar fabrikada çalıştım. Devlet Deniz Yolları'na ait yerde kazancılık yaptım. Oradan 1950'de askere gittim. Hadımköy'de yaptım. Er idim. İstihkâm bölüğündeydim. Tahrip mayın dersi gördüm. İlk zamanlarda korktum hatta. 11 ay burada askerlik yaptım.

Tahsin KORELİ: 1949'da asker oldum. Askere gidene kadar şoförlük yaptım. Askerde de şoförlük yaptım. Selimiye Kışlası'nda tabur komutanının şoförüydüm. 1950'de Kore'ye gittim.

Avni EZİCİ: Mersin'de yaşadım. Kundura işi ile uğraştım. 1950'de, 20 yaşında askere gittim. Önce İstanbul Sirkeci'ye sonra Tekirdağ Çorlu'ya. Piyade olarak askerlik yaptım. Oradan da Kore'ye geçtim.

Bahattin ÖVENLER: Çalıştım. Terzilik yaptım. 1950'de Hadımköy'de askere gittim. 190. Piyade Alayı'na. Bayrağını kaptırmış cezalı bir alaydı. Sonra gönüllü olarak 1951'de Kore'ye gittim.

Durmuş ERDEM: Koyun güttüm. Okul yoktu ki. Okuma yazma öğrenemedim cahil kaldık. Cahillik çok kötü bir şey. Torunlarım şimdi okudu, doktor oldu biri. Ama ben de işte çok çalıştım. Cepheye çok çalıştım. 1950'de asker oldum. 1951'de Kore'ye gittim.

Mehmet Metin ÖZCAN: Er olarak askere gittim. 1950 yılıydı. Okuma yazma bilmeyenlerin içine düştüm. Acemiye ken yapmadığım iş yoktu. Sevilen sayılan biri

oldum. Ankara’da 28. Motorlu Top Alayı idi. Topçunun gözbebeği idi. Ama nerede askerlikten ceza almış, nerede kaçmak isteyen varsa oradaydı. Tahsilli insan yoktu. Sancağını çaldırmış alaydı. Belalı bir alaydı yani.

Mustafa Hamdi UZUN: Yoksulluk dönemi idi. Annemi kaybettim. 2. Dünya Savaşı dönemi çok zorluk çektik. Okuyamadım o yüzden. Ablam lisedeydi. O da bıraktı. Okuyabilseydi meslek sahibi olacaktı. 1950’ye kadar çok zorluk çektik.

Çalışmaya başladım. Ne iş bulduysam onu yaptım. Mahallede yoğurt sattım, el arabasıyla kavun karpuz sattım. Bu şekilde hayatımız geçti. Askerlik zamanı gelince askere gittim. Trakya’da Yassıören’de yaptım. Tanksavar topçusuydum.

Nejat BAŞER: Dokuma fabrikasında çalıştım. 1946-47’de. Kaçak çalıştım tabii. Seyyar satıcılık yaptım. 20 yaşında askere gittim. 1949’da. İlk önce Beşiktaş sonra Gelibolu’da askerdeydim. Muharebeciydim, telsiz telefon işleriyle ilgileniyordum. 1951’de Kore’ye 2. kafiye gittim.

Ahmet ARSLAN: 1945 yılında, 15 yaşındayken İstanbul’a geldim. Tek başıma geldim. Sokaklarda aç susuz yattım. Her türlü işte çalıştım. Sonra askere gittim.

Hayrullah ÖZTAŞ: 1945’e kadar okudum. Sonra aileme çiftçilikte yardım ettim. 1950’de askere gittim. Bir daha dönmedim köye. Beykoz’da askerliğe başladım. 7 ay kaldım. Uçak savar görevindeydim. Oradan Yıldırım Kursu’yla Kore’ye gittim.

Rıza BAŞAR: Ne yapalım öyle köydeydik. 1950’de askere gittim. Erzurum’da yaptım ilk askerliği.

Sami KADIRGAN: Kore’ye gitmeden önce Eyüp Ortaokulu’nda okula gittim. 8. sınıfı Edirne Ortaokulu’nda bitirdim. 1944’te Kuleli Askeri Lisesi’ne girdim. 1947’de

Harbiye'ye geçtim.1949'da asteğmen, subay oldum,1950'de atış okulunda okudum, meslek okulu gibi. 1951'de kıtaya çıktım, 1 sene 1,5 sene sonra Küçükçekmece'ye tayin olmuşum. Ardından Kore'ye tayinim çıktı. Rütbem Teğmen'di.

Ahmet TAN: Erzincan'da 1949'a kadar yaşadım. 1949'da İstanbul'a geldim. 1952'ye kadar kaldım. Sonra askerlik için Erzincan'a tekrar gittim. 1952'de asker oldum. Askerliğim İstanbul'a çıktı, çok sevindim.

Mahmut AKA: Ailemin yanındaydım. Köyde onlarla beraber çalıştım. 1952'de İstanbul Selimiye Kışlası'na askere gittim. Sonra da Kore'ye gittim.

Niyazi TÜRK: Gurbette geçti ömrüm. 16 yaşında İstanbul'a geldim. Garsonluk yaptım. İnşaatla çalıştım. 1952'de askere gittim. Kayseri'ye gittim. Sonra Samsun'a gönderdiler. Piyade er idim. Oradan da Kore birliğine gönüllü gittim.

Rıdvan AZAMAT: Köydeydim. Sonra 1952'de askere gittim. Erzurum'da yaptım askerliği Kore'ye gidene kadar.

3. Kore Harbi nasıl başladı? Haberleri nasıl yayıldı? Halk ne düşünüyordu? Siz ne düşünüyordunuz?

Fikret ANDAÇ: Askerdim. Çok hızlı gelişti. Pek anlamadık.

Ahmet DERELİ: Pek bir haberim yoktu. Askerdeydik.

Mehmet Aziz ERKMEN: Halk bize sigara dağıtıyordu, güle güle gidin dediler.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: 1949'da asker oldum. 1950'de savaş başladı. Bizi seçmeli olarak Kore'ye götürdüler.

Recep İsmet AKARSULU: Ben askere gittiğimde koskoca orduda elektrik yoktu. Gemici fenerleri kullanıyorduk. Marshall yardımlarıyla epey malzeme geldi. O zaman haberleşme araçları da böyle değildi. Bilmiyorduk tam olarak savaşı.

Tahsin KORELİ: Duyduk, Kore ikiye bölünmüş. Kuzey Kore, Güney Kore denilmiş. İkisi de diğer tarafı ele geçirmek istemiş. Menderes hükümeti vardı. NATO için bizimkiler de asker gönderdi.

Avni EZİCİ: Biliyorduk savaşı. Duyuyorduk.

Bahattin ÖVENLER: Pek haberimiz olmadı.

Durmuş ERDEM: Kore çok kötüydü o zaman. Ama çok hatırlamıyorum.

Mehmet Metin ÖZCAN: İlk haberler korkunçtu. Her gün Ankara'da Ulus haberleri çıkardı. 5 şehit, 10 şehit haberlerini alırdık. 2. katile korktu haliyle. İlk gidenler gezmeye gitti zannettiler. Güle oynaya gittiler. Ama orada şiddetli çatışmalar olunca herkes korkmaya başladı.

Kore'yi 38. Arzdan ikiye bölmüşler. Rusya kuzey tarafı etkisi altına almış. Güney Kore'yi yok etmeye çalışmış. Amerika devreye girdi. NATO devreye girdi ama biz üye değildik o zaman. Bizden de asker göndermemizi istediler.

Mustafa Hamdi UZUN: Aynı bir devlet olarak yaşıyorlardı. Kuzeyi, Çin ile Rusya, güneyi emperyalist Amerika kışkırttı. Dünyada başrolleri oynayan devletler orayı etkiledi. Savaş başladı. Bir gecede Güney Kore işgal edildi. BM'ye müracaat edilince toplantı yapıp asker gönderiliyor. 16 devlet asker gönderdi. Her ülke kendi büyüklüne göre asker gönderecekti. Biz bir tugay gönderdik. 4500 kişi.

Nejat BAŞER: Bizim haberimiz yoktu.

Ahmet ARSLAN: Her tarafta haberleri yayıldı. Hiçbir şey düşünmedim.

Hayrullah ÖZTAŞ: Hiç endişelenmedim. Gönüllü olarak gittim ben.

Rıza BAŞAR: Savaş işte. Korktuk tabii.

Sami KADIRGAN: Türkiye'de valla 1950 tarihinde ben 25 yaşlarında bir kişi olarak bize çok yabancı geldi. Çok uzak bir doğu ülkesi, dünyanın bir ucundan ancak haritalarda gördüğümüz bu ülkeyi zapt etmişler. Türkiye dediğim gibi fakir, sesini az çıkaran bir devlet idi ancak politika bakımından sesini dünyaya duyuran bir devlet oldu. Ancak BM kurulduktan sonra Marshall yardımları falan çok iyi geldi.

Harp olur olmaz bize çok yabancı geldi, hele bir Türk Tugayı'nın Kore'ye gitmesi, hazırlaması yurt çapında bir olaydı. Kore'ye hazırlan askerler yurt çapında bir ayrıcalık olarak karşılandı. Atatürk devri bizim ne olursa olsun egomuzu yükselten bir devirdi ama dediğim gibi ekonomik bakımdan çok düşüktü. Hayretler içinde kaldık tabii. Ta ki 1. kfile Kore'ye gidene kadar. Gittiler ve zayıat verdiler. Soğuk bir duş yarattı Türkiye'de. Halk da bir heyecan, bir yabancılık vardı. Kore hakkında bir şey bilmiyorduk, Uzak Doğu hakkında da bir şey bilmiyorduk. Hele biz asker olarak daha kapalı yaşıyorduk, ufkumuz biraz daha dardı. O yüzden bizim için beklenti hali vardı hemen gidebiliriz diye.

Ahmet TAN: Her tarafta haberler çıkıyordu. Biliyorduk Kore'yi. Biz Türkiye'de askerlik yapacağımıza orda yaptık. Şansımıza oraya düştük dedik. Ya ölürüz ya kalırız. Çok arkadaşımız şehit oldu.

Mahmut AKA: İyi yaptı dedik. Ne diyelim.

Niyazi TÜRK: Savaşı duymuştuk. Vardı.

Rıdvan AZAMAT: İnsanlar ne düşünecek. NATO'dan ayrılamadık. Bekârdık o zamanlar hiçbir şey düşünmedik.

4. Kore'ye gidişinize nasıl karar verildi? Bu konuda iktidarın ve muhalefetin tutumu nasıldı?

Fikret ANDAÇ: Savaş başladı. Türkiye'de her ne kadar partiler arasında anlaşılmış olmasa da valla milli bir dava oldu mu Türk milleti kilitlenir. Beraber hareket eder. Türkiye de ani bir şekilde dâhil oldu.

Ahmet DERELİ: BM'ye dâhil olduğumuz için anlaşma yapılmıştı. Demokrat Parti zamanında gittik. Onların sayesinde 18 ay kaldım. 4 savaşa girdim. Epey zayıyat verdik.

Mehmet Aziz ERKMEN: CHP karşı çıkmıştı. İnsan hakları koruyucusu gibi bir dernek karşı çıktı. Demokrat Parti yeni iktidara gelmişti. Meclise bile sorulmadan hazırlandı Kore'ye gitme işi. İçimizde gelmek istemeyenler de vardı. Gönüllü olanlar da vardı. Haberi alınca yanımda bir arkadaş gitmek istemedi. Komutanın yanına gittim, "Binbaşım biz Kore'ye gidiyormuşuz." dedim. "Yok öyle bir şey!" dedi. "Varmış

komutanım, biz duyduk.” dedim. “E, ne istiyorsunuz?” dedi. “Aramızda gelmek istemeyenler var.” dedim. Gitmek isteyenlerin isimlerini verdim. Öyle seçildi gidecek olanlar.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Biz tabii bilmiyoruz. Kore’ye asker gidecek dediler. İsmet İnönü dedi ki ben, 2. Dünya Harbi’nde askerimin burnunu kanatmadım, oraya kesinlikle göndermeyelim. Ama hükümet gönderdi.

Recep İsmet AKARSULU: Partiler hiçbir şey demedi. Milletin de hiçbir şeyden haberi yoktu.

Tahsin KORELİ: NATO için mecburduk. Muhalefet falan çıkmadı.

Avni EZİCİ: Çok hatırlamıyorum o zamanları.

Bahattin ÖVENLER: Muhalefetlik bir durum yoktu. Hükümet gönderdi, biz de gittik.

Durmuş ERDEM: Menderes zamanıydı o zaman. Gidenler gitti. Kaçanlar kaçtı gitti. Gitmek istemeyenler de vardı, kaçtılar. İlk gidenler gönüllü gitti.

Mehmet Metin ÖZCAN: Adnan Menderes, ben hükümete yeni geldim, devletin durumu iyi değil, asker gönderemem, dedi. Amerika ben destek olurum, dedi. Marshall yardımı ile bize korkunç bir yardım yağdırdı. Orduya yeni toplar geldi. Ben o zaman bu yeni topların eğitimini veriyordum. Kitaptan okuyarak çözüyordum. Er idim ama ders veriyordum.

Yer yerinden yarıldı. İnönü faaldi daha. Para alıp o kadar insanı ölüme götürüyorsun, nasıl olur diye. Meclis de istemedi. Ama karar verdiler ve biz gittik. Biz de muvaffak olduk. Türkiye de kazanç sağladı.

İlk gidenler harpten habersiz gitti.

Mustafa Hamdi UZUN: Biz BM üyesiyiz. Düşündüler, Rusya da var karşıda. Biz şimdi asker göndermezsek ya bir gün bize saldırı olursa ve BM de bize asker göndermezse diye. O yüzden bu kadar asker gönderdik.

Hiçbir partiden kesinlikle karşı çıkılmadı. Ufak tefek ses çıkaranlar olmuştur.

Nejat BAŞER: Askerdeydik, göremedik pek bir şey.

Ahmet ARSLAN: Hükümet dedi gidecek diye. Onlar dedi biz de gittik. Dünya ikiye bölündü. Komünist ve kapitalist. Biz kapitalist taraftaydık. Hükümet gitmemizi istedi. Karara kimse hayır demedi. Mecburduk gitmeye.

Hayrullah ÖZTAŞ: Devlet karar verdi, biz de gönüllü olduk.

Rıza BAŞAR: Karar verdiler. Çok zayıyat oldu.

Sami KADIRGAN: Demokrat Parti bir kurtuluş olarak gördü. Şimdi Kore Harbi'ne iştirak etmemiz, Türkiye aslında büyük bir imparatorluğun varisiydi. Bu imparatorluk dünyanın en büyük imparatorluklarından birisiydi. Büyük bir devlet. Ama fakirlik vardı. Kore'ye giderken askerlerin kıyafetlerini bir görseydiniz, çok kötüydü.

Ahmet TAN: O zaman Başbakan Adnan Menderes, Reiscumhur da Celal Bayar. İmza vermiş devlet, böyle bir şey olunca, savaş, asker vermek zorundaymışlar. İşte o yüzden 6 -7 kura asker gittik.

Valla hükümet ancak gönderdi. Ne sahip çıktı ne başka bir şey. Geldik ya bir şeye ihtiyacın var mı? diye hiç sormadılar. Muhalefet de bir şey yapmadı. BM asker istedi, biz de gittik.

Mahmut AKA: Muhalefet bir şey demedi. Ankara'dan başladı götürmeye.

Niyazi TÜRK: Vermişlerdi kararı zaten.

Rıdvan AZAMAT: Orada Türkiye'nin ne işi var diyen oldu tabii ama hükümet kararı verdi.

5. Kore'ye gitme ve askeri eğitim süreciniz nasıl gerçekleşti?

Fikret ANDAÇ: Bize pek eğitim verilmedi. İskenderun Limanı'na gelen gemi, başka milletleri alarak bize geldi. 20 gün orada çadırda kaldık. Ağlamalar, yalvarmalar vardı. Gitmek istemeyenler, bizi götürmeyin diyorlardı ama nafiye.

Ahmet DERELİ: Ben 1. kafilede gittim. İzmir Gaziemir'e gitmiştik. Bir emir geldi. Bütün askerler toplandı. İsmi okuduğum şahıslar dışarıya ayrılın denildi. 39 kişi falan ayrıldık. Ama ne olacağını bilmiyoruz. Diğerlerini dağıttılar. Bizi aldılar doğru Güzelyalı'ya, hastaneye. Sağlam raporu aldılar. Tekrar Gaziemir'e gittik. Savaş malzemelerini gösterdiler. Savaş jiplerini hiç kullanmadığımız halde gösterdiler. Aklımıza hiç Kore gelmedi. 15 gün galiba orada kurs gördük. Ankara'ya Etimesgut'a gittik. İnzibat olarak seçildim. 35 er 4 subay vardık. İskenderun' a gittik. Orada kaldık. Orada anladık Kore'ye gidiyoruz.

Mehmet Aziz ERKMEN: Hadımköy’de askerdim. Nakliye birliğindeydim.

Ben kurs alıyordum o zaman. Makinist olarak. Araçlarla ilgileniyordum. Seçildim ben, öyle gittim.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Arkadaşlarım gidiyordu, ben de gitmek istedim, gönüllü yazıldım. Komutanım istemedi ama benim istediğim oldu. Ankara’da eğitim aldım. Etimesgut’ta eğitim aldık, sonra Polatlı’da aldık. Pek fazla sürmedi. Polatlı’da 1 ay kadar Etimesgut’ta da 15 gün kadar sürdü. Sonra trenle İskenderun’a gittik.

Recep İsmet AKARSULU: Bir kızı seviyordum. Baba hakkı istediler, 2 bin lira. Askere gidene kadar çalışmışım 410 lira almışım. Düşün, baba yok ana yok. Ben de gönüllü gitmek istedim Kore’ye. 1. kfile idim. Hiçbir hak talep etmeyeceğim diye imza attım, öyle gittim. Burada 1 ay eğitim gördük. Hadımköy’de de alıyorduk, Kore çıkınca daha çok eğildiler. Ankara’ya gittik. Tarih hatırlayamıyorum. Ankara’da eğitimden sonra İskenderun’a gittik. Oradan gemiyle Kore’ye.

Tahsin KORELİ: Ben ilk kfileydim. Gönüllü çıktım. Kore’ye gidelim dedik. Gitmeden eğitim vermediler. Orada verdiler.

Avni EZİCİ: İkinci kfilede gittim. Gönüllü olarak gitmek istedim. Halim iyiydi ama gitmek istedim. Komutanlar diğer askerlere örnek gösterdiler beni, bakın siz gitmek istemiyorsunuz ama gönüllü gidenler var diye. Daha çok Kore’de eğitim aldık.

Bahattin ÖVENLER: Gönüllü olarak gitmek istedim. 2. Türk Tugayı’nda yer aldım. Komutanım, “Ne lüzum vardı, yerin rahat niye gidiyorsun?” dedi. Nasip kısmet, dedim. Zaten askerdeydik, eğitim alıyorduk. Ankara’ya götürdüler bizi, 1 ay orada eğitim aldık. Oradan trenle İskenderun’a geçtik.

Durmuş ERDEM: Kâğıtlara Kore yazdılar. Sepetin içine koydular. Kura çekiyorsun. Kime çıkarsa artık. Kura da bana çıktı. Yarımburgaz'da Küçükçekmece'nin üzerinde, orada askerdim. Eğitim verdiler tabii. Piyadeydim. 6. Bölükte 100 kişinin içinde A4 makineli tüfek bendeydi. Burada verdiler bunun eğitimini. Ankara'ya gittik. Sarıkışla'da 15 gün eğitim aldık. Sonra İskenderun'a geçtik.

Mehmet Metin ÖZCAN: Ben üç aylık askerken 1. kafiye gitti. Sonra 2. kafiye için kura çekiliyordu. Kurayı ben çektim, iki kişi başladı ağlamaya. Ben niye gidiyorum, Kore neresi diye. Yapacak bir şey yok çıktın, dedim. Sen neden kendini yazmadın dedi. Ben nasıl yazarım, komutan izin vermez, keşke verse dedim. Ama baktım ki çok ağlıyor, sildim onun ismini kendi ismimi yazdım. Bir arkadaş vardı, askerden kaçmış 8 yıldır askerlik yapıyordu. Beni de severdi. Diğer ikinci kişinin ismini de sildim onun ismini yazdım. Kurada bunlar çıkmış diye komutana verdim. Komutan beni azarladı. Sen gidersen buradaki işleri kim yapacak dedi. Attım imzamı, gidiyorum dedim.

Zaten ben askeri eğitim görmedim. Ben eğitim veren oldum. Benim nazarımda muharebeyi topçu idare eder. Piyadenin önü rahat olmazsa yürüyemez. Gitmeden aldığım eğitimler de oldu tabii. Kitapları okurdum, çözerdim. Giden askerlerin de zannediyorum %80 i eğitim almadı.

Mustafa Hamdi UZUN: Gönüllü gittim. Dört tane kâğıt imzalattılar, gönüllü gidiyorum diye. Öğleye kadar top talimi öğleden sonra gerilla eğitim alırdık. Piyade eğitimi alırdık. Süngü eğitimi alırdık. Trakya'da eğitim aldık. Başka bir yerde eğitim almadık.

Nejat BAŞER: Gelibolu'dayken gönüllü istediler. Benim yüzbaşım beni göndermek istemiyordu. Ben gönüllü gitmek istiyordum. Üç kere evine gittim yüzbaşının gönder beni diye. En sonunda lanet olsun git dedi. Gitme ölürsün orada dedi ama ölürsem ölürüm dedim. Sonra Eyüp'e anneme geldim, onu gördüm. Kaçak geldim. Vedalaştım.

Sonra eğitime gittim. 15 gün sürdü. Sonra İskenderun'a trenle gittik. İnsanlar her durakta durduruyorlar, kurbanlar kesiyorlardı. Bizi güzel uğurluyorlardı.

Ahmet ARSLAN:1951 'de Ankara'ya istihkâm olarak askere gittim. Sonra savaş başladı. Kaçanların yerine gittim. Ben üçüncü kafilediydim. İzmir'e gittik. Seferihisar'dan gemiyle Kore'ye 29 günde gittik. Süveyş Kanalı'ndan geçerek, Habeşistan üzerinden gittik. Pusan limanına indik. Her türlü eğitimi almıştık. Devamlı eğitim aldık. Ankara'da aldık eğitimi. 6-7 ay gibi sürdü.

Hayrullah ÖZTAŞ: Ben gönüllü olarak yazıldım. Benimle birlikte 57 kişi daha yazıldı. 6'sı kaldı, 51 kişi Kore'ye gitti.

Burada eğitim gördük. Kore'de hiç eğitim almadık. Orhaniye Kışlası'nda 2 ay Yıldırım Kursu adıyla eğitim aldık. Sabah 10'da geliyorduk yemek yiyip yatıyorduk, 3.30 gibi nöbetçiler gelip bizi kaldırıyordu, yemek yiyip hemen araziye çıkıyorduk. Taaa Silivri'ye kadar giderdik. Boş o zamanlar, araziydi hep.

Rıza BAŞAR: Eski askerlik yaptığımız yerde. Erzurum'da bir taburu gönderdiler. Ben de orada gittim. Eğitim verdiler.

Sami KADIRGAN: Ben 1953'te 4. kafileden gittim. Biz harbin en civcivli zamanında gittik. 1953'ün sonuna doğru artık ipler kopmak üzereydi. Türkler ve Amerikan askerleri ilerlemişti baya.

İzmir Seferihisar'da eğitim gördük iki ay kadar. Amerikalılar geldiler, onların da subayları geldi yeni silahlar üzerine tanıtımlar yapıldı. İki ay orada yeni eğitim gördükten sonra İzmir'de 24 - 25 Haziran günü zannediyorum gemilere bindirip Kore'ye gönderdiler.

Ahmet TAN: Amerika'nın sayesinde orada her şey iyiydi. "Savaş var, gönüllü olan var mı?" dediler, herkes gönüllü oldu. Yanımdaki arkadaşla "Kardeşim adamlar leblebi atmıyor, mermi atıyor. Niye gidiyorsun?" dedim. "Gitmek istiyorum." dedi. Kura çekildi. İlk iki torba kurada çıkmadım. Üçüncüsünde komutan sen çıktın dedi. Ama bana kâğıdı göstermedi.

İstanbul'da askerdim. 3 ay Selimiye Kışlası'nda eğitim aldık. Ardından İzmir Seferihisar'da 3 ay daha eğitim aldık. Toplamda 6 ay eğitim aldık. Sonra siz hazırsınız dediler. Yola çıktık.

İzmir'den gemiye binecektik. 4. kafiye dim ben. 3. Tugayı değiştirmeye gittik. 1 sene mecburen kaldık.

Mahmut AKA: 1952'de İstanbul Selimiye Kışlası'na askere gittim. 9 ay kaldım. Sonra kura çekildi. 53. Piyade Alayı'na vurdu. Bize geldi. İsteyen gider istemeyen gitmez dendi. Gönüllü gittik. 4. kafiye dim. Ben istedim. Orada askerlik daha iyi olur diye düşündüm. Babam 6 sene askerlik yapmış. Biz onların çocuklarıyız. Ölümünden korkmuyorduk. Ölürsem şehit kalırsam gaziydik. Selimiye'de eğitim gördük. Çamlıca o zaman ormanlıktı. Orada yapardık. Sonra İzmir Seferihisar'a gittik, 3 ay da orada eğitim aldık.

Niyazi TÜRK: Yüzbaşı gitme dedi ama gönüllü gittim. 26 ay askerlik. Baktım ki bitecek gibi değil. Gitmek istedim. Bu askerliği yapamam dedim. İzmir Seferihisar'a gittik. Orada eğitim verdiler. 3-4 ay sürdü. Depo bölümündeydim. Kalabalıktı.

Rıdvan AZAMAT: İzmir Seferihisar'da eğitim verdiler. Yeni silahlar gösterdiler. Nasıl savaşırız anlattılar. 2-3 ay sürdü.

6. Kore Savaşı'na katılmanızla alakalı aileniz neler düşündü? Siz neler düşündünüz?

Fikret ANDAÇ: Önce gönüllüleri aldılar. Ben de gittim. Beni de alın dedim. Gençlik var ya. Sonradan çok pişman oldum ama olan oldu. Babam da İstiklal Savaşı gazisiydi. Askere yeni girmişim, tecrübesizim. Ailem niye gittin dedi, senden rütbeliler varken sen niye gidiyorsun dedi. Pişman oldum yazıldığıma, vazgeçmek istedim. Sonra torpil aramaya başladık. Tanıdık doktor bulduk. Gitmeye uygun değil deyip bizi geri çevirsin diye. Tabii olmadı. İmzadan geçmiş bir kere, mecbur gittik.

Ahmet DERELİ:

Mehmet Aziz ERKMEN: Endişe vardı. Yeni, gözde bir askerdim. Ama ne düşünsünler.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Asker olurken kimseyi görmedim. Amcamın oğlu beni uğurlamıştı. Kore'ye giderken de kaçak gidip ailemi gördüm. Babam dedi ki eğer gönüllü gidiyorsan gitme. Yok dedim kura çekildi. O zaman selametle git selametle gel dedi. Aslında gönüllü yazılmışıım.

Recep İsmet AKARSULU: Ne düşünsünler, kim vardı zaten.

Tahsin KORELİ: Hiçbir şey demediler. Gitsin gelsin dediler. Tabii gelince çok sevindiler. Harp zor bir şey. Allah kimseye vermesin.

Avni EZİCİ: Ben istedim gitmeyi. Ailem de karşı çıkmadı. Babam 14 sene 1. Dünya Savaşı'nda savaşmış. Gazi oğlu gaziyim. Bir şey demediler.

Bahattin ÖVENLER: Ailen istemedi diye bir şey yoktu o zamanlar. Vatan için askerlik vazifeni yapıyorsun. Vatanın selameti için.

Durmuş ERDEM: Bekârdım o zaman ben. Annem yerlere yattı, ağladı. Haydarpaşa'ya geçtik gitmek için. Ankara'ya yola çıkacağız. Dedim ölürsem ölürüm napayım. Bu bana yazılmış.

Mehmet Metin ÖZCAN: Karşı çıktı ailem. Gitme dediler. Üvey annemin abisi komutandı, ona da gitti haber. Onu da dinlemedim. Ne komutanımı ne ailemi, kimseyi dinlemedim.

Mustafa Hamdi UZUN: Ailemin haberi olmadı ki. Ben direkt askerden Kore'ye gittim. Vedalaşmadım. Ne zaman ki Kore'den 6 ay sonra mektup yazdım, o zaman öğrendiler. Nerede kızacaklar, annem zaten ölmüştü, 1938 senesinde. Annem sağ olsaydı o dediğiniz olurdu. Anne düşer çocuğun üstüne, baba düşünmez ki. Gönüllü gittim zaten ben. Hiçbir şey düşünmedim. Buradan sonraki hayatım nasıl geçecek, iş yok güç yok dedim. Oradaki görevimi de gönüllü istedim.

Nejat BAŞER: Üzüldüler. Hatta orada yaralanmışım ama öldüm haberi çıkmış. Annemler helva dağıtmışlar. Beni görünce çok şaşırmıştı.

Ahmet ARSLAN: Türkiye'den giderken hiç üzülmедim. Ailem de bir şey düşünmedi, üzülmедi.

Hayrullah ÖZTAŞ: Kurs bittikten sonra 10 gün izin verdiler. Görüştük. O kadar. Bir şey söylemediler. Ben de istedim zaten gitmeyi.

Rıza BAŞAR: Yok üzülmедiler.

Sami KADIRGAN: Üzüntü şöyle bir şey, tabii bir bilinmez ülkeye doğru gidiyorsunuz. Çok yabancı size insanları da tanımıyorsunuz, felsefelerini bilmiyorsunuz, yaşamlarını bilmiyorsunuz hepsi birer sır. Tabii ki de üzüntülüüz, herkes gider de bir daha dönmeyebilir psikolojisi içinde. Aşağı yukarı 26 gün süren bir yolculuk, çok zor süren bir yolculuk.

Ahmet TAN: Annem ağladı. Herkes ağladı, komşular ağladı. Çünkü Kore'ye giden gelmiyor. Kore çok kötü, savaş çok kötü.

16-17 yaşlarında evlendim. Annem yaylada görmüş, bu kız çok güzel, becerikli, bu kızı kaçırma dedi. Evlendik. Askere gittiğimde 1 senelik evliydim. Eğitim aldıktan sonra memlekete izne gönderdiler, ailem, eşim sarıldı, bırakmak istemedi.

Mahmut AKA: Üzülmez olurlar mı? Babam yoktu o zaman, annem çok üzüldü. Ben istiyordum zaten gitmeyi.

Niyazi TÜRK: Ailemin hiç haberi olmadan gittim Kore'ye.

Rıdvan AZAMAT: Bekârdım o zaman. Annem yoktu zaten, babam vardı. Pek bir şey düşünmediler ne düşünecekler. Allah rahmet eylesin hepsine. Ben de hiçbir şey düşünmedim. Çoluk yok çocuk yok. Ne düşüneceğim?

7. Eğitim bittikten sonra Kore'ye gidene kadar ki süreç nasıl gelişti? Yol boyunca neler yaşadınız?

Fikret ANDAÇ: 4 katlı dev bir gemi. Hollandalı, Avrupalı askerler var. Çok iyi organize edilmiş. Geminin temizliği falan bize ait. Yabancılar tabii biraz daha medeni. Biz ilk defa öyle bir gemiye biniyoruz. Ben Astsubay olarak askerleri kontrol ederdim.

Hem yemek hem eğlence. Akşam olduğu zaman Türk müzikleri çalar eğlenirdik. Müzikaller olurdu. Saz çalan askerler olurdu. Yolculuk 30 gün sürdü.

Ahmet DERELİ: İskenderun'dan gemi geldi oradan hareket ettik. Piyadeler, topçular vardı talim gördüler. Biz de askerlerin, subayların orada nöbet tutuyorduk.

Türk yemekleri çıkıyordu. Bizim asker aşçılar hazırlıyordu. Kahvaltı, öğlen, akşam yemekleri, hepsi vardı. Noksanımız yoktu. Yolculuk 22 gün sürdü.

Mehmet Aziz ERKMEN:25 Haziran 1950'de Tahsin Yazıcı ile birlikte İskenderun'dan gemiyle hareket ettik²¹⁷. 21 günde Kore'ye gittik.22 gün sürdü. Kızıldeniz'de uçan balıklar gördüm. Çeşitli balıklar hep geminin etrafında olurdu. Pek çok adanın yanında geçtik. Hint Okyanusu'nda gemimiz mola verdi. Gemi kaptanının böbrek sancısı tutmuş. Ameliyatı yapıldı öyle devam ettik. Gece anonslar yapılırdı, şiddetli tayfunlar geliyor diye.

Amerikan gemisiydi. Amerikan askerleri vardı. 3 gemi halinde gittik. Bir gemide Yunanlılar da varmış. Bizde yoktu.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: İskenderun'dan bindik gemiye. Gemide yolculuk gayet güzeldi. Mekke - Medine'den geçerken namaz kıldık. Pek zorlanmadık. Büyük dalgalarla karşılaştık ama iyiydi. 1500 kişi falan vardı. Yemekler boldu. Ancak 15 -20 gün açlık grevi çektik. Yabancılık vardı. Sonra iyiydi.

Recep İsmet AKARSULU: Bir ay Amerikan gemisiyle gittik. Dokuz katlıydı gemi. Zaman zaman kavgalar oldu. Yunanlılar vardı, İtalyanlar, başka milletler vardı. Ama en kalabalık bizdik. 2 bin kişi vardı. Ama bize daha az söyleniyordu. Yunanlılar ile ezelden beri anlaşamazdık zaten. Orada da kavga çıktı. Bizimkilerden birkaç kişi onların sinemasına gitmiş. Onlar niye geldiler diye söylendi. Sonra bizimkiler duymuş hurra Yunanlıların üstlerine saldırdılar. Öyle ki bir iki Yunanlıyı denize attıkları bile oldu.

²¹⁷ Gazimiz gitme tarihini yanlış hatırlıyor. Bunun için bkz., Birinci Bölüm, 3.3. Türk Tugayı'nın Kore'ye Gidişi.

Her gün bir bölük yemekhaneden görevliydi. Kartlarımızı okutur öyle yedik. İlk zamanlar bilmeden domuz eti yedik. Sonradan farkına vardık. Öyle yazmaya başladılar konserve yemeklerin üzerine ne olduğunu. Bir süre soğan ekmek, kuru fasulye yedik.

Bir haftada bir kara görüyorsun. Güzel diye bir şey yok. Karadenizli arkadaşların çoğu bayıldı. Sanki koca gemi sandaldan daha ufak. Sallanıp duruyorsun. Yataklarımız ranza tipi. Alt katta yatarsan çok sıcak. Vantilatör vardı ama yetmiyordu. Üst katta yatayım diye uyanıklık etmişim o zaman.

Tahsin KORELİ: Gemiyle İskenderun'dan hareket ettik. 32 gün sürdü. Amerikan gemileriydi. Tarihi tam hatırlamıyorum. 1950 yılıydı. Çok büyük gemiydi. Her askerin, milletin yemeği kendine özel yapıldı. Deniz suyunu içme suyu yaptılar. Cephede de öyle yaptılar. Boldu yemekler.

Çok dalga vardı. Geçtiğimiz yerleri söylerlerdi. Kâbe-i Muazzama'nın oradan geçiyoruz dediler.

Avni EZİCİ: İskenderun'dan 1951'de gittik. 1 ay sürdü yol. Sahil çocuğu olduğum için gemi bana dokunmadı. Rahattım. Arkadaşların hali kötüydü, mideleri bulanıyordu. Onlara yemek taşıdım durdum.

Bahattin ÖVENLER: Ben deponer bölümündeydim. 26 kişiydik. En az bölük bizdik. Hepimiz silahlıydık. İskenderun'dan gemiye bindik. Yunanlılar İngilizler vardı. Çok kalabalıktık. 5 bin kişi falan vardı. O kadar kalabalık olmamıza rağmen yemek bir saat içinde veriliyordu. Kartlar vardı yemekhanede, sırayla gider alırdık, zımbalarlardı kartları. Yemekleri Türk aşçıları yapardı. Bildiğimiz yemekler. Türkleri bildikleri için domuz eti vermezlerdi. Süveyş Kanalı, Hürmüz Boğazı'nı geçerek Kore'ye gittik. 29 gün sürdü. İnchon Limanı'na indik.

Durmuş ERDEM: Ankara’da 15 gün kaldık. Oradan İskenderun’a geçtik. 1 gece yattık. Amerikan gemisine bindik hareket ettik. Kasım gibiydi yola çıktık. Kıştı yani, çok soğuktu. 1 ay sürdü yolculuk.

Gemide çok rahattık. Yedi kattı gemi. Yemek içmek her şey Türklerin elinde. 20 çeşit yemek var. Hep Türkler dağıtıyor. Gemide çok rahat gittim. Hiç gemi tutmadı beni. Bir dondurma yedim, çıkardım güverteye, dolaşırdım, bir şey olmazdı.

Mehmet Metin ÖZCAN: Ankara’dan trenle İskenderun’a gittik. Yol boyunca halk durdurdu treni. Gitmesin askerler diye. Barikatlar kuruyorlardı yollarda. 10 saatlik yolu 20 saatte ancak gidebildik. İskenderun’da garnizonluk vardı. 2-3 gün çadırlarda kaldık sonra gemiye bindik. Oraya sivil kimse gelememi tabii.

İskenderun’dan gemiye bindik. 1 Ağustos 1951’de gemiye bindik²¹⁸. Amerikan gemisiydi. Bizim gemide 2 bin küsur kişi vardı. Diğer gemiyle birlikte 5500 kişi kadar giden asker vardı. Gemide herkes Türk’tü. Amerikan personeli vardı sadece. 28 gün sürdü yolculuk. Konuşuyorduk nasıl yapılacak diye. Gemi sallantılıydı. İstifra edenler, hasta olanlar oldu.

Arap bölgelerinden 1 dolara sünger arasında esrar satarlardı. Gemiden ip sallayıp alırlardı. Kayıklarla gelirlerdi satmak için. Kullananlar vardı. Gizli olurdu. Dedim her türlü yolu deniyorlar, kurtuluş yok bundan.

Yemekler benim için iyiydi. Ben seviyordum. Ama bizim millet için sıkıntıydı. İki ince dilim ekmek yetmiyordu. Pork’u öğrenince bizimkiler yemiordu. Şahane salamlardı. Kocaman ocaklar, tepsilerle pişerdi. Benim aklıma gelmezdi, yedim.

Komutanım gemide benim eğitim vermemi istedi. Nasıl olur komutanım ben erim dedim. Olsun, 1 ay gemideyiz verirsin, harpte rütbe olmaz, dedi. Arada verdik tabii ama elimizde malzemelerin hepsi olmadığı için tam olmuyordu.

Mustafa Hamdi UZUN: Önce Ankara’ya gittik. Oradan trenle İskenderun’a gittik. Koca bir tren asker dolu. Halk kurbanlar kesiyor, bizleri karşılıyor. Ama yolda

²¹⁸ Doğru bilgi için bkz., Birinci Bölüm, 4.4.2. Birinci Türk Tugayı’nın Katıldığı Diğer Muharebeler.

oyalanmadık, kaçan askerler olur diye. İskenderun'dan bindik gemiye. 28 gün sürdü. Herkes şarkı türkü söyleyerek gitti. Millet böyle bakardı bize. Hepsi Türk'tü. 1800 kişi. Gemi Amerika'nın en büyük nakliye gemisi. Şahaneydi. "Türk askerleri, subayları buyurunuz." derlerdi yarım yamalak Türkçeleriyle. Kahvaltı, öğle yemeği hepsi hazır olurdu. Çaylarımızı alır gemide içerdik.

Nejat BAŞER: Çok zordu. 30 gün sürdü. Hiç kara görmeden. Çok sallıyordu. Köylülerin çoğu dayanamıyordu. Yemek alıyorsun mesela bir sallanıyor gemi, yemekler de dökülüyordu. Ama güzeldi de. İyi olanlar film seyrediyordu. Dışarıdan denize bakıyorduk. Yunus balıkları, kuşlar. Öyle geçti günler.

Ahmet ARSLAN: Gemide çok iyi baktılar. Her şeyi verdiler. Bayağı kişi vardık. Yolculuk iyiydi. Amerikalılar baktılar.

Hayrullah ÖZTAŞ: İzmir'den hareket ettik. 14 Haziran 1952'de hareket ettik. Yolculuk iyi geçti. Aden Körfezi'nde 6 saat ikmal için bekledik. Etiyopya'ya geçip 800 asker aldık. Oradan Kolombo'ya geçip tekrar ikmal yapıldı. Sonra Kamboçya'dan 600 asker aldık. Sonra Pusan'a indik.

Rıza BAŞAR: Gemiye İskenderun'dan bindik. Bir aylık yoldu. Zordu. Gidiyorsun bitmiyor. Yemekler iyiydi. O zamanlar için iyiydi.

Sami KADIRGAN: Çok zor. Şahsen ben o yaşlarda şimdiki aklım olsa bir daha binmem o gemiye, beni çok fazla tuttu. Bilhassa Habeşistan, Cibuti'den sonra Umman Denizi'ne açıldığımız andan itibaren yer nerede gök nerede katiyen tayin edemezsiniz. Öyle bir deniz, ölü fakat kaynayan bir deniz, çok zor bir yolculuktu. 5 bin kişi bir gemidesiniz, gemi çok büyük, göremediğimiz kadar büyük. 5 bin kişi öğlen yemeği yiyor, akşam yemeği yiyor. 7- 8 katlı bir gemi. Her türlü konforu temin edilmiş, herhangi bir tehlikesi yok. Bizim için yepyeni bir dünya, hepimizin yabancı olduğu bir

şey çocuğu al getir koy hiçbir farkımız yok. Az görgüsüzlüklerimiz de olmadı değil gemide. Coca Cola'yı ilk orada görmüşüzdür. Geminin duvarlarında "No Smoking" yazardı, bizim askerler smokin kıyafeti olmadan girilmez anlardı. Sigara içilmez olduğunu bilmiyorlardı. Çok gülerdik.

Hazır yemek yok. O gün yapıyor o gün yeniliyor. Bir ülke gibi. Giderken bir Hindistan'a uğradık, Sri Lanka'ya birkaç saat uğradık. İnip birkaç saat dolaştık sadece. Çok da dolaşamadık, gemide sallanmaktan düz yolda yürüyemez olmuştuk. Zaten tanımadığımız yerler. Güzel bir yolculuk değildi. Ama hazırladıkları konfor kendi ülkemizde yoktu. 1953'ün Temmuz ayıydı gittiğimizde.

Ahmet TAN: Biz İzmir'den direk Kore'ye gittik. Süveyş Kanalı, Hindistan, Singapur'dan geçerek Güney Kore'ye vardık. Sabah saat 08.00, ayın 24'ü. Pusan'a indik. Oradan otobüsler bizi cephenin arka tarafta kampa götürdüler.

Yolculuk 24 gün sürdü. Okyanusu geçtikten sonra rahattı. İçerde sinema var, dışarı çıkıp denizi izliyorsun. Eğitim alıyorsun.

Bütün personel Amerikalıydı. Her öğün yemek pişer. 2 saat sürüyordu yemek yememiz. Sonra yine yemek yapıyordu.

Gemide, 1000 Türk, 300 Yunan, 300 Arap ve İngilizler vardı. 400 kişi de personel vardı.

Mahmut AKA: 1953'ün başında Kore'ye gittik. 29 - 30 gün sürdü. İzmir'den yola çıktık. Amerikan gemisiydi. Gemi bizi bir tuttu. Perişan etti. Koskoca gemi batıp çıkıyor. Zor oldu. Ama her şeyimiz vardı. Yemekler güzeldi. Uyuyabiliyorsan uyuyorsun. Bizim dışımızda 1700 kişilik Yunan taburu vardı. Amerika'nın da 600-700 personeli vardı.

Niyazi TÜRK: 30 gün 30 gece. Bata çıka gittik. Macera doluydu. Yemekler falan iyiydi. Ama çok pişman olan oldu.

Rıdvan AZAMAT: Erzurum'dan İzmir'e gittik. Yaz aylarıydı. Eğitimden sonra gemiyle yola çıktık. Bir ay sürdü. Her şey çok rahattı. Yemek içmek, sinema her şey vardı. Yol beni etkilemedi. Herkese birer kart verdiler. Şu bölük şu zaman yemek yiyecek diye. Sırayla yaptık her şeyi. Yatakların orada dinlenirdik, gemide dolaşırdık. Her yatağın başında pervane vardı, serin serin giderdik. Eğlencesi sinemaydı.

8. Kore'ye çıkışınız nasıl oldu? Sizi kimler karşıladı?

Fikret ANDAÇ: İnchon Limanı'na geldik²¹⁹. Yanaşır yanaşmaz bomba seslerini duyduk. Gemiden sıralı düzenle indik. Çadırlar kurulmuştu, oraya geçtik. Sonra bağlı olduğumuz birliğe gittik. Bizi orada önceden gitmiş bir ekip karşıladı.

Ahmet DERELİ: Pusan'a çıktık. Kore halkı karşıladı. Kore askerleri ve Amerikalılar vardı. Güzel merasim oldu. Bando çaldı. Tahsin Yazıcı ve diğer subaylar çıktı. Türk bayrakları Korelilerin elinde, talebeler karşıladı. Büyük bir sevgi gösterisi vardı. Aynı sevgi hala devam ediyor.

Trenle Taegu'ya götürdüler. Japonların büyük kışlasına. Orada yoldan geldiğimiz için istirahat ettik. Ama çete harpleri başladı. Trenlere falan vuruyorlar. Türkiye'den götürdüklerimizle oraları muhafaza ettik. Sonradan Amerikan malzemesi geldi. Arabalar verildi.

Mehmet Aziz ERKMEN: 17 Ekim'de Pusan Limanı'na yanaştık. 18 Ekim'de General geldi, merasim yapıldı, Taegu şehrine gittik. Orada bir süre kaldıktan sonra bizi cepheye gönderdiler. Kunuri denilen savaş başlayacak.

Bir görevli karşıladı bizleri orada. Okul çocukları, valiler de vardı. Çiçeklerle, bayraklarla karşıladılar. Tahsin Yazıcı diğer gemideydi o yüzden bizden bir gün sonra geldi. Biz bir gün orada bekledik.

²¹⁹ Bkz., Birinci Bölüm, 3.3. Türk Tugayı'nın Kore'ye Gidişi.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Pusan'a indik. Sonra trenle Taegu şehrine geldik. 1 ay, 15 gün kadar eğitim aldık. Sonra cepheye gittik. Koreliler bandoyla karşıladılar. Kasım ayıydı.

Recep İsmet AKARSULU: Kasım ayıydı oraya gittiğimizde. Ayın ya 22'siydi ya 23'ü. Yerde 30-40 cm kar vardı. Pusan'a indik. Doğrudan doğruya kimse karşılamadı. Kore halkı vardı. Onlar da açlıktan. Denizden balık tutmaya çalışıyorlardı, yemek için oradaydılar. Yanımızda da hep Amerikan askerleri oldu. Malum Yunanlılarla anlaşıyorlardık.

Tahsin KORELİ: Pusan'a indik. Koreliler karşıladı. Amerikalılar da vardı. Tahsin Yazıcı, Celal Dora beraber gittik. Sonra trene bindik, İnchon denilen bir yere gittik. Herkes cepheye dağıldı. Ama tren yerin çok altındaydı.

Avni EZİCİ: Pusan'a indik. Oradaki askerler karşıladı.

Bahattin ÖVENLER: Bizi Amerikalılar karşıladı. Türkler de vardı. Kunuri'den çıkmışlardı. Gemiden indikten sonra trenlere bindik gittik. Pusan'a gittik. Bizim bölük yeri oradaydı. Halkı gördük oralarda. Etrafta solucan falan bulmazsın, halk açlıktan onları yiyorlardı. Şimdi bize yardım ediyorlar.

Durmuş ERDEM: Pusan'a çıktık. Koreliler ve Türk askeri karşıladı. Merasimle karşıladılar. Trene bindirdiler biraz gittik, sonra Amerikan arabalarına bindirdiler bizi kampa götürdüler. Gece yattık kampta sonra sabaha doğru cepheye gittik. 1. kafiye biz değiştirdik. 1-2 gece öğrettiler bize, öğrendik her şeyi. Karşı tarafın sesini, top atışını anladık. Gidince hemen alışyorsun.

Mehmet Metin ÖZCAN: Pusan'a indik. Orada sivil zevat karşıladı. Çoluk çocuk elinde Türk bayraklarıyla hoş geldiniz dediler. Doğru düzgün bina yok, üst baş yok. Her şey haraptı. Üzüldüm hallerine. Ama çok kalmadık, hemen trene bindik. Bazı Amerikan subayları vardı, Koreli askerler vardı. Vagonlara bindik, Taegu'ya gittik. 24 saat kaldık. Sonra hemen cepheye gittik.

Mustafa Hamdi UZUN: İnchon Limanı'na çıktık. Kore halkı hoş geldiniz diyip durdu. Amerikalılar da vardı. Türk askerleri de vardı. Cemselere bindik hemen cepheye gittik. Hangi birlik hangi askeri birliği değiştirecekse oraya gitti. Ben Çorman cephesine gittim. Zaten sürekli cephe değiştirdik.

Nejat BAŞER: Pusan'a indik. Koreliler, Türk komutanlar, herkes karşıladı. Gittiğimizin ikinci günü elbise verdiler, sigara verdiler.

Ahmet ARSLAN: İlk gittiğimizde Koreliler ile Türkler beraber karşıladı. Pusan'dan tramvayla cepheye gittik.

Hayrullah ÖZTAŞ: Bizim subaylarımız ile Kore subayları karşıladı. Sabaha karşıydı. Gemiden inip trene bindik. 6 saat yolculuk yaptık. O zaman çete savaşı vardı. O bitti biz öyle mevziye yerleştik. Hemen topçularımız yerleşti, seri ateşe başladılar.

Rıza BAŞAR: Pusan'a indik. Sonra Seul'e gittik. Öncekilerle yer değişikliği yaptık. Kore devleti karşıladı.

Sami KADIRGAN: Kore'ye indiğimiz zaman şöyle bir manzara, bize çok yabancıydı. Tabii benim bu anlattıklarım 25 yaşı 26 yaşın hatıraları, algıları bugünküler değil yani. Öğlen saatlerinde Pusan'a yaklaştık, yağmurlu bir gündü. Enteresan söyleyeceğim, gemiden bakıyoruz kadınlar kızlar asker karşılamaya gelmişler. Amerikalılar da

karşıladı bizi. Amerikalılar, biz gemiden indiğimiz zaman Çinliler tarafından bozguna uğramış, Kore'yi kaçarak terk ediyorlar, gemilere biniyorlardı. Biz ise gemiden inip onların yerini almaya gidiyorduk. Biz çekik gözlü insanları ilk defa orada gördük. Hatta köpek gördüğümüz zaman bunun gözleri niye çekik değil diye arkadaşlar ile birbirimize takılırdık. O kadar yabancıyız o ülkelere. İnişimiz çok tatsız oldu. Yağmurlu bir geceydi. Bir iki gece misafir ettiler sonra araçlarla cepheye gittik.

Ahmet TAN: Pusan'da indik. Amerikalılar karşıladı. Misafirhaneye götürdüler, yemek yedik sonra trene bindik. 24 saat sonra cepheydik. Amerikan komutanı geldi, cepheyi teslim alın dedi. Bizim komutanımız vardı Cemal Madanoğlu. Araziyi tanımadan teslim alamam, 15 günde ancak tamamlayabilirim ve alırım dedi.

Mahmut AKA: Pusan'a çıktık. Bir gece orada kaldık. Sonra trene bindirdiler Seul'e gittik sonra cepheye gittik. Savaşmaya başladık. Kore devleti karşıladı.

Niyazi TÜRK: İnchon Limanı'na. Bizim subaylar vardı. Koreliler de vardı.

Rıdvan AZAMAT: Kore'de Pusan'a indik. Temmuz gibiydi. Gemi iskeleye yanaşmadı biraz geride durdu. Sandallarla aldılar bizi. Türk askerleri karşıladı. Hoş geldiniz diyip durdular.

9. Kore Savaşı'nda göreviniz neydi? Birliğiniz hangisiydi ve komutanlarınız kimlerdi?

Fikret ANDAÇ: Türk Tugayı Topçu Taburu'nda teknisyendim. Astsubaydım. Top arabası, araba, telsiz kontrolleri yapardım. Geri harekâtta idim. Bizzat harbe iştirak etmedim. Mevziler vardı gezerdim. Topçu arabasıyla gezerdim. Arabalar bozulurdu tamir ederdim. Cepheye bozulmuş olurdu arabalar orada tamir ederdik. Ama bol para vardı, hemen bırakırdık arabayı orada. Yeni araba verirlerdi.

Tahsin Yazıcı eski generallerden. O zamanki komutanlar bugünkü gibi modern anlayışlı değil eski usul. Ama çok vatanperverler. Mühim olan işin olmasıydı. Yeri geldi mi herkes birbirinin vazifesini yapardı harpte.

Ahmet DERELİ: İnzibat (polis) görevindeydim. Tahsin Yazıcı Tugay Komutanı, Celal Dora Alay komutanıydı. Kendi bölük komutanım Üsteğmen Macit Bayraktar. Bir tek onu hatırlıyorum.

Mehmet Aziz ERKMEN: Oto – Ulaştırma Bölüğü’nün makinist çavuşuydum. 25. Amerikan tümenine bağlıydık. Tahsin Yazıcı vardı.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Muharebedeydim. Santralde bağlantı kuruyorduk. 1. Tabur karargâhındaydım. Topçu kısmında. Benim komutanlarım Binbaşı Ahsen Bey, Yüzbaşı Süleyman Pulat. Hatta Ayla isminde bir kız da koruması altına aldı²²⁰.

Recep İsmet AKARSULU: İstihkâm er idim. Birliği unuttum şimdi. Tahsin Yazıcı bizleydi.

Tahsin KORELİ: Ben şube müdürünün şoförüydim. Yüzbaşı İsmail Çatıoğlu. Sonra değişti. Yerine Binbaşı Necati İnanç geldi. Bir şube vardı zaten. Karargâh Bölüğüydü. Gelen evrakları falan dağıtırdım.

Avni EZİCİ: Piyade er idim. Roketatar kullandım. Önde gidiyordum. Komutanları, birliği hatırlamıyorum.

²²⁰ Yüzbaşı Süleyman Pulat’ın koruma altına aldığı kızın adı Seul. Ayla isimli kız çocuğunu Süleyman Dilbirliği koruması altına alıyor.

Bahattin ÖVENLER: İki ay kadar cephede kaldım. Askerden önce terziydim. Gemide Kore'ye giderken kabile komutanı Yarbay Hilmi Elçi'ye apolet yaptım. Orda öğrendim ölçülerini. Elbise de dikerdim. O zaman adımı soyadımı aldı komutan. Sonra baktım cepheden beni aldılar.

Komutan karargâhtaydı. Hep Hilmi Elçi'nin yanında kaldım. Terzilik de başka işler de yaptım. Cepheye daha gitmedim. Cephede kaldığım zamanda da sadece bekledik. 19 Mayıs'ı 29 Ekim'i orada da kutladık.

Durmuş ERDEM: Piyade erdim. 1. Bölük içinde yer aldım. Namık Arduç komutanımızdı. Nuri Pamir büyük komutanımızdı, şehit oldu. Halit Çavuş vardı, şehit düştü yanımda. Babayiğit adamdı, havan topuyla vuruldu, 1 saat yaşadı sonra öldü. Gittim baktım kanlar içindeydi, çok kötüydü. Savaş çok kötü şey çok kötü. Bir sene dağlarda kaldık, düşmanla mücadele ettik.

Mehmet Metin ÖZCAN: Merkezdeki haberciydim. Er idim. İleri sürülmüş gözetleme görevinde iki asker olurdu, biri dürbünle düşmanı gözetler diğeri telsizle haber verirdi. Ben işte merkezde çadırdaki o telsizden haberi alıp masada takip edip çizelgeye yazar, koordinat tespit ederdim. Sonra top hesaplarını yapar atış için emir verirdik. Topçu taburundaydım. Yanlış yapmamamız gerekliydi yoksa çok insan zarar görürdü. Cahit Arın tabur komutanımız vardı. Hasan Hüseyin Tınay isimli bir yüzbaşımız vardı. Şişman, göbekli biriydi.

Mustafa Hamdi UZUN: İleri sürülmüş gözetleme görevindeydim. Topçu taburunun bataryasındaydım. 5. Piyade Bölüğü'nü destekledim. Komutanlarımın isimlerini hatırlamıyorum, çok sene oldu. Ama biz gittiğimizde Tahsin Yazıcı, Celal Dora oradaydı²²¹. Albay Nuri Pamir bizimleydi. Namık Arduç da oradaydı.

²²¹ Tahsin Yazıcı ve Celal Dora 1. Türk Tugayı gittikten sonra bir süre devir teslim için Kore'de kalmaya devam ettiler. 2. Türk Tugayı'ndaki askerler bu sayede bir süre bu komutanları görebildi.

Nejat BAŞER: Muharebeci olarak gittim ama cepheye piyade olarak verdiler. İletişime vermediler. Piyade olarak 1. Bölük'teydim. Nuri Pamir vardı. İki ay sonra şehit oldu. Tahsin Yazıcı ve Celal Dora'da oradaydı.

Ahmet ARSLAN:3. kafiye olarak gitmiştim. Orada istihkâm görevindeydim. Mermi, mayın, yol her şeye bakıyorduk. Birliği hatırlamıyorum. Komutanlardan Yüzbaşı Şinasi Sukan'ı hatırlıyorum.

Hayrullah ÖZTAŞ: Uçaksavar birliğindeydim. Bir takımdı. Uçak geleceği zaman dört namlulu, seri ateş yapan silahla uçağı vuracaktık. Üç cephede bulundum. Sürekli değişti. Çorman, Vegas, Kumkale. Benim komutanım, 1. Ordu Komutanı Necdet Öztoran'du.

Rıza BAŞAR: Piyade er idim. 12. Bölükteydim.

Sami KADIRGAN: Ben havan takımı komutanıydım. Havan basit gözükken bir silahtır. Birliğim, Türk Tugayı 1. Tabur 4. Bölük. Tugay komutanı Kemal Akkurt. Muavini Cemal Madanoğlu, Türkiye'de çok duyulan bir isimdir. Cemal Madanoğlu Kurmay Albaydı. Tabur komutanının ismi de Kemal'di zannedersen, halim selim bir adamdı.

Ahmet TAN: Görevim Piyade Er. A-1 tüfek kullanırdım, dakikada 500 mermi atardı. 4. Tugay Komutanı Cemal Madanoğlu, Alay Komutanı Kemal Akkurt, Bölük Komutanı Yüzbaşı Hasan Kurt idi.

Mahmut AKA: Piyade erdim. 1. Bölük'teydim. Komutanlar Cemal Madanoğlu, Kemal Akkurt vardı Tuğgeneral, bir de Mehmet Öcal vardı.

Niyazi TÜRK: 4. kafiileydim. Piyadeydim. Arabalarla ilgilendim. Tamir ettim. Kemal Akkurt yzbaşımız, Sezai Göze steğmenimiz, Hüseyin diye de başcavuşumuz vardı.

Rıdvan AZAMAT: Sıhhiye eri idim. 10. Bölük. Yüzbaşı Kemalettin Demirkaya, Cemal Madanoğlu ile Kemal Akkurt tugay komutanlarıydı.

10. Birliğiniz nerelerde kimlerle savaştı?

Fikret ANDAÇ: Kuzey Kore ve Çinliler vardı. Asıl zayıatı Çinliler verirdi. Teknoloji yok ama insan kaynıyor. Mesela 30 kişi ölüyor sonra hemen 30 kişi daha geliyordu.

Ahmet DERELİ: Çinlilerle savaştık. Kunuri, Pyongyang, Kumyangjang-ni, Wawon, Sinnimni cephelerinde bulunduk. 8 ay cephede kaldıktan sonra geri hizmete verdiler. Karakolda grevliydik. Yolda trafik ile ilgilendik. Diğer milletlerden askerlere yol gösterdik. şehirde asker görürsek karakola götürdük. Çıkan kavgalara müdahale ettik.

Mehmet Aziz ERKMEN: Kunuri'de çember içinde kaldık. Kumyangjang-ni vardı. 22 Nisan baskınıyla da karşılaştık. Epey esir Verdik. 19 Mayıs taarruzunda da bizi sıkıştırdılar. Sabaha kadar 7 taarruz oldu. Biz 9 şehit verdik Çinliler 500 vermiş.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Kunuri'de bulunduk. Valla epey yerde bulunduk. Kuzey Kore ile Çin vardı karşıda.

Recep İsmet AKARSULU: Çorman cephesindeydim. Hep cepheler değişiyor. İsimlerini çok hatırlayamıyorum. Çin vardı.

Tahsin KORELİ: Karargâh bölüğündeydim. İçerideydim. Komutanın peşine gittim. Cip kullandım. Savaşı görüyorsun ama direk savaşmadım.

Avni EZİCİ: Koreliler ve Ruslar vardı karşıda. Pusan'daydık, Seul'deydik. Pek çok yeri gezdik.

Bahattin ÖVENLER:

Durmuş ERDEM: Çin ordusu. Komünistler.

Mehmet Metin ÖZCAN: Sabit bir yerde değildik. Sürekli cephe değiştirdik. Bir hayli de Korece isim var orada. Bizim adını koyduğumuz Yıldıztepe vardı. Bir iki ayda bir el değiştirirdi. Merkezi ve rahatsız edici bir tepeydi. Askerler bayrak dikmeye gitmek istemezdi. Zordu çünkü. Askerler oraya çıkmazdı, bayrak orada dururdu sadece.

Taegu cephesi vardı. Nerede hareket varsa orada olduk. İhtiyaç neredeyse oraya gittik. Ali Doğan isimli bir şoför vardı o bizi götürürdü. Amerikan askerleri yol açardı biz giderdik.

Mustafa Hamdi UZUN: Kuzey Kore, Çin askerleri vardı. Sürekli cephe değiştirdik. Her yerde vardık.

Nejat BAŞER: Çok cephede bulunduk ama inan hatırlayamıyorum isimleri. Sadece 38. Arz dairesini belki on kere aldık verdik. Kuzey Koreliler vardı asıl. Onlara Çinliler ile Ruslar yardım ediyordu.

Ahmet ARSLAN: Elko ve Vegas cephelerindeydim. Kuzey Kore, Çin, Rusya ile savaştık.

Hayrullah ÖZTAŞ: Hiç savaşmadık. O zaman azalmıştı. Hiç uçak geçmedi, hiç ateş etmedim.

Rıza BAşAR: Devamlı hazır vaziyette bekledik. Kuzey Korelilerle savaştık.

Sami KADIRGAN: Biz altı ay müddetle devamlı Çorman cephesinde kaldık. Orası çok güzel, dağlık yemyeşil cennet gibi bir yer. “Mavi hat” dediğımız düşmanla aramıza bir hat çizilir. Bu hat gözle görünmez, hayali bir hattır. Haritalarda görünür. Onun önünde tabiii bugüne kadar yapılmış büyük muharebelerde çok zayıatlar verildiğı için Amerika'dan özel olarak getirilmiş kalaslarla bunkerler yapılıyor. Yatmak kalkmak hepsi oradadır. Arka tarafında çadırlarda vardır ama devamlı cephe de bulunduğumuz için orada dururuz. Havan benim takımım, havan dediğımız ağır takım, çok hareket eden bir bölük değıldir, bir piyade takımı gibi ileri geri gidip gelmezler. Sabit bir yerde dururlar, milimetrik hesaplar yapılarak tespit edilir mermiler oraya atılır.

O zaman Tugay ve Amerikan birlikleri, Çinlilerin bu hücumlarını taarruzlarını durdurmuşlar.³⁸ Arz dairesinin hemen hemen üstünde herkes mevzilerini almış. Artık hareketli gidiş geliş savaşı değıl, cephe savaşı halinde bombardıman halinde bir savaş yapılyordu. 6ay boyunca topçular ileri sürülmüş, aynı şekilde onlarınkilerde sürülmüş. Sabit olarak altı ay orada kaldık birkaç yer değıştirdik. Karşıda Çinliler, Kuzey Koreliler vardı.

Ahmet TAN: Çinlilerle savaştık. Çorman cephesindeydim. Hep oradaydık.

Mahmut AKA: Kunuri cephesindeydim. Karşıda Kuzey Kore vardı. Bizim birlik onlarla savaştı.

Niyazi TÜRK: Çorman cephesinde savaştım. Karşıda Kuzey Kore ve Çin vardı. Başka cepheye gitmedim.

Rıdvan AZAMAT: Çorman ile Kumkale cephesindeydim. Kumkale’de 3-4 ay kaldım. Sonra Çorman’a geçtim. Karşıda Kuzey Kore. Rusya destekliyor. Çin askerleri de var.

11. Kore’de savaşı nasıl yaşadınız? Neler oldu? Yaşadığınız çatışmaları anlatırmısınız?

Fikret ANDAÇ: Ben bizzat çatışmada olmadım. Duyduk sadece. Kunuri generallerin anlaşmazlığından oldu. Dayanacağız dendi kötü oldu. İlle de üzerine gittiler. Türk kafası işte. Elimizde silah çok ama karşı taraf adam dolu. Öldür öldür bitmiyor ki. Maalesef kötü oldu.

Ahmet DERELİ: Kunuri’de arazide yolumuzu bilemediğimiz için kaldık. Bir baktık karşıdaki askerler bizim askerimiz değil. Biz bu yoldan dönelim dedik. Aşağı yukarı 2 km gittik, aynı yoldan geri döndük. Geri dönerken arkamızdan bize kurşun atmaya başladılar. Ben inzibat arabasındaydım. Araçtan hepimiz yara almadan çıktık. Yola devam ettik. Bu sefer yanlış bir yola girdik. Aden, Arap birliğine düştük. Lisan da bilmediğimiz için anlaşılmadı. Orda bize rehber katıldı. Birliğe kadar götürdü.

Cephede havadan mermi yağıyor. Ağaçlara makine koymuşlar ateş ediyor. Cephe teslim alacaktık. Baskın yemişler. Biz de yedik. Pirinç tarlalarından geçerek gittik. 4 gün gibi orada kaldık. Bizi geriye çektiler. 10 -15 gün dinlenmede kaldık. Sonra cepheye gittik. Amerikalılar çekiliyor biz gidiyoruz. Şehitler yaralılar çok. 8 ayı böyle geçirdim sonra da cepheye gitmedim.

Cephede uyku, ayaküstü. Rahat yatıp da uyumak yok. Birbirimize haber vererek uyuyorduk. Çok uykusuz da kaldık.

Mehmet Aziz ERKMEN: Kunuri’den bahsedeyim. Amerikalılar Çinlileri fark edince kendilerini geri çekebilmek için bizi öne sürmüşler. Biz onu bilmiyorduk tabii. Çin

birlikleri ile karşılaştık. 27 Kasım idi galiba Çin taarruzu başladı. Çok zayıat verdik. 600 üzeri zayıat verdik. Çin birliklerini durdurduk ama biz de çember altına altındık.

Bu arada 2. Tümen'in bulunduğu geniş bir bölgeye intikal ettik.

Araba yakmak zorunda kaldım. Komutanın isteği üzerine arabayı getirecektim, arabanın içi de harita doluydu. Ama yollardan gelememi. Benzin döküp arabayı yaktım.

Çok arkadaş kayıp verdik. Kunuri'den sonra Kumyangjang-ni savaşında yine aynı birlikle karşılaştık. Aynı birlik olduğunu da üzerlerinde bizim şehit olan arkadaşların eşyaları çıktı, oradan anladık.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Kunuri'de tam Mançurya'ya inecektik. Emir geldi düşman kuvveti 300.000 ile etrafımızı sarmış. Geri dönecektik. Arabalar bin bir zorlukla dönmeye çalıştı. İstihkâmlar yol açtı. Öyle aşağıya indik. Sonra gece konak yaptık. Rahmetli Yüzbaşı dedi ki ben durumu iyi görmüyorum, herkes dikkatli olsun, kimse üstünü çıkarmasın. Gece 10- 10.30 arasında düşman bizi derede sıkıştırdı. Arabaların farlarını yakmadan Sinnim-mi kasabasına geçmeye çalıştık. Sabaha kadar mevzide bekledik. Büyük bir muharebeye giriştik. Çok kayıp verdik. Yakınımda çok arkadaşım şehit oldu. Sonra kasabaya geldik. Sabah olunca Amerikan piyadeleri, uçakları düşmanı hezimete uğrattı. Bombardıman yaptılar. Üç tank geldi yardıma. İki harap oldu. Biri geldi, Tahsin Yazıcı'yı aldı. Toplam 700-800 kişi hayatını kaybetti. Çok çetin muharebe oldu. 48 saat kadar sürdü. Kunuri'den sonra 15 gün dinlendik. Tekrar eğitim aldık, moral takviyesi yapıldı. Sonra devam ettik.

Valla çok zaman oldu hepsi aklıma gelmiyor. Cephede iki üç gün istirahat ediyorduk sonra tekrar cephe. Yemekte hindi çıkarsa anlıyorduk ki cepheye çıkacağız. Askerler öyle anlamıştı.

Komutanlar arasındaki bağlantıyı ben sağladım. Bir gün Yarbay Sertaç Bey bana dedi ki bombardıman yaptırıyorum hattı kesinlikle kimseye verme. Üsteğmen Muzaffer Kurt bana telefon açıyor diyor hattı kes bana bağla. İki komutan arasında ben kaldım. Sertaç Bey hattı kesme diyor, Muzaffer Bey bana bağla diyor. Sertaç Bey'in sözünü dinliyorum, yoksa çok insan zayıat olur. Bu sefer Muzaffer Kurt bana bağırdı çağırırdı

başka cepheye gönderdi. Yüzbaşı beni severdi, boşver ben seni alırım, dedi. Gittim yeni cepheye, orada da cephe temin etmeye çalıştım.

21 – 22 Nisan’da yine şiddetli çatışmalar oldu. Yakınımızdaki komutanlar şehit düştü. Askerler şehit oldu. Ben yara almadan sağ çıkanlar arasındaydım.

Recep İsmet AKARSULU: Üç defa keşfe gittim. Keşfe gitmek demek de ölüme gitmek demek. Yol açacağım, mayın temizleyeceğim. 3 ay cepheyiz bir ay cephe gerisine dinlenmeye çekiliyoruz. Gerideyken Amerikalılara teslim ediyoruz. Sonra bir bakıyoruz ki cepheyi teslim etmişler. Sonra gidip tekrar almaya çalışıyoruz. Kendilerine siper bile yapamıyorlardı.

Çok yaralı gördüm, yanık gördüm, ölüm gördüm. Allah kimseyi o günlere götürmesin. Kunuri’yi yaşadım. Tuzağa düştük o zaman. Bütün köyü boşaltıyorlar. Bizimkiler yol verdi, onlar da geçtiler. Meğer düşmanmış. Amerika arkadan bize takviye yapmayınca biz kaldık arada. Düşman da saldırınca çok zayıt verdik. 600-700 belki de 800 kişi öldü.

Ben sonra havan topundan yaralandım. Hastanede yattım sonra cepheye döndüm. Kore’ye gittikten 7 ay sonraalandı.

Tahsin KORELİ: O elbiseyi giyen hiçbir şey düşünmez. Allah korudu tabii bizi. Bu yaşımda olsa yine giderim.

Şube müdürüyle beraber gidiyordum. Kendi kendime bir yerden bir yere gitmedim. Müdür nereye ben oraya. Başka bir şey yapmadım. Rahattım bir kere. Gece uyku tulumu ile uyurdum.

Güvenli bölgedeyiz ama havan topu falan geliyordu. Yaralanan oluyordu böyle.

Avni EZİCİ: Savaşık. Özellikle sabaha karşı iki ateş arasında kalıyorduk. Piknik yeri değıl savaş alanı orası. Allah öldürmedikten sonra öldürmedi ama her gün çatışma vardı. Durup yemek bile yiyemezdik. Eksi 40-50 derece soğuklar vardı. Çok zordu çok.

Bahattin ÖVENLER: Çatışmaya girmedim. Yalnız havan atışları duydum. Karşı taraf hurra diye bizimkiler Allah Allah diye saldırırdı. Orada 1,5 metre kadar kar yağardı üzerimize. 3 kişi tulumda yatıyorduk. Sabah bir uyandık ki kar. Öyle geçerdı günler.

Durmuş ERDEM: Ben Kumkale'de savunma hattındaydım. Türk ordusu olmasaydı orası yıkılmıştı. Bir gün bize bir hücum ettiler 4 saat savaşık. 150 tane bomba hazırlamıştım akşam. Bir oraya bir buraya savurdum. Sabah tayyareler bir geldi duman etti ortalığı, Çinli falan kalmadı. Çok zorluk çektik tabii.

Hiç geri çekilmedik. Orada beni komutan fedai çıkardı bir keresinde. Nurettin Karakaş isimli İzmirli bir arkadaş vardı, babayığıt biri, onunla beraber gideceğız. Hazırlandık, zincir, bıçak aldık gittik düşmanın üstüne. Düşman yakalamaya çalışıyoruz. Ama yakalayamadık. Gece olunca silah patlamaya başladı. Dedim kaçalım. Sonra başladı bombalar düşmeye. İyi ki kaçmışız dedik. Sonra bir yerde arkadaşa dedim sırayla yatalım, önce ben bir yatayım sen bana bak. Yattım, uyumuşum, bir süre sonra iki kişi gördüm ayağımanın ucunda. Buraya düşman mermisi konacak buradan kaç dediler. Bir anda attım kendimi. On saniye sonra güm sesini duydum. O iki kişi gerçek değılmiş meğerse ben öyle sanmışım. Arkadaş dedi seni kim kaldırdı diye, dedim melekler kaldırdı. Sonra mevziye girdik, ama ateş devam ediyor, bombalar mevzideki odunların yarsını götürdü. Kıl payı kurtulduk. Allah koruyor tabii.

Savaşın zorluğunu çektik ama açlık ya da başka bir zorluğumuz yoktu.

Mehmet Metin ÖZCAN: Ben resmi çavuş değıldim ama öyle derlerdi. Çadırda durup koordinat belirlerdim. Hiç insan yüzü görmeden çadırda kaldığım çok olurdu. 15 saat aralıksız top atış yerleri için emir veriyordum. Yemek yiyecek vakit bulamıyordum.

Bir gün 1,5 saat devamlı top atışı vermiştim. Amerikalı bir subay geldi bizi ziyarete, bana adımı rütbemi sordu. Rütbem yok dedim. Olamaz dedi, piyadenin başına top düşse ne yapacaksınız, nerede astsubay, teğmen dedi. Yok hiçbir. Adamlar alışmışlar kaliteye, işe göre rütbe verilmesine. Madem öyle hemen rütbe versinler sana dedi. Daha sonra merasimle çavuş rütbesi verdiler bana.

Devamlı yer değiştirdik. Kışın ortasında bir giderdik duracak yer yok. Mevzi kazmamız imkânsız. Hemen benzin döküp toprağı yumuşatırdık, sonra mevzi hazırlardık. Bizim işimiz beyin durumundaydı. Önemliydi yani.

Bir gün gerilla nöbetçiler yaklaşmıştı bize, sonra bir anda bomba patladı. Bir parçası ayağıma girdi. Hala durur ayağımda. Hemen revire götürdüler beni. Amerikalı doktorlar bunu deşmemize gerek yok, eğer yaparsak kas zedelenir, ayağı sakat kalır dediler. Bir süre dursun dediler. 3 ay sonra tekrar röntgen çektiler, duruyordu. Türkiye'ye geldim yine duruyor. Çıkmadı işte hala ayağımda. Futbol hayatım vardı o bitti.

Tabur komutanı benden harp ceridesi tutmamı da istedi. Bugün şöyle atış yaptık, şu kadar şehit verdik, saat 4'te şöyle çatışma oldu gibi not tuttum hep. Onları komutanlar aldı, harp tutanaklarına geçti. Benim tutabildiğim 700 kişi kadar şehitti. Belki de en az şehit veren bizim kafiye oldu. Çok iyi komutanlarımız vardı.

Amerikalılar bir gün bizi düşman zannettiler. Kafaları yerinde değil, numaraları yanlış okumuşlar. Başladılar jetleriyle bizi dövmeye. Ateş altında kaldık. O sırada da Amerikalı bir komutan vardı yanımda. Hemen telsize sarıldı. Amerikalıların durumu fark edip ateşi kesmeleri yarım saati aldı. Böyle şeyler de oluyordu.

Mustafa Hamdi UZUN: İleri sürülmüş gözetlemede koordinat verirdim. Yer bildirirdim. Piyadeyi rahatlatırdık.

Bir gün Amerikalılar bizim panoyu görmemişler. Bizi Çinli zannetmişler. Bir tayyare taarruzuna tutulduk. 4. Batarya'da bir askerin başına ateş isabet etti. Bizi düşman zann ediyorlar. Bizdeki uçaksavarın başındaki de sinmiş beklemiş. Görmüş ama beklemiş. Öyle olunca bir kişi hayatını kaybetti.

Gerideki askerler de ileridekiler de önemli görevdedirler. Hiçbir askerin farkı yoktur. Bir gece Yunanlılardan bizim cepheye, nöbetçiye bomba attılar. Nöbetçi içeri taraftaydı,

bir şey olmadı. Sonra makineli ile taramaya başladı. Ayırdılar bizi Yunanlılarla. Hiç anlaşılamadık.

Nejat BAŞER: Çok çatışma oldu. Bir emir geliyor geri çekilin diye bir emir geliyor alıyoruz o cepheyi. Gece ateş ediyoruz ama kim kimi vuruyor belli değil. Ben göz göre göre 6 kişiyi vurdum, düşmandan. Ama öyle ormanlıkta vurdum. Böyle büyük küpler vardı içine saklanmışlar, delik açmışlar, böyle bakıyorlardı. Bize emir gelmişti böyle böyle küpler görürseniz ateş edin diye. Ateş ettik. İçinden aaa diye sesler geliyordu. Küp kırılıyor zaten.

Gittiğimizden 15 gün sonra çadırda istirahataya çekildik. Bir yağmur yağdı her şeyimizi aldı gitti. Bir künyemiz kaldı. Ama 5 dakika sonra Amerika her şeyimizi yolladı.

Ahmet ARSLAN: Savaşta 13 ay kaldık. Düşman taarruza kalktı. Savaştık. Sabahlara kadar. Yüzbaşının ayağı, astsubayın ayağı, başı yaralandı. Dört tane yara aldım, çelik yelekle kurtardım.

Yaralı olduğum halde çalıştım. Çatışmalar çok yaşandı. 29 Mayıs'ta büyük savaş yaşandı. Düşman taarruza kalktı. Baş ayağı parçalananlar, bir sürü olay. 200 - 225 gibi ölü verdik. Ölen ölmeyen her şey oldu.

Hayrullah ÖZTAŞ: Biz 8 kişiydik. 2 kişi topçuyu bekliyordu, 2 kişi görmeyerek atış yapıyordu. Bir teğmen vardı, 2 kişi de görerek atış yapıyordu. Çatışmanın içinde bulunmadım. Top taburunu bekliyordum. Ama gelmedi. 3 ayda bir cephe değişti.

Rıza BAŞAR: Pusuya düşersen alıp seni götürüyorlar. Giden gidiyor kalan kalıyor. Bana bir şey olmadı Allah'ın izniyle. Ama ölenler oldu tabii. Çok sık çatışma olmadı bizde.

Sami KADIRGAN: Şöyle diyelim şimdi onlar Çinliler ya da Kuzey Koreliler diyelim harbe psikolojik olarak iyi hazırlanmışlar. Her gelen Türk Tugayı'na, Yunansa

Yunanlılara büyük hoparlörlerde psikolojik olarak etkilme yapıyorlardı.“Türkler, Hoş geldiniz. Memleketinizden ayrılarak buraya kimin için savaşılmaya geldiniz? Burada bugüne kadar bu kadar öldünüz, yarın da öleceksiniz. Amerika sizi kandırıyor.” diye anonslar yapıyorlardı. Yani psikolojik olarak çökertme yolunda bir takım etkiler oluyordu.

Daha ziyade hava bombardımanları çok oldu. Orada çok zayıat verdik. Dediğim gibi son iki üç ay zarfında da hazırlıklar vardı. Duyuyorduk biz böyle bir anlaşma yapılacağını da hiçbir zaman şey veremiyordum. Anlaşma bizim oradakiler için çok büyük bir sürpriz oldu gerçekten. Bizim birliğimiz zayıat verdi ama o kadar çok vermedi. Birinci, ikinci, üçüncü Tugay’ların yaptığı savaşlar, verdikleri şehitler çoktu. Çünkü onlar yeni gidiyorlar, orayı tanımıyorlardı.

Oraya gidene kadar Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde, Osmanlı İmparatorluğu'ndan kalma kültür açısından Osmanlı, Fransız kültürü ile yetişmiştir. Dün Osmanlı devlet adamları daha fazla Fransız edebiyatı, Fransız kültürüyle büyümüşlerdir. Dolayısıyla Osmanlı'nın lisanı Fransızcadır. İngilizce de Kore harbinden sonra Türkiye'ye girdi. Yani oraya gittiğimiz zaman İngilizceyi sadece Ankara Koleji mezunları bilirdi. Tercüman yedek subayı olarak atanmışlardı, diğer askerlerle anlaşmayı onlar yapardı. Asker içinde Fransızca bilen vardı, İngilizceyi bilen çok azdı. Ben mesela astsubay çıkana kadar hiç İngilizce okumadım hep Fransızca okudum. İngilizceye Kore'de başladım. İrtibat subayları vardı onlarla konuşarak pratik yapmış olurduk.

Ahmet TAN: Cephede BM'den her asker bulunurdu. Ayrı ayrı yerlerdeydik. Cephede bütün gün düşmanı bekliyorsunuz. En fazla baskını sabah, tatlı uykudayken başlatıyorlardı. Türklerden de düşman korkuyordu, pek saldırmazlardı bize.

Şimdi düşman geldi mi ateş yağmaya başlıyor. Ne zaman başlayacağı tam belli olmuyordu. Onlar daha çok zayıat veriyorlardı. Bizim mevziler sağlandı.

Biz çok bir savaş görmedik. Ama herkes elinde silahla düşmanı bekliyordu. Ben silahın başında tek kişiydim. Sırayla nöbet tutar sırayla çadırda kalırdık. Ama düşman geliyorsa herkes mevzide olurdu.

Nerede düşmanı yendiysek bizim bayrağımız orda sallanıyordu.

Mahmut AKA: Bizimki çok uzun sürmedi. Kısa süre sonra ateşkes imzalandı. Kışın gittik. Gider gitmez çatışmalar başladı. Ara ara oluyordu. 3 ayda bir gibi. O zaman ölümden başka bir şey aklımıza gelmiyordu.

Niyazi TÜRK: Çok maceralar oldu. Adamlar perişandı. Çok olaylar oldu tabii ama hatırlayamıyorum. Beyinden ameliyat geçirdim, çok geçmişi hatırlamıyorum.

Rıdvan AZAMAT: Mevziler yaptık geri çekildik. Oyalandık yani. Rahattık. Korku falan yok. Yemek içmek bol.

Bir gün bir hışırtı sesler geliyor. Hemen silahlarını alın hazırlanın dendi. Sonra bir baktık ki domuz. Sonra çekti gitti tabii ama iyi korkmuştuk.

12. Aralarda Türk askerlerinden takviye yapıldı mı?

Fikret ANDAÇ: Oluyorsa da sırdır. Pek açıklanmaz. Ben zaten geri plandaydım. Çok bilmiyorum.

Ahmet DERELİ: Oldu. Kunuri'den çıktıktan sonra 600 kişi geldi. Uçakla geldi. Gitmemizden 12-14 ay sonra değiştirme birliği gemiyle Pusan'a geldi.

Mehmet Aziz ERKMEN: Kunuri'den sonra 600 kişi bize takviye geldi.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Tabii geldi. Kunuri'den sonra 600 kişi takviye geldi. Bir sene sonra ikinci birlik geldi.

Recep İsmet AKARSULU: Yok, sonra 2. kafil e geldi. Sonra 3. kafil e. Öyle değıştik. Sonra da ateşkes anlaşması oldu.

Tahsin KORELİ: Bir kere 600 kişi geldi. Gittikten 4 ya da 5 ay sonra idi.

Avni EZİCİ:

Bahattin ÖVENLER:

Durmuş ERDEM: Arada asker gelmedi. 3. kafil e gelince bizi çektiler geriye. Sonra Türkiye'ye geldik. 3. kafil e bizden 1 sene sonra geldi.

Mehmet Metin ÖZCAN: Bizde takviye olmadı. 1. kafil ede oldu. Bizim zayıyatımız çok azdı. Bizden sonra gelen kafil eye eğitim verdik biz de öyle döndük.

Mustafa Hamdi UZUN: Bize değıştirme birliğı geldi. Başka gelmedi.

Nejat BAŞER: Bizden öncekine 600 kişi takviye yapıldı. Bizde yok.

Ahmet ARSLAN: Kafil eler geldikçe asker değışti. Arada gelmedi.

Hayrullah ÖZTAŞ: Yok.

Rıza BAŞAR: Yok.

Sami KADIRGAN: Asker takviyesi yapılmıyordu.

Ahmet TAN: Bizim birlik 1000 kişiydi. Birliğe takviye yapılmadı.

Mahmut AKA: Bizden sonra çok asker gitti.

Niyazi TÜRK: Yok.

Rıdvan AZAMAT: Yok.

13. Cephede siperlerin ve karakolların durumu nasıldı? Çok fazla mayın var mıydı?

Fikret ANDAÇ: Harp para demekti. Öyle yemekler malzemeler verilirdi ki. Türkiye’de bulunmayan ürünler olurdu. Ben Almanya’da kaldım. Orada da tecrübe ettim. Şimdi asker olsak, Amerika da dese gelin diye, koőarız. Her Şey çok çok iyiydi.

Ahmet DERELİ: İstihkâm bölükleri hazırlıyor tüm yol ve siperleri. Sonra piyade geliyor. Mayınlar vardı. Bazen patlamalar oluyordu. El bombasını da duyuyorduk.

Karakollarda bulundum. Bir oda olurdu subaylar kalırdı. Yanda bizim çadırlar. Orada yatıyorduk. Görev gelince söylenilen yere giderdik. Yollar üzerinde görev yapıyorduk.

Mehmet Aziz ERKMEN: Biz hiçbir yerde doğru dürüst konaklamadık. Bir ileri bir geri. Hep hareket halindeydik.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Biz piyadelerden en az 500-600 metre geride olurduk. Arada ileride de oluyorduk. Muharebeye göre. Bir iki gün kadar. Cephe de hepsi vardı.

Recep İsmet AKARSULU: Biz daha çok savunma yapıyorduk. Ama çok saldırıda bulunamadılar.

Tahsin KORELİ: Herkesin bölge bölge siperleri vardı. Mayınlar için mayın tarama öncüleri vardı.

Avni EZİCİ:

Bahattin ÖVENLER: Siperler normaldi. Hastaneler falan orada çok iyiydi. Bizde hiçbir şey yoktu. Dışa bağımlıydık.

Durmuş ERDEM: Derin siperler vardı. Çukurlar vardı. Saklanıyorduk. Oralar olmasa meydanda giderdik. Mayınlara falan denk gelmedim. Ama bir çavuşun mayına bastığı için ayağı koptu. Fedai olunca karakolu da gördüm. Yıldıztepe Karakolu'nda 1 hafta kaldım.

Mehmet Metin ÖZCAN: Siper diye bir şey yok. Biz kazıyorduk. Zaten bizim pek işimiz olmazdı. Biraz çukur kazıyorduk, kum torbalarıyla oluşturuyorduk. Çadırımızı kurardık, siper de hemen önünde olurdu. Çadırdaki kaldım ben hep.

Her taraf mayın doluydu. Bizim karakollarla pek işimiz yoktu. Onlarla piyadeler daha çok ilgilenirdi. Düşmanın her an taarruz etme durumuna karşılık nöbet tutarlardı.

Mustafa Hamdi UZUN: Bir cephe aldık bir hafta sipere giremedik. Şakır şakır yağmurdan. Hepsi vardı. Evvelden Kuzey Koreliler çok mayın döşemişler.

Nejat BAŞER: Gayet iyiydi.

Ahmet ARSLAN: Siperler vardı, ormanda durduk biz. İçeride bekliyorduk. Mayınlar vardı. Biz döşedik. Harita falan da yoktu. Emir ne gelirse onu yapıyorduk. Karakollar vardı.

Hayrullah ÖZTAŞ: Ben, benim bölgemin dışındaki yerleri bilmiyorum.

Rıza BAŞAR: İyiydi. Her taraf dağ işte. Her dağın etrafı mevzi.

Sami KADIRGAN: Şimdi siperler tabii ki bizim görmediğimiz o güne kadar ve de eski askerlerin anlattıkları hatıralara hiç benzemiyor. Daha önce de dediğim gibi Amerika'dan gelen özel kalaslarla siperler hazırlanıyordu. İyiydi hepsi.

Ahmet TAN: Mayınlar vardı. Çok adamımız mayında gitti. Ufak bir şey ama çok zayıyat oluyordu. Biz de döşüyorduk.

Karakol yerleri vardı, düşmanı bekliyordu müdahale etmek için.

Mahmut AKA: Her yer ormandı. Siperler kazdık. Mayın çoktu. Karakollar falan hepsi vardı. Ama bizim cephe sakindi.

Niyazi TÜRK: İyiydi.

Rıdvan AZAMAT: Ben sıhhiye çadırında kalıyordum. Mevziler hazırlardık. Komutanlar derdi mataralarınızı doldurun, sabah da gelir bakarlardı askerler dediklerini yapmışlar mı diye. Kuzey Kore tarafında ileri karakol vardı. Ben mayın falan görmedim pek. Geride olduğum için.

14. Hangi taraf daha çok taarruzda bulundu? Türkler taarruzda bulunabildi mi? Savunma mı önemliydi taarruz mu? Türkler daha çok hangi durum içindeydiler?

Fikret ANDAÇ: Çinlilerin adamı var; ama adamın kıymeti yok. Biz Amerikan Tümeni'ne bağlıyız. Onlar ne derse o. Ben zaten bizzat çatışmada bulunmadım.

Ahmet DERELİ: Genelde Çinliler taarruz etti biz de müdafaa ettik. Onlar daha baskındı. Kunuri'de falan sarıldık biz. Her taraftan mermi yağdı. Cephamız bitti. Bir şey kalmadı. Bir tek süngümüz vardı. Süngü ile o çemberi yararak çıktık.

Savunma önemliydi. Yaptık.

Mehmet Aziz ERKMEN: Genellikle taarruzda onlar bulunuyordu. Hep de bizim üzerimize yapıyorlardı. Bizi geçince geçeceklerini biliyorlardı.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Onu ben hatırlayamam da. Düşman bize taarruz yapacaksa komutanlar haber alırdı. Biz orada Amerika'nın 25. Tümeni'ni kurtarmış olduk. İyi mücadele verdik.

Recep İsmet AKARSULU: Biz daha çok savunma yapıyorduk. Ama çok saldırıda bulunamadılar.

Tahsin KORELİ: Her taraf taarruzda bulunuyordu. Ama herkes bizden korkuyordu. Taarruz önemliydi.

Avni EZİCİ: Karşılıklı taarruz oluyordu.

Bahattin ÖVENLER: Taarruzda bulunduk. Dağlık yerler tabii oralar, zor oluyor. Ama bizdeki iman kimsede yok.

Durmuş ERDEM: Düşman saldırıyor ama pek bir şey yapamıyor. Biz savunmadaydık.

Mehmet Metin ÖZCAN: Onlar taarruzda daha çok bulundu. Biz hep savunmadaydık. Taarruz da yaptık. Onlar geri çekildiğinde biz ilerlerdik.

Mustafa Hamdi UZUN: Bizim kafiye mütemadiyen saldırı yaptı. En çok biz saldırı yaptık. Biraz fazla zayıf verdik. Her şeyin zamanı, saati olur. Her istediğinde yapamazsın.

Nejat BAŞER: Bizim taraf daha çok saldırıyordu. 16 devletin askeri vardı. Bir devlet değildik. Ama kahraman olan bizimkilerdi.

Ahmet ARSLAN: Bizim silahlarımız çoktu. Onların o kadar yoktu. Bir havan mermileri vardı. Her gün bizim uçaklar onları bombalıyordu. Ben hiç karşı tarafın uçağını görmedim. Biz savunmadaydık. Onlar 29 Mayıs'ta büyük bir taarruzda bulundular. 1952-1953 arası gibiydi. Büyük çatışmaydı. Bizim için savunma önemliydi.

Hayrullah ÖZTAŞ: Bizim zamanımızda hiç görmediğimiz için bilemiyorum.

Rıza BAŞAR: Onlar daha çok saldırdı. Biz Kore'nin yardımına gittik.

Sami KADIRGAN: Şimdi söylediğim savunma cephesi kurulduktan sonra karşı taraftan saldırı gelemiyordu ama korkunç derecede sızmaları vardı. Arkada büyük baskınlar yapıyorlardı. Mesela Amerikan Birliği'nin banyosunu ya da yatakhaneşi basmışlar öyle kaçıp gidiyorlar. Devamlı top atışları var. Çünkü o esnada anlaşmanın ayak izleri görünüyordu, yani büyük çaplı bir taarruz yoktu son zamanlar tabii. Başlangıçta devamlı oldu. Bizim için önemli olan savunmaydı.

Ahmet TAN: Bizde yoktu. Biz hiç taarruza kalkmadık. Ama yapsaydık çok zayıat verirdik.

Mahmut AKA: En çok Çin saldırıda bulunuyordu. Biz pek yapmadık. Saldırıda bulunduğumuz oldu ama çok değil. Savunma daha çok yaptık.

Niyazi TÜRK: Bilemiyorum.

Rıdvan AZAMAT: Bizim zamanımızda pek olmadı.

15. Ne sıklıkta çatışma oluyordu?

Fikret ANDAÇ: Tanık olmadığım için pek bilmiyorum.

Ahmet DERELİ:

Mehmet Aziz ERKMEN: Günlerce devam eden de vardı, 15 gün olmayan da oldu. Değişiyordu.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Belli olmazdı. İki, üç, beş günde bir.

Recep İsmet AKARSULU: Belli olmuyordu. Genelde gece oluyordu. Gündüz kafayı kaldıramıyordu. Jetler bombalıyordu hemen.

Tahsin KORELİ: Ben piyade değildim hepsini bilemiyorum. Ama bizler de hazırda beklerdik.

Avni EZİCİ: Oldukça sık aralıklarla oluyordu.

Bahattin ÖVENLER:

Durmuş ERDEM: Geceleri olurdu. Gündüz hiç yok. Kaç günde bir olduğu belli olmuyor. Bir hücum edince 3-5 saat sürer, sonra biterdi.

Mehmet Metin ÖZCAN: Sürpriz. Bazen üst üste oluyordu bazen 10-15 gün hiçbir şey olmuyordu. Bizim askerler çok iyi isabetler yapınca adamlar yıldılar, çok saldırmadılar.

Mustafa Hamdi UZUN: Artık onların hareketine bağlıydı. İlk zamanlar onlar çok saldırı yapıyorlardı. Çok zayıt verince durakladılar biraz.

Nejat BAŞER: Belli olmuyordu. Bazen üst üste bazen birkaç gün sessiz. Hep bekliyorduk.

Ahmet ARSLAN: Çatışma öyle çok görmedik. Bir kere öyle büyük bir çatışmaya girdik. Genelde havan mermileri geliyordu. Büyük çatışma 1 gece sürdü. Dünya kopuyordu zannettim. Orada yara aldım. Arkadaşımı da kurtardım. Astsubay beni vurun diyor. Yaralananlar, ölenler... Nelerle karşılaştım. O gece milyon gece oldu. Sabah gün aydınlanınca bizim uçaklar geldi, onları bombaladı çatışma kesildi.

Hayrullah ÖZTAŞ: Hiç olmadı bizde.

Rıza BAŞAR: Belli olmuyordu.

Sami KADIRGAN: Vallahi iki akşamda bir, bazen iki hafta yok. Bunkerlerdesiz, çok muhafazalı. Arka tarafta çadırlar var, orada da dinleniliyor. 38. Arz düzeninde dizilmişlerdi. 1953 senesinin sonlarına doğru.

Ahmet TAN: Vallahi hiç belli olmuyordu. Haftada bir, üç günde bir. Değişiyordu.

Mahmut AKA:Çok net hatırlamasam da birkaç ayda bir. Zaten anlaşma oldu.

Niyazi TÜRK: Ben geri plandaydım. Bilmiyorum.

Rıdvan AZAMAT: Yok yok. O zamanda pek yoktu. 4. kafiyeidik.

16. Savaş malzemelerini nereden aldınız?

Fikret ANDAÇ: Amerikalılar verdi. Adamlar her hafta kasalarla her türlü malzemeyi getirirlerdi.

Ahmet DERELİ: Levazım bölükleri dağıtıyordu. Malzemeler Amerikalıların.

Mehmet Aziz ERKMEN: Amerikalılar veriyordu. Her şeyleri çok güzeldi.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Her şeyi Amerikalılar gönderiyordu. Bizim Türkiye'den götüreceğimiz iptal edildi, onlar verecekler diye.

Recep İsmet AKARSULU: Her şeyi Amerikalılar veriyordu. Çok iyi malzemelerdi. O hususta rahattık.

Tahsin KORELİ: Her bölümün malzemesi kendindeydi. Çok malzeme vardı. Amerikalıların.

Avni EZİCİ: Her şeyi Amerika verdi.

Bahattin ÖVENLER: Malzemeler Amerikalıların.

Durmuş ERDEM: Hepsini Amerikalılar verdi.

Mehmet Metin ÖZCAN: Her şey bol. Amerikalılar veriyordu.

Mustafa Hamdi UZUN: Amerikan malzemelerini kullandık. Her şey onların.

Nejat BAŞER: Hep Amerikalılar veriyordu.

Ahmet ARSLAN: Savaş malzemelerini Amerikalılar verdi. Onlar kadar kimsede yoktu.

Hayrullah ÖZTAŞ: Amerikalılar veriyordu.

Rıza BAŞAR: Oradan veriyorlardı.

Sami KADIRGAN: Her şeyi BM ordusu olarak Amerika veriyordu.

Ahmet TAN: Her şey Amerikalıların. Elimizde cephe bitince geri çekilirdik, bir gün içinde yenilerini alırdık. Helikopterlerle indirirlerdi yere.

Mahmut AKA: Bende A4 vardı. Her şeyimizi Amerikalılar karşıladı. Bol boldu. Oranın kışı çok zordu. Ama her şeyimiz tamdı.

Niyazi TÜRK: Amerikalılar.

Rıdvan AZAMAT: Amerikalılar. Her şey boldu. Uyku tulumları falan.

**17. Yiyecek, içecek durumunuz nasıldı? Cepheye yemek nereden geliyordu?
Kumanya sistemi nasıldı?**

Fikret ANDAÇ: Kumanya gelirdi genelde. Çiklet, çikolata, sabun vs. her şey vardı. Adamlar zengin.

Ahmet DERELİ: Günlük kumanyalar veriliyordu. Bir gün; sabah, öğle ve akşam bütün yiyeceğin içinde oluyordu. Sigara, kibrit, kahve, çay; yemek olarak konservelerde fasulye, köfte her şey vardı. Cephede öyle geliyordu. Sırayla nöbet tutarak yiyorduk. İlk zamanlar kutularda pork (domuz eti) diye yazılınca yemiyorduk. Veriyorduk Korelilere. Çocuklar, halk hep bizim peşimizdeydi. Biz nereye onlar oraya. Bomba var vurulacağınız diyoruz. Yok. Her şeylerini sırtlarına almışlar bizimle beraber geliyorlar. Yiyecekleri veriyoruz. Çünkü bize bol bol geliyor.

Mehmet Aziz ERKMEN: Kumanya verilirdi. Mutfaklar vardı, günlük yemeği dağıtılırdı. Çeşitli yemekler çıkardı. Göreve gidenlere kutularla verilirdi. Tuvalet kâğıdı, çiklet, sigara her şey vardı.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Kumanyalar veriyorlardı. Hep kumanyaydı. Günlük kumanyaydı. İçinden her şey çıkıyordu. Domuz eti de vardı. İsteyen yiyor istemeyen yemiyordu. Ancak geride dinlenmeye çıkınca kendi mutfaklarımızda yemek pişiyordu onları yiyorduk. Ama cephede hep kumanya. Yemekler boldu. İlk zamanlar biraz sıkıntıydı.

Recep İsmet AKARSULU: Keşfe falan çıktığımız zaman konserve, kumanya verirlerdi. Dana eti olurdu. Gerideyken sıcak yemek olurdu, kendi aşçımız yapardı.

Tahsin KORELİ: Kutu kumanyaları verilirdi. İçinde her şey vardı. Bir paket verirlerdi, üç öğün olurdu içinde. Domuz eti vermezlerdi. Ocak olurdu ısıtmak için. Aşçılarımız da vardı. Geride açık yemek yerdik. Boldu. Türk yemekleri çıkardı. Hindi çıktığı zaman taarruz vardı. Derelerin suyunu içeceksek sulara ilaç atıp öyle içerdik. Zehirlemesinler diye.

Avni EZİCİ: Amerikalılar sağlıyordu. İyiydi. Demişler ki Türkleri doyurun gerisine karışmayın. Öyle de oldu. Kumanya arada bir gelirdi. Onun dışında normal yemek.

Bahattin ÖVENLER: Yemek sorunumuz yoktu. Karargâhta sıcak yemek vardı. Yemekhanemiz vardı. Çikolata, tuzlu bisküvi vardı. Her hafta dondurma gelirdi. İki günde bir jilet, sabun gelirdi. Fotoğraf makinesi bile gelirdi. Yola gideceksin diyelim kumanya veriliyordu. Her şey vardı.

Durmuş ERDEM: Yemekleri Türklere veriyorlardı. Geride ocaklar vardı. Bizim askerler oralarda yapıp bize kumanyalarda yolluyorlardı. Görevli askerler vardı bunun için. Amerikalıların yemeklerini yemiyorduk. Domuz eti oluyordu çünkü. Açlık çekmedik ama. Çikolatalar, sakızlar, sigaralar vs. her şey vardı. Her öğün ayrı ayrı geliyordu.

Mehmet Metin ÖZCAN: Yemekler kutuyla gelirdi. Cemseyle getirir dağıtırlardı. Ben çoğu zaman onu yiyecek vakit de bulmazdım. Yanımdaki boş bir arkadaş açar bana yedirirdi çoğunlukla. Ama rahattı. Benim için yemekler iyiydi. Domuz eti yenmezdi, Korelilere verirlerdi. Kutu bir günlüktü. İçinde sigarasına kadar her şey vardı.

Mustafa Hamdi UZUN: Sıcak yemek yemiyorduk. Hep konserve. İki çeşit olurdu. Birinde pork yazardı, diğerinde beef yazardı. Beef olanı yerdik, pork olanı atardık. Ya da Korelilere verirdik. Bize verdikleri kutunun içinde çiklet, sigara, kibrit, su için ilaç, konserve açacağı, ekmek ile kek arası bir yiyecek vs olurdu. Zaten aklına yemek

gelmiyor ki. Sigarayı bile düşman için rahatça içemezdin. Dumanını fark ederler. Saat takamazdık, yansıma yapar da düşman fark eder diye.

Nejat BAŞER: Geri çekildiğimiz zaman yemek olarak her şey pişiyordu. Bizim Türk aşçılarımız vardı. Geri çekilmelerin de zamanı belli olmuyordu. Bir ayda, bir buçuk ayda bir olabiliyordu. Emir ne zaman gelirse. Çadırlarda kalırdık. Ama cepheyleken kutu veriyorlardı. İçinde her şey var. Bir domuz eti olurdu. Onu biz yemezdik. Kalan malzemeleri yakarlardı. Ne zaman geri çekileceğimiz belli değil, düşman eline geçmesin diye. Ama biz bakıyorduk Koreliler aç, otların içine atıyorduk. Eline veremezdik, verirsek falakaya çıkardık. Otların arasına koyardık onlar alırlardı. O yüzden bizi çok severlerdi.

Ahmet ARSLAN: Yemekler falan. Çok boldu. Ne istersen vardı. Bir de fazla gelenlerle Korelileri de besledik. Konserve, ayrıca yemek yapanlar her şey.

Hayrullah ÖZTAŞ: Biz geride olduğumuz için temiz yemek geliyordu. Orada pişirir bize sefer taşıyla verirlerdi. Yemekler bol ve güzeldi, temizdi.

Rıza BAŞAR: İyiydi. Herkesin birliğinde kişiye göre yemek geliyordu. Fena sayılmazdı. Tabii bizim yemeklerimizi tutmaz.

Sami KADIRGAN: Taburlar; bölükler halindeydi, ayrı kazanları vardı. Amerikan usulü elektrikle çalışan sobalar falan, günü gününe yemek hazırlanırdı. Orada konserve diye bir şey yok, sadece meyve konserveleri verilirdi. Yemek o kadar boldu ki Korelilere verirdik. O kadar zavallı durumdaydılar ki. Yani çok başarılılar. Ama son zamanlarda subay arkadaşlarımın da söylediğine göre lojistik Türkiye’de üst seviye olmuş. Bizim gittiğimiz zamanlarda Türkiye çok fakirdi.

Kore’de yemek bunkerlere kadar gelirdi. Hizmet hiç aksamıyor.

Ahmet TAN: Yiyecek içecek hepsini Amerika veriyordu. Konserve veriyorlardı. Fasulye, sarma, kabak dolması, patates işte her şey vardı. Cephede uyku gelmesin diye şeker, bisküvi verirlerdi. Her gün bir paket sigara, çiklet verirlerdi. Geriye çekilirsen normal yemek verilirdi. Her alayın mutfağı vardı, orada hazırlanırdı. Ama cephede sadece kumanya vardı. Her şey gelirdi, çok güzeldi.

Hiç yoksulluk çekmedik orada. Buradaki askerlikte hiçbir şey yoktu. Bizde silah kırılsa hemen ceza veriyorlardı. Ama orada öyle değildi. Her şey boldu. Vallahi evde bile o yemeği yemedim, çok güzeldi, kumanyalar çok iyiydi.

Mahmut AKA: Cephede pek yemek yoktu. Konserve kumanya veriyorlardı. Havadan atıyorlardı. Yerden alırdık. Mevziden çıkıp alabilirsek tamamdı yoksa kalırdı.

Niyazi TÜRK: Amerikalılar verdi. İyiydi.

Rıdvan AZAMAT: Dolu dolu kasalarla gelirdi. Kumanyalar verilirdi. Aşçılarımız hazırlardı. Türk yemekleri olurdu.

18. Kıyafetleriniz nasıldı? Temizlik ihtiyaçlarınız nasıl karşılanıyordu? Banyo yapabiliyor muydunuz?

Fikret ANDAÇ: Çadırlar vardı. Dev gibi. Herkes girer yabancılar tamamen soyunur, Türkler çekinirdi. Bu bizim için problemdi. Tartışıldı bu konu. Türkler savaş zamanı mazeret gösteriyorlar, böyle problem mi olur dediler. Sonra alışıldı.

Ahmet DERELİ: Kışın giyeceğimiz botlar kuvvetliydi. O zaman felaket kış vardı. Soğuktan korunmuş olduk.

Banyo çadırları vardı. Sular bol. Dere ilerinde, sulu olan yerlere kuruluyordu. Bir sıkıntımız yoktu.

Mehmet Aziz ERKMEN: Kıyafetimizi genellikle gittiğimiz bölgelerde Koreliler olurdu, çok yoksullardı. Yemeklerimizden verirdik. Çamaşırları da verirdik. Onlar yıkardı. Bize yardım ederlerdi böyle. Ya kendimiz yıkardık ya Koreliler yıkardı.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Banyo için gün verilirdi. Seyyar çadırlar hamamlar vardı. Tam teşekküllüydü. Her şey boldu. Temizdi.

Recep İsmet AKARSULU: Büyük çadırlar kuruluyordu. Her şeyi çıkarır verirdin, yenisini alırdın. Banyonu yapardın. İstedğin gibiydi. Mesela hava çok soğuk, elin üşürdü, elini ısıtmak için hemen biraz gazı ateşle yakardın, ısınırdın, sonra söndürür giderdin.

Tahsin KORELİ: Amerikan kıyafetleriydi. Ama Türkler için dikmişlerdi. Bize özeldi. Duş yerleri vardı. İstedğimiz sıklıkta banyo yapardık. Tertemiz kıyafetler verirlerdi.

Avni EZİCİ: Banyoyu zor yapıyorduk. Hava çok soğuktu. Isınmıyordu ki temizlenelim. Bir gün dedim ben yıkanacağım diye, göl var oraya git ama donmuştur dediler. Gittim, buz gibi su ile yıkandım. Şartlar o kadar zordu ki 6 ay sonra ancak su görebildik.

Bahattin ÖVENLER: Banyo, amaşır fevkin üstünde. Derenin kenarına kurarlardı çadırları. Bir taraftan üstündekileri çıkarırsın diğer taraftan yenilerini giyersin. Her şeyi yeni verirlerdi. Banyo yapar yenilerini giyersin.

Durmuş ERDEM: Ceketler, fanilalar vs. her şey vardı. Ama çok zor değişiyorduk. Tepenin altında bir sıcak bir soğuk varıl vardı. Erken kalkıp, oraya gidip yıkanabilirsen yıkanırsın, temiz kıyafet varsa giyersin. Haftada bir ancak yapabiliyorduk.

Mehmet Metin ÖZCAN: Kıyafetler boldu. Ben her fırsat bulduğumda çadıra gider, yıkanırdım, her kıyafetimi yeni alır giyinir giderdim. Biz iç çamaşırıyla yıkanırđık, Amerikalılar tamamen çıkarırlardı. İstedğimiz vakit banyo yapardık. Her an şehit olursak pis olmayalım derdik.

Mustafa Hamdi UZUN: Geriye geldiğimiz zaman, son zamanlara doğru ama 2-3 ay sonra yapabildik. O zamana kadar hiç banyo yapamadık. Derenin kenarına çadır kurmuşlar, bir makine derenin suyunu sıcak yapıyor, öyle yıkanıyorđuk. Amerikalı askerler ile beraber banyo yapardık. Onlar çıplak olurdu, biz külotla girerdik. Sonradan onları uyardılar, Türklerin yanına böyle çıkmayın diye. Çadırın başında çıkarırdık, banyo yapardık, çıkarken yeni kıyafetler alırdık, giyerdik. Ayakkabıya varana kadar. Teçhizat bakımından çok iyiydi.

Sabah kalktığımızda ayağımıza kasatura sok valla kan akmazdı. Çok soğuktu. Buranın kışına falan benzemezdi.

Nejat BAŞER: İyiydi. Dereler vardı. Orada yıkanırđık. Bir hap verirlerdi onu suya attık mı temiz olurdu. Hem içerdik hem yıkanırđık. Motorlar da vardı, sıcak su yapardı.

Ahmet ARSLAN: Rahatça yapabiliyorduk. İstedğin zaman yap. Sana bağılı. Banyo yerleri vardı.

Hayrullah ÖZTAŞ: Rahat yapıyorduk. Arkada olduğumuz için. Bütün iş piyadelerin üzerindeydi.

Rıza BAŞAR: Yapıyorduk tabii.

Sami KADIRGAN: Sizi tutup başka bir yere göndermiyorlar. Hemen büyük bir çadır kuruyorlar. Banyo siteleri, büyük bir çadır 20- 30 tane banyo yeri, giriyorsun yıkanıyorsun. Herkes farklı tabii, Amerikalılar İngilizler, onlar çıplak girerlerdi, Türkler peştamalla girerdi. Her hafta, sıcak bir şekilde yıkanıyorduk. Banyoya girmeden elbiseleri çıkarır verirdik, çıkınca her şeyin yenisini alırdık.

Ahmet TAN: Kıyafetlerimizi de Amerika veriyordu. Bizim kolumuzda ay yıldız işareti olurdu. Çok soğuk oluyordu ama verdikleri kıyafetler ile hiç üşümüyorduk. Çamaşır yıkamak yok. 15 günde bir cephede çadır kurulur, sıcak su olur, asker dizilip yıkanır. Ne varsa çıkarıp atıyorsun, bir tek bot değiştirmiyorsun. Tertemiz, pırıl pırıl yenilerini alıp giyiyorduk.

Mahmut AKA: Haftada bir değiştirirdik kıyafetlerimizi. Banyo rahat rahat yapardık. Seyyar hamamlar vardı. Haftalıktı. Çamaşırlar boldu. Ayakkabıdan iç çamaşıra kadar her şeyi değiştirirdik.

Niyazi TÜRK: Her şey rahattı. Oraya gittik rahat ettik.

Rıdvan AZAMAT: Tabiii. Her haftada bir yıkanma vardı. Elbiseleri değiştirirdik.

19. Cephede namaz kılınabiliyor muydu? Cuma ve bayram namazlarında ne yapıldı? Ramazan ayı nasıl geçirildi? Bayramlarda neler yapıldı?

Fikret ANDAÇ: Dini özgürlüklerini kullanan vardı. Cami falan görmedim, 5 vakti kılan bilmiyorum ama zamanın yok. Bayramda Tabur komutanı şeker ikram ederdi, bayramlaşırdık.

Ahmet DERELİ: İmam vardı. Kılınıyordu. Geri hizmette olanlar yapıyordu. Cephede kılan kılıyordu. İmama asker saygı göstereydi diye rütbe verdiler. Çok iyi hocalar vardı.

Geri kademedede oruç tutanlar vardı. Ön cephede bilmiyorum.

Bayramlaşıyorduk aramızda o kadar.

Mehmet Aziz ERKMEN: Yapabilen yapardı. Kısıtlama yoktu. İmamlarımız vardı. Toplu namaz kıldık.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Namaz kılan vardı. Ama cephede tam yapabilen var mıydı bilemiyorum. Bayramı falan hatırlamıyorum.

Recep İsmet AKARSULU: Her şey serbestti. Yapılırdı. Geri cephede olduğumuz zaman toplu namaz falan kılınırdı.

Tahsin KORELİ: Vardır ama ben rastlamadım. Harbin cuması falan olmaz. Harp başka bir şey.

Avni EZİCİ: Namaz kılması zordu. Abdest alamıyorduk ki nasıl kılalım.

Bahattin ÖVENLER: İbadetini yapabilenler vardı. Bayram namazı kıldık. İmam vardı. Cenazelerimiz ile ilgilenirdi. Tören yapılırdı. Bayramlaşırdık.

Durmuş ERDEM: İbadet yapan tek tük insan vardı. Onlar da topraktan abdest alırlardı. Çerkez bir arkadaşım vardı o namazını kılardı. Ben kılmadım, doğruyu söyleyeyim.

İmam vardı ama geride. Cepheye gelemezdi. O yüzden bizim orada toplu namaz falan da olmadı.

Mehmet Metin ÖZCAN: Pek yoktu. Ramazan geçirdik ama oruç tutan yoktu. Toplu namazlar kılınıyordu ama ben hiçbir şeye gidemedim. Katılamadım.

Mustafa Hamdi UZUN: Olmaz olur mu? Ezan da okunuyordu. Geridekiler Cuma namazı kılardı ama biz kılamıyorduk.

Nejat BAŞER: Yaparlardı ama cephede değil, geride olursan. Cephede de kendin bir şeyler yapabilirsen yapardın. Ama oruç orada zordu.

Ahmet ARSLAN: Namazını burada kılan orada da kılıyordu. Yapmayan yapmıyordu. Namaz çok kılamadık. Ama bugün camiler var, Müslümanlar var Kore’de. Oruç tutamadık. Cuma ve bayram namazlarını fazla yapamadık. Kendimiz bayramlaştık ama tam yapamadık.

Hayrullah ÖZTAŞ: Pek yapamazsın. Bekliyorsun sürekli çünkü. Yapabilen çok azdı. Bayram namazları da kılındığı oldu.

Rıza BAŞAR: Yok, öyle bir şey yok. Yapacak fırsat olmuyordu.

Sami KADIRGAN: Oruç tutmak isteyen tutardı. Sahur yemeği verilirdi onlara yani. İftarları muntazam. Hocalar da gelirdi. Hocalara rütbe de verildi. Büyük namazlar için geriye gidilirdi. Tabii herkes cepheyi bırakıp gitmiyordu. Amerikalılar da ibadet yapıyordu, sıkıntı yoktu.

Ahmet TAN: Namaz kılan kılıyordu. Hemen 2 rekât kılıyorlardı. Namaz kılan epey asker vardı. Bir yer tertip edilirdi her bölükte namaz için, hemen 4-5 kişi dururdu namaza.

Bayramlarda kendi aramızda kutlardık birbirimizi.

Mahmut AKA: Namaz kılan vardı. Cephe gerisine çıktığımız zaman tabur olduğu gibi namaz kıldırı. Ayda bir cephe gerisine çıkıyorduk. Ramazan geçirdik. Günler kısıydı o zaman tutabildik oruç. Harpte yemeği çok düşünmedik zaten. O zamanlar iman kuvvetliydi. Namazını fırsat bulabilen kıldırı. Zaten iman kuvvetli olmasaydı düşmana karşı nasıl öyle mücadele verilirdi. Dünyaya meydan okuduk. Gerideki cephede toplu bayram namazları da kıldırı. Hutbe okudular. Kore devleti, diğer askerler de bizi seyrederdi. Yakın olanlarla bayramlaşırdık, sonra cephelere dağılırdık.

Niyazi TÜRK: Yapan yapıyordu tabii. Toplu da yapılıyordu.

Rıdvan AZAMAT: Tabii. Vardı. İsteyen yapıyordu. Bayram da geçirdik. İyiydi. Kısa sürede bayramlaşırdı. Namaz kılınırdı. İmamlar da vardı.

20. Askerler olarak birbiriniz arasında nasıl iletişim sağladınız?

Fikret ANDAÇ: Ben geri planda olduğumdan rahat iletişim kurabiliyordum. İngilizcem vardı yabancılarla anlaşıyordum.

Ahmet DERELİ: Telsiz vardı. Telsizlerle iletişim sağlıyorduk. İngilizce bilen varsa yabancılarla konuşabiliyorduk. Bilmeyenler tarzanca. Bizde bir astsubay vardı. O çağırıyordu İngilizce için.

Mehmet Aziz ERKMEN: İhtiyaç halinde görüşmek isteyen görüşüyordu.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: İletişimi zaten ben sağlıyordum. Diğer birliklerle zaman zaman iletişim sağlıyorduk. Telefonla konuşuyorduk.

Recep İsmet AKARSULU: Tabii görüşüyorduk. Rahattı. Her şey var orada. Telsiz vardı. Radyo dinlerdik. Gece yarısı Zeki Müren dinlerdik.

Tahsin KORELİ: Orada hep arkadaştık. Konuşuyorduk. Kendi başımıza bir şey yapamazdık. Kimi görürsen. Herkesin cephesi yeri ayrı. Bir şey olursa komutana söylerdik.

Avni EZİCİ:

Bahattin ÖVENLER: Ben geride rahat görüşebiliyordum askerlerle.

Durmuş ERDEM: Bir tek yüz yüze görüşürsek o. Telefon telsiz falan bizde yoktu.

Mehmet Metin ÖZCAN: Rıfat Karamürsel diye bir beynelmilel telsizcimiz vardı. 24 saat telsizin başında beklerdi. Şifreli İngilizceyi çözerdi. Çinlilerin taarruzunu çözerek bizi büyük bir saldırıdan kurtardı. Bu şekilde telsizle iletişim kurardık birbirimizle. Asker saati olurdu Türkiye'den. Akşamları onu dinlerdik. Bir gün benim de adım geçiyor, şu şarkıyı istemiş diye. Hâlbuki ben istemedim. Öyle yazmışlar ismimi. Ablam duymuş, şehit olduğumu zannetmiş. Ortılığı ayağa kaldırmış. Demişler yok öyle bir şehit ismi.

Mustafa Hamdi UZUN: Telsizle konuşursun.

Nejat BAŞER: Ben oradakilerle görüştüğüm kadar işte.

Ahmet ARSLAN: Aramızda konuşabiliyorduk. Başka birlikten biriyle görüşemiyorduk.

Hayrullah ÖZTAŞ: Oradaki askerlerin dışında iletişime geçmedim ben.

Rıza BAŞAR: Orada olanlarla konuşabiliyorduk.

Sami KADIRGAN: Hepimizin telsizi vardı. Ben tekim, takımında da 30 kişi falan vardı. Bir yerde, dağda tektik. Harbin en şiddetli anında bile iletişim kuruyordum. Orada subaylık yapmak da erlik yapmak da kolaydı.

Ahmet TAN: Ben kendi birliğimden hiçbir yere gitmezdim. Telefonla görüşebiliyorduk. Rahattık.

Mahmut AKA: Sadece kendi yakınımızdaki askerlerle yüz yüze görüşebiliyorduk. Başka kimseyle iletişim kuramıyorduk.

Niyazi TÜRK: Yüz yüze görüşüyorduk.

Rıdvan AZAMAT: Telefon vardı. Görüşülürdü.

21. Aileleriniz ile bir bağlantı kurabiliyor muydunuz? Mektuplaşabiliyor muydunuz?

Fikret ANDAÇ: Mektuplaşırdık. Tugayda toplanırdı mektuplar. 1 ayda alırdık. Uçakla giderdi. Sık sık gönderirdim.

Ahmet DERELİ: Ayda bir geliyordu. Rahat oluyordu.

Mehmet Aziz ERKMEN: Mektuplaşıyorduk sürekli. Sınırı yoktu.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Bir iki defa yazdım ya da yazamadım. Amcamın oğlu radyodan selam göndermiş. Bugünkü gibi değildi tabii. Mektup 2- 3 ayda ancak gidiyordu.

Recep İsmet AKARSULU: 1-1,5 ayda bir mektup gelirdi. Çok gönderemedim. Mektup gelene kadar içindeki bilgiler eskiyordu.

Tahsin KORELİ: Hiç göndermedim. Mektup almadım da. Gönderenler vardır elbet.

Avni EZİCİ: Çok az mektuplaştık. Mektup gelse de halimiz öyleydi ki atıyorduk bir kenara.

Bahattin ÖVENLER: Mektuplaşıyorduk. Bir iki günde ulaşıyordu. Her hafta alabiliyordum. Zaten aldığımız 10 dolardı. Aldığımız para mektup parasına giderdi.

Durmuş ERDEM: Gece saat 1 -2 gibi telefonla Türkiye ile bir kere konuştum. Mektup da bir sefer alabildim. O da nasıl oldu anlatayım. Bir tanıdığın damadı Kore’de yüzbaşymış. Tanıdık, yüzbaşına mektup yollamış, benim bacanağın oğlu var Kore’de Durmuş Erdem, diye anlatmışlar. Yüzbaşı beni Kore’de cephe gerisine çağırdı. 1 hafta vardı gelmemize. Şaşırdım, gittim. Böyle böyle mektup geldi diye anlattı. Gel dedi zaten hep cephedeydin, buradaki çadırda kal. Orada kaldım sonra.

Mehmet Metin ÖZCAN: Benim hiç aklımın ucuna gelmedi. Gönderip alanlar oluyordu ama benim hiç olmadı. Ne sıklıkta yapıyorlardı hiç bilmiyorum.

Mustafa Hamdi UZUN: Mektup bataryadayken gönderirdik. 15 gün sonra cevabı gelirdi. Hemen gönderemezdik ama gerideki birlikleri bilmem.

Nejat BAŞER: Gönderiyorduk ama 3-4 ayda bir geliyordu.

Ahmet ARSLAN: Anne babam ile mektuplaşma yoktu. Çok zordu. Hiç almadım. Ulaşmıyordu.

Hayrullah ÖZTAŞ: Yok, ben ailemle görüşemiyordum. Ben küçük yaştan beri ailede aralık, soğukluk gördüm. Anam 1940'da vefat etti, analık geldi. Babamla da aramız bozuldu. Pek görüşmedik.

Rıza BAŞAR: Yazabiliyorduk. Alıyorduk.

Sami KADIRGAN: Valla Türkiye ile telefonda konuşmak yok. Türkiye'nin hali belli. Mektup gönderiyorduk. North Star Kore yazmanız yeterli. Türk Tugayı şu tabur şu bölük diye gönderiyorduk. İstersen her hafta gönder, sıkıntı yoktu.

Ahmet TAN: Ailemle görüşemedik, mektuplaşamadık. Radyodan selam gönderdim, amcam duymuş sevinmişler. Oradan da mektup gelmedi hiç.

Mahmut AKA: Üç ayda bir benim Pervari kazasından mektubum gelirdi. Ayda bir de İstanbul'da dayım vardı, oradan mektup gelirdi. Arkadaşlara okuturdum. Ben de yazdırırdım. Ayda bir, iki ayda bazen üç ayda bir gönderirdim.

Niyazi TÜRK: Gönderiyorduk. Yazdım da. Aldım da.

Rıdvan AZAMAT: Ayda bir, haftada bir mektup gelirdi. Ama saklamadım hiç.

22. Düşman nasıl görünüyordu?

Fikret ANDAÇ: İki zıt kuvvet karşı karşıya. Aileler parçalanmıştı. İki kardeş düşman olmuştu. Karşı taraf da zordu.

Ahmet DERELİ: Koca bir ordu vardı karşımızda. Başında Ruslar.

Mehmet Aziz ERKMEN: Bizim kadar değillerdi.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Çinler öyle mağaralar yapmışlar ki içeride saklanmışlar. Bomba atsan işlemezdi. Mevzileri falan çok iyiydi. Çalıları üstlerine bağlar gezerlerdi. Biz çalı zannederdik bir bakardık ki düşman.

Recep İsmet AKARSULU: Karşı taraf o kadar güçlü değildi. Bizim elimizde çok güçlü silahlar vardı. Dürbünlerle karşı tarafı izlerdik.

Tahsin KORELİ:

Avni EZİCİ:

Bahattin ÖVENLER: Düşman da kendi mücadelesini veriyordu.

Durmuş ERDEM:

Mehmet Metin ÖZCAN: Kardeş kardeşi öldürüyordu. Öyle görünüyordu. Kuzeydekilerin gözü hiçbir şey görmüyordu. Güneydekiler sakın, kuzu gibiler.

Mustafa Hamdi UZUN: Giderek güçlerini kaybediyorlardı.

Nejat BAŞER: Bize emir verdikleri zaman anlıyorsun orada düşman var. Ama biz daha güçlüydük.

Ahmet ARSLAN: Biz buradaydık onlar tam karşıda. Düşman çok kalabalıktı ama silahları yoktu. Biz her gün saldırıda bulunuyorduk. O yüzden çok ilerleyemiyordu. En güçlü asker Türk askeri idi. En çok bize saldırdılar. Diğer devletlerin askerleri ile yan yana duruyorduk.

Hayrullah ÖZTAŞ: Görmedim ben hiç.

Rıza BAŞAR: Düşman işte nasıl olsun.

Sami KADIRGAN: Elllerinden geleni yapmaya çalışıyorlardı.

Ahmet TAN: Düşman güçlü değildi ama nüfusları çoktu. Bizdeki olan silah onlarda olsa bizi yenerlerdi.

Mahmut AKA: Güçlü değillerdi. Halkı zor durumdaydı. Bulabildiklerimize yardım ederdik.

Niyazi TÜRK: Ben pek anlamadım.

Rıdvan AZAMAT: Bizim gözümüzde sıfırlardı. Elbiselerini gösterdiler bize düşmanın. Bu elbiseli görürseniz bize getirin derdi komutanlar.

23. ABD, BM güçleri ile nasıldınız?

Fikret ANDAÇ: İyiydi. ABD gözetiminde mücadele ediyorduk.

Ahmet DERELİ: Herkesin cephesi ayrıydı. Bize bir ara Yunanlıları verdiler. Aynı bölgede bulunalım diye. Tarihten benzerlik var diye. Ama sıkıntı yaşandı. Uyuşamadık. Sonra yanımıza Korelileri verdiler.

Mehmet Aziz ERKMEN: İyiydi.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Herkesin cephesi ayrıydı. Bir gün ben ile bir arkadaş Kunuri bölgesindeyken yalnız kaldık. Düşmanın oraya yakınmış. Bir Amerikan cemsesi geldi. Come in, dediler bizi aldılar. Hareketlerle anlaşıyorduk. Sonra birliğimize geldik.

Recep İsmet AKARSULU: Çok iyiydi. Neredeyse İngilizceyi bile öğrendim. İstanbul'a geldikten sonra buraya gelen Amerikan askerleri olurdu. Onları gezdirirdim. İyi ilişkilerimiz vardı.

Tahsin KORELİ: Herkesin yeri başka. İletişim kurmuyorduk. Komutanlar kendi aralarında konuşursa konuşuyorduk.

Avni EZİCİ: Aramız çok iyiydi.

Bahattin ÖVENLER:

Durmuş ERDEM: Ben başkalarıyla pek görüşmedim. Bilmiyorum.

Mehmet Metin ÖZCAN: Çok iyiydi. Tarzanca anlaşıyorduk.

Mustafa Hamdi UZUN: Çat pat İngilizce ile anlaşırdık. O da geride. Yunanlılarla hiç anlaşılamazdık.

Nejat BAŞER: İyiydi ama o askerler bizim kadar değillerdi. Konuşamıyorduk, anlaşılamıyorduk. Zaten farklı, uzak yerlerde olurduk birbirimize.

Ahmet ARSLAN: Cephelerimiz ayrı ayrıydı. 17 - 18 devletin askeri var. Ama ayrı ayrıydık.

Hayrullah ÖZTAŞ: Diğer milletlerin askerleri ile bağlantı kurmadım.

Rıza BAŞAR: Görmedik biz.

Sami KADIRGAN: Cesur insan korkaktır, bir diğer ifadeyle akıllı olan insan korkaktır. Cahil olan okumamış yerlerde ölüm daha çok olur. O bakımdan bizim durumumuzu sorarsan şöyle ki bugün bence dünyanın en büyük komutanlarından birisi General Mac

Arthur'dur. Kore'de Türkler için “Kahramanların Kahramanı” demiştir. Aramız iyiydi yani.

Ahmet TAN:

Mahmut AKA: Onlar gayet iyiydi. Aramız da iyiydi.

Niyazi TÜRK: İyiydi. Kötü bir sorunumuz olmadı.

Rıdvan AZAMAT: Herkes kendi yerindeydi. Biz erler pek görmüyorduk. Görürsek de uzaktan.

24. Korelilerin yaklaşımları nasıldı?

Fikret ANDAÇ: Yardım bekleyen insanlardı. Biz de destek oluyorduk.

Ahmet DERELİ: Koreliler bizim üzerimize titrerdi. Diğer askerlere bu kadar değil bize çok yakınlık gösterirlerdi. Hürmet ederlerdi. Merhametli olduğumuz için her şeylerimizi veriyorduk. Onlar da bunu görüyorlardı.

Mehmet Aziz ERKMEN: İyiydi.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Çok iyi insanlardı. Bize karşı çok ilgi gösteriyorlardı. Etrafımıza geliyorlardı. Kumanyaların fazlasını veriyorduk.

Recep İsmet AKARSULU: İyiydi.

Tahsin KORELİ: Onlarla da iletişimimiz pek yoktu.

Avni EZİCİ:

Bahattin ÖVENLER:

Durmuş ERDEM:

Mehmet Metin ÖZCAN: Ben pek kimseyi görmedim. Ne desem yalan olur. Burada şimdi gelenlerle aramız çok iyi.

Mustafa Hamdi UZUN: İyiydi. Yardımcı olmamızı bekliyorlardı.

Nejat BAŞER: Koreliler çok iyiydi. Çok severler bizi.

Ahmet ARSLAN: Halk bize iyi davrandı. Etrafımızda temizliğimizi yaptılar. Fakir fukaraya yemek verdik. Şimdi onlar bize bakıyorlar.

Hayrullah ÖZTAŞ: Kendi hallerindeydiler. Bizim orada pek olmadılar.

Rıza BAŞAR: İyiydi.

Sami KADIRGAN: Yardıma muhtaçlardı. Yardım edebildiğimize yardım etmeye çalışıyorduk.

Ahmet TAN: Güney Koreliler bize çok iyi davranıyordu.

Mahmut AKA: Çok fakirlerdi. Yardım istiyorlardı.

Niyazi TÜRK: Güzeldi.

Rıdvan AZAMAT: İyiydi.

25. Komutanlarla ilişkileriniz nasıldı? Tahsin Yazıcı ve Celal Dora gibi komutanları görebildiniz mi?

Fikret ANDAÇ: Yakından tanımadım ama duydum. Çok vatanperver insanlardı. Her işle yakından ilgilenirlerdi.

Ahmet DERELİ: Tahsin Yazıcı, baba bir adamdı. Bambaşkaydı. Bizden iki kişi hizmetine bakardı. Evladım bir şeye ihtiyacınız var mı, yoruluyor musunuz diye sorarmış. Çok iyi adamdı; Allah rahmet etsin. Bayramlarda tugayı ziyaret eder, bayramlaşırdı. Sonra Celal Dora geliyordu. O da iyi komutandı. Ama askeriyle anlaşılamayan komutanlar da vardı. Bir bölük komutanıyla sorun yaşamış, komutanını vurmuş diye haberler geldi. Bizim bölükte komutanlarımız ile bir şikâyetimiz yoktu.

Mehmet Aziz ERKMEN: Herkes kendi çevresindeki komutanla iyiydi.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Hepsi iyiydi. Benim birliğimdeki komutanlar da.

Recep İsmet AKARSULU: Tahsin Yazıcı çok iyi bir komutandı. Ama Namık Arduç vardı, çok kötü bir komutandı.

Tahsin KORELİ: Tahsin Yazıcı, Celal Dora ikisi de Türkiye Cumhuriyeti'nin önemli komutanlarıydı. Doğru kararlar aldılar. Bizdeki komutanların hepsini de göremiyorduk. Gördüklerimizle de kardeş gibiydik.

Avni EZİCİ:

Bahattin ÖVENLER: Yazıcı bizden önceydi. Bizim iyiydi.

Durmuş ERDEM: Nuri Pamir çok iyi, çok efendi insandı. Gündüz saat 9-10 gibiydi. Dediler Nuri Pamir ölmüş. Çok üzüldük. Komutanlar iyi davranırlardı.

Mehmet Metin ÖZCAN: Tahsin Yazıcı ile 4 ay beraberdik. Nuri Pamir gelirdi ne var ne yok diye sorardı. Heybetli, çok kibar bir adamdı. Çok güzel konuşurdu. Son gün de geldi, elini öptürdü, hatır sordu. Yok, komutanım hiçbir sıkıntımız yok, dedik. Öyle gitti. Bir iki saat sonra haber geldi, Nuri Pamir vurulmuş diye. Ne, nasıl olur diye şok oldum. Cepheye gitmemişti ki, cephe gerisindeydi. Bir havan mermisi geliyor, onu şehit ediyor. Çok üzülmişim.

Bize kimse karışmıyordu. İyi geçiniyorduk.

Mustafa Hamdi UZUN: İyiydi. Biz gittiğimizde o komutanlar oradaydılar. İyi komutanlardı. Celal Dora, Amerikalı askeri kaçıyor diye vurdu. Cepheden kaçılmaz, kaçan olursa bizde vururlar diye. Epey olay oldu. Mahkeme kuruldu.

Nejat BAŞER: Gördüm. Çok iyi komutanlardı. Hepsi çok iyiydi.

Ahmet ARSLAN: Tahsin Yazıcı'yı falan görmedim. Büyük komutanları görmedim. Bizim komutan Sırrı Acar'dı. 3. Tugay komutanı. Aramız iyiydi. Bize bakıyordu.

Hayrullah ÖZTAŞ: Bizim komutanlarla iyiydi.

Rıza BAŞAR: Bizim komutanlarımız vardı. İyidiler.

Sami KADIRGAN: Bunlar talihsiz komutanlardır. Onlar yeniliği görmeden cepheye gittiler. Şimdi uzay bize ne kadar uzaksa bir Türk komutanı için de o dönemde Kore Savaşı'nda olmak o kadar uzaktı. O zamanın silah teknolojisinden çok uzaklardı.

Biz bölük ve tabur komutanları ile temas ederdik. Arada bir Madanoğlu gelirdi, 1960 İhtilali'nden adını duymuşsunuzdur, iyiydi komutanlar çok iyiydi. Onların da astlarına iyi davranması lazım çünkü onların sırtından savaş kazanacaksınız.

Ahmet TAN: Büyük komutanları göremedim. Bizim komutanlarla aramız iyiydi.

Mahmut AKA: Komutanlarla ağabey kardeş gibiydik. Askerlikte rütbe yok. Tuğgeneral vardı bir tane beraber yemek yedik. O bana kardeşim derdi ben ona ağabey.

Niyazi TÜRK: Görmedim. Bizim iyiydi.

Rıdvan AZAMAT: Bizim komutanlarla iyiydi. Cemal Madanoğlu çok iyiydi. Hepsi iyiydi. Cemal Madanoğlu bir ara yoktu. Bir ay kadar. Bir yere gitmiş. Geldi anlattı

bizlere. Hırsızlık yapanların ellerini kesiyorlarmış. Dedi sen mi verdin o eli de alıyorsun? Bunu yapanlara kızardı.

26. Sağlık ile ilgili çalışmalar nasıl yapıldı? Yaralanan ve şehit olan arkadaşlarımız oldu mu?

Fikret ANDAÇ: Tabii oldu. Toplamda kaç kişi bilemiyorum. Öldüyse Türk şehitliğine giderdi. Hastaysa hastaneye gönderilirdi. Her türlü sağlık yardımı yapılırdı.

Ahmet DERELİ: Sağlık ekipleri vardı. Salgın hastalık falan olmadı.

Ben pirinç tarlasında bir mayın patlaması sonucu bir parçanın tesiriyle ufak yara aldım ayağımdan. Ama hafif atlattım. Görevime hemen devam ettim.

Mehmet Aziz ERKMEN: Hem bizim hem Amerikalıların sıhhiye birlikleri vardı.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Çok oldu. Türk doktorları vardı. Hemen ilgilenmeye çalışırlardı

Recep İsmet AKARSULU: Her şey vardı. Geri planda tabii. Herkesin yanında sağlık malzemesi olurdu mutlaka. Acil müdahaleyi herkes yapardı.

Tahsin KORELİ: Sağlık ekipleri vardı. Bizim doktorlarımız olurdu. Çadırlar içinde olurdu. Ağır hasta olursa Japonya'ya giderdi. Benim tarafımda olmadı, görmedim.

Avni EZİCİ: Ufak tefek yaraları kendimiz halletmeye çalışıyorduk.

Bahattin ÖVENLER: Doktorlar vardı. Hem bizim hem Amerikalıların. İyi bakarlardı.

Durmuş ERDEM: O zamanlar iyiydik. Ne hasta olduk ne bir şey.

Mehmet Metin ÖZCAN: Her şey boldu. Moderndi. Sanki buralardaki hastaneleri orada çadıra kurmuşlar. Ağır hasta ise Japonya'ya gönderirlerdi. Oldu tabii.

Mustafa Hamdi UZUN: Hemen ilgilenilirdi. Helikopter gelir alırdı. Hastaneye giderdi.

Nejat BAŞER: Ben gittikten 2 ay sonra yara aldım. Omzumdan aldım. Gemi hastanesinde bir tane hasta bakıcı koyuyorlar başına. O sana yardımcı oluyor. 15 gün kaldım. Kurşun kemiğime gelmiş, birazını almışlardı. İyi baktılar. Doktorlar hem Korelilerdi hem Amerikalılardı. Omzum düzelsin diye ıslak bez örtüp biraz elektrik verirlerdi. Öyle tedavi için yatardım. Kısa sürede iyileştim.

En çok korktuğum yılandı. Çok büyük yılanlar vardı. Düşmandan değil yılanlardan korkuyordum.

Ahmet ARSLAN: Ciddi sağlık problemi ile karşılaşmadım. Doktorlar vardı.

Hayrullah ÖZTAŞ: Hiç olmadı bizde. Bir kere şu oldu. Barutları, topları çok yığılmışlardı. Bir top isabet etti, hepsi yandı. 8 saat içinde Amerika yeni toplar getirdi. Kimseye bir şey olmadı ama.

Rıza BAŞAR: İhtiyaçlarını görüyorlardı. Bakıyorlardı.

Sami KADIRGAN: Tokyo'da Aneks diye bir hastane vardı. Duvarında şöyle yazıyordu,“Buraya kalbi atarak giren kim olursa olsun canlı olarak dışarı çıkar.” Yani burada ölüm yok ama söylediklerini de yerine getiriyorlardı. Moral düzeltici bir cümleydi. Bizim doktorlarımız cephede bizimle beraber olurdu. Amerikalı doktorlar da vardı. Arka tarafta geçici hastanelerde vardı. Ağır olursa büyük hastanelere gönderirlerdi.

Salgın hastalık yoktu hiç.

Ahmet TAN: Sağlıkla ilgili revir var, doktor var, her şey vardı. Cankurtaran arabası vardı, gelip götürürdü yaralıyı.

Ben yara almadım, tek bir arkadaşım yaralandı, hemen bir doktor geldi. Şehit olan arkadaşım oldu. Bir anda yağmur gibi mermi yağdı, müdahale edemedik, vuruldu, öldü.

Mahmut AKA: Çok güzel karşılıyorlardı. Bulaşıcı hastalık falan yoktu. Doktorları çok iyiydi.

Havan topundan kolumdan bir yara aldım. Havadan mevziye attılar. Bir arkadaş şehit oldu. Ben de yaralandım. Hemen Seul’de hastanede tedaviye aldılar. 10 -15 gün kaldım. Sonra cepheye gittim.

Niyazi TÜRK: Yaralı da ölen de oldu. Hastaneye götürülüp tedavi edildi.

Rıdvan AZAMAT: Bizim zamanımızda yaralı yoktu. Hastalanan oluyordu. Biz ilk yardımı yapardık sonra Türk doktorları vardı hemen tedavi ediyordu. Ağır yaralı varsa Tokyo’ya giderdi. Çok hasta olmazdı ama boş durmazdık yine de, başka işler yapardık. Onu taşı, burayı düzenle gibi. Gece nöbetlerimiz olurdu. İki günde bir tutardık.

27. Şehitlerin durumu ne oldu? Cenaze işlemleri yapılabildi mi?

Fikret ANDAÇ: Türk tugayının şehitliği var. Yapılabildiği kadar cenaze işlemleri yapılır defnedilirdi.

Ahmet DERELİ: Gömülüyor. Olduğu gibi. O işlere bakanlar var. Cenaze töreni yapılamıyor. 741 şehidimiz var.

Harp bitince Pusan'a getirdiler. Şehitliğe girince ilk bizim askerlerimiz var. Şimdi daha değişik yapmışlar.

Mehmet Aziz ERKMEN: İmkân varsa yapılıyordu. Ama Kunuri'de çember yarılardan hiç cenazeye bakılamadı. Orada kaldılar bir süre.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: İmamlar vardı. Şehitleri kesin bilmiyorum. Gömülüyorlardı tabii. Ama çok ölen olunca hemen hepsine yetişemiyorlardı. Birkaç gün yerde kalıyordu. Kurtlar geliyorlardı başına. Çok acı durumlar.

Recep İsmet AKARSULU: Çok şehit oldu. Ama nasıl tören yapıyorlardı göremiyorduk. Şehitliğimiz vardı.

Tahsin KORELİ: Uzakta bir şehitlik vardı. Oraya gömülürlerdi. Ben hiç gidip görmedim. Herhalde tören de düzenlenirdi.

Avni EZİCİ: Pusan'da şehitlik var ama her taraf şehit dolu. Bir gün su ararken bir baktım toplu mezar. Orada her yer şehit.

Bahattin ÖVENLER:

Durmuş ERDEM: Şehit oldu mu hemen cephe gerisine götürüyorlar. Doğru mezarlığa. İmamlar cenaze işlemlerini hallederlerdi. Çok şehit olan oldu. Kolay değil.

Mehmet Metin ÖZCAN: Hemen kireç dökülürdü şehitlere. Ben bir iki defa şahit oldum. Ben hiç dökmedim de. Neden döküyorsunuz dedim, kokmasın diye dediler. Sonra fırsat bulunca gömüyorlardı. Çok sonra da şehitliğe gömdüler.

Mustafa Hamdi UZUN: Ölüler de aynı şekilde gider gömülürdü. Pusan'da mezarlığına giderdi.

Nejat BAŞER: Törenler yapılıyordu. Ama şimdiki şehitlik gibi değildi. Gömüyorlardı. Şimdiki şehitlik o kadar güzel ki. Sabah İstiklal Marşı okunur, bayrak çekilir, akşam İstiklal Marşı, tekrar bayrak. Çok güzel olmuş.

Ahmet ARSLAN: Şehit olanlar gömüldü. Kim götürdüyse gömdü. Şimdi mezarlık var orada. Anıt da var. Mezarlarda taş var. Cenaze namazını bilemiyorum.

Hayrullah ÖZTAŞ: Hiç olmadığı için bilmiyorum ne yapıyorlardı.

Rıza BAŞAR: Gömülüyordu. Hepimiz birbirimizi göremiyorduk ama kimler varsa orada gömüyorlardı.

Sami KADIRGAN: Şehitler orda gömülüyordu. Oradaki en anlamlı mezarlıktır Türk mezarlığı. En son gittiğimde mezarlıktan içeri girer girmez okuldan arkadaşım

Beşiktaşlı Cevat ile karşılaştım. Cennet gibi bir bahçe, çok güzel çiçekler içinde bakıyorlar pırıl pırıl.

Şehitleri kireçleme hiç görmedim. Öyle bir hal içinde olurlar ki tedbir olsun diye yapılabilir ama bizim zamanımızda hiç görmedim.

Ahmet TAN: Hepsi Pusan'da şehitlikte gömülü. Kefenli bir şekilde gömüldüler. Cenaze namazı kılınmıyordu. Hoca yoktu çünkü.

Mahmut AKA: Hemen götürürlerdi. Pusan'da şehitliğimiz vardı. Koreliler götürürdü. Ama işlemleri nasıl yapıyorlardı bilmiyorum. Görmedim, yalan söylemiş olmayayım.

Niyazi TÜRK: Yapıldı. Gömüldü.

Rıdvan AZAMAT: Şehitler mezarlığı vardı. Bizim zamanımızda pek olmadı ama. Sonradan gittik ziyaret ettik. Gül, çiçek her taraf. Her milletin mezarlığı ayrı. 767 şehidimiz yatıyor. Tercümanımız anlattı.

28. Yaralılara nasıl muamele edildi?

Fikret ANDAÇ: Sağlıkta kademeler vardı. 1., 2., 3. kademe. 1. kademe çadırda tedavi edilenlerdi. Hafif yaralı olanlar. 2. kademe hastanede tedavi edilecek olanlar. Seul'de Türk ya da Amerikan hastanelerinde ağırlığına göre tedavi edilirdi. 3. kademe en ağır yaralı olanlardı. Tokyo'ya giderdi.

Ahmet DERELİ: Geri bölümde tedavi yapılıyordu. Daha ağır yaralı olanlar Tokyo'ya gönderiliyor. Tokyo'da, savaşamayacak olanları Türkiye'ye uçakla gönderiyorlar. Savaşacak durumda olanlar tekrar Kore'ye geliyordu. Çok iyi bakım oluyordu.

Mehmet Aziz ERKMEN: Hemen doktorlarca tedavi edildi.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Hemen acilen Tokyo'ya götürülürdü. Tedavi edilirdi. İyileşene kadar kalırdı.

Recep İsmet AKARSULU: Japon doktorlar bakarlardı. Ben de kaldım hastanede. Yaralandım havan topundan. 21 gün kaldım. Çok iyi bakarlardı. Hemşireler sık sık gelir, bir şey istersek almak için sorarlardı.

Tahsin KORELİ: Ağırrsa hastaneye giderdi. Değilse tedavi edilirdi.

Avni EZİCİ:

Bahattin ÖVENLER: Orada tedavi edilirdi. Çok ağır olanlar Tokyo'ya giderdi.

Durmuş ERDEM: Yaralılar da hemen tedaviye giderdi.

Mehmet Metin ÖZCAN: Önce ilk müdahale edilirdi. Ağırrsa Japonya'ya giderdi. Tedavi edilirdi.

Bir arkadaş, yüzbaşının cipini habersiz alıp kaçıyor, Seul'e gitmek için. Yolda yakalanıyor, kaçak olduğu için bunu götürmeye çalışıyorlar, kavga çıkıyor, yaralanıyor.

Kaçıyor sonra Japonya'ya gidiyor, parasız kalıyor, banka soyuyor. Yakalanıyor bir ara ama yine kaçıyor. Firar o firar. Ama bu olay üzerine askerlerin izinlerini bir süre kapattılar.

Mustafa Hamdi UZUN: Sıhhiye birlikleri ilgilenirdi. Hemen hastaneye gider tedavi edilirdi.

Nejat BAŞER: Söylediğim gibi çok iyiydi.

Ahmet ARSLAN: Her taraf yaralı doluydu. 4 yerimden yara aldım. Kol ve omzumdan. Çelik yelek kurtardı beni. Kurşun isabet etti. Ateş yağıyor gibiydi. Hiç korkmadım. Soğukkanlıyım. Sonradan acı yaptı, kan akmaya başlayınca. Arkadaş kurtardım. Sonra bizi cepheden arabalarla aldılar. Chincang'a götürdüler. Gemiye götürdüler. Yatağa aldılar. Yüzbaşı geldi yaralarımı baktı. Doktorlar Amerikan doktoru. Siz Türkler göğsünüzden yara alıyorsunuz Yunanlılar da arkalarından yara alıyor dedi. Elleriyle yemek yedirdiler bize. 14 gün yattım hastanede. Yaralılar gemideki hastanede oluyordu. Bir yara kaç sene oldu yağmur yağacağı sıra sızlıyor. Sonra tekrar savaştık. 4. katile gelince geri döndük.

Hayrullah ÖZTAŞ: Hiç olmadığı için bilmiyorum ne yapıyorlardı.

Rıza BAŞAR: Tedavi ediliyordu hemen.

Sami KADIRGAN: Lojistik saat gibi çalışıyor. Bir hasta mı var, uzaklığa göre tabii bir saat içinde helikopter gelir alır hastayı götürür. En tehlikeli anda olsun sorun yok gelirdi.

Ahmet TAN:

Mahmut AKA: Tüm yaralıları bana yaptıklarını yaptılar. Yaralı olunca hemen hastaneye götürürler, iyi bakarlar, iyileşince birliğine gönderirlerdi.

Niyazi TÜRK: Hastanelerde tedavi edildi.

Rıdvan AZAMAT: Biz sıhhiye erleri ilk müdahaleyi yapardık sonra doktorlar bakardı. İyiydi her şey.

29. Çatışma olmadığında ne yaptınız?

Fikret ANDAÇ: Ben hep geride, çatışmanın olmadığı yerdeydim. Ne yapıyorsak öyle devam ediyordu.15 gün izne Tokyo'ya gittik. Cebimize para verdiler. Yeni kıyafet verdiler. Güzel geçiyordu.

Ahmet DERELİ:

Mehmet Aziz ERKMEN: Ne yapacaksın. Bir orada bir burada hazır bekledik.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Cephede bekledik.

Recep İsmet AKARSULU: Geride olduğumuzda dinleniyorduk. 3 ay cephede 1 ay geride. Gerideyken istediğimiz gibi eğlenirdik.

Tahsin KORELİ: Ben zaten oturuyordum. Komutan bir yere giderse giderdim. Yoksa arabanın orada dinlenirdim. Ben hiç gitmedim ama izne Japonya'ya giden oluyordu.

Avni EZİCİ:

Bahattin ÖVENLER: Geride rahattık.

Durmuş ERDEM: Bazen olurdu, 1 hafta 10 gün hiç çatışma olmazdı. Ama biz cephede hazır olarak beklerdik. Bir ses geldi mi basardık mermiyi.

Mehmet Metin ÖZCAN: Şamata gırgır geçerdi. Dışarı çok çıkamazdık. Çadırda ne kadar olursa işte. Devamlı telsizin başında tetikte beklerdik.

Mustafa Hamdi UZUN: Vakit orada çok çabuk geçiyordu. Anlamıyorduk ki.

Nejat BAŞER: Cephede hep beklerdik. Ama aralarda geriye çekilir istirahat ederdik. Çadırlarda kalır dinlenirdik.

Ahmet ARSLAN: Çatışma olmadığında bekliyorduk. Arada bir geriye geliyorduk. Vazife yapılıyor sürekli.

Hayrullah ÖZTAŞ: Bizde hiç çatışma olmadı zaten. Hazırda bekledik.

Rıza BAŞAR: İçerilerde oturup konuşuyorsun ama her an tetikte de oluyorsun.

Sami KADIRGAN: Mesela öyle bir zaman oluyor ki sanki memleketteki gibisin. Giderdik diğer birliklere, başka yerlere gidemezsin zaten, çay içerdik. Muhabbet ederdik. İçki serbestti, Amerikalılar dağıtırdı. Biralar, viskiler günlük verilirdi.

Ahmet TAN: Çatışma olmadığı zaman mevzide dururduk.

Mahmut AKA: İstirahat ediyorduk. Bir ay cephede bir ay geride olurduk. Geride olduğumuzda dinlenirdik.

Niyazi TÜRK: Ben hep gerideydim zaten. İşimizi yaptık.

Rıdvan AZAMAT: Ben hep sıhhiye çadırında bekledim, olmadı bir şey.

30. Esir alınan ve verilen askerlerin durumu nasıldı? Esir düşen arkadaşınız oldu mu?

Fikret ANDAÇ: Alınırdı. Pek denk gelmedim.

Ahmet DERELİ: Esirler aldık. Cepheden telefon ediliyordu, biz arabalarla gidip esirleri alıp kamplara götürüyorduk. Eziyet yapıyorlar mı bilemem. İfadeleri alınıyordu. Esirlerden birbirlerini tanıyanlar çıkıyor. Her şeyini Amerika karşılıyordu.

Arkadaşlarımızdan esir düşenler oldu. Sonra al ver yapıldı. Çok eziyet çekmişler. Aç kalmışlar. Pirinç lapası vermişler, başka bir şey yok.

Mehmet Aziz ERKMEN: Oldu. Seneler sonra değişim yapıldı öyle geldiler.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Biz esir alınca geriye gönderiyorduk. Bir gün gece Kimpo Yarımadası'nda nöbetteydim. Biri çıktı karşıma. Parola dedim. Cevap veremedi. Kuzey Koreliydi. Yakaladım. Bir bohça para. Dolar ve Kuzey Kore parası. Nöbet değiştirmeye gelen Vedat adlı arkadaş beraber bekleyelim ben korkuyorum dedi. Sonra teslim ettik. Ama ne oldu bilmiyorum. Bizim askerlerimizden esir düşen de oldu. Mübadeleden sonra Türkiye'ye geldiler.

Recep İsmet AKARSULU: Olmaz mı? Bir kısmını sonradan iade ettiklerini duydum. Bir kısmına ne olduğu belli değil. Biz de çok aldık. Geriye gönderdik. Orada çalıştırıyorlardı.

Tahsin KORELİ: Bölüklerle ilgili onlar. Esirlerin fotoğraflarını görürdük. Bizim esir aldıklarımızın.

Avni EZİCİ:

Bahattin ÖVENLER: Esir düşen yakınım olmadı ama vardı tabii. Bir tanesiyle otobüste karşılaştım. Esir düşmüş sonra gelmişti.

Durmuş ERDEM: Esirler çoktu. Hem alınanlar hem gidenler olurdu. Esir alınınca hemen geriye kampa götürüyorlardı. Herkes kendi kampına götürüyordu. İfade alınıyordu. Bizimkilerin elinde bulunanlardan kaçmış bir tanesi, vurmaya çalışmışlar ama vuramamışlar. Çin tarafına geçmiş. Bizim arkadaşlardan birkaç tanesi esir düşmüştü. Sulh olduktan sonra geri dönmüşler.

Mehmet Metin ÖZCAN: Hiç olmadı bizden esir düşen. Birinci kafileden olmuştu. Esir alıyoruz diye anlatılanları duyuyorduk ama pek inanmıyordum. Abartıyorlar gibi geliyordu.

Mustafa Hamdi UZUN: Piyade birliğinden oldu. Bir gece taarruzda mücadele ediliyor. Makineli tüfek takılmış ateş ediliyor. Ama cephaneci korkup kaçıyor. Makinelide şerit bitince, cephaneci olmadığı için yenisini de takamayınca makineli tüfek başındaki çavuşu almışlar. Bağırma sesini duyuyorduk. Bir süre onun için ateş etmedik. Sonra ateş ettik. Sonra bir baktık ki çocuğun kafasını kesmişler, ağaca asmışlar. Öyle bulduk onu.

Nejat BAŞER: Olmaz olur mu? Ama bilemeyiz.

Ahmet ARSLAN: Esir varmış ama bizde var mı bilemiyorum. Bilmiyorum ne oluyordu. 150 kişi kayıpmış. Biz esir almadık.

Hayrullah ÖZTAŞ: Vardı. Ama ben kimseyi görmedim.

Rıza BAŞAR: Pusuya düşersen esir gidiyorsun tabii.

Sami KADIRGAN: Esirleri aldıklarını Amerikalılar götürüyordu. Soruşturma yapıyorlardı. Şimdi 1. kafilede geri çekilmeler esnasında 5- 6 kişi esir düştü. Sonra değiş tokuş yapıldı. Önceden giden Kazım diye bir arkadaşım esir düşmüş, sonradan bir şey olmadan memlekete geri geldi. Korelilerden, Çinlilerden esir çok alındı.

Ahmet TAN: Bizden esir olanlar var onlardan da var. Valla bizimkilere çok işkence yapıyorlarmış, döverek elektriğe veriyorlarmış. Bizdeki esirler gitmek istemediler. Amerika nasıl olsa bizi besliyor dediler. Amerika esirleri çalıştırıyordu ama içki bile içebiliyorlardı.

Mahmut AKA: Çok. Nereye götürüyorlardı bilmiyoruz. Bizde de esir alınan oldu ama benim yakınımda olmadı. Sonradan iade edildi.

Niyazi TÜRK: Olmadı.

Rıdvan AZAMAT: Yok olmadı hiç.

31. Esir düşmeniz halinde neler yapacağınız size anlatıldı mı?

Fikret ANDAÇ: Hatırlamıyorum pek.

Ahmet DERELİ: Hiç konuşmayacaktık. Bazı subaylar rütbelerini sökerdi. Düşman esirin rütbesini bilmesin diye. Konuşturmak için baskı yapamıyordu öyle olunca.

Mehmet Aziz ERKMEN: Hatırlamıyorum.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Ben öyle bir şey duymadım.

Recep İsmet AKARSULU: Esirlerin halini duyuyorduk, başka bir şey yok.

Tahsin KORELİ: Bölüktekilere söylemişlerdir. Ben duymadım.

Avni EZİCİ:

Bahattin ÖVENLER: Hatırlamıyorum.

Durmuş ERDEM: Yok.

Mehmet Metin ÖZCAN: Hiç anlatılmadı.

Mustafa Hamdi UZUN: Öyle bir şey yok.

Nejat BAŞER: Hatırlamıyorum.

Ahmet ARSLAN: Esir olursan muhakkak diyorlardır ama bilemezsin.

Hayrullah ÖZTAŞ: Yok

Rıza BAŞAR: Yok.

Sami KADIRGAN: Vallahi esir düşersen öyle bir şey yok. Herkesin aklı var. Benim düşmana verebileceğim bilgi rütbem kadar. Benden birliğim nerede gibi bilgiler edinebilirler. Onlar zaten birliklerimiz nerede onları biliyorlar, biz de onlarınkini biliyoruz. Düşmanın elde etmek istediği bilgi büyük planlar. Onlar için de büyük rütbelileri esir almaları gerekir.

Ahmet TAN: Esir düştüğünüz zaman soru sorarlarsa sakın söylemeyin, ölseniz bile söylemeyin derlerdi. Onlar Türkiye'yi öğrenmek istiyorlar, nasıl olsa ölecekseniz, söylemeden ölün dediler.

Mahmut AKA: Yok.

Niyazi TÜRK: Yok.

Rıdvan AZAMAT: Anlattılar tabii. Mesela sır vermeyin, fazla konuşmayın.

32. Bunlar olurken sivil halk ne durumdaydı?

Fikret ANDAÇ: Koreliler çok kötüydü. Fakirdi. Domuz etlerini falan verirdik. Kardeş kardeşe düşman olmuş nasıl olsun halleri.

Ahmet DERELİ: Savaşta kendi başının çaresine bakıyor. Bizde, tarihte nasıl yapıldı. Askerimiz onlara sahip çıkardı.

Mehmet Aziz ERKMEN: Çok yoksul bir halk vardı. Geri çekilirken o halkın halini görmeliydiniz. Kadınlar sırtlarına çocuklarını almış, başlarına pirinç çuvallarını koymuşlar. Çocuklar kardeşlerini taşırdı. Yaşlılar, hastalar yollarda terk edilmiş olurdu. Annesini babasını kaybetmiş çocuklar feryat ediyorlardı. Kızaklar yapmışlar eşyalarını öyle taşırlardı. Yüz binler öyleydi.

Ekmek dağıtıyorduk Korelilere. Dağ silsileleri vardı. Heey! Ekmek getirdik, derdik. O dağların arasından koşup gelirlerdi. Verirdik.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Halk çok perişandı. Bir yerden bir yere göçüyorlardı. Yardım bekliyorlardı.

Recep İsmet AKARSULU: Yardım bekliyorlardı, ne yapsınlar. Zor durumdaydılar.

Tahsin KORELİ: Açlık. Yemeklerimizi veriyorduk. Bizi severlerdi.

Avni EZİCİ: Koreliler çok iyiler. Ama çok sefalet çektiler. Elimizdeki yemekleri hep onlara veriyorduk.

Bahattin ÖVENLER: Güney Koreliler çok fakirdi. Trenle giderken halk tren yoluna dizilirdi. Yiyecek isterlerdi. Şimdi kardeşiz diyorlar.

Durmuş ERDEM:

Mehmet Metin ÖZCAN: Ben hiç Koreli halkı da görmedim. Bir arkadaş çapkınlığa giderdi. Onlar anlatırdı ben dinlerdim. Ama hiç görmedim.

Mustafa Hamdi UZUN: Bizim aramız çok iyiydi. Onlar bizi, biz onları çok sevdik. Gittiğimizde çok yoksullardı. Bizim 2. Dünya Savaşı'nda yaşadığımız yoksulluğu yaşıyorlardı. Kuru ve yaşlı ağaçları keserlerdi, ya ev ya yakacak olarak kullanırlardı.

Nejat BAŞER: İyi insanlardı. Ama görüşmemiz yasaktı. Bir kız bulduk orada, Ayla isminde. Onu teslim ettik subaylara. Onlar yedirdi giydirdi. Şimdi buraya gelince hepimize baba der.

Ahmet ARSLAN: Sivil halka bakıyorduk, şimdi onlar bize bakıyor. Çok kötüydü halleri.

Hayrullah ÖZTAŞ: Kore halkı o zaman evi barkı yoktu. Yoksuldu. Şimdi her şeyleri var.

Rıza BAŞAR: Savaş halinde, zordu.

Sami KADIRGAN: Kore halkı çok iyi davranırdı. Saygılı, diğerkâm, minnettar davranırdı. Bu kadar bir millete saygı duyan diğer bir millet dünyada görülmemiştir. Ben en son gittiğimiz zaman Başbakan dâhil, Amerikan komutanları da olmak üzere bir davet verdiler. O davette biz misafir olarak gittiğimizde, Ankara'dan rica etmişlerdi ben konuştum. O konuşmada onları söylemiştim. Dünya tarihinde vefa duygusu bu kadar kuvvetli olan ikinci bir devlet bulunamaz. Düşünün Kore Harbi biteli kaç sene olmuş, 1954'te bitti. Hala her sene Kore'ye davet ederler. Kore'ye gittiğiniz zaman sizi en iyi şekilde karşılarlar, size merasim yaparlar, sokakta gezdiğiniz zaman, Türkleri tanıyorlar çünkü. Çok Koreli Ankara'ya gelmiştir, burada tahsil yapanlar var. Ama Kore'nin gösterdiği nezaketi, vefayı hiç kimse göstermemiştir.

İnanın otobüsle gidiyorum son gittiğimde, çok duygulandım beş dakika durduk bir yerde bir şey gösteriyorlar, harple ilgili o günlerle ilgili hatıralarım canlandı. Birdenbire 20 kişi 30 kişi toplandı. Kore'de kadınlar erkekler... Hepsinin de ellerinde birer paket, içine hediyeler koymuşlar, nereye gitseniz siz halk karşılıyor. Hep hediye, bitmez tükenmez bir sevgi. Büyük adamları “Biz bugünü size borçluyuz.” derler. Bu cümle hiç eksik olmadı. Güney Kore ekonomik bakımından dünya devletleri içinde en üst seviyelerdedir. Geliri en yüksek ülkedir, bu ülke minnet ve şükranlarını hiç unutmamıştır. Halen de devam eder helal olsun diyorum onlara.

Ahmet TAN: Kadınlar, yaşlılar var açlar hep. 3 tane çocuk, anne baba ölmüş, bizim asker büyüttü onları. Gecen ziyarete gelmişler, gördüler, ağladılar.

Mahmut AKA: Çok zor durumdaydılar. Hep yardım beklerlerdi. Biz de gördüğümüze yardım edebilirsek ederdik.

Niyazi TÜRK: Çok zor durumdaydılar.

Rıdvan AZAMAT: Çok fakirdi. Askerlerin etrafında dolaşırlardı yemek bulabilmek için. Şimdi tabii çok iyiler.

33. General Mac Arthur, Marilyn Monroe gibi ünlü isimler, gazeteciler Türk Tugayı'nı ziyaret etti. Tanık olduğunuz böyle bir olay var mı?

Fikret ANDAÇ: Olmadı. Gazeteciler falan gelirdi ama ben görmedim.

Ahmet DERELİ: General Mac Arthur, Tugayı ziyaret etti. Bizlere işlemeli bir işaret verdi. Kendisini gördük. Konuşmalar yaptı.

Mehmet Aziz ERKMEN: Mac Arthur geldi. Başka komutanlar geldi. Grştler.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: General Mac Arthur zaten oranın en büyük kumandanıydı. Gerekirse atom bombası atacağız, dedi. Ben direkt görmedim.

Recep İsmet AKARSULU: Yok.

Tahsin KORELİ: Amerikan generalleri çok geliyordu ama ben hiç kimseyi görmedim.

Avni EZİCİ:

Bahattin ÖVENLER:

Durmuş ERDEM: Bize kimse gelmedi. Gazeteci korkudan gelemezdi tepeye, çok uzaktı. Malzemeler bile asansörle cepheye gelirdi. Çamlar boylu boyunca. Ben hiç görmedim birini.

Mehmet Metin ÖZCAN: Artistler, ünlü isimler geliyordu. Haber gelirdi 10 kişi gidecek diye. Ama ben hiç gidemedim. Yerimi hiç bırakamadım. Bizim zamanımızda gazeteci de gelmedi. Marilyn Monroe'yu çok görmek isterdim, ama olmadı. Gidip gören arkadaşlar, ohh çektik biraları, oturduk izledik diye anlatırdı.

Mustafa Hamdi UZUN: Cepheden kaçan bir Amerikalıyı, Celal Dora vurmuştu. Bizim kanunumuzda cepheden kaçanı vururlar, demiş. Bunun üzerine mahkeme kuruldu, Türkiye'den de bir komutan geldi. Ziyaret etti. Ama ismini hatırlayamadım şimdi.

Nejat BAŞER: Yok, görmedim.

Ahmet ARSLAN: Önemli kişileri görmedim.

Hayrullah ÖZTAŞ: Önemli kişilerden kimseyi görmedim.

Rıza BAŞAR: Yok. Sadece bizim askerler vardı.

Sami KADIRGAN: Şimdi Marilyn Monroe gelmesi, aylar önce propagandası yapılıyordu. Geldi de hakikaten. Çok soğuk bir kış günüydü. Meydana büyük bir çadır kurdular, o çadırın içine sıcak hava verdiler. O kadar sıcak ki dekolte giyseniz terlerseniz. Hâlbuki dışarısı sıfırın altında eksi derecelerde. Hepimiz ona göre giyinmiştik. Marilyn Monroe geldi, çok dekolte bir kıyafeti vardı. Hiç unutamadım, "Bu kadar kara gözlü erkek görmedim" demişti. Görünüş olarak çok güzel bir kadındı hakikaten.

Prensip sahibi olmak, insanlara insan olarak davranmak, insanlara kimsenin hakkını yiyemeyeceği düşüncesinin eğitimi verilirse, kişi toplum içinde eğilmez. Amerikalılardan şunu aldık, cephenin en tehlikeli olduğunu anda bile izin zamanın gelmişse bırakıyorsun işini Tokyo'ya gidiyorsun. Gün saat belli, o prensipler hiç şaşmaz. Cephelerde izin günlerimiz vardı, yılda iki kere. Tokyo'da kaldığımız yer vardı. Japonlar da çok saygı gösteriyordu. Savaşlıyorsun ama böyle savaşa canım kurban diyorsun. Generalde de aynı ayakkabı, Mehmet'te de aynı elbise. Herkesin sigara hakkı aynı, herkesin heybesi çikolata dolu. Harp yaparken harp yapan adamın ihtiyaçları en güzel tarzda karşılanıyordu.

Gelen gazetecilerden iki tane meşhur vardı bunlardan birisi Hasan Ali Yücel'in oğlu olan Can Yücel ve Abdi İpekçi. Abdi İpekçi'nin davasına da ben girdim avukat olarak. Daha önce Hikmet Feridun Es ve Semiha Es de gelmişler. Ama ben gazetecileri de pek görmedim.

Ahmet TAN:

Mahmut AKA: Önemli kişilerden hiç kimseyi görmedim.

Niyazi TÜRK: Hatırlamıyorum.

Rıdvan AZAMAT: Kimseyi görmedim. Gazeteci de görmedim. Yoktu bizim zamanımızda. Sadece Türk radyosu dinlerdik, haberlerimizi verirlerdi.

34. Askerlerin, sizlerin bunlar yaşanırken psikolojisi nasıldı? Zihinlerden neler geçiyordu?

Fikret ANDAÇ: O zaman bunları pek düşünmüyorduk. Gençsin, romantiksin. Faydası zararı kestirilemez. Pek ciddiye almıyorduk hayatı. İşimizi yapıyorduk. İngilizce biliyordum. Geceleri yabancı askerlerle İngilizce şarkı söylüyordum. Geri planda olunca savaşta ölümü de aklına pek getirmiyorsun.

Ahmet DERELİ: Her an için şehit olabiliriz. Alnımıza yazılmışsa bir yerde muhakkak olurdu. Ömür vermişse olmaz. Süngüde dağdan aşağı koşuyorsun. Allah Allah diye. Adam sana kurşun atıyor. Sana gelmiyor. Nasip işte.

Mehmet Aziz ERKMEN: Ben oldukça soğukkanlıydım. İlk zaman bir arkadaşımız yara aldı. Osman Ertürk. Kurşun bir elden girdi diğerinden çıktı. Hemen gittim bastırdım. Hemen bir ip getirin dedim, aldım bastırdım. Cipi getirin dediler, cip geldi. Bindi arabaya sonra sıhhiyeye gitti. Sakat kaldı kolu. Arkadaşlarım ne kadar soğukkanlısın dediler. Ben öyleydim.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Valla ben şimdi ölmek, öldürülmek, çok bir şey düşünmüyordum. Sadece verilen vazifeyi yapıyordum.

Recep İsmet AKARSULU: Hiçbir şey düşünemezsin. Bitse de gitsem dersin. Gençlik onu hükmediyor.

Tahsin KORELİ: Burada nasıl yaşıyorsak asker olarak orada da aynıydık.

Avni EZİCİ: Hiç korkmadık.

Bahattin ÖVENLER: Savaşta neşeden başka bir şey düşünmüyordum. Veren Allah alan Allah. Onu düşünseydim gitmezdim. Menfaat düşünmedim.

Durmuş ERDEM: Bir şey yaptığımız yoktu. Öyle cephede beklerdik. Korku da yoktu.

Mehmet Metin ÖZCAN: Aklıma ne ölüm gelirdi ne bir şey. Gündüz sakın geçerdi. Zaten gece olunca saldırı olurdu. O zaman biraz tedirgin olurduk. Her an her şey olabilir diye beklerdik.

Mustafa Hamdi UZUN: Herkesin rahatı yerindeydi. Biz zaten ölümü kalu beladan biliyorduk. Altın sandığın içine girsen ölüm orada da bulur.

Nejat BAŞER: Ne kadar olsa korkar insan kızım. Ama pek aklına gelmiyor. Korkuyorsun mesela. İstirahatheyken pek gelmiyor da cepheye gidince ölecek misin kalacak mısın belli değil.

Ahmet ARSLAN: Savaşta kendini korumayı, düşünüyorsun. Başka yapacak bir şey yok. Hiç korkmadım.

Hayrullah ÖZTAŞ: Hiç endişelenmedim. Hiçbir şeyden de korkum yoktu.

Rıza BAŞAR: Ne düşüneceksin, gitmişsin geri gelmeyi bekliyorsun.

Sami KADIRGAN: Askerin psikolojisi, öyle deliren çıldıran olmadı. Diğer askerlerle dil bilmemelerine rağmen işaret diliyle anlaşıyor, eğleniyorlardı. Bizim askerler Amerikan bayrağının renklerini beğenirlerdi, eşarplarını isterlerdi. Hatta çok ısrar ederlerdi, Amerikalılar vermek istemezlerdi.

Suç oranı da olmadı. İstila eden bir devletin kişileri, istila ettikleri devletin halkına eğer zulüm yaparlarsa unutulmazlar dünya tarihinde. Türkler Kore’de böyle bir şey yapmamışlardır. Ama hiçbir zaman beş parmak bir olmaz. Bir toplum içinde cani de

çıkart suçlu da çıkart. Her tipten adam çıkart. Bazıları çıkmıştır, onlarda çok şiddetli cezalandırılmıştır. Mesela zannediyorum bir olayda, bizim birliğimizde değildi ama başka bir birlikteydi, bir kadının bilezikleri alınmış. İddia olarak erler söyledi ve kadın ölü bulundu. Askeri Mahkeme vardı Kore'de. O askeri idama mahkûm etti. Orada Temyiz Mahkemesi yok, komutan Büyük Millet Meclisi yerine geçer. İmzaladığı takdirde infaz eder. Öyle ceza verildi; fakat infaz edilmedi. Sonra o kişi geri dönerken Singapur'da denize atladı. Nasıl oldu biz bilmiyoruz. Çözemediler ya da çözdüler de bize söylemediler. Ama yani orada büyük suçlar falan işlenmedi böyle bir şey yok.

Ahmet TAN: Savaşta kendimi düşünüyordun. Düşmanın eline düşmemek istiyordum.

Mahmut AKA: Ölümünden başka hiçbir şey düşünmedik. Günleri bile unuttuk. Sadece bekledik.

Niyazi TÜRK:

Rıdvan AZAMAT: Hiç. Şarkı söylüyorlardı, eğleniyorlardı. Rahat dönemde gittik biz.

35. Unutamadığınız olaylar nelerdir?

Fikret ANDAÇ: Oraya gidince normal hayatta garip gelen olayları normal karşılamaya başlıyorsun. Boş olduğumuzda kuş avlamaya giderdik. Komutanlar da bir şey demezlerdi.

Ahmet DERELİ: Yanımda vurulan, yaralanan, ölenler oldu. Bir tankın etrafında savunmadaydık. Mermi yanımdakine geldi bana gelmedi. Rabbim öyle yazmış.

Mehmet Aziz ERKMEN: North Star gazetesi Türk askerleri Bulgar pilavı ile kuru fasulye yemeğini özlemiş yazmış. Bulgur yerine Bulgar yazmışlar. Sonra buradan çuval çuval malzeme geldi.

Bir Koreli aile ile tanışmıştık. Evlerine bir gittik annenin eli şişmiş. İltihap toplamış. İlgilendik, baktık. Bizi de alın götürün derlerdi. Oranın valisi sonradan evime kadar gelip bana plaket verdi.

Binbaşı Seyfi Asur, Kore’de Ankara Okulu diye Suwan şehrinde bir okul kurulmasına çalıştı. Yetim çocuklar yedirildi, içirildi, barındılar. Türkçe öğrendiler.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Kunuri’den çıkarken Yarabbi dedim, ölmek mukadderdir ama ölürsem bir azamdan, vücudumdan noksan bırakma. Hep dua ettim. Bizimkiler düşmana toprakla saldırınca, parça parça oluyorlardı, unutamıyorum.

Recep İsmet AKARSULU: Aklımda kalanlar bunlar.

Tahsin KORELİ: Yok, öyle bir olay olmadı. Sakindi benim olduğum oralar.

Avni EZİCİ: Bu kadar.

Bahattin ÖVENLER: Bir gün bizim yarbay izine gitti. Biz ne yapalım deyince Seul’e gidin dedi. 1 hafta istirahat edin. Gittik arkadaşla gezdik. Giderken arabada bizimle birlikte Amerikalılar da vardı. Araba boş gitmesin diye Koreli de alalım dedik. Sonra sorun oldu tabii. “Arkadaş ya ne olduğunu, kimler olduğunu biliyor musunuz, niye aldınız?” diye soruldu. Nizamiyede kontrol edildi. Öyle devam edebildik.

Durmuş ERDEM: Başka aklımda bir şey yok.

Mehmet Metin ÖZCAN: Aklıma gelenler bunlar.

Mustafa Hamdi UZUN: Biz iki arkadaş, üstümüzde miğfer silah falan var, bir yerden geliyorduk. Bir baktık bir çadırın içinden gülüşmeler geliyor. Dedim arkadaş, gel bir bakalım bu nedir? Bir de baktık ki çadır kurmuşlar, tiyatro gelmiş, oynuyor. İçeri girdik, miğferin çelik kısmını altımıza alıp oturduk. Amerikalı oyuncu sahneden kalktı geldi, bizim yanımıza. İngilizce bize çıkın buradan dedi. Ben de sinirlendim, doğrulttum silahı adama, okey okey diye bağırdım. Korktu sorry dedi, geri gitti. Tüm tiyatro durdu, bütün herkes bize bakıyor. Bizim izlememizi istemediler. Çıktık gittik biz de.

Nejat BAŞER: Yanımda üsteğmenim vardı bir tane. Yaşar Tarçın diye. İzmirli. O yaralandı onu götürdüm sıhhiyeye bıraktım. Sonra İzmir’de de bizi karşılamaya geldi. Ne zaman İzmir’e gitsek bizden para falan almazlar, Koreliler geldi diye.

Ahmet ARSLAN: Astsubayın, yüzbaşının halleri var. Her taraftan yara aldılar. Bağıra bağıra vefat etti. Bizi vurun dediklerinde öldürmedik. Komutanları hastaneye kaldırdık. Hastaneye gittiğimde başka birinin ayağı asılı yatıyor gördüm. “Acaba dedi ayağımı keserler mi?” Yok dedim kesmezler. Sonra bir baktım kesmişler. Gittim yine yanına haberi yok, yine demedim. Sonra öğrendiğinde çok ağlamış.

Hayrullah ÖZTAŞ: Yok. Hiçbir olay yaşanmadı çünkü. Olanı da anlattım.

Rıza BAŞAR: Yok.

Sami KADIRGAN: Bazen hiç ümit etmediğiniz anda başınıza herhangi bir felaket gelebildiği gibi büyük bir felaketten tesadüfle de kurtulabilirsiniz. Orada tesadüf ismini verirsiniz ama İslam hukukundaki kaderi ve cebri dediğimiz şey, o kaderde ne yazılmış ise o. Onu çözmek mümkün olmuyor. Kore’ye gittik dedim ya Pusan’dan sonra bizi

alelacele cepheye götürdüler, eğitime çıkardılar. Ben de çocuklara eğitim yaptırıyordum. Cemal Madanoğlu geliyor dediler. Tümen Komutanı ile geldiler. Merhaba dediler, çok efendi bir adamdı Cemal Madanoğlu. Tercüman vasıtasıyla Manoks ile konuşuyorlar. Yabancı komutan. Manoks bunlara diyor ki, “Hazır mısınız?” Cemal Madanoğlu da diyor ki “Hazırız komutanım.”Silah durumunu öğrenebildiğini ve askerin bir sıkıntısı olup olmadığını sordu. Türk tugayını yeni cepheye göndereceklermiş, o yüzden fikir alıyorlar. Cemal Madanoğlu da kabadayı tipli bir adamdı, iyi yürekli iyi kalpli bir insandı, tercümana dedi söyle onlara “Ne demek hazır mısınız, hazırız tabii yahu!” O esnada bizim tabur komutanı, o efendi adam “bir dakika efendim.” dedi, “Biz hiç hazır değiliz. Savaşa hazırız evet; ama yeni silahlara hazır değiliz, ama siz emrederseniz elbette gideriz.” dedi. Tercüman da aynen çevirdi. Tabii biz hasbelkader eğitim yerinde konuştukları için şahit olduk bu konuşmalara. Madanoğlu, “Sen şimdi karıştırma işi.” dedi. Manoks, “Hayır, olmaz.” dedi, “Hazır değilseniz niye gidiyorsunuz? Size 20-25 gün veriyorum, hazırlanın bu arada.” dedi. “Ölüme mi göndereceğiz?” dedi. Bizim yerimize de Yunan taburunu gönderdiler. Sonra bir gecede Üsteğmen Doktor Yorgo hariç bütün askerler yok oldu. İşte insanın kaderi bazen böyle değişebiliyor. O komutan öyle demeseydi başka olacaktı belki de. Belki hiç olmayacaktı ama ne olduğunu gördük. Bu bir tesadüf işte hayatımızın tesadüflerinden.

Ahmet TAN: Hatırlamıyorum.

Mahmut AKA: Yok. 64 sene oldu. Hatırlamıyorum.

Niyazi TÜRK: Yok.

Rıdvan AZAMAT: Yok.

36. Kore Savaşı’na bir Tugay gönderilmesi gerekli miydi? Ya da yeterli oldu mu?

Fikret ANDAÇ: Siyasi bir mevzu bu. Fakir bir insan varlıklı bir insandan yardım istese, o da yardım etse, o fakir nasıl o adama minnettar olur. Türklerin de durumu buydu. NATO'ya girdik. ABD ne istediye yaptı. Sonunda bu kadar asker gitti.

Ahmet DERELİ: Yeterli. Bizden sonra çok zayıf verilmedi. Çünkü asker araziye öğrendi. İyi oldu.

Mehmet Aziz ERKMEN:

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Ben onu bilemem. Siyasetçilerin verdiği karara göre hareket ettik.

Recep İsmet AKARSULU: Tabi yeterli oldu.

Tahsin KORELİ: Onu devletimiz bilir. Anlaşmalar vardır, ona göre asker gönderir.

Avni EZİCİ:

Bahattin ÖVENLER:

Durmuş ERDEM: Mecbur gidecek. Türk askeri olmasaydı Kore gitmişti.

Mehmet Metin ÖZCAN: Bu kadarı yeterli oldu. Daha fazla da olmamalıydı.

Mustafa Hamdi UZUN: Bizden sonra da çok katile geldi. Ateşkes oldu ama eller yine tetikteydi. Mecburduk bir bakımdan.

Nejat BAŞER: Gerekli olmasa yollarlar mı? 12 katile gitti, 4 tanesi para aldı. Ama bizden sonrakiler daha çok eziyet çekti. Harp olursa diye sürekli talim terbiye yaptılar.

Ahmet ARSLAN: Gerekliydi. Mecburduk. Dünya ikiye bölündü.

Hayrullah ÖZTAŞ: Türkiye sıkıntı içindeydi o zamanlar. Berbat bir vaziyetteydi. BM öncülüğünde gitmek iyi oldu.

Rıza BAŞAR: Yok canım. Gerekli değildi.

Sami KADIRGAN: Türkiye, tugay gönderdi diye biliyorsunuz dünyada ciddi bir devlet olma vasfını kazandı. Demokrat Parti'nin heyecanlı devirlerini yaşadım ben, gençliğimde. Demokrat Parti'ni iktidara geçmiş 14 Mayıs'tan sonra, 14 Mayıs Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Atatürk tarihinin kapandığı bir tarih oluyor. Haliyle hepsi Demokrat Parti'ye yüklendi. Bir tabur da gönderilebilirdi. Ama bir Tugay iyi ki gitmiş derim. Niye diye sorarsanız; varlığını gösterdi o yüzden. Eğer o tugay oraya gitmeseydi; Türkiye bugünkü durumunda olamazdı. Türkiye NATO'ya giremezdi. NATO'ya tamamıyla Türklerin Kore'de gösterdiği büyük kahramanlıklar sonucu girdik. NATO'nun Türkiye'ye ihtiyacı yoktur. Türkiye'nin NATO'ya girmesi ile ekonomide güç bakımından yavaş yavaş açılması oldu. Demokrat Parti'yi biz subaylar çok tenkit ederiz. Ama ekonomik bakımdan bir açılım olmuştur, donanım yapmıştır Türkiye şehitler vermesine rağmen bir fayda sağlamıştır, Türkiye'ye ses getirmiştir. Türkiye, imparatorluktan sonra sesi kısılmış, Atatürk öldükten sonra zaten çalkalanmış, sıkıntılı devirler yaşıyordu. Evet, tenkit ettiler, şehitler verdik. Belki o şehitler ve bizler Kore gazileri olarak bize verilmesi gereken değeri alamadık, belki bundan şikâyet edebiliriz

ayrı bir konu, devletle bizim aramızdaki bir konudur. Ama şunu da söylüyorum devlet elinden geleni yapıyor. Biliyorsunuz bir gazi maaşı vardır. Korelilerin Kore'ye gidenler için değil harbe gidenler için söylüyorum, harbe gidenlerin gazi maaşları vardır. Büyük olmasa da Anadolu'da savaşan askerler için gazi maaşı bir gelirdir. Büyük bir para değildir, üç ayda 1500 lira falan der; ama bir gelirdir onun için. O devlet böyle bir maaş bağlamış. E ilaçlar bakımından, doktor bakımından yani diğer sosyal ihtiyaçlar bakımından elinden geleni yapıyorlar. Yani ne kadar da şikâyet etsek gazetelere bakarak da şikâyet etsek devlet kendi gücüyle bir şeyler yapıyor.

Ahmet TAN: Türkiye'nin o kadar asker göndermesine bir şey diyemezsin. Anlaşmaya göre göndermek zorundaydılar.

Mahmut AKA: Devlet biliyor onu. Gidin dediler biz de gittik. Asker yeterliydi ama.

Niyazi TÜRK: Yeterli oldu.

Rıdvan AZAMAT: Tabi. Yeterli oldu. İyi ki yaptık.

37. Kore'den dönüşünüz nasıl oldu?

Fikret ANDAÇ: 1 sene kaldım. Bazıları gelmek istemedi ama döndük. 1951'de. İzmir'e geldik. İzmir'e geldikten sonra serbesttik. 1 hafta dolaştım.

Ahmet DERELİ: 18 ay kaldım. En son benim kafile döndü. Uzun kaldım.

Halkı uğurlamasıyla gemiye bindik. Pusan'dan gemiye bindik. Rahat geldik. İzmir'e geldik. Bizim 1. kafile İstanbul'a yanaştı bir tek. Diğerleri İzmir'e vardı.

Mehmet Aziz ERKMEN:1 sene kaldım. 2. katile geldikten sonra peyderpey geri döndük. 14 Ekim 1951 yılında.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Bir sene kaldık. Gemiyle geldik tekrar. Ben İstanbul'a geldim. Gemiyle burada indim. 21-22 gün sürdü.

Recep İsmet AKARSULU: Bir sene kaldım. 1952'de döndüm. 1 ay sürdü. Pusan'dan bindik İzmir'de indik. 3 gün İzmir'de kaldık. Kışlada her şey toz içindeydi kimse kalmadı, otellere dağıldık. Sonra İstanbul'a geldim.

Tahsin KORELİ: İki seneye yakın kaldım. Ben uzun kaldım. İlk katilede gidip üçüncü katile gelince döndüm. Zorluk çekmedim.

Avni EZİCİ: Dönüş aynı oldu. İzmir'e gittik. Oradan Mersin'e döndüm.

Bahattin ÖVENLER: 1 sene kaldık. 1952'de geldik. 1 ay yolculuk sürdü. İzmir'e vardık. 2-3 gün orada kaldık. Sarıkışla'dan Eskişehir'e geldim. Ailemin yanına.

Durmuş ERDEM:1951'de gittik 1952'de döndük. 1 ay sürdü. Gemiyle geldik. İzmir'e geldik. İzmir'den Bandırma'ya gittim, sonra İstanbul'a. Pek vesait yoktu zor geldim. O zaman Türkiye fakir. Bir Amerika'ya bakıyorsun bir Türkiye'ye. Çok fark var.

Mehmet Metin ÖZCAN:15 ay kaldım Kore'de. 1952 Ağustos'ta döndüm. Dönüşte bir hafta on gün hiç uyuyamadım. Denizin sesi beni çıldırttı. Top seslerine çok alışmışım. Kulaklarım da çok iyi duymuyordu zaten artık. 3. katileyi 4 ay çalıştırdıktan sonra çıkmıştık. 28 günde geldik. Amerikan gemisiyle yine. Giderken hiçbir şey görmemiştik ama dönerken Singapur'a gittik. Gemiden baktık sadece ama ne gökdelenler, ne ısıltı.

İnmek istedik ama indirmediler. Colombo'ya gittik sonra. 8 saat duracak dediler ama yine indirmediler. Ben çıkacağım dedim. Yanıma iki kişi aldım. İp merdivenleri attım aşağıya, iki arkadaşla beraber indik. Arap bir kayıkçıya, bizi kıyıya çıkar dedik. 10 dolar verdik adama, adam geri 9 Hindu parası verdi. Çıktık şehri gezmeye. Yollar tertemiz. Bir çekçek araca bindik. 1 Hindu parası verdik. Adam almadı, sesini yükseltti. Meğer kayıkçı bizi kandırmış. Bu para çok değersizmiş. Askerlere sorduk da öyle anlaştık. Neyse verdik adamın parasını da halettik. Baktık öyle geçmeyecek bindik gemiye geri.

İzmir'e indik. Rahmetli ağabeyim gelmişti. Taksi tutup arabayla geldik. İstanbul'a annemin babamın yanına geldim.

Mustafa Hamdi UZUN:14 ay kaldım. Üçüncü kafileye teslim ettik, öyle döndük. İzmir'e indik. Onlar istemişler, Koreliler buraya gelsin demişler. Yolculuk 26 gün sürdü. Kalanlar orada kaldı, evine gidenler gitti. Ben Seferihisar'a gittim. Birikmiş aylıklarımı aldım. Sonra İstanbul'a döndüm.

Nejat BAŞER: 3. kafil gelince biz döndük. Bir ay yolculuktan sonra İzmir'e geldik. Sonra İstanbul'a geldim.

Ahmet ARSLAN: Pusan'dan gemiyle 29-30 gün sürdü. İzmir'e geldik.

Hayrullah ÖZTAŞ: Gemiyle tekrar İzmir'e geldik. Oradan İstanbul'a geçtim. Burada da kaldım.

Rıza BAŞAR: Savaş bitmeden geldik. Gemiyle İzmir'e geldik. 1 ay sürdü. Kore'de 10 ay kaldım. Sonra memlekete gittim.

Sami KADIRGAN:1 yıl Kore'de kaldım.1954'ün Temmuz ayı gibi zannediyorum döndüm. İzmir'e geldik gemilerle. Oradan sonra zaten serbest, herkes tayin olduğu yere

gitti. Zor bir yolculuk oldu yine. Şunu yazmışım gemide, galiba iki satır, bir daha İstanbul'da olduğum müddetçe Karaköy'den Kadıköy'e vapurla geçmeyeceğim. Deniz o kadar tutmuş, 24 günde 16 kilo vermişim. İlaç da veriyorlardı, bazılarını tutmuyordu ama beni ve benim gibi birkaç kişiyi daha tuttu. Çok sıkıntılı bir yolculuk oldu benim için. Yemek gözüm görmüyordu. Ama memlekete gidiyoruz sevinciyle olumsuzlukları görmemeye çalıştık.

Ahmet TAN: Türkiye'ye döneceğiz dediler. Yeni kafilge gelecek biz geri gideceğiz dediler. Pusan'a gittik. Oradan gemiye bindik, geri geldik. 24 gün sürdü. İzmir'e indik. Bavullarımız 2 günde anca boşaltıldı. Çadırlarda kaldık biz de. Sonra gemiyle İstanbul'a gittim, dayımı görmeye. Ziyaretten sonra trenle Erzincan'a gittim. Köye gittim. Öğle vakti, ekin zamanıydı. Herkes tarlada. Duydular geldiğimi, yanıma geldiler. Ağladılar. Kore de biriktirdiğim sigaraları hediye olarak verdim. 5 dolar verirlerdi her ay bize, o paralarla da hediyeler aldım. Gelenlere verdim.

Mahmut AKA:1954'de geri geldik. 1 ay sürdü. Aynı şekilde geri geldik. İzmir'e indiğimiz zaman öyle bir karşılama yaptılar ki. Dediler en çok ne yemeğini özlediniz. Dedik, taşlı bulgur pilavı. Hemen götürdüler bize etli bulgur pilavı yaptılar, yedirdiler. Komutanım vardı onunla otele gittik. Dedi, "Mahmut sen nereye gitmek istiyorsun?" Hem ailemin yanına hem de İstanbul'a dayımın yanına gitmek istiyordum. Gel İstanbul'a beraber gidelim, dedi. Önce İstanbul'a geldim sonra ailemin yanına gittim.

Niyazi TÜRK: 30 gün sürdü. İzmir'e geldik. Gemiyle geldik yine.

Rıdvan AZAMAT: Gemiyle aynı geldik. İzmir'e indik. Sonra İstanbul'a geldim.

38. Savaş nasıl bitti? Panmunjom Ateşkesi nasıl imzalandı? Neler içeriyordu?

Fikret ANDAÇ: Her savaşta sulh istenir. Çok kayıp verildi. Sonunda imzalandı. İyi oldu tabii.

Ahmet DERELİ: Ben yoktum bilemiyorum 27 Temmuz 1953'te yapılmış²²². Savaş kalmadı.

Mehmet Aziz ERKMEN: Bizden sonraki birlikler de mücadele etiler. En son 1954'de ateşkes imzalandı.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK:1954'te mübadele oldu. O zaman Kore'ye gidenlere de aynı hakları verdiler.

Recep İsmet AKARSULU: Çok büyük bir gelişme olmaya başladı. Ateşkesten önce hiçbir şey çalışmazdı, işlemezdi. Sonra düzene girdi.

Tahsin KORELİ: Rusya ile Amerika anlaştı. 38. Arz Dairesi'nde anlaşma yapmışlar. Burası senin, burası benim demişler.

Avni EZİCİ:

Bahattin ÖVENLER:

Durmuş ERDEM: Bizden sonra arkadaşlar gittiler. Anlaşma yapıldı. Mutlu döndüler.

²²² Doğru bilgi için bkz., Birinci Bölüm, 5. Kore'de Son Muharebeler ve Mütareke.

Mehmet Metin ÖZCAN: Bizden sonra sakindi. Acaba alır mıyız diye yine bir taarruz ettiler ama olmadı. Anlaşmaya oturdular. Güney Koreliler birleşmek istiyor ama kuzey tarafı istemiyor. Büyük güçler de birleşmelerini istemiyor. Sonunda anlaşma yaptılar.

Mustafa Hamdi UZUN: Bizden sonra oldu çok hatırlamıyorum.

Nejat BAŞER: Sevindik. Arkadaşlarımız var orada.

Ahmet ARSLAN: Bir yıl sonra 4. katile ile değiştik. Onlar bir şey yapmadı çok. Anlaşmaya vardılar. Öyle bitti. Askerler yavaş yavaş döndü ama 1957'ye kadar askerler gitti.

Hayrullah ÖZTAŞ: Valla benim başımdan bir olay geçmediği için ben bir şey düşünemiyorum.

Rıza BAŞAR: Anlaşma işte. Savaş bitti.

Sami KADIRGAN: Ben anlaşmanın imzalandığı zaman Kore'deydim. Bizden sonra 10. katileye kadar anlaşma imzalanırsa bile asker gitti, ama onlar misafir olarak gittiler. Panmunjom'a sonradan gittiğim zaman ziyaret ettim. Sınır yeridir, bir tepe üzerindedir. Çok acıklı sahneler olmuştur orada. Anlaşmadan sonra esir değişimi yapıldığında karşıda Kuzey Koreliler dizilmişler, bu tarafta bizimkiler, esir düşen Kuzey Koreliler karşı tarafa geçerken yani memleketlerine, kendi bayraklarını göğüslerine sararak geçmişlerdir. Özlem duyarlar tabii. Bizden çok büyük çapta esir yoktu karşı tarafta, bizim aldıklarımız daha çok gitti karşı tarafa. İyi bir anlaşma imzaladılar. O gün bu gün Güney Kore dünyanın sayılı devletlerinden oldu. Her şey bakımından güzel. Kuzey Kore ise kral da demeyeyim bir cani devlet haline geldi. Güney Kore şükran duygularını bize her zaman bildiren bir devlettir. Ben öyle diyorum helal olsun onlara benim için öyle, hiç olmazsa yaptıklarımızın kıymetini bildiler. Orada o kadar şehit yatıyor ama yaptıklarımız karşılığını almış oluyoruz. Yani nasıl Atatürk Çanakkale'de şehit düşen

Avustralyalılar için “Artık onlar bizim çocuklarımızdır.” demiştir. Bende Kore’de konuşmamı yaparken aynısını demiştim, “Arkadaşlarımız burada size emanettir.”

Valla anlaşmanın detaylarını komutanlar bilir. Bizim gibi teğmen olan adamı almazlar oraya. Ama istenilen alındı. Güney Kore kurtarıldı. Kuzey Kore komünist bir ülke halini aldı. Amerikalılar hala bırakmadı Güney Kore’yi, hala daha Kore’nin elini tutarlar. Güney Kore büyük bir devlettir bunu böyle kabul edelim.

Ahmet TAN:

Mahmut AKA: Zaten en fazla 1 – 1,5 ay savaştık biz. Bitince her şeyi unuttuk. Bize hemen haber verdiler. Mütareke oldu savaş biti diye. Askerliğimi orada yapmış olduk. Ateşkesi hatırlamıyorum. Ama sevindim. Hemen geri dönmedik. Toplamda bir sene durduk. Eğitime devam ettik. Değiştirme askerleri geldi biz öyle gittik.

Niyazi TÜRK: Bizim zamanımızda imzalandı. Anlaşma yapıldı. Biz 14 ay kaldık.

Rıdvan AZAMAT: Önce görüşmeler oldu. İmzalandı. Çok anlaşmayı hatırlamıyorum. Sonra biz yerimizi Araplara bıraktık, geldik.

39. Ateşkese tepkiler nasıl geldi? Koreliler, BM askerleri ne düşünüyordu?

Fikret ANDAÇ: İyi olmaz mı? Herkes sevindi.

Ahmet DERELİ:

Mehmet Aziz ERKMEN: Kim memnun olmaz.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: İnsanlar boş yere ölüyorlardı. İyi oldu tabii.

Recep İsmet AKARSULU: İyi geldi.

Tahsin KORELİ: Memnun oldular tabii.

Avni EZİCİ: Güzel karşıladı herkes.

Bahattin ÖVENLER: Barışa seviniyorsun tabii. Gidecek askerler gitmedi, rahattı.

Durmuş ERDEM:

Mehmet Metin ÖZCAN: Tepkiler olumluydu.

Mustafa Hamdi UZUN: İyi oldu. Memnundu herkes.

Nejat BAŞER: Sevindiler.

Ahmet ARSLAN: Tepkiler iyiydi. Bir şey yok artık.

Hayrullah ÖZTAŞ: İyi oldu.

Rıza BAŞAR:

Sami KADIRGAN: Vallahi benim şu anda size söylediklerim bir teğmenin algılamasıdır. Yani olaylardan algılamada neleri aldım, neleri hissettim onları söyleyeceğim. Bir kere şu oldu bir rüya gibi hayatın bittiğini algıladım. Ne kadar şikâyet etsem de o bir yıl hiçbir zaman unutulmayacak. Kimse unutmayacak. İstenilen alındığı için bizim taraf memnundu.

Ahmet TAN: Ateşkesten sonra her devletin askeri geri çekildi. Her ne kadar barış olsa da Kuzey Kore arada sırada sorun çıkarıyordu. Ateşkesten herkes memnundu.

Mahmut AKA: İyiydi. Bizler çok sevindik.

Niyazi TÜRK: İyiydi.

Rıdvan AZAMAT: Koreliler sevindi tabii.

40. Türkiye ne düşünüyordu? Nasıl karşıladı?

Fikret ANDAÇ: Memnuniyetle karşıladı. Savaş bitti, NATO'ya da girmiş olduk. NATO'ya girdikten sonra askerlerimizin elbiseleri bile değişti.

Ahmet DERELİ: Sonunda bitti denildi.

Mehmet Aziz ERKMEN: Rahatladı herkes.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: İyi karşıladı.

Recep İsmet AKARSULU: Memnundu herkes.

Tahsin KORELİ: Anlaşmadan on sene sonra da askerler gidip korudu orayı. Ama gazi olarak ilk üç sene gidenler sayıldı.

Avni EZİCİ: Türkiye’de de iyiydi.

Bahattin ÖVENLER: Sevindi herkes tabii.

Durmuş ERDEM:

Mehmet Metin ÖZCAN: Türkiye de olumlu karşıladı.

Mustafa Hamdi UZUN: Harbi kimse istemez. İyi oldu, dedi herkes.

Nejat BAŞER: Herkes sevindi.

Ahmet ARSLAN: Türkiye hiçbir şey düşünmedi. Barışı iyi karşıladı.

Hayrullah ÖZTAŞ: Savaş bitti iyi oldu, ne düşünsünler.

Rıza BAŞAR:

Sami KADIRGAN: Tabii ki sevinçliydik. İzmir'deki karşılamalar çok büyük oldu. Herkes, çoluk çocuk, annesi, karısı, babası gelenler, yakını gelmeyenler de vardı, çok büyük coşku oldu. Millet, devlet bizi elinden geldiği kadar hoş karşıladı. Belki hayalimizde yaşattığımız şeyleri bulamadık, insanların hayalleri farklıdır, bulamadık ama o günkü duruma göre de çok şükür oradan kurtulduk. Arkadaşlarımızı da bırakmıştık, çok şehit verdik çünkü. O bakımdan birde farklı olacağımıza inanıyorduk. Kore'yi gördük geldik biz, farklıyız. Hâlbuki öyle bir fark yok, o bizim kuruntumuz, kendimize bir paye biçmek gibi. Farklı bir tecrübe edindik genç yaşta. Kore dönüşü benim hayatım oradan değişti. Algılarım değişti, kişiler hakkındaki fikirlerim değişti, büyük devlet olmanın ciddi devlet olmanın nelerle ilgili olduğunu, kişilerin toplum hayatına nasıl etki ettiğini fark ettik. Birçok kişi bundan ders aldı, birçok kişi de aman gittim geldim, dedi.

Ahmet TAN: İyi, oldu bitti.

Mahmut AKA: Ne düşünsün, iyi dediler.

Niyazi TÜRK: Memnun oldu.

Rıdvan AZAMAT: Mutlu oldu herkes.

41. Kore Savaşı'na Türk askerlerinin katkısı ne oldu?

Fikret ANDAÇ: Olumlu yönde oldu tabii.

Ahmet DERELİ: Bütün gücünü dünyaya gösterdi. Türklerle savaşırsan ne olur herkese gösterdi.

Mehmet Aziz ERKMEN: Daha sonra etkisi görüldü. Niye gittik deniliyordu ama Türkiye daha ciddiye alındı.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Orada büyük bir başarı sağladık. Dünyaya gerçek bir kahraman olduğumuzu ispatladık.

Recep İsmet AKARSULU: Çok önemli katkıları oldu. Çok zayıf verdik ama savaşa etki ettik.

Tahsin KORELİ: Korelileri ölümden döndürmüş olduk. Siz olmasaydınız biz yaşayamazdık diyorlar.

Avni EZİCİ: Çok şey başardık.

Bahattin ÖVENLER: Katkı sağlamaz mı? Kore için ne kadar insan hayatını kaybetti.

Durmuş ERDEM: Bizden sonra arkadaşlar gittiler. Anlaşma yapıldı. Mutlu döndüler.

Mehmet Metin ÖZCAN: Katkısı tarif edilemez. Nasıl ki Türk askeri Çanakkale’de geçilmez burası dedi, orada da kuzey tarafa izin vermeyeceğiz dediler. Bir adım geri atmadılar. Sanki vatani koruyormuşuz gibi mücadele ettiler.

Mustafa Hamdi UZUN: Bir sürü şehit verdik. Ne olacak?

Nejat BAŞER: Önemli katkısı oldu tabii. İyiydi.

Ahmet ARSLAN: En büyük katkıyı sağladık. Bu sayede NATO'ya kayıt olduk.

Hayrullah ÖZTAŞ: Türkler iyi ki de gitti o insanlara yardım etti.

Rıza BAŞAR: Askerler gitti, mücadeleyi etti, günü dolan geldi.

Sami KADIRGAN: Türk askerlerinin Kore'ye katkısı diyebilirim ki dünyada hiçbir orduda olamayacak kadar büyüktür. Hiçbir ordu, çünkü Amerika'nın en büyük ordularından birisidir 8.Ordu. 8. Ordu Türk Tugayı'nın ama bilinçli ama bilinçsiz o tartışılır, Kunuri Savaşı'nda Türk Tugayı'nın yaptığı kelimelerle ifade edilemezdi. Acaba o bir rüya mıydı, bir içgüdüsel hareket miydi, bir plan mıydı? Türk askeri o savaşı kazanmasaydı 8. Ordu tamamen yok olmuştu. Dünyanın en büyük ordularından birisi yok olmuştu. Türk Tugayı'ndan düşmanı sadece iki gün oyalaması istendi, o da yaptı. General Mac Arthur Türkler için o cümleyi boşuna söylemedi“Kahramanlar Kahramanı” diye.

Ahmet TAN: Güney Koreliler, Türkler olmasaydı bizi komünistler yenerdi diyorlar. Türkiye askerleri iyi mücadele etti. Dünyaya tanıttık, orada başarı sağladık. BM'den madalya aldık.

Mahmut AKA: Çok başarılı olduk. Ölümünden korkmuyordu asker.

Niyazi TÜRK: Hem de ne? Büyük rolü var tabii.

Rıdvan AZAMAT: Çok katkı sağlamış. Kunuri de hayatlarını kaybettiler. Hem de Türk askeri orada para da almamıştı. Sadece söylendi Türk askerine 5 dolar ödeniyor, Türkiye'ye gidince alacaksınız diye. İzmir'e geçince 500-600 lira verdiler.

42. Geri döndükten sonra burada neler yaşadınız? Hayatınız bugüne kadar nasıl geçti?

Fikret ANDAÇ: Askeriz tabii. Görev devam ediyor. Savaşırken geri döndüğünüzde görev yeri olarak istediğiniz yer verilecek dendi. Ben Selimiye'den gitmişim yine orayı istedim. Ama vermediler. Erzincan'a savurdular. Orası da bizim toprağımız ama neden söz veriyorlar. Erzincan'da 6 sene kaldım. Nişanlandım. Sonra İstanbul'a geldim. Emekli oldum sonra Almanya'ya gittim. Okudum. Mühendislik okudum. Almanya'da 35 sene kaldım. Opel fabrikasına girdim. Oradan da emekli oldum. Oradan maaş alıyorum. 1 oğlum var. Orada büyüdü.

Ahmet DERELİ: Çalışma derdine düştüm. Denizciydim. Gemilerde çalıştım. Kuru yük gemilerinde, Karadeniz'de. Kömür, buğday çektim. Karadeniz'den dış ülkelere açıldık. Gemide işçiydim. Evlendim. 4 çocuğum var. Emekliyim. Gazilik maaşı alıyorum, 3 ayda bir. 1.640 TL.

Mehmet Aziz ERKMEN: Çeşitli işlerde çalıştım. 1960 darbesinden sonra sendikalar kapatılmıştı. Sonra o konuyla ilgilenmeye başladım. Sendikayı toparladık arkadaşlarla. Türkiye İşçi Partisi kuruldu, üye oldum. 6-7 dönem İstanbul değişmez üyesi oldum. İl Genel Meclis üyesi seçildim. Taksicilik yaptım. Çocuklarım yetişti. 4 oğlum var. Hepsini okudu, çalıştı. 7 torunum var.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Tekrar Ankara'ya gittim. Hep Ankara'da yaşadım. 1997'de İstanbul'a geldim. Aslında bay bayan terziydim. Sonra konfeksiyon işine döndüm. Ticaretle uğraştım. Evlendim. Üç oğlum bir kızım var. Emekli oldum.

Recep İsmet AKARSULU: Geldik, tezkere de vermediler. Süresiz izin gibi devam ettik. Türkler çok merhametli. Biz oradan geldik diye lokantalarda hiç para almazlardı. Biz de utancımızdan çorbayı bir yerde içerdik, yemeği başka yerde yerdik.

26 yaşında evlendim. Hanımım 17 yaşındaydı. 1 kızım üç oğlum oldu. Aksu fabrikasında 21 sene çalıştım. Öyle geçti. 40 senedir emekliyim.

Tahsin KORELİ: Ben şoförlük yaptım. Taksi şoförüydüm. Şoförler cemiyetinden emekli oldum. Bağkur'dan. Gazi maaşım da var. Üç çocuğum var.

Avni EZİCİ: İlk Mersin'e gittim. Kunduraya devam ettim. 2-3 sene sonra İstanbul'a geldim. Evlendim. 4 çocuğum var.

Bahattin ÖVENLER: Askerden sonra zatürre oldum. 2 sene çalışmadım. 1 ay Eskişehir'de hastanede yattım. Sonra iyileştim. Bir dükkânım vardı, terzilik yaptım. Çok şehir gezdim. Evlendim, sonra ayrıldım. İkinci kez evlendim. 1 kızım 1 oğlum var.

Durmuş ERDEM: İstanbul'da Gaziosmanpaşa'ya geldim. Birkaç sene fabrikada çalıştım. Okumam yazmam yok ya beni bir yere almadılar. Sonra bir çift beygir aldım, köye gittim. Küçükköy, Başakşehir'in orada. Dediler gel Koreli, tuğla kesiyorlar, çalış. Çalıştım. 5 bin lira para aldım. Babam dedi nereden buldun bu parayı, dedim böyle böyle kazandım. Hep çalıştım. Ev yaptım. 20 kâğıda koca binayı sıvattım. Annemler hep şaşırdı. Beni beş kuruşsuz sanıyorlardı. Annem çok aksi kadındı. Hanımımınla anlaşamazdı. Hanımım da çok tutumlu, temiz. Arsa da almıştım. Avcılar da 5 katlı apartmanım var.

Kore'den geldikten 5-6 sene sonra evlendim. 2 kız 1 oğlum var.

Mehmet Metin ÖZCAN: Kim düşmüşse kim zordaysa yardım etmeye çalışırım. Mühendisliği alamadığım için teknisyenlik yapmaya başladım. Erenköy'den İstinye Tersanesi'ne gittim 5 yıl. Saat sabah 05.00'da kalkardım 09.00'da ancak işte olurdum. Akşam 08.00'da çıkıp gece 12.00'da evde oluyordum.

Tophane de dükkân açtım, elektrik üzerine çalıştım. İhalelere girdim, gemi işleri yaptım. Özsan Kablo ismiyle fabrika kurdum. Kablo işi yaptım. 33 yaşında evlendim. 3 çocuğum 3 torunum var. Ben okuyamadım, onları okuttum.

Mustafa Hamdi UZUN: Geldim, işsizlik vardı. Vali yardımcısına gittim, iş için. Önceden ne iş yapıyordun diye sordu. Serbest meslek dedim. O işi yap dedi. Sermaye verin o zaman, dedim. Akıl almaya gelmedim, dedim.

Denizcilik işinde çalıştım. 1956'da evlendim. Evlendikten sonra şoförlük yaptım. Servis şoförlüğü de yaptım. Çocuklarım oldu. 1988 senesinde hacca gittim. Öyle geçti zaman işte. Şimdi böyle gidenler gitti ben kaldım.

Nejat BAŞER: Gene aynı işler. 1976'ya kadar aylık falan yoktu. Bir Kore kartı verdiler, otobüse binebiliyorduk. 1976'da aylık bağladılar. Kaç para ama? 2 lira 10 kuruş. 1976'dan beri hep aldım. Turgut Özal zamanında 8 sene kestiler. O zaman 300 lira falan alıyorduk. Tansu Çiller zamanında uğraştılar, tekrar bağladılar. Evlenmedim. Emekli de olmadım. Çalışmadım.

Ahmet ARSLAN: Terhis olduk. Sinop'taki eve gittim. Bir iki ay sonra İstanbul'a geldim. Yıl 1953-54 gibiydi. Sonra 1954 yılında evlendim. Çalıştım. Ayazağa'da bahçıvanlık, kahvecilik yaptım. Tekne alıp denizcilik yaptım. 1 kız 3 oğlum var. Kız ile hanım öldü. 1.5 sene oldu.

Gazi maaşım var. Her yerden yararlanıyorum. Geçim iyi. Hiçbir şeyim yok. Yetiyor da artıyor bile.

Hayrullah ÖZTAŞ: Geri dönünce Bedaş Mobilya'da çalışmaya başladım. Orada emekli oldum. Evlendim. Çocuğum olmadı. Eşim 1993'te vefat etti.

Rıza BAŞAR: Geldik memlekete. Çalıştım. Sonra İstanbul'a geldim.

Sami KADIRGAN: Kore'den geldikten sonra benim beynim yıkandı. Yıkanmak derken hayranlık anlamında. İngilizlerin, Amerikalıların tavırları, felsefeleri, sosyolojik durumları, bizden tamamen farklı ve tersti. Geldikten sonra ilk işim İngilizce öğrenmek oldu. Askeriye o zaman gönderiyordu. Robert Kolej'de bir sene okudum. Yurt dışına gidecektim. Sonra dediler ki askerler arasından hukuk fakültesine kabul olacaktım. Sınavlara girdim, kazandım. 4 seneyi birincilikle bitirdim. Asker olduğum halde hiç üniformalı gitmedim. Eşimle de orada, okulda tanıştım. Mezun olunca ben askeri hâkim oldum, eşim avukat oldu. 1974'te ayrılıp avukatlık yapmaya başladım. 38 sene avukatlıktan sonra emekli oldum. 2 oğlumuz var. Yani Kore beni bambaşka bir genç yaptı. Kore'den gelen pek çok arkadaşım askerlikte ilerledi, komutan oldu. Ben ve benim gibiler farklı yola gittiler. Bize iyi etki etti.

Ahmet TAN: Köye gittim, köyde 1 sene kaldım. Sonra İstanbul'a geldim, daha önce çalıştığım fabrikaya girdim. Zeytinburnu'nda. Sonra ailemi getirdim. 30 sene Kazlıçeşme'de çalıştım sonra emekli oldum. Ardından 14 sene kozmetikte çalıştım. Çocukları okutmak için. Şimdi evim var, emekli maaşım, gazi maaşım var iyi oluyor. Şimdi çok şükür diyorum, çocuklar yetişti.

Mahmut AKA: İstanbul'a dayımın yanına geldim. Dayım; gitme burada kal, dedi. Ama memlekette de ailem, sülalem var. Gidip ailemi göreyim, dedim. Kore'den gelen 5 kişiydik bizim oralı. İndiğimizde nasıl güzel karşıladılar. Gaziler geliyor diye. Kaldım biraz orada sonra İstanbul'a dayımın yanına geldim.

3 sene hamallık yaptım. Bakkal dükkânı açtım. Onunla geçindik. Evlendim. Kayınvalidem, bu çocuğa kaç kızım olursa olsun veririm dedi, hiçbir şeyim olmamasına rağmen kızını verdi. 63 yıldır aynı yastığa baş koyuyoruz. Bir yatağımız bir kilimimiz vardı. Çoluk çocuk güzel yaşadık. Şimdi geniş bir ailem var.

Niyazi TÜRK: İstanbul'a geldim. İş kurdum. İnşaat üzerine. Evlendim. 7 çocuğum oldu. Emekli oldum.

Rıdvan AZAMAT: 1954'te geri döndüm. Dokuma fabrikasında çalıştım. Bir çocuğum vardı, sizlere ömür. Annesi de rahmetli, oğluna çok üzüldü, ameliyat oldu. 1970'de oğlumu, 1990'da hanımı kaybettim.

**43. Kore Savaşı ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? İyi ki oldu diyor musunuz?
Doğru bir karar mıydı?**

Fikret ANDAÇ: Ne işimiz vardı orada deniliyor. Bizler Amerika'ya satıldık. Kore nerede desek yerini gösteremezdik. Paran olmayınca her şey boş.

Ahmet DERELİ: Düşmanı bilmiyorsun. Vatanımızda da olsa aynı yapardık. Orada da ne yapılacaksa onu yaptık. Kore halkının gözüne girdik. Bizi yolda görsünler başları eğilir. Türkleri seviyorlar. Türkler de onlara saygı gösteriyor.

Mehmet Aziz ERKMEN: Tabii. Biz orada çok önemli mücadeleler verdik.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: İyi ki olmuş diye düşünmüyorum.

Recep İsmet AKARSULU: Zaman zaman iyi ki gittim dedim, zaman zaman keşke gitmeseydim dedim. Şimdi iyi ki diyorum. Gittim o kadar insan gördüm. İnsan ne oldum değil, ne olacağım demeli.

Tahsin KORELİ: Olmasaydı daha iyiydi. Gitmemden pişmanlık duymadım.

Avni EZİCİ:

Bahattin ÖVENLER: İyi ki bu kadar asker gitti. Dünya bizi tanıdı.

Durmuş ERDEM: Geçmiş gün. Hepsi bitti gitti işte.

Mehmet Metin ÖZCAN: Tabii ki. Hiç aksini düşünmedim.

Mustafa Hamdi UZUN: İyi ki gittik. Orayı kendi vatanımız gibi müdafaa ettik.

Nejat BAŞER: Evet.

Ahmet ARSLAN: Doğru bir karardı. Üç günlük dünya, geçici.

Hayrullah ÖZTAŞ: İyi ki diyorum. Yakın zamanda gidip gördüm oraları. Çağırdılar bizi. İstanbul gibi yayılmamış, 70 kat yukarı çıkmış. Çok gelişmiş.

Rıza BAŞAR: Korelilere yardıma gittik.

Sami KADIRGAN: İyi ki gitti Türk ordusu. Şehit vermemize rağmen unutmayalım ki bir millet ancak şehitlerinin omuzlarında yükselir. Eğer bir toprak kan dökmemişse toprak senin değildir der ya şair, burada eğer bu fedakârlığı yapmasaydık Türkiye bugün bu Türkiye olmazdı. O gün bilinçli veya bilinçsiz o karar verilmiş onu yargılıyorlar, politik olarak, ama Türk ordusu orada gerçekten gücünün üstünde bir şeyler yapmıştır.

Ahmet TAN: Kore Savaşı'na gittiğim için memnunum. Dünyayı gezdik. Ölmedik, iyi oldu. Çok okuyan değil çok gezen daha bilir demişler.

Mahmut AKA: Çok iyi oldu. İyi ki gittim. 3 sene evvel gittim. İnanır mısın iki koruma verdiler bana. Başınız yerde yürümeyin, kafanızı kaldırın, bu vatan sizindir, dediler. Kore milleti nankör değil. Onlar bizi, biz onları severiz. Bugün yine olsa bu yaşımda giderim.

Niyazi TÜRK: Tabii.

Rıdvan AZAMAT: Vallahi oldu bitti işte.

44. Bugün iki ülke arasındaki ilişkiyi nasıl görüyorsunuz? Neler yapıyor?

Fikret ANDAÇ: Çok zeki adamlar. Çok ileri seviyeye gittiler. Buraya geldiklerinde biz sizin sayenizde İstanbul'u bile görüyoruz diyorlar. İlişkiler çok iyi.

Ahmet DERELİ: İyi güzel. İşyerleri açıyorlar. Derneğimize geliyorlar. Her Ramazan'da bizlere yemek verirler. Ellerinden geldiği kadar hediye dağıtırlar. Kore Türk Birliği Derneği var. Bizi davet eder.

Mehmet Aziz ERKMEN: Devamlı surette buraya gelirler. Toplantılar, kermesler, dernek ziyareti. Hep teşekkür ederler. Eğer Türk askeri olmasaydı bugün Güney Kore Devleti diye bir devlet olmazdı.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Gittik sonradan ziyaret ettik. İyi bir ilişki var. Kan kardeş gibiyiz. Bizi davet ederler. Saygı gösterirler.

Recep İsmet AKARSULU: Çok iyi. Gezdim sonradan gördüm, çok gelişmişler. Çok çalışmışlar.

Tahsin KORELİ: Benim için iyi. Toplantılara gidiyoruz, Koreliler geliyor. Bizi çok seviyorlar.

Avni EZİCİ: İki ülke arası çok iyi. Geliyorlar buraya. Kore günü yapıyorlar. Bizlere hediye dağıtıyorlar.

Bahattin ÖVENLER:

Durmuş ERDEM: Gayet iyi.

Mehmet Metin ÖZCAN: İlişkiler çok güzel. Tapıyorlar resmen bize. Ama bizimkiler soğuk. Kore'yi çok geliştirdiler.

Mustafa Hamdi UZUN: İyi tabii neden iyi olmasın?

Nejat BAŞER: Çok iyi. Türkiye'yi çok seviyorlar. Hep de gelirler.

Ahmet ARSLAN: Bugün ilişkiler oldukça iyi. Kardeş diyorlar. Çok iyi ağırlıyorlar. Her yere götürüp gezdiriyorlar.

Hayrullah ÖZTAŞ: Şimdi çok iyi iki ülke arası.

Rıza BAŞAR: İyi.

Sami KADIRGAN: Bence çok iyi. İnşallah biz bozmayız. Kore teknik bakımdan çok ilerlemiş durumda, o yolları görseniz, teknik fabrikaları görseniz, televizyon ve teknoloji bakımından dünyanın en üst devletlerinden bir tanesi. Türkiye'nin böyle bir candan dostu olması çok güzel. Ne zaman Koreli görsem konuşsam hemen ellerimize sarılır sizin sayenizde biz sizin sayenizde varız, cümle hep bu. Çok vefalılar.

Ahmet TAN:

Mahmut AKA: Çok iyi. Koreliler gibi iyi insan görmedim. Koreliler nankör değiller.

Niyazi TÜRK: Torunum gitti gördü oraları. Dede bir git ne kadar gelişmiş, diyor. Adamlar o halden bu hale geldi. Bugün Türkiye'nin en iyi dostu Kore.

Rıdvan AZAMAT: Çok iyi. Biz de gittiğimizde çok iyi karşıladılar. Çok seviyorlar bizi. Siz varsanız biz de varız, diyorlar.

**45. Kore Gazileri olarak bugün gördüğünüz muameleden memnun musunuz?
Nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Fikret ANDAÇ: Maaş veriliyor. Ama bazı arkadaşlar az buluyor. İyi de kardeşim sen gittin oraya bir sene kaldın. Verilen 300-400 lirayı neden beğenmiyorsun. Sonra ne yaptın. Gelip buraya hiç çalışmıyorlar. Gazi diye her şeyi devletten bekliyorlar.

Ben gazi maaşı da alıyorum. Ama başka maaşım da var. Gazi unvanı verilir verilmez maaş da verildi.

Ahmet DERELİ: Memnunum. İyi davranıyorlar.

Mehmet Aziz ERKMEN: Türkiye’de bazı kesimlerce epey bir itibar görüyoruz. Devletçe de öyle. Gazi maaşımız var. 3 ayda 1.700 TL alıyoruz. Türk hükümeti veriyor.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Doğru düzgün bir muamele etmediler. Kore hükümetinin gösterdiğini bize yapmadılar. 3 ayda bir maaş alıyoruz işte. Devede kulak.

Recep İsmet AKARSULU: Memnunum. Kartımı takınca nereye gidersem indirim falan yapılıyor. Yardımcı oluyorlar. Devlet maaş veriyor. Ben 3 aydan 3 aya alıyorum. Emekli maaşım da var. Rahat rahat geçiniyorum Allaha şükür.

Kore’de bize hiç para vermemişlerdi. Geri dönünce toplu olarak, 300 dolardı galiba o kadar verdiler. Sonra devlet aylık da bağlamıştı. 151 Türk lirası idi.

Tahsin KORELİ: Gazi maaşı alıyorum. Aylığa çevirdim ben, öyle alıyorum. Turgut Özal zamanında 10 sene kesilmişti.

Kore gazilerine 1982 senesinde iki kişilik aile mezarlığı tapusu vermişlerdi. Herkesin kendi bölgesinde. Ama aldıktan sonra mezar yerini çevirmek lazım olmuş. Yapmadık. Geri almışlar. Mezarlıklar Müdürlüğü bize vermiyor şimdi.

Avni EZİCİ: Maddi olarak hak ettiğimizi tam alamıyoruz.

Bahattin ÖVENLER: Otobüsler ücretsiz, maaş veriliyor. Sosyal güvencem olduğu için iyiyim. 70 yaşına kadar çalıştım zaten. Gazilik için aylık alıyorum. 450 TL gibi bir para ayda veriliyor.

Durmuş ERDEM: Çok memnunum. İşte Kore gazisiyim. 3 ayda bir maaş alıyorum.

Mehmet Metin ÖZCAN: Son zamanlara kadar ben gazi kartımı falan almadım. Çok düşük bir ücret veriyorlardı zaten. Ne zaman ki hastanelere gittim, doktor GATA’da yapacağım ameliyatını, dedi. Kızım dedi ki babam da Kore’de yapmış askerliği. O vasıtaıyla gazilik kartımı aldım.

Mustafa Hamdi UZUN: Tabii. Niye memnun olmayayım? Her yerde görüyorum o hürmeti.

Nejat BAŞER: Yerine göre. Benim oturduğum yerde kaymakamım kiramı veriyor, bakıyorlar. Gaziosmanpaşa’da oturuyorum. Maaş alıyorum.

Ahmet ARSLAN: Devlet değer gösteriyor. Çok rahatız. Yol da bitti. Hepimiz hasta. Her şeyi yaşadım. Gördüm.

Hayrullah ÖZTAŞ: Gazi maaşı var. Alıyorum çerez gibi bitiyor. Tek başımayım, her şeyimi kendim yapıyorum. Kimse gelmez, gelemaz yanıma. Akran olsa bile uzaklaşıyor senden.

Rıza BAŞAR: Eh işte.

Sami KADIRGAN: Vallahi tabii şöyle bir durum var gazilik, herhalde bir şerefli bir şey gazi olmak. Kore devleti bize diploma şeklinde “Dünya Barış Elçisi” unvanı verdi. Ayrıca şeref madalyası da verdi. Değer biliyorlar. Ama bizde keşke bütün gazilerin değeri bilinse. Kötü durumda olanlar var. Anadolu’da zor durumda olanlar var. Zaten kaç senemiz kalmış yaşayacak, ne olur biraz para verilse.

Ahmet TAN: Türkiye bize iyi bakmıyor. Bize maaşımızı BM gönderiyor, devlet bize bir kısmını veriyor. Turgut Özal zamanında yedi yıl bizim maaşlarımızı kestiler.

Mahmut AKA: Bir kart verdiler bize. Bir de 500 lira maaş veriyor devlet. İyi yani. Koreliler daha çok sevgi gösteriyor.

Niyazi TÜRK: İyi. Maaşımı alıyorum. Aylık alıyorum.

Rıdvan AZAMAT: Gazi kartımız var, indirim sağlanıyor. Savaştan 20 sene sonra maaş bağladılar. NATO veriyor. 3 ayda bir. Turgut Özal zamanında kesinti oldu. Sonra Süleyman Demirel tekrar bağlayın dedi. SSK maaşı ayrı gazi maaşı ayrı dedi.

46. Son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Fikret ANDAÇ: Şimdi iyi ki gitmişim, diyorum.

Ahmet DERELİ: Sağ olun.

Mehmet Aziz ERKMEN: 2012 yılında Kore ziyaretine gittik. Çok iyi karşılandık. Oraları gördük. Kore’nin gelişmişliğini gördük. Dünyanın en modern ülkesi haline gelmişler.

Mehmet Ziya ÖZTÜRK: Yeter ki Türkiye’de harp olmasın. Dışarıda olsun. En büyük temennim budur.

Recep İsmet AKARSULU: Yok. Herkese sağlık sıhhat diliyorum. Sizlere yardımcı olabildiysem ne mutlu bana.

Tahsin KORELİ: Allah düşmanıma savaş göstermesin. Bir an evvel anlaşma yapsınlar, rahat yaşasınlar. Vatandaş rahat yaşasın.

Avni EZİCİ: Bugün yine savaş olsa yine giderim. Çekinmem bir şeyden.

Bahattin ÖVENLER: Teşekkür ederim.

Durmuş ERDEM: Yok, teşekkür ederim.

Mehmet Metin ÖZCAN: Kore dostluğu devam etsin. Çocuklarımız alakadar olsun. Dostluğu sürdürsünler.

Mustafa Hamdi UZUN: Sağolun.

Nejat BAŞER: Allah kimseye savaş vermesin. Hiçbir devlete ama. Düşmanım bile olsa savaşmasını istemem. Böyle terör daha fena. Düşmanını görmüyorsun. Şimdi bilemiyorsun.

Ahmet ARSLAN: Bu kadar.

Hayrullah ÖZTAŞ: Yok, teşekkür ediyorum.

Rıza BAŞAR: Yok, bu kadar.

Sami KADIRGAN: Geldiğimize memnun oldum. Çok kitap var bu konuda, ama ben daha çok Kore bu ülkeye ne getirdi onun bilinmesini istiyorum. Hatıraların daha çok anlatıldığı kitaplar daha etkili olur diye düşünüyorum.

Ahmet TAN: Teşekkürler.

Mahmut AKA: Birkaç gün ömrümüz kaldı işte bakalım nasıl geçecek?

Niyazi TÜRK: Teşekkür ederim.

Rıdvan AZAMAT: Yok. Sağ olun.

azartesi
3
MAYIS 1950
No 428

Başmuhariri: Mümtaz Fak Fenik
Denizciler Caddesi: 3
Posta Kutusu: 133 — ANKARA
Telgraf: Zafer Gazetesi Ankara
Başmuhariri ve idare ... 15619
Yan İşleri ... 15315
Fiyatı her yerde 10 kuruştur.

ZAFER

DEMOKRASİNİNDİR

Şık avizeler
Bulaşık Makinesi
English Electric Buz Dolapları
Amerikan Gaz Ocakları
Veli Candar ve Oğlu
Anafartalar Cad. No. 146 — Telefon: 14671

Kore meselesi hakkında Köprülü ile Trigve Lie arasında telgraflar

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Koreye
yapabileceğimiz yardımın şeklini sordu

**Dışişleri
Bakanımızın
verdiği cevap**

«Türkiye Cumhuriyeti hükümeti, Birleşmiş Milletler tarafından mütevellit taahhütlerine sadıktır. Binaenaleyh Türkiye hükümeti Güvenlik Konseyinin bu hususta alacağı kararlara tevkan hareket ve Konseyle temasa gelmeye hazırdır.»

Ankara, 2 (a.s.) — Kore hadisesi umumî kâhbi M. Trigve Lie bu leri dolayısıyla Birleşmiş Milletler teşkilâtı dahil bütün devletler dışişleri bakanlıklarına ve bu arada hükümetimize de aşağıdaki telgrafı göndermiştir.

Bu telgrafın metnini ve hükümetimizin konseye aynı gün verilen cevabı aynen neşrediyoruz:

Dışişleri Bakanlığı

Ankara
Emniyet konseyinin 27 Haziran 1950 tarihli 474 üncü toplantısında itihaz etmiş olduğu karar üzerine nazari dikkatimizi celbetmek isterim. Bu karar, Cemilî Koreye vâdi si tahlîlî tevazzü püskürtmek ve bu bölgede devletlerarası sulh ve emniyeti tedarik maksadına için gereken yardımın Birleşmiş Milletler üyesi devletlere tavsiye etmektedir.

Hükümetimizin yardımıda bulunmak durumunda olduğumuz takdirde, gövde yardımın şekli hakkında buna en kısa müddet içinde bir cevap verebiliriz kararın tatbiki kolaylaşmış olur. Verilecek cevabın emniyet konseyine ve Kore Cumhuriyeti'ne bildirileceğim.

★ (Devamı 8 inci sayfada)

Korede kat'î neticeli harp başlamak üzere

Kızılıların ilerleyişi durdurulamadı, Amerika
kıtalarının sevkine devam ediyor

Kore hareketinde Amerikan filosıyla işbirliği yapmakta olan İngiliz harp gemilerinden biri

Londra, 2 (Radyo) — Amerikan kitalarının hava ve deniz yolu ile Cennup Kore'ye taşınmasına devam edilmektedir. Bu kitalar cepheye sevk edilmektedir. Amerikan harp gemileri, kitaları taşıyan gemilere refakat ediyor. Şimdiye kadar kitaların taşınmasına müdahaleye teşebbüs edilmemiştir. Tahmin edildiğine göre 15 bin kişilik Amerikan piyade kuvveti önümüzdeki üç gün içinde Kore'ye varmış olacaktır. Sınai Kore komünistleri girdi Seul şehrinin sınırlarında tahşat yapmaktadırlar. Cennup Koreliler hâli Seul hava alanını muhafaza etmektedirler. Bu alanın stratejik bakımdan önemi büyüktür. Zira bakımdan önemli büyüktür. Zira hava taşı uçaklarına çok müsait olan yegâne hava alanı burasıdır.

★ (Devamı 8 inci sayfada)

Ezazatlarla dolu Fethi Köprülü'nün Mümtaz Fak FENİK

Emniyet Halk Partisi Genel Başkanımız Kurultayı 27 Mayıs tarihinde partinin hatlarına dair bir çok önemli kararlar almıştır. Nispet, sömürsüzleştirilmeden henüz kendisini kurtarıp insanları biriktirmek suretiyle, dağılmak ve parçalan fikirlerini tahakkük ve hile Halkın durumuna hakkında yeni görüşler sunmaktadır.

Partinin enki silahiyetini bir kılbağa göldüğüne dair çok bir hile yoktur. Bilişik nutuk bu darımadajın ve müensadeler içinde yasa mülahak- lapeden bakış bir dâ tas-

Celâl Bayar Çeşme'de Bekleniyor

Cumhurbaşkanımıza Çeşme Belediye Başkanının Telgrafı

İzmir, (Hürriyet) — Çeşme Belediye Başkanı Yusuf Kabadayı Cumhurbaşkanımıza Sayın Celâl Bayar'a bir telgraf çekmiştir. Bu telgrafın metni aşağıdadır:

Büyük şahsiyetinizi urun yollarında görmek ve ilifatinıza mazhar olmak baktıyacağınız taşıyan Çeşme halkının bu mevsimde de bu yüke gereden makrur edilmelerini ni bütün Çeşmelilerin samimî duy-gularına tercüman olarak en derin sevgilerimle rica ederim.

★ (Devamı 8 inci sayfada)

Kore Savaşı'nın başladığına dair Zafer gazetesinde 3 Temmuz 1950 tarihinde çıkan haber.

ZAFER
DEMOKRASININDIR

Yıl : 2 — No. 514 • Telgraf adresi: Zafer Gazetesi — Ankara • CUMA 29 EYLÜL 1950 • Fiyatı her yerde 10 kuruş • Telefon: 15619, 15315 ve 16882 • Denizciler Caddesi 2 • Posta Kutusu : 193

BİRLİĞİMİZ KORE YOLUNDA

Askerî birlik candan tezahüratla uğurlandı
Vedâ merasiminde Genelkurmay Başkanı ve hava kuvvetleri komutanı da hazır bulundular

Koreye hareket eden kahraman askerimiz Bilecikli Milletler evindeki geniyer binerlerken

Amerikan kuvvetleri Şimalî Koreye girecek
Truman ve müşavirleri Mac Arthur'ü takip harekâtında serbest bıraktılar

İl Genel Meclisi seçimi
D.P. radyoda yapacak konuşma saatleri

Rus politikası mağlûp edilmiştir
Mümtaz Faik FENİK

Tekelde tasarruf
Tensikat yapmadan bir milyonluk tasarruf sağlandı

Ankara'dan Kore'ye
Kore yolundan ilk mühim röportaj :
Kore'ye hareket etmiş bulunan arkadaşımız POYRAZOĞLU bildiriyor:

AKINTIYA KÜREK
Meraklı bir nokta

5 545 numaralı Seçim Kanunu maddesine İl Genel Meclisi seçimi için de radyoda konuşmaları

Joe Luiz yenildi
London, 28 (Basın - Yayın) — Dün gece New York'ta Yankee Stadium'da (Yanki Stadumu) yapılan boks karşılaşmasında Ezzard Charles Joe Louis'yi 15 dakikalık bir parçadan sonra sayı hesabıyla yemti.

Kore'de son hareketi tespit eden harita ve kapanan Amerikan çemberi
Flushing Meadows, 28 a.s. ... (United Press): Genel Kurulan zakerelerde Kanada Dışişleri bakanı Leadster Pearson Kuzey Korelilerin sulh için müzacaatına bulunmalarını istemiş ve artı mutaceavrin ateşi keserek mağ- (Sonu 4 üncü sayfa)

İnsan sevdiği, bağlı olduğu şeylerden ayrılmak daha alıcı güle bakıyor. Ve her şeyi daha derin, daha derli toplu görüyor. Ankara'dan İktidara kadar bir sürü atazı, ve iklim değişikliği için deki Türk topraklarına ben de öyle baktım. Bu genel yurt parçasına doya doya, eme eme seyrettim. Hatıppay'ını aştıktan sonra etrafa hükmeden koca Elmadag'ını dolayarak inen, kıvrımlar içindeki küçük sateileri andıran obalar, köyler, sürüler ve yer yer harmanlar...

İnsan sevdiği, bağlı olduğu şeylerden ayrılmak daha alıcı güle bakıyor. Ve her şeyi daha derin, daha derli toplu görüyor. Ankara'dan İktidara kadar bir sürü atazı, ve iklim değişikliği için deki Türk topraklarına ben de öyle baktım. Bu genel yurt parçasına doya doya, eme eme seyrettim. Hatıppay'ını aştıktan sonra etrafa hükmeden koca Elmadag'ını dolayarak inen, kıvrımlar içindeki küçük sateileri andıran obalar, köyler, sürüler ve yer yer harmanlar...

29 Eylül 1950 tarihli Zafer gazetesinde, Birinci Türk Tugayı'nın yola çıkmasına dair haber.

[illegible]

Kore Savaşı'nın bittiğine dair haber. Hürriyet gazetesi 27 Temmuz 1953.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

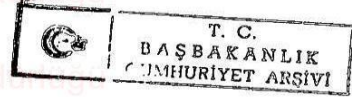
T. C.
M. S. B.
Genelkurmay Başkanlığı
Personel Bşk.
Prs. Dairesi
İl. Ş. Ks.
Sayı:

A N K A R A
-195

Özü:

K A R A R

23640

1- Kore'ye gidecek Bıtlige, Tümen Komutanı yetkisi ile 2. Zırhlı Tugay Komutanı Tuggeneral Tahsin Yazıcı (328-3) nın Komuta etmesi uygun görülmüştür.

2- Bu kararı Millî Savunma Bakanı yürütür.

İlişigi:

10. Eylül 1950

Cumhurbaşkanı

C. Bayar

Başbakan

Millî Savunma Bakanı ✓

A. Menderes

S. Ağaoğlu

030	11	1		216	30	6
-----	----	---	--	-----	----	---

Cevaplarda Ş. nin isim, tarih ve No. nun yazılması lazımdır.

Fon No: 30 11 1 0 - Kutu No: 216 - Dosya No: 30 - Sıra No: 6

Tahsin Yazıcı'nın Tugay komutanı olarak atanmasına dair belge.

BCA, Fon No: 30 11 1 0 – Kutu No: 216 – Dosya No: 30 – Sıra No: 6

T. C.
BAŞBAKANLIK
MUAMELÂT UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
Kararlar Müdürlüğü
Karar sayısı
3
13078

KARAR

Ücretleri Millî Savunma Bakanlığı 1951 yılı bütçesinin (E) cetveline giren (203) üncü " Geçici hizmetliler ücreti" bölümüne konulan ödenekten verilmek üzere, Kore Türk silâhlı kuvvetleri emrinde çalıştırılacak altı imama ait ilişik cetvelde yazılı kadroların 1/5/1951 tarihinden geçerli olmak üzere onanması; Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayanan Millî Savunma Bakanlığının 1-112-3/6943 sayılı ve 17/5/1951 tarihli yazısı üzerine, 5751 sayılı kanunun 6 ıncı maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 23 / 5 /1951 tarihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI

[Signature]
CUMHURBAŞKANI

030 18 01 125 40 9

Baybakan	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı	Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı	Ekö. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>
C. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı	Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>
			İşletmeler Bakanı
			<i>[Signature]</i>

Fon No: 30 18 1 2 - Kutu No: 125 - Dosya No: 40 - Sıra No: 9

Kore Türk Silahlı Kuvvetleri emrinde görev yapmak üzere belirlenen imamlara dair
Bakanlar Kurulu kararı.

BCA, Fon No: 30 18 1 2 – Kutu No: 125 – Dosya No: 40 – Sıra No: 9

KAYNAKÇA

GÖRÜŞMELER

<u>Adı Soyadı</u> <u>Yeri</u>	<u>Tugay</u>	<u>Rütbe</u>	<u>Görüşme Tarihi</u>	<u>Görüşme</u>
Ahmet Arslan	3. Türk Tugayı	Er	23 Temmuz 2015	Gülhane / Fatih
Ahmet Dereli	1. Türk Tugayı	Er	30 Temmuz 2015	Gülhane / Fatih
Ahmet Tan	4. Türk Tugayı	Er	23 Temmuz 2015	Gülhane / Fatih
Avni Ezici	2. Türk Tugayı	Er	4 Şubat 2016	Gülhane / Fatih
Bahattin Övenler	2. Türk Tugayı	Er	9 Ocak 2016	Fatih
Durmuş Erdem	2. Türk Tugayı	Er	13 Ağustos 2015	Gülhane / Fatih
Fikret Andaç	1. Türk Tugayı	Astsubay	13 Ağustos 2015	Gülhane / Fatih
Hayrullah Öztaş	3. Türk Tugayı	Er	13 Ağustos 2015	Gülhane / Fatih
M. Aziz Erkmen	1. Türk Tugayı	Er	14 Kasım 2015	Merter
Mahmut Aka	4. Türk Tugayı	Er	23 Temmuz 2015	Gülhane / Fatih
Mehmet Z. Öztürk	1. Türk Tugayı	Er	2 Şubat 2016	Gülhane / Fatih
M. Metin Özcan	2. Türk Tugayı	Er	24 Temmuz 2015	Beşiktaş
Mustafa H. Uzun	2. Türk Tugayı	Er	3 Ekim 2015	Beşiktaş
Nejat Başer	2. Türk Tugayı	Er	4 Şubat 2016	Gülhane / Fatih
Niyazi Türk	4. Türk Tugayı	Er	4 Şubat 2016	Gülhane / Fatih
R. İsmet Akarsulu	1. Türk Tugayı	Er	2 Şubat 2016	Eyüp
Rıdvan Azamat	4. Türk Tugayı	Er	12 Ağustos 2015	Bahçelievler
Rıza Başar	3. Türk Tugayı	Er	30 Temmuz 2015	Gülhane / Fatih
Sami Kadirgan	4. Türk Tugayı	Teğmen	28 Temmuz 2015	Levent

GAZETELER

<i>Hürriyet</i>	1051, 1952, 1953.
<i>Milliyet</i>	1951, 1952, 1953.
<i>Ulus</i>	1950, 1951, 1952, 1953.
<i>Zafer</i>	1950, 1951, 1952, 1953.
<i>Zaman</i>	1950, 1951, 1952, 1953.

ARŞİV

BCA, Fon No: 30 11 1 0 – Kutu No: 216 – Dosya No: 30 – Sıra No: 6
BCA, Fon No: 30 18 1 2 – Kutu No: 125 – Dosya No: 40 – Sıra No: 9
BCA, Fon No: 30 18 1 2 – Kutu No: 214 – Dosya No: 79 – Sıra No: 11

MAKALELER

-----, Kore, *Cumhuriyet Ansiklopedisi*, Arkın Kitapevi, İstanbul, 1972, cilt 7.

Akpınar, Selami, Savaş Haberlerinin Ulaştırılmasına İlişkin Bir Savaş Muhabirinin Kore Anıları, *Tarih ve Toplum*, Eylül 2000, sayı 201, cilt 34.

Albayrak, Mustafa, D.P. Hükümetlerinin Politikaları (1950-1960), *Türkler Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, cilt 16.

Avgan, Batur, Kore Savaşı Kayıp Pilot, *Atlas*, Nisan, 2004, sayı 133.

Bağcı, Hüseyin, Türkiye'nin NATO Üyeliğini Hızlandıran İki Önemli Faktör: Kore Savaşı ve ABD Büyükelçisi George McGHEE, *ODTÜ Geliştirme Dergisi*, Ankara, 1991, sayı 1-2, cilt 18.

Erkan, Mehmet Sedat, Kore Savaşı ve Kore’de Türk Tugayı (25 Haziran 1950- 6 Temmuz 1953), *Türk Dünyası Araştırmaları*, İstanbul, 2013, sayı 203.

Gerger, Haluk, Türk Dış Politikası, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983, cilt 2.

Göncü., Gürsel, Bir Savaş Vardı Uzakta, *Atlas*, Ağustos, 2002, sayı 113.

Koloğlu, Orhan, Birleşmiş Milletler, Kore Savaşı ve Türk Askerleri, *Tarih ve Toplum*, Eylül 2000, sayı 201, cilt 34.

Lee, Cemil Hee Soo, Kore Cumhuriyeti, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Ankara, 2002, cilt 26.

Özsoy., İskender, Kunuri’de Kurban Değildik, *Popüler Tarih*, Ekim, 2000, sayı 5.

Sayılan, Nazım Dünder, Kore Kaplanı ve Kıdemli Savaşçı, *Erdem*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 2000, sayı 35, cilt 12.

Sükan, Şinasi, Kore Savaşı ve Ötesi, *Töre*, Ankara, 1974, sayı 37.

Turan, Ömer, Radyo Haftası ve 1950’de Ankara Radyosu’nun Kore Neşriyatı, *Tarih ve Toplum*, Eylül 2000, sayı 201, cilt 34.

Yücel, Meliha, ve Yılmaz, Emine, Kore Savaşı (1950-1953) Türkiye ve Dünya Açısından Genel Bir Değerlendirmesi, *Askeri Tarih Bülteni*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1995, sayı 38.

TEZLER

Avcı, Ahmet, *Kore Savaşı’nda Türk Ordusu*, Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir, 2015.

Elmas, Ahmet, *Kore Savaşı’nda Türk Ordusu*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2004.

Erkan, Mehmet Sedat, *Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde Kore Savaşı, Önemi, Öncesi ve Sonrası ile İlgili Değerlendirme*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 2009.

Gündüz, Himmet, *Türkiye Basınında Kore Savaşı*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2001.

Güven, Cüneyt, *Sebepler ve Sonuçlarıyla Kore Savaşı ve Türkiye*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, 2007.

Haşimi, Nurullah, *Türkiye'nin Kore Savaşına Katılmasının Siyasi Nedenleri ve Sonuçları*, Yüksek Lisans Tezi, Batman Üniversitesi, Batman, 2014.

Işık, Adil, *Kore Savaşı'nda Türk Ordusu'nun Lojistik Desteği*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2009.

İlhan, Metin, *Türkiye'nin NATO'ya Girişi ve Savunma Politikaları*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2015.

Karacaova, Tuncay, *İstanbul Basınında Kore Savaşı*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir, 2010.

Küçük, Nevin Evrim, *Kore Savaşı ve Gaziantep Kore Gazileri*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, 2011.

Özateş, H. Hakan, *Türk Basınında Kore Savaşı (1950-1952)*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 2010.

Sipahi, Serkan, *Kore Savaşı ve Türk Kamuoyu*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2007.

Topçu, İlyas, *Kore Savaşı ve Kars – Ardahan Iğdır Kore Şehitleri ile Gazileri*, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Kars, 2009.

Üzmez, Adnan, *İkinci Dünya Savaşı'ndan Sonra Gelişen Olayların Işığında Kore Savaşı ve Türkiye*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2006.

KİTAPLAR

Afşin, Zeki, *Kore Kahramanları ve Türkiye*, Desen Matbaası, Ankara, 1953.

Akay, Abdullah, *Kore'de Dirilen Şehit*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1985.

Albayrak, Mustafa, *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946-1960)*, Phoenix Yayınları, Ankara, 2004.

Anadol, Cemal, *Türk Siyaset Tarihinde Demokrat Parti*, Yeni Kuvayı Milliye Yayınları, İstanbul, 2004.

Arısoy, M. Sunullah, *Muhteşem Kavga, Kore Türk Destanı*, İsmail Habib Sevük Kitaplığı, 1951.

Artuç, İbrahim, *Kore Savaşlarında Mehmetçik*, Kastaş A.Ş. Yayınları, İstanbul, 1951.

Atalay, Ahmet, *1950-1953 Kore Savaşı'nda Türk Zayıatı, Şehitler, Kayıplar, Yaralılar, Esirler*, Çizgi Kitapevi, Konya, 2013.

Bodur, Harun, *Kronolojik 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2013.

Çev., Aydınalp, Cemal, *Tuna'dan Yalu'ya*, Yıldız Matbaası ve Gazetecilik, Ankara, 1957.

Çev., Kim, Jongil, *Kardeş Ülke Kore ile Türkiye, Türk Askerlerinin Kore Savaşına Katılma Tarihi*, Milli Mükafat Başkanlığı, Seul, 2007.

Çevikalp, Mesut, *Kızıl Cephe, Kore Savaşı'nın Bilinmeyen Cephesi*, Zaman Kitap, İstanbul, 2014.

Demokrat Parti Neşriyatından, *Düşmanı Kore'de Karşıladık, Kore'ye Niçin Asker Gönderdik*, Güneş Matbaası, Ankara, 1954.

Denizli, Ali, *Kore Harbi'nde Türk Tugayları*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1994.

Denizli, Ali, *Kore Kahramanı Şehit Bnb.Lütfü Bülgin Hayatı ve Kahramanlığı*, Berikan Yayınevi, Ankara, 2010.

Denizli, Ali, *Kore Savaşı, Uzaklardaki Kahramanlar ve Zaferleri*, Başlık Yayın Grubu, İstanbul, 2010.

Denizli, Ali, *Kore Savaşı (1950-1953) Esirler - Beyin Yıkama – Psikolojik Harp – Propaganda*, Pelikan Yayınevi, Ankara, 2015.

Dora, Celal, *Kore Savaşı'nda Türkler 1950-1951*, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1963.

Drl., Tuğtan, Mehmet Ali, *Kore Savaşı, Uzak Savaşın Askerleri*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2013.

Ed., Oran Baskın, *Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar* (cilt I. 1919-1980), İletişim Yayınları, İstanbul, 2004.

Erdoğan, Hikmet, *Avrupa'nın Geleceğinde Türkiye'nin Önemi ve NATO İttifakı*, IQ Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2004.

Ergünger, Turan, *Kore'de Birinci Türk Tugayı*, San Matbaası.

Erkmen, Seyfi, *Kore'den Geldim*, Ege Matbaası, İstanbul, 1951.

Fakir, Cem, *Şimal Yıldızı, Son Kore Gazileri*, NTV Yayınları, İstanbul, 2010.

Frank, Pat, *Korkunç Kore Geceleri*, Nebioğlu Yayınevi, İstanbul, 1952.

Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, *Kore'de Türk Askeri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990.

Güventürk, Faruk, *Kore'de Kutup Yıldızı*, Gün Basımevi, İstanbul, 1954.

Kaçmazoğlu, H. Bayram, *Demokrat Parti Dönemi Toplumsal Tartışmaları*, Birey Yayıncılık, İstanbul, 1988.

Kamel, Ayhan, *1923'ten Günümüze Türk Dış Politikası ve Diplomasisi*, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 2014.

Karakurt, Burak, Öztürk, Sinan, Doğan, Abdullah, *Dünden Bugüne Kore'de Türk Kahramanları*, Pasiad Yayınları, İstanbul.

Kayal, Gündoğdu, *Kore Mektupları*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2011.

Kepir, Mustafa, *Kore Kahramanları Sesleniş*, Emek Basımevi, Ankara, 1951.

Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953) Özet, E.U. Basımevi, Ankara, 1959.

Kore Kahramanları, Genelkurmay Başkanlığı Yayınevi, Ankara, 1952.

Köker, Erhan, *Kore Seferi*, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O., Ankara, 1950.

Lee, Hee-Chul, *Siyasi, Ekonomik, Askeri ve Kültürel Açından Türkiye – Kore İlişkileri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2007.

Nazif, Nevzat, *Mehmetçik Kore’de*, Burhan Basımevi İstanbul, 1957.

Olaylarla Türk Dış Politikası (1919-1995), Siyasal Kitapevi, Ankara, 2006.

Öke, Mim Kemal, “*Unutulan Savaş*”ın *Kronolojisi: Kore, 1950-1953*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1990.

Özçelik, Necmettin, *Mehmetçik Kore’de, Kore Savaşı’nda Türk Ordusu*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul, 2017.

Özer, İlbeyi, *Demokrat Parti Dönemi Siyasi ve Sosyal Hayat*, İskenderiye Kitap, İstanbul, 2015.

Özoğul, Nazmi, *Kore’de Niçin Savaşım?*, Karınca Matbaası, Ankara, 1954.

Pamir, Puna, Çiftçi, Erhan, *316 Gün “Küçük Kartal”ın Kore Günlüğü, Albay Nuri Pamir’in Kore Savaşı Günlüğü ve Mektupları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2014.

Sayılan, Nazım Dünder, *Kore Harbinde Türklerle*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1996.

Saray, Mehmet, *Sovyet Tehdidi Karşısında Türkiye’nin NATO’ya Girişi, III. Cumhurbaşkanı Celal Bayar’ın Hatıraları ve Belgeleri*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2000.

Sarınay, Yusuf, *Türkiye’nin Batı İttifakına Yönelişi ve NATO’ya Girişi (1939-1952)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988.

Seçer, Turhan, *Kore Savaşı’nın Bilinmeyenleri*, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, 2014.

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2007.

Ülkü, Feyzullah Sacit, *Kore Mucizesi ve Şehidin Sesi*, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1951.

Yalta, Bahtiyar, *Kunu-ri Muharebeleri ve Geri Çekilmeler (26.XI.1950-24.I.1951)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2005.

Yazıcı, Tahsin, *Birinci Türk Tugayında Kore Hatıralarım*, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1963.

Yıldırım, Nurettin, *Psikolojik Savaş Teknikleri (Kore- Irak Örneği)*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2007.

Yücel, M. Serhan, *Demokrat Parti*, Ülke Kitapları, İstanbul, 2001.

